

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

A
NOVEL

The Lion Women of Tehran

MARJAN KAMALI

AUTHOR OF THE STATIONERY SHOP

“Heartbreaking and life-affirming.”

—ADRIENNE BRODEUR, *New York Times* bestselling author

İletişim Botu:
@cevirigiller_bot

Çeviri Kitapların Olduğu Telegram Kanalımız
<https://t.me/cevirigiller>

Sohbet Grubumuz
<https://t.me/cevirigillersohbet>

Çeviri Yedek Telegram Grubumuz
<https://t.me/+O3tsm8j0C7kxM2Y1>

Kitap İstekleri Kanalımız
<https://t.me/cevirikitapistekleri>

Not:

PDFlerin paylaşımıyla ilgili bir sorunumuz yok. Ama lütfen, hiçbir katkınızın olmadığı işlerde, TÜM PDFleri bizimle eş zamanlı paylaşarak emeğimizi hiçe saymayın. Sizin tek tıkla yaptığınız her paylaşım bizim emek harcadığımız saatler/günler demek.

THE L ON WOMEN OF TEHRAN

Marj Kamali

GALERİ KİTAPLARI

NEW YORK

LO ND AÇIK

TORONTO

SYDNEY

YENİ DELH İ

İran'ın cesur kadınlarına adanmıştır

Hayatım artık bir duvar saatinin tik
taklarından başka bir şey olmadığında,
bunu yapmam gerektiğini keşfettim,
Kesinlikle delice
sevmem gerektiğini.

Forugh Farrokhzad, *Pencere*

Okyanus dalgaları yolculuklarına denizin binlerce mil açığında başlar.
Biçimleri, boyutları ve şekilleri atmosferdeki hakim rüzgarların
hızından, denizin altında gizlenen akıntıların gücünden ve "uzun "
kaynaklanır - bir dalganın çıkış noktası ile varış noktası arasındaki
mesafe... Günümüzde birdenbire ortaya çıkmış gibi görünen olayların
aslında arkasında uzun bir geçmiş vardır.

George Lipsitz, *Karanlıktaki Ayak Sesleri*

Birinci Bölüm

BİR

Aralık 1981

Göğsümde dikdörtgen bir yaka kartı olan siyahlar içindeki küçük bir kadın olarak lake Roor'un üzerinde durdum. Rahat ve memnun , sadece memnun değil, aynı zamanda sessizce üstün görünmek için hesaplanmıştı. Amerika'da başarılı bir satış elemanı olmanın sırrının seçkinlerden biri gibi davranmak olduğunu öğrenmiştim, sanki müşterilerin mavi damarlı bileklerine parfüm sıkmak onlara bir iyilik yapıyormuş gibi.

Kibirli New Yorklulardan oluşan bir deniz, spreyimden kaçınmak için yollarını değiştirdi. Tanrı'ya şükür ki daha ayakları yere basan kadınlar -bodrumdaki ev eşyaları bölümünden 1. kata çıkan aşçılar ve fırıncılar- sunduğum güzel kokulu damlaları reddedemeyecek kadar kibardılar. Portakal, zambak, yasemin ve gül notaları avuçlarımın çizgilerine ve giysilerimin lbers'ine yerleşti.

"Şu bak, Ellie! Yakında tüm markayı ele geçireceksin. Arkamı kollasam iyi olur!" Arkadaşım ve iş arkadaşım Angela, sigara molasından dönerken yanıma sokuldu ve kulağıma fısıldadı. Hubba Bubba sakızının kokusu nefesindeki dumanı gizleyemiyordu.

Tütün kokusundan ürperdim. Acı, ekşi notalar bana sonsuza dek İran'da uzun zaman önce yaşadığım bir geceyi hatırlatacaktı. Bir ihanet eyleminin Homa'yla olan arkadaşlığımın ve ikimizin de hayatının tüm akışını değiştirdiği o geceyi.

Dün gece Homa'nın mektubunu okuduğum andan itibaren yıkılmışım.

Angela'nın iltifatlarını geri çevirdim, aslında pek de iyi olmadığımı ve bütün gün bir şey yemediğim için başımın ağrıdığını söyledim.

"Bayılabilirim," diye ekledim biraz melodrama kaçarak.

Angela ihtiyaç sahibi bir müşteri tarafından götürüldüğünde rahatlamıştı.

Annem her zaman başkalarını kıskanmanın nazar değmesine davetiye çıkardığını söylerdi. Bana sık sık çok yetkin, mutlu veya başarılı olarak algılanmanın talihsizliği çağırabileceğini söylerdi. Diğerlerinin güçlerine inanmanın

İnsanların kıskançlığı ve nazar değmesi gibi kurtulmak gerekiyordu. Ama otuz sekiz yaşında, Manhattan'daki o devasa mağazanın ortasında, farkında olmadan hâlâ batıl inançlara bağlıydım.

Kim olduğum gerçeğinden kaçamazdım. Yıllarımı bastırmaya ve silmeye çalışarak geçirdiğim Raw'dan da.

Suçlu olan her zaman bendim.

O sabah erken saatlerde, Manhattan'ın Yukarı Doğu Yakası'ndaki dairemizde, kocam Mehrdad beni kahvaltıyla rahatlatmaya çalışmıştı. Beyaz peynirli ve vişne reçelli tost hazırlamıştı. Bergamot çayı demledi. Ama ne yiyebildim ne de içebildim. Reçel Homa'nın tarifiyle yapılmıştı. İki pembe gülle süslenmiş beyaz demlikteki bergamot çayı bana onu hatırlattı. Mektubunun gelişiyile birlikte yokluğu hayatıma yeniden hâkim oldu.

Kırmızı-mavi bordürlü havayolu zarfını ilk gördüğümde, bunun annemden geldiğini ve İran'daki tehlikeli siyasi durumla ilgili her zamanki ağıt ve güncellemelerin karışımını içereceğini varsaymıştım. Bu mektupların muhtemelen rejim güçleri tarafından açılıp okunduğunu biliyordum ama annem genellikle umursamaz ve açık açık yazardı: *Şanslı değil misin, Ellie? Ayrıldın ve şiddetli gösterilerden ve kulakları sağır eden ayaklanmalardan kaçtın. Ülkemizin ortaçağa geri atlattın. Kadınlar bu ülkede onlarca, hayır, yüzyıllardır sahip oldukları hakları kaybettiler. Amerika'da profesör kocanla rahatça oturmana sevindim. Tanrıya şükür dışarı çıktın!*

Ama zarftan soğan derisi kağıdını çıkarıp açtığımda, kalbim neredeyse duracaktı. Çünkü sayfanın üzerinde eski dostum Homa'nın kusursuz kıvrımlı el yazısı vardı.

Kızken Tahran'ın merkezinde aynı ilkokul sırasına otururduk. Birlikte mahallemizin ara sokaklarında seksek çizer ve kalçalarımızda zıplayan çantalarımızla okula koşardık. Homa ile Kapalı Çarşı'nın labirentlerinde zikzaklar çizmiş, dondurmalı sandviçlerimizi paylaşmış ve nasıl bir kadın olacağımıza dair hayaller kurmuştum. Onun taş mutfağında yemek yapmayı öğrendim. Onun eli benim elimdeyken, en büyük üzerinden atladım. Ne zaman ki

Alborz Dağı'na tırmandığımızda ve Tahran'ın altımızda uzandığını dünya tamamen bizim olabilmış gibi hissettim.

Ta ki bir anlık çarpıcı bir dikkatsizlik her şeyi mahvedene kadar.

Geçtiğimiz on yedi yıl boyunca, planlanmamış bir karşılaşma dışında hiçbir temasımız olmadan ghaar -*amaçlı* olarak yabancılaşmış- olmuştuk. Şimdi mektubu elimdeydi. Beni nerede bulacağını nereden biliyordu? Adresimi annemden almış olmalı.

Homa'nın mektubunun bir sayfası Amerika'daki hayatımla ilgili sorularla doluydu. Bir diğeri ise İran'daki durumuyla ilgiliydi. Sağlığı iyiydi (*sinüslerinde basınç vardı ama başka bir şey yoktu*), hava (*dağlarda soğuk ve yine de lezzetli - çayevini hatırlıyor musun?*) mevsime uygundu, öğretmenlik işi onu meşgul ediyordu. Ama kafası rahat değildi (*Bu ülkeyi tanıyamazsın Ellie. Nerede yanlış yaptık bilmiyorum*). En altta kızı Bahar'dan ve onun şarkı söylemeyi ne kadar sevdiğinden bahseden bir cümle vardı. Mektubu şöyle bitirmişti: *Beni arayabilir misin Ellie? Lütfen. Numaram 272953. Seninle konuşmam gerek. Çok acil.*

Mehrdad'a mektuptan bahsettikten sonra bana sarıldı ve nazikçe, "Onunla iletişime geçmesi iyi oldu. Siz çok iyi arkadaşınız. Her şeyi anlatmanın zamanı geldi, Ellie. Konuş onunla."

Keşke bu kadar basit olsaydı.

Teması kestiği için Homa'yı suçlayamazdım. Ama şimdi tüm masumiyeti ve neşesiyle hayatıma geri dönmüştü ve ben işaretiyle bir soru krateri yaratmıştı. *Bu çok acil.*

Vardiyamın sonunda isim çıkarıp tezgâhın çekmecesine koydum, ardından sıcak tutan deve tüyü montumu ve çizgili bacak ısıtıcımı giydim.

Dışarıda metro istasyonuna doğru koşarken, Aralık ayının soğuk havası yiyecek arabalarından gelen kavrulmuş kuruyemiş kokularını ve tıslayan belediye otobüslerinden çıkan mazot dumanlarını taşıyordu. Noel Baba kılığına girmiş iri göbekli, yorgun görünümlü adamlar çanları çalıyor, çaydanlık kovalarını göstererek "Mutlu Noeller!" diye bağırıyorlardı. Altın ve gümüş cicili bicili kumaşlar vitrinlerin içlerini ve parlak süslemeli ağaçları çerçevesliyordu

cam vitrinlerin arkasında göz kırpyordu. Havada, nefesimin görünür halkalar halinde kök salmasına neden olan bir serinlik vardı.

Homa'nın mektubundaki kelimeler aklımdan geçti. Birden bir taksi bana çok yaklaştı ve yüksek sesle korna çaldı. Bir arabanın bana neredeyse çarptığı başka bir zamanı hatırladığımda kalbim yerinden çıkacak gibi oldu. Ama bu sefer tek hasar, bacak ısıtıcılarımın arasından sızan çamurlu su birikintisiydi.

Metro girişine yakın bir yerde neon bir pizza tabelası kırmızı ve sarı renkte parlıyordu. Bir dilim düşüncesiyle başım döndü.

Yaklaşık dört buçuk yıl önce New York'a geldiğimden beri Central Park'ta dolaştım, dünya sanatıyla dolu müzeleri ziyaret ettim ve birkaç lüks restoranda yemek yedim. Ancak hiçbir kültürel deneyim tuzlu, peynirli, sıcak bir dilim New York pizzası yemenin yerini tutamazdı. Her pizzacı, keskin domates sosu ve mükemmel katlanabilir için gizli bir tarife sahip gibi görünüyordu.

Kol saatime baktım. Aç ve enerjisi tükenmiş bir şekilde trene binmenin bir anlamı yoktu. Pizzacıya girdim ve sipariş vermek için sırada bekledim. Yetmiş-on beş sentimi ödedikten sonra, üçgen bir karton kutunun içinde bir dilim peynirle dışarı çıktım. İlk ısırığımı almak için kutuyu açtım.

Onu görmeden önce duydum. Acı çekiyormuş gibi ritmik bir şekilde inliyordu. Metro istasyonunun yakınındaki sokak lambasının loş ışığı altında onu : elektrik direğine yaslanmış yaşlı bir kadın, ayağında iki plastik poşet, saçlarını zar zor örten yırtık bir başörtüsü. İnilteler arasında, mekanik bir tekrarla zayıf bir sesle yoldan geçen tepkisiz insanlara sordu: "Hanımefendi, bir on sent verebilir misiniz? Bayım, beş sent verebilir misiniz?"

Trenime binmek istiyordum. Eve gitmek. Eski arkadaşımı arayıp aramayacağıma karar vermek için düşünmem gerekiyordu. Ama bu kadını nasıl görmezden gelebilirdim? Yanına gittim ve . Gülümsedi, düz ve mükemmel dişlerini görünce şaşırdım. Yaşlı kadın bakışlarımı üzerinde tuttu. Gözleri sulu ve donuk bakışlıydı. Hafifçe omuz silkti. Bu küçük harekette, rastlantısallığını sessizce kabul ettiğini sezdim.

Ona üçgen karton kutumu uzattım; içindeki pizza hâlâ sıcaktı ve hiç dokunulmamıştı. Çantamdan, annemin bana İran'da çocukken verdiği öpücük kilitli cüzdanı buldum, açtım ve tüm bozuk paraları ve birkaç buruşturulmuş banknotu çıkardım. Amerikan parası bana hâlâ tuhaf geliyordu: İran'dakine kıyasla çok yeşil ve kalındı.

faturalarımızı eve geri götürdük. Bayan şaşkın bir bakışla uzattığım pizzayı, bozuk paraları ve banknotları aldı.

Ayağa ve yürüdüm. Metro istasyonunun merdivenlerinden inerken sadece bir kez arkamı döndüm.

Pizzayı hızla yiyordu; yüzünde tam bir rahatlama ifadesi vardı.

Tren hızla tünele girip gıcırdayarak durduğunda, hepimiz içeri girmek için itişip kakıştık. Kalabalık metro vagonu idrar ve nemli yün kokuyordu. Neyse ki bir koltuk bulmuştum. Yabancıların arasında sıkışıp kalmıştım ve bu anonimlik için minnettardım. O kirli, yoğun, büyüleyici, enerjik, iç karartıcı, çekici şehirdeki tek bir kişi bile geçmişimi ya da beni bütünüyle yutan suçluluk ve pişmanlığı bilmiyordu.

Tren sarsıldı ve hızla ilerledi. Kapının yanındaki biri hapşırdı ve beyzbol şapkalı bir beyefendi garip bir şekilde neşeli bir melodi mırıldandı.

Gözlerimi kapattım. Her şeyi hatırlıyordum, her bir parçasını. Arkadaşlığımızı şekillendiren o bağlantı ve kaos günleri asla unutulamazdı.

İKİ

İlkbahar ve Yaz 1950

Annem takma adımı kullanarak, "Benden çalışmamı bekleyemezsin Ellie," dedi. "Kraliyet soyundan gelen biri kazanmak için hiçbir şeye dokunmamalı."

Annemin en büyük gurur kaynağı kral ve kraliçelerin soyundan geliyor olmasıydı. Bana sürekli büyükannesinin bir Kaçar kralının kızı olduğunu anlatırdı. Bana Elaheh ismini "tanrıça" anlamına geldiği için verdiğini, çünkü bizim asil olduğumuzu ve bu üstünlüğümüzün göz ardı edilmemesini istediğini söylerdi.

Şehir dışındaki büyük evimizdeki hayatımıza dair sadece birkaç var. Annemle babamın yan odadaki tartışmalarının sesiyle uykuya daldığımı hatırlıyorum. Babamın kalın kaşlı, iyi huylu yüzünü, misk kokusunu ve eski şiirleri okurken sesinin derin tınısını hatırlıyorum. Bana "Elaheh Jaaan" derdi, ilk sonra "Jan" sevgi sözcüğünü çıkarırdı ve bazen Elaheh Joon" derdi, "canım" sözcüğünün daha gayri resmi versiyonunu kullanırdı.

1950'de bir bahar günü, yedinci yaş gününden hemen sonra vefat etti.

Yasını tutacak başka kardeşi yoktu. , bir ya da iki kardeşin benden önce ya da sonra gelmiş olabileceğini ve belki de o zamanlar sık sık yeni doğanları ve bebekleri yutan birçok hastalık ve ahlaksızlık yüzünden kaybolmuş olabileceğini düşündüm. Ama ailem dünyaya bir çocuk daha getirmeyi deneyemeden - benim gibi hayatta kalabilecek çocuk- verem babamın bedenini istila etti. Beyaz kefene sarıldı, yakınlarda bir yere gömüldü, adı kutsal sayıldı.

Bugün bile, bazen bir adam yanımdan geçerken, misk gibi bir koku *babamın* anısını canlandırır. Cenazesinde, siyah kuzu yünü şapkasını elime almış ve parmaklarımı kadifemsi, dokulu kürkünde gezdirmiştim. O akşam annem şapkayı sokaktaki bir dilenciye verdi.

Büyürken hep onun hakkında daha fazla şey öğrenmek istedim ama annem ne zaman onun adı geçse kendini tuttu ve onun kaderini ve nazarın gücünü hatırlamanın kendisini çok üzdüğünü söyledi.

Çok genç yaşta ölen Baba'nın sadece iki erkek kardeşi vardı. Biri Rusya sınırına kadar at sürmüş, orada bir gelin bulmuş, sonra da Bakü bölgesine yerleşmişti. Diğer kardeş, Mesut Amca, işlerimizin sorumluluğunu üstlendi ve kiramızı ve masraflarımızı ödemekten sorumlu mali vasimiz oldu.

Cenazeden sonra Mesut Amca elinde kendi siyah kuzu yünü şapkasıyla bizi görmeye geldi. Çok özür dileyerek, annemle benim, on altı yaşında evlendiğinden beri evi olan büyük ayrılmak zorunda kalacağımızı söyledi. Babam geride fazla para bırakmamıştı, diye nazikçe açıkladı. Güneye, *Payeen-e Shahr*'da, yani "şehrin dibinde" ikimiz için tuttuğu küçük bir yere taşınmamız gerekecekti.

"Bana bu saçmalıkları anlatma Hacı Mesut," dedi annem. "sadece..." Beni koruyucu bir şekilde kendine doğru çekti. Sonra ona fısıldadı, "Beni bu şekilde cezalandırman ne kadar üzücü."

Daha sonra, yalnız kaldığımda (hizmetçilerin hepsi toplanmadan önceki son saatlerde uyuyorlardı), annem iyi geceler demeye geldi. O zamanki İranlı bir aile için annemin ailesi küçük bir aileydi. Ailesi miras bırakmamıştı ve tek kız kardeşi babamdan kısa bir süre önce vefat etmişti, bu da annemin kederini ve tarafından lanetlendiği hissini artırıyordu.

Annem saçlarımı okşadı ve şehir merkezine taşınmamızın geçici olacağına dair bana söz verdi. Ahlaktan, terbiyeden, dullara saygıdan ve Mesut Amca'nın bu özelliklerin hiçbirine sahip olmadığından bahsetti. Sonra aniden saçlarımı okşamayı bıraktı ve Mesut Amca'nın tek bir şey istediğini ama bunu ona vermeyeceğini söyledi. O tek şeyin ne olduğunu bilmiyordum ama sormaya cesaret edemedim çünkü annem bunu söylerken öfkeli görünüyordu. Onun değişken öfkesini tetiklemek isteyeceğim son şeydi.

Ertesi sabah, evi son bir kez dolaşırken, annem resimlerini, dantellerini, porselenlerini ve damask döşemeli Fransız tarzı Louis IX sandalyelerini geride bırakmak istemediğini haykırdı. Yatak odasında, o süslü şifonyere sarılırken ben de bacaklarını çektim. *Andarun* iç odalara girdik ve annem, eğer benim çocuklarım olsaydı doğurabileceğini söylediği çocuklar için ağladı.

Babamın kaderi farklıydı. Bahçenin pembe, kırmızı ve beyaz Rovers çalılarıyla yemyeşil olduğu *birooni* avlusunda amcama lanet okudu. Babamın yokluğuna rağmen bahçemizin nasıl bu kadar güzel olabildiğine şaşırmıştım.

O hayata dair son görüşüm, uzaklaşırken annemin hıçkırık seslerinin eşlik ettiği, konağın bulanık, puslu bir görüntüsüydü.

Şehir merkezindeki yeni evimizde geçirdiğimiz ilk gece, annem ve ben artık üzerinde birlikte uyuyacağımız yatağı serdik. Roor'a baktı. "Ellie, Nasırüddin Şah'ın soyundan gelen kendi annenin gecekondularda yaşayacağı günü görecektir kadar yaşayacağını hiç düşünmüş müydün?"

Hâlâ babamın ölümünü anlamaya çalışıyordum. "İlk başta sadece soğuk algınlığıydı, değil mi? Onun için tatlı çayda erittiğim zerdeçalın ateşini düşürmesi gerekirdi. Neden?"

"Bize nazar değdi, Ellie Joon. Lanetlendik. Hepsi bu."

"Keşke hâlâ burada olsaydı."

"Kıskançlığın gücünü asla küçümseme Elaheh," dedi annem bana tam adımla hitap ederek. "Kıskançların gözü mutluluğu yok edebilir. İlk evlendiğimizde babanı ve beni kıskanan herkes kötü ve küskün düşünceleriyle bize uğursuzluk getirdi."

Annemin sözleri bir arkadaşı ya da kaybettiği kardeşi için söylenmiş gibiydi, benim gibi henüz yedi yaşında bir mahkum için değil.

"Madar, o hastaydı. Sanırım onu öldüren hastalıktı."

"Kıskançlık güçlü bir enerjiye sahiptir. Havada dönebilir ve gerçek mutluluğu yok edebilir. Bana inanmadığını biliyorum, Elaheh. Ama göreceksin."

Atmosferde dolaşan şeytani kıskançlık enerjisi bulutlarını hayal ettim. Başkalarının sadece duyguları aracılığıyla üzerimizde bu güce sahip olabileceğini kabul etmekte tamamen tuhaf ve korkutucu bir şey vardı. Annemi daha da umutsuzluğa düşmekten kurtarmalıyım. "En azından Mesut Amcamız var," diye cüret ettim.

Söylediğim anda pişman oldum.

"Lütfen bana Mesut Amca'dan bahsetme!" dedi. "Şehir dışındaki evimizde kalmamıza izin verebilirdi. Ama ben onun şartlarını reddettim. Çünkü benim standartlarım var. Çünkü ben... ah, ver, Ellie. Sen aldırma. Bu

Sadece sıkışıp kaldık. Annemle babam -Allah rahmet eylesin- başkaları *onlara* da nazar değdirdiği için hayatları boyunca tüm paraları kurudu! Babanın diğer kardeşi de dörtlü Rusya'ya gitti. Şimdi de bu -sevgili amcan Mesut- varoşlarda kiramızı ödeyerek bize iyilik yaptığını sanıyor. Ama ölen kardeşinin dul eşine ve çocuklarına bakmak onun görevi." Çıplak odanın etrafına baktı. "Eski mobilyalarımızı bile göndermiyor."

Söyleyecek olumlu bir şeyler bulmaya çalıştım. "Mesut Amca'nın eski mobilyalarımızı göndermemesi iyi oldu çünkü zaten burada kalmayacaklardı."

Annem bana baktı ve gözyaşlarına boğuldu.

Mesut Amca bizi kontrol eder, et, tavuk ve tatlı *gaz* nugası getirirdi. Yedi yaşındayken bile bir erkeğin ölen kardeşinin dul eşiyle evlenmesinin alışılmadık bir şey olmadığını biliyordum. Mesut Amca bekardı, annemle evlenseydi kimse kılını kıpırdatmazdı, hiç ölen kardeşine karşı bir görev olarak. Ama annem sırf güvenlik için kocasının kardeşiyle evlenmenin ona yakışmayacağını söyledi. *O adamın bana elini bile sürmesine izin vermeyeceğim. Ben devredilecek bir mal değilim.*

Annem babamın kaderi için hayatı asla affetmedi.

İlk birkaç hafta boyunca yaşadığımız özel keder çemberi sadece Mesut Amca ve birkaç inatçı akrabanın düzenli ziyaretleriyle kırılabilirdi. Annem hiçbir zaman neşeli biri olmamıştı ama babamın "gidişinden" sonra, bir zamanlar zenginliğimizi bilen aile üyeleri tarafından gecekonduda görülmenin çok acı verici olduğunu söyledi. Sonunda, onun kaba ve mesafeli davranışlarına maruz kalmayı bıraktılar.

Mesut Amca ziyaretlerine devam ederken bile, bizi yüksek duvarlı bir konaktan varoşlardaki tuğla bir eve taşımalarının, onun kendisini reddetmesine duyduğu kin ve kızgınlıktan kaynaklandığını düşünmeye başladım. Sonra küçük yeni evimizin basit avantajlarını fark etmeye başladım. İki temiz odamız ve sokak manzaramız vardı. Pencereden dışarı baktığımda dışarıda oynayan kız ve erkek çocukları rahatlıkla görebiliyordum.

Dışarı çıktığımız nadir zamanlarda, annem yanlarından geçerken mahallenin çocuklarına tıslardı. Uzun eteğini kaldırdı ve enfeksiyon riskini bertaraf etmek istercesine çetrefilli uzuvlarının etrafından dolaştı. "Yakışmıyor," derdi annem.

dedi. "Sokaklardaki çocuklar. Şunlara bakın, taş atıyorlar ve aptallar gibi zıplıyorlar."

Evimizin çocuklarla dolu bir sokakta olmasını seviyordum. Şehrin bu bölgesinde erkeklerin oyunlarına kızları da dahil etmelerini seviyordum. Kızların dışarıda bile oynayabilmesini.

Ama annem, Nasırüddin Şah'ın soyundan gelen birinin, "köylü gibi" çocuklarla *dolaşp* sokak gibi bağırmasına izin vermeyeceğini söyledi.

Bu yüzden çoğu öğleden sonra içeride kalırdım. Annemle oturmak ve Şalgam adını verdiğim bez bebekle oynamak için pencereden uzaklaştım.

Geceleri annemle paylaştığım yatağa uzanır ve zihnimde mükemmel bir arkadaş çizdim. Koyu kahverengi saçları olurdu. Nazik gözleri ve sakin bir tavrı.

Aylar geçti ve şehir merkezindeki ilk yazımız sona eriyordu. Bir öğleden sonra annem zamanki gibi çayını istedi. Çayı bir parça şekerle birlikte getirdim. Şekeri dişlerinin arasına koydu ve kehribar rengi demi yudumladı, yüzü buhardan nemlenmişti.

"Ellie," dedi, "seni okula kaydettirdim."

O konuşurken, gecekondu mahallesinde bir gecekondu okulu olduğunu bile bile adımları kaydettirmenin ne kadar zor olduğunu, ama babanın açgözlü ağabeyinin daha iyi koşullarda olmamız için para ödemeyeceğini düşününce ne bekleyebilirdin ki diye anlatırken, bedenim garip bir beklenti ve heyecan karışımıyla uğulduyordu.

Talihim değişmişti.

Okul. Gerçek okul. Annemden ayrı bir bina. Bir bahçesi. Okulların bahçesi olması gerektiğinden emindim. Öğretmenler. Ve -bu ihtimali düşününce kalbim daha hızlı atıyordu- benim yaşımda kızlar!

Bu uhrevi geçidin düşüncesiyle taş kesilmiş ve elektriklenmişim. Hayalini kurduğum, nazik gözlü arkadaşım -belki de, belki de- karşılaşacağım bir dünya.

Okulun ilk günü buluşurduk. Belki dışarıda, bahçede. İlk başta utangaç olabilirdik, kendimizi tanıtmaktan çekinirdik. Ama ilk çekingenlikten sonra hızlı arkadaş olurduk. Her şeyi birlikte yapardık. Teneffüslerde oynar ve ödev yapardık (her iki olasılık için de son derece heyecanlıydım).

Annem Mesut Amca'ya bana defter ve hatta iki kalem almasını söylemişti. Yazmayı öğrenecektim! Gerçek bir defterde, keskin bir kalemle. Annemi görmüştüm.

Annem yazıyor - eğitimli ve dokuzuncu sınıfı bitirmişken yeni hayatında etrafının okuma yazma bilmeyenlerle çevrili olmasının sürekli bir kalp kırıklığı olduğunu söyledi. Beni ğrenme ve bir arkadaş edinme ihtimali kadar heyecanlandıran çok az şey vardı. Her şeyi öğrenmek istiyordum. Okulun gelmiş geçmiş en iyi ğrencisi olacaktım. Ve her yere birlikte gidecektik - yeni arkadaşım ve ben. Mahalledeki kızların grdđđm on beş taş oyununu oynayacaktık. Belki Mesut Amca bana dondurma için para verirdi. Eğer okulda başarılı olduğumu ve bir arkadaşım olduğunu biliyorsa, bana dondurma ısmarlayabilirdi. Annemin yanında , bu hayali arkadaşı evimize getirdiğimi hayal ettim. Arkadaşım annemi güldürürdü. Bazen birlikte yiyebilirdik. Arkadaşımın Paylaştığımız lezzetli yemeklerle hayal gücümüz yükselirdi. Yaz sonbahar geldiğinde beni bekleyen yeni evren için sabırsızlanıyordum.

ÜÇ

Eylül 1950

Okula doğru yürürken içimde karmakarışık **bir** tereyağı çalkalanıyordu. Mesut Amca'nın bana nasıl kapatılacağını gösterdiği çantayı kavradım ve defterle iki kalemin ağırlığını hissettim.

Gergindim ama aynı zamanda minnettardım. Her şeyin başlangıcı mümkün görünüyordu. Mesut Amca okula gitmeme karşı çıkmamıştı. Kızların da eğitim görmesi gerektiğine inanıyordu. Yedi yaşındayken bile bunun her erkek ya da kadının bir görüş olmadığını anlamıştım. Ama annem ve amcam öyle düşünüyordu. Okula giden yolu ve hangi binaya gideceğimi biliyordum - annem elimden tutup yolu gösterdiği için değil, Mesut Amca üniformamı ve okul malzemelerimi bıraktığında kalın sesiyle yol tarifini okuduğu için. Ve oraya gitme alıştırmalarını daha önce iki kez yapmıştım.

Hava, bunaltıcı yaz sonu sıcağından büyük ölçüde kurtulmuştu. Taze, keskin bir esinti sinirlerimi yatıştırmaya yardımcı oluyordu - ta ki varış noktama ulaşıp da büyük, kargaşa dolu bir avluya bakana kadar.

Okul kapısında çantamı dizlerimin arasına yerleştirdim, böylece ellerimi serbest bırakarak kişisel bir batıl inancı uygulayabilecektim. Yazın ortasında sıcağın bunaldığım için kendime bir ritüel yaratmıştım. Ne zaman iyi bir şey olmasını istesem bunu uyguluyordum. Önce bir örgüyü (solda), sonra diğerini (sağda) sıktım. Örgüleri sıkıca tutmalıyım. Önce sol, sonra sağ.

Saç örgümü uğur getirsin yapmıştım ve birkaç hafta sonra annem beni okula kaydettirdiğini açıklamıştı, değil mi? Ben de bir önceki hafta, okul kapısına kadar yürüme alıştırmaları yapmadan hemen önce yapmıştım. Ve sonra *hamama* gittiğimiz gün tekrar. Hamamdaki en güzel yıkayıcı verilmişti, değil mi? İşe yaradı. Bugün de işe yaramalıydı.

Örgülerimi sıktıktan sonra derin bir nefes aldım, çantamı dizlerimin arasından çıkardım, askısını omzuma geri taktım ve kapılardan okul bahçesine doğru yürüdüm.

Göz alabildiğine uzanan kızlar. İçimdeki yağ tulumları tıkırdadı ve birbirlerine çarpıştıklarını hayal ettim. Tıpkı benimki gibi üniformalar giymiş kızlar. Beyaz yakalı, sonsuz gri *ormak* elbiseler. Herkes dikizlenmiş görünüyor. Bizim sokak kızlarını aramak için avluya doğru ilerledim. Eğer içlerinden biri burada olacak kadar şanslı olsaydı, muhtemelen haberim bile olmazdı. Hepimiz alimlere benziyorduk!

Delici, alışılmadık bir ses kulaklarımı acıttı. Çok yüksek ve tizdi. Döndüm ve ağzında küçük bir nesne olan yaşlı bir kadın gördüm (daha sonra bunun düdük olduğunu öğrenecektim). İki kolunu da havada sallıyordu. *Sıraya girin, sıraya girin!* Kız grupları sanki sihirli bir değnek değmiş gibi sıraya girdiler.

"*Kellas-e aval!*" diye lacivert etekli bir kadın. *Birinci sınıf*. Benim . Kadını takip ettim, sıraya doğru ilerledim ve olduğum yerde durdum. Öğretmenler sessizlik istiyordu.

Bir dürtme.

Görmezden .

Bir yumruk.

Başımı belaya sokmak istemedim ama arkamı döndüm.

Sırtışında iki eksik ön dişi görünüyor. Saçları siyah, kıvrıkcık ve dağınıktı. Bir buklesi alnının hemen üzerinde hain bir kanca gibi sallanıyordu. Gözlerinde yaramazlık vardı.

Ön dişlerimi henüz kaybetmediğim için onun görünüşünü anında kıskandım. "*Nakon! Yapma!*" Fısıltıyla söyledim.

Beni dürtmüş olan kız yüzü bana yaklaşıp kadar eğildi. Nefesi turp gibi kokuyordu. Kim kahvaltıda turp yer ki? Teni ve sol gözünün altında bir ben vardı. "*Midooni chi?* Tahmin et ne oldu?" dedi.

Umutsuzca arkamı dönmek ve öğretmenin karşısında iyi bir öğrenci olmak istedim. Ama bakışları bağımlılık yapıyordu. "Ne?" Mırıldandım. Acele edip bana anlatsa iyi olacaktı.

"*Hichi!* Hiçbir şey!" Elini yeniden ağzına götürdü. Kendi saçma şakası karşısında sessizce titredi, gözleri kapandı.

Etkilenmemiş bir şekilde arkamı döndüm. Umutsuzca sağıma ve soluma baktım. Burada olup olmadığını merak ettim. Hayal ettiğim arkadaş. Nazik olan. Koyu kahverengi saçlı ve sessiz tavırlı olan, birlikte dondurma yiyeceğim kişi. Öğretmenimizin arkasından binaya girerken bile okul bahçesinde onu aradım.

Sınıfta duvara karşı sıralandık ve bize ayrılan verilmesini bekledik. Mükemmel arkadaş bulmak için odaya baktım. Yerim , sıradaki dürtme yapan kızın hemen yanındaydı. İçimde bir panik oluştu. Örgü sıkılaştırma şansım işe yaramamış mıydı?

İki koltuklu banka oturdum ve çantamı dikkatlice yere bıraktım.

Kaba kız bana döndü. "Benim adım Homa," dedi. "Seninki ne?" Ona yan gözle baktım. "Elaheh," diye mırıldandım.

Dişlerini göstererek gülümsedi ve sebepsiz yere güldü. Onu görmezden geldim.

Okulun o ilk birkaç günü, hayalimde canlandırıdığım arkadaşımın hala ortaya umuduna tutundum. Belki teneffüste ona rastlardım (başka bir sınıfta mıydı?) ya da belki öğretmenimiz başını kaldırır ve sınıfımıza yeni bir öğrencinin katıldığını duyururdu.

Homa'yı elimden geldiğince görmezden geldim, ancak aptal sırtışıyla her zaman yanımdaydı.

Okulun 1. haftasında, bir Çarşamba günü, bir karşılaşma Homa hakkındaki fikrimi değiştirdi.

O günlerde iki saatlik bir öğle tatili vardı. Öğrenciler evlerine gider ve aileleriyle birlikte yemek yerlerdi. Diğer kızların *sofra* bezi , tabaklar hazırlanmış, teneke bardaklar soğuk suyla doldurulmuş olarak geldiklerinden emindim.

O ayın ilk çarşambası eve hızlı adımlarla yürüdüm. Annem yorgun gözlerinin pirinçteki küçük taşları ve toprağı benim genç gözlerim gibi söyledi. Babam için ağlamaktan gözleri "kırılmıştı".

Pirinci bir tepsie koymuş ve kumlarını ayıklamamı beklemişti. Kalan iyi taneleri bir kaseye döktüm ve birkaç kez suyun altında duruladım. Şehrin bu bölgesinde suya erişimimiz olduğu için şanslıydık. Bir sürahimiz ve pompalı bir lavabomuz olduğu için şanslıydık. Ama annem eski mutfağını özleyiyor ve yeni pompadan nefret ediyordu.

Islak tanelerin olduğu kaseyi anneme uzattım ve o da pirinci ocaktaki tencereye boşalttı. Pilavı pişirmeme izin vermedi, çünkü evi yakacağımdan ve sonra ne yapacağından endişeleniyordu. Yorgun olduğunu ve pilavın yanına bir şey pişirecek enerjisinin olmadığını söyledi, bu yüzden pilav hazır olduğunda yoğurtla birlikte yedik. Sonra bulaşıkları yıkamaya yardım ettim. Öğleden sonraki ders için okula dönmek üzere ayakkabılarımı giydiğimde geç kalacağımdan .

Dışarıda, nefes nefese ve ter içinde, koşmadan mümkün olduğunca büyük adımlarla yürüdüm çünkü annem koşmanın bir kıza yakışmadığını söylerdi. Çantam sanki vücudum kirden arındırılan bir halı gibi kalçalarıma vuruyordu.

"Hey! *Sabr Kon.* Bekle!"

Arkamı döndüm. Homa'ydı. Kıvırcık saçları bana doğru koştu. "Sana bir şey söylemek istiyorum!"

Hiçbir şey söylemedim ve yürümeye devam ettim.

"Neden hep geç kalmaktan bu kadar korkuyorsun?"

O anda Homa'yı annemin göreceği şekilde gördüm: *küçücük bir okulda sıkışıp kaldığınız, haysiyetinizin altında, alt sınıftan bir kız*. Hızlı hızlı yürümeye devam ettim.

"Eğer beni bir dakika beklersen, seni eşek, seninle konuşabilirim!"

Durdum. "Az önce bana eşek mi dedin?"

Nefes nefese bana yetişti. "Beni duydun, Eşek."

yüzleştik, ikimiz de acele etmekten nefes nefese kalmıştık.

"Nasırüddin Şah'ın kızının benim büyük büyükannem olduğunu biliyor muydun?" diye sordum, konuşmama annemin temposu ve tonu karışmıştı.

"*Chi?*" Nedenini sormanın en az resmi biçimini kullandı.

"Beni duydun Eşek," diye papağan gibi tekrarladım onu. Daha küçük ve fiziksel olarak daha zayıf olduğum için kendimi dezavantajlı hissediyordum çünkü güneş gözlerimi kamaştırıyordu.

"*Khodeti Khar!* Sen bir eşeksin!"

"Kraliyet," diye mırıldandım. Ama kelime ağzımdan çıkarken 1zz'sini kaybetti. Ayaklarımda üzerinde kaydım. Bana üç kez eşek deme cüretini gösteren bu cüretkâr veledede bakarken güneş parlamaya devam ediyordu. Gözlerimi gölgelemek için elimi kaldırmadım. Yerimde durmalı ve ona kiminle göstermeliydim.

Homa elini dramatik bir şekilde yanağına vurdu. "O-ho! Sen bir *Şazdeh*'sin Prenses!"

Annem bana defalarca şehrin bu "varoş" bölgesindeki kız ve erkeklerin nasıl olduğunu anlatmıştı. Şiddet patlamalarına meyilliydiler. O anda aniden korktuğumu hissettim.

Homa çantamın kayışını omzumdan çekti. İrkildim ve geri .

"Büyük büyük büyükannenin tüm İran'ın kraliçesi olması umurumda değil." Çantamın kayışını düzeltti. "Tek bilmek istediğim benimle oynamak istiyor musun?"

"Ne?"

"Seksek mi?"

Buna inanamadım. Benden oynamamı mı istiyordu? Hem seksek? Çok ciddiydi. Ve ona katılmamı gerçekten istiyor gibiydi. "Bilmiyorum," dedim, zaman kazanmaya çalışarak. "Annemden izin almam lazım."

"Ona sor o zaman! Ve tahmin et ne oldu? Biz de 1ve taş oynayabiliriz." Bir aşağı bir yukarı zıpladı. "Peki, ne , Turtle? Hadi yarışalım!"

Homa bir ayağını diğerinin önüne koydu ve sıçrayarak hamle yaptı. "Hazır mısın?"

Aralık dişli gülümseme. Güneşteki bukleler. aptal, çılgın bakışı. Onun enerjisine yakın olup da zıplamak, koşmak ya da aptal gibi davranmak istememek imkânsızdı. Hazır değildim ama neredeyse tekrar tekrar onun pozisyonunu taklit ettim.

Üç kadar saydı. "Yek, Do, Se!"

Sanki bilinmeyen bir güç tarafından fırlatılmış gibi, tam da üç dediği anda havalandım.

Koştuk, çantalarımız bize doğru savrulmasın diye göğsümüze yapışmıştı. Saç örgülerim uçuşuyor, rüzgâr kulaklarımda uğulduyor, sahip olduğumu bilmediğim bir hızla koşuyordum. Senkronize olmuştuk. Sanki dünyanın geri kalanından yalıtılmış bir vakum içinde, kendimize ait bir huni içinde hareket ediyorduk.

Okul , Homa kocaman bir *hoooooraaaah* diye bağırdı ve içimden bir ses yükseldi - annemin yüksek fikirli hassasiyetlerini yaralayacak bir çığlık - muazzam, lezzetli bir rahatlama.

Okulun kapısına nefes nefese ama tam zamanında vardık. Neredeyse kendimizi ferforje parmaklıkların içine itiyorduk. Parmaklıklara tutundum ve

başını kapıya dayadı, hu ng ve pu ng. Homa da aynısını yaptı ve sonra . Elimi tuttu. "Berabere diyelim, Prenses."

Birlikte yürüdük.

DÖRT

Ekim 1950

"Adı ne?" Annem, Roor koltuk minderine bağdaş kurup otururken, minderin halı kaplı alt kısmı altında ve minderin arkası duvara dayalı halde sordu.

"Homa."

"Oh." Gözlerini kapattı. "Bu ismi hep sevmişimdir. Masallardan bir kuş. Eski Pers Zerdüşt mitolojimizden bir kuş. Homa kuşu asla yerde durmaz. Derler ki bu kuş tüm hayatını hepimizin üzerinde görünmez olarak yaşar."

Bu umut verici bir işaret miydi? Yeni arkadaşımın annemin sevdiği bir ismi vardı. Belki de aklındaki "homa" kuşu güzel ve zarif bir yaratıktı. Elbette, sınıfımızın en sert kızı olan Homa'mın zarif olduğu söylenemezdi. Ama ayrı bir ruhu var gibiydi. Farklı bir düzlemde dolaşıyor gibiydi.

Annem gözlerini açtı ve beni inceledi. Yüz ifademde gördüğü şey karşısında bir an için yumuşadı. "İyi," diye iç geçirdi. "Ama burada olmaz. Onu evimde istemiyorum."

"Oraya gidebilirim," dedim çabucak, kabul ettiğinde kalbim hızla çarpıyordu. Fikrini değiştirmesini istemiyordum. "Homa buradan çok uzakta yaşamadığını söyledi. Lütfen haftaya gidebilir ? Okuldan sonra?"

"Aman Tanrım, sonuçta sen de o sokak çocuklarından biri olacaksın."

Bir şey söylemeye korkarak ona baktım.

"Dünyada yapayalnız kaldığınızda ne olduğunu gördünüz mü? Annem, babam, kız kardeşim ve kocam vardı. Ama onlar beni terk etti ve şimdi bu yalnızlık amcanın merhametine kalmak anlamına geliyor. *Tanhayi* yalnızlığı, tüm en kötüsüdür. Bunu biliyor muydun?"

Başımı salladım. Annem her zaman dünyada çok yalnız olduğunu iddia ederdi. Ama ben anneme, o da bana sahip değil miydi? Babam yaşasaydı, her şey yeterli olurdu diye düşünmeden edemiyordum.

"Sizce hastalığa daha erken yakalansaydık Baba iyileşebilir miydi?" Kendimi durduramayarak sordum. "Sence benim okula gitmemle gurur duyar mıydı?"

"Bu kadar soru yeter!"

"Ama Baba bir alimdi, değil mi? Okumayı severdi?"

"Onun hakkında konuşmak istemiyorum, Ellie. Bunu sana defalarca söyledim." Annem şakaklarını ovuşturdu. "Sanırım bu durdurulamaz," dedi. "Er ya da geç bu çocuklarla kaynaşacaksınız. Tabii..." Bana doğru baktı. "Reddettim." Başını ellerinin arasına aldı.

"Neye kadar?"

"Git ödevini yap," dedi.

Kapının yanından çantamı aldım ve defterimi çıkardım. Yeni bulduğum bu dengeyi bozmak istemiyordum. Annemin ilk oyun randevumu kabul ettiğinden oldukça emindim!

Ertesi Çarşamba okuldan sonra evine doğru yürürken Homa hiç susmadı. Annem içeri girer girmez ellerimi yıkamam konusunda beni uyarmıştı. *Tabii akan suları varsa.*

"Benim sokağımdaki büyük adamların yanında dikkatli olmalısın," dedi Homa. "Özellikle de kokuşmuş Saman'ın yanında. Biz ona Sammy deriz. Ama endişelenme, geçen hafta ona bir tokat attım ve şimdi *hepsi* daha az sinir bozucu. Yani, Sammy hâlâ bir kabadayı. Cuma günü diğer çocuklarla ilk kez kavga etti ve burnu kanadı! Çocukların oynamama izin vermeleri için çalışıyorum. Kız olduğum için düşünüyorlar. Kız olduğum için oynamama izin vermemeleri sizce de saçma değil mi?"

"Sopalarla oynanan oyun nedir?" Kalın dalları sallayan iri yarı dördüncü ve beşinci sınıf çocuklarını hayal ettim. *Lat o loot* holiganları, derdi annem. Onların etrafında olmak istediğimden pek emin değildim.

"Sopa oyunları harika. Eğer benim de izin verirlerse, onlar kadar iyi oynayabildiğimi görecekler," dedi Homa hülyalı bir şekilde.

Onun ve benim sopa oyunuyla ilgili farklı hedeflerimiz olduğu açıktı. "Senin bir *baba*?" Büyük oğlanları erkeklerle, erkekleri de babalarla özdeşleştirdiğim için sordum. "Tabii ki, şapşal."

"Benimki öldü," dedim.

Homa yürümeyi bıraktı. "Sen bebekken mi öldü?" "Hayır, birkaç ay önce öldü. Biz buraya taşınmadan önce."

Beni yakaladı ve sıkıca sarıldı. "*Tasliat, tasliat*," dedi.

Sonra durakladı. "Sanırım söylemem gereken şey bu, değil mi?"

"Evet," diye iç geçirdim. "Başsağlığı dilemek her zaman insanların söylediği şeydir."

Tekrar yürümeye başladık. Sanki rahatsız edici konuyu değiştirmek istercesine, "Bir sır bilmek ister misin?" diye pat diye sordu.

"Tabii ki."

"Babam bir komünist!"

"Ne?"

Homa irileşmiş gözlerle bana baktı. "O krala karşı!"

Annemden kralımıza karşı olan insanlara ne olduğunu duymuştum. Şimdiki kralın babası Rıza Şah'ın, annemin soyundan geldiği Kaçar kralından tahtı nasıl devraldığını anlatmıştı. Rıza Şah'ın büyük dedesini tahttan indirmesini hiçbir zaman hazmedememiş olmasına rağmen, annem beni her zaman onun oğlu olan ve bizim sadece "Şah" dediğimiz şimdiki kralımıza karşı konuşmanın tehlikeli olduğu konusunda uyarırdı. "Krala karşı olmanın güvenli olduğunu sanmıyorum," diye fısıldadım Homa'ya. "Hapse girebilirsin."

Homa sinsice etrafına bakındı. "Bunu kimseye söylememem gerektiğini hatırladım. Oh, canım. *Babamın* hapse girmesini istemiyorum." Elimi tuttu. "Kimseye söylemeyeceğine söz ver. Hemen şimdi söz ver!"

"Söz veriyorum, söz !"

. "Yine de hapse girmenizin asıl nedeni krala karşı olmanız değil."

"O zaman insanlar neden hapse giriyor?"

"Kan içerlerse giderler," dedi rahatsız edici bir özgüvenle.

"Oh." Evine doğru yürüyüşümüzün geri kalanında, bunu nasıl bildiğine dair hafif bir endişe hissettim.

Homa'nın sokağında, büyük çocuklar -yaklaşık yedi ya da sekiz kişi- bir araya toplanmış duruyordu. Hiç sopa göremedim ama çemberlerinin ortasında saklıyor olabilirlerdi. Üç kız yere bağdaş kurmuş, taşları ayıklıyordu. Bir köşede, iki küçük oğlan ve bir küçük kız kurutulmuş vişneleri emiyor ve özenle hazırlanmış bir tükürme yarışması gibi görünen bir şekilde çekirdeklerini ağızlarından çıkarıyorlardı. Homa'nın sokağı şimdiden benimkinden daha heyecan vericiydi. Homa büyük çocuklara el salladı. Çoğu onu görmezden geldi ama bir tanesi dönüp baktı.

"Merhaba, merhaba," dedi neredeyse nefes nefese. "Peki bu kim?"

"Seni , Sammy." Beni hızla uzaklaştırdı.

"Ona tokat sonra sana iyi davrandığına inanamıyorum," dedim.

"Ona aldırmayın," dedi. "O beladan başka bir şey değil."

Alçak beton duvarlar arasında beyaz bir kapıya vardık. Homa doğruca kapıya gitti ve kapıyı açtı. İlk başta başka birinin mülküne girdiğini düşündüm. Ama onu takip ederek ortasında bir koi göleti bakımlı bir avluya girdim. Parlak mavi su, sığ göletin yüzeyinde kaleydoskopik geometrik şekiller oluşturan güneş ışığında parıltıyordu. Birkaç tombul turuncu balık . Kafamı kaldırıp eve baktım. Tıpkı bizimki gibi tuğladan yapılmıştı ama daha büyüktü.

"*Khosh omadi!*" Homa beni karşıladı.

Demek burası onun eviydi. Bu kadar büyük olmasını beklemiyordum.

Bir bebek ağlaması duyuldu. Ön kapıya doğru yürüdük, küçük fuayede ayakkabılarımızı çıkardık ve içeri girdik.

Avlunun güneş ışığından sonra gözlerimin alışması bir dakika sürdü. Seyrek döşenmiş bir ana odadaydık. Roor'un ortasındaki yırtık kilimin üzerinde bir bebek ağlıyordu. Ağlama sesi yüksekti ama aynı zamanda garip bir şekilde tatlıydı. Bebek

Pişen mayalı bir şeyin kokusu beni şaşırttı. Annem sadece İran Yeni Yılı için Üzerinde beyaz bir ev çarşafı olan bir kadın hızla içeri girdi. Çarşafın hafif açık kalan kısmından desenli bir bluz giydiğini gördüm. Uzun siyah bir örgü boynundan vücudunun ön kısmına doğru iniyordu.

"Bu kim o zaman?" diye sordu. Bebeği mi yoksa beni mi sorduğunu anlayamadım. Ama sonra bebeği kucağına aldı ve bunu sayısız kez yaptığını kanıtlayan tek bir hareketle kalçasının üzerinde dengeledi. Bebeği zıplattı ve bebek ağlamayı kesti. Bebek bana ve Homa'ya suçlayıcı, ağlamaklı gözlerle baktı, terli koyu renk bukleleri kafasına keçeleşmişti.

"Joon Anne, sana Ellie'nin benimle oynamaya geleceğini söylediğimi hatırlıyor musun?"

Kadın hatırlamıyor gibiydi, ama gülümsemesi misafirperverdi. Yaklaştığında bluzunun üzerindeki deseni daha detaylı gördüm: beyaz kumaşın üzerindeki kıvrımlı minyatür yeşil sapların arasından minik mavi çiçekler çıkıyordu. Çarşafının kumaşı son derece yumuşak bir his veriyor gibiydi. Maya ve süt gibi kokuyordu. "Ben Monir Khanom," dedi. "Biraz vişne *şerbeti* ister misiniz? Susamış olmalısınız."

"Birazdan, Maman Joon," dedi Homa. "Oynadıktan sonra."

Biraz vişneli *şerbet* isterdim ama kaba ve açgözlü görünmek istemedim.

"*Bereen, bacheha*. Haydi çocuklar. Acıkırsanız burada sizin için bir şeyler atıştıracam." Tekrar gülümsedi ve arkasını döndü. Bebek omzunun üstünden bize bakıyordu.

"*Merci, Khanom*." Ona hanımefendi için kullanılan saygıdeğer terimle hitap ettim ve atıştırmalığın lezzetli fırın kokusuyla ilgili olduğunu umdum.

"Güzel değil mi?" Homa biz dışarı çıktıktan sonra sordu.

Nasıl cevap vereceğimden emin değildim. "Annen çok güzel," dedim.

"Hayır, aptal! Yani, evet, öyle. Ama ben küçük kardeşim Sara'dan bahsediyordum.

Onu yemek istemiyor musun?"

Bebeği yemeyi düşünmemiştim ama tombul ve çok . "Neredeyse on üç aylık oldu!" Homa gururla söyledi. "On üç!"

Birinci sınıftaydık. Sara hayatının ilk yılını yeni tamamlamıştı. Bir kız ya da erkek kardeşim olmasını umuyordum ama babamın ölmüş olmasının bunun olmayacağı anlamına geldiğini biliyordum.

Kaderimin bir parçası. Homa o *topoli* bebek kardeşe sahip olduğu için ne kadar şanslıydı!

Homa elimi tuttu ve beni önce avluya sonra sokağa çekti. Orada kayıp bir parayı arar gibi yere baktı. Sonunda keskin bir taş aldı. "Mükemmel!"

Taşı yerde sürükleyerek çizgiler çizdi. Çizdikçe, çizgiler büyük kareler halinde birleşiyordu. Bana baktı. "Orada öylece durma. İyi bir taş bul. Onları numaralandırmalıyız."

Sivri uçlu küçük bir taş seçtim ve karelerin içine sayıları kazımaya başladım. Sınıfta birden kadar sayıları yazma alıştırmaları yapmıştık. Yeni öğrendiğim bilgileri oyunun tablosunu oluşturmak için kullanmaktan gurur duyuyordum. Gerçekten seksek oynayabilecek kadar şanslı olduğuma inanamıyordum. Haftalardır diğer kız öğrencilerin oynamasını izliyordum. Annemin yanındaki şiltede yatarken, hayali arkadaşım ile bir karenin içinde mükemmel bir şekilde zıpladığımıza dair gece fantezileri kurdum.

Tüm kareleri işaretledikten sonra Homa iki küçük çakıl taşı buldu ve birini bana verdi. "İlk sen başlamak ister misin?" diye sordu. Ama gitmek için can attığı belliydi.

"Hayır, sen," dedim.

Homa çakıl taşını fırlattı ve taş dört karenin üzerine düştü. Tek ayağının üzerinde dikkatlice dengede durdu. "*Yek Do Se!*" diye bağırdı ve ardından zıplayarak çakıl taşının kareye doğru ilerledi. Bir ayağı havadayken eğildi ve çakıl taşını düştüğü yerden aldı, parmaklarını çakıl taşının üzerine kapattı, havaya kaldırdı ve mutlak bir zafer ifadesiyle bana baktı.

O geri zıplarken alkışlamaktan ve tezahürat yapmaktan kendimi alamadım.

Seksekten sonra, ters çevrilmiş bir kovanın içine sıkıştırılmış yıpranmış sarı bir ipe zıpladık. Homa, Sammy çalmasını diye ipin gizli saklanma yerinin olduğunu söyledi. Sammy'nin bir hırsız ve yalancı olduğunu söyledi. Sammy arkasını dönene kadar Sammy ve çocukları gözetledik. Homa beni çekti ve kıkırdarak evine geri döndük.

Homa'nın annesi Monir Khanom, Roor'un üzerinde, anneminkine çok benzeyen bir minder üzerinde oturuyordu; minder altı halı kaplıydı ve minder arkası duvara yaslanmıştı. Bacaklarını öne doğru uzatmış, Sara yüksek sesle

coşkuyla göğsünü emdi. Monir Khanom bizi görünce çarşafıyla göğsünün bir kısmını kapattı.

"Mutfakta senin için *ghotab* var," dedi. "Önce ellerinizi yıkadığınızdan emin olun."

"Teşekkür , Maman Joon," dedi Homa.

Katlanmam ve bir ev sahibinin teklifini, o tekrar ısrar edene kadar reddetme ritüelini yerine getirmem gerektiğini biliyordum. İlk reddin sadece kıbarca değil, beklenen bir şey olduğunu da biliyordum. Ama ev çok güzel kokuyordu ve burada kendimi bir şekilde rahat hissediyordum. "*Kheyli mamnoon, Khanom*," teşekkür ettim.

"*Nooshe Jan*."

Homa beni ana odanın arka tarafına ve taş bir merdivene götürdü. Çoraplı ayaklarımın altında, basamaklar pürüzsüz ve serindi ve sanki yıllarca yürümek her bir merkezi yumuşatmış gibi ortalarında nereye daldıklarını hissedebiliyordum. Yedi basamak indikten sonra (saydım) serin, mağara benzeri bir mutfığa girdik. Burası nemli olmalıydı ama hava ılık ve kuruydu ve eve ilk girdiğimizde duyduğum o nefis fırın kokusuyla doluydu. Büyük ocağın üzerindeki duvarda bakır kaplar asılıydı. Ocağın üzerinde bir semaver, onun üzerinde de üzerinde iki pembe gül bulunan beyaz bir çaydanlık duruyordu. Çeşitli tabaklar raflara dizilmişti. Her yüzey temiz ve pırlıdı.

Tezgâhın üzerinde beyaz bir bezle örtülmüş bir tabak duruyordu. Homa dikkatle tabağa doğru ve bezi çırparak yarım daire şeklinde küçük hamur işlerinden oluşan bir bohçayı ortaya çıkardı.

"Annemin *ghotab*'ı," dedi Homa hürmetle. "Muhtemelen yiyebileceğin en iyi şey."

Derin seramik lavabonun yanındaki toprak sürahidenden su doldurduk ve namaz için abdest alır gibi bir parça sabun kullandık. Ellerimizi lavabonun yanındaki kancaya asılı bir havluyla dikkatlice kuruladık. Tekrar ana tezgâhın önünde durduğumuzda Homa tabağı bana doğru kaldırdı. "*Befarmayeed*," dedi, beni yemeğe davet etmek için resmi fiil kipini kullanarak.

Tekrar söylüyorum, *tarof* yapmadım, reddetme dansına girmedim. Böylece ev sahibem yemem için ısrar etmek ve yalvarmak zorunda kalacaktı. Yarım daire şeklindeki böreği aldım, hâlâ sıcaktı. Isırdım. Dışı çıtır çıtırdı ve

Sonra şaşırtıcı bir şekilde içi ekşiydi. Tatlı ve ekşiden oluşan keskin bir patlama ağzımı kapladı.

"Burada ne var?" Ağzım dolu bir şekilde sordum, annemin terbiyesizliğimden ne kadar korkacağını farkındaydım.

"Nar!" Homa, Şah'ın taç mücevherlerini sakladığı kasanın şifresini paylaşıyormuş gibi gözleri parlayarak konuştu.

"*Ghotab*'ın badem ve cevizle doldurulduğunu ve üzerine şeker serpildiğini sanıyordum." Mesut Amca'nın annemin doğum günü için getirdiği bir kutu *ghotab* böreğini hatırladım. onları paylaşırken hafif şeker ağzımızı pudralamıştı. Annemin, şehir dışında yaşadığımız zamanlarda doğum günü için verdiği süslü partileri özlediğini biliyordum.

"Bu diğer tür. Bu büyükannemin tarifinden. Onun spesiyalitesi."

Çiğnedim ve içimden Homa'nın büyükannesine teşekkür ettim. Birlikte birkaç tane daha yedik ve sadece hepsini bitirmek kabalık olacağı için durduk, ancak Monir Khanom'un ısrar edeceğinden oldukça emindim. Eve ilk girdiğimde beni karşılayışından, bebek Sara'ya yaklaşımından, onun çocuklarına dert yanan bir anne olmadığını hissetmiştim.

Benim şanslı, şanslı arkadaşım.

Göğsümde küçük bir sızı, neredeyse bir ağrı, beni sardı. Buna yeni ve tuhaf bir boşluk eşlik ediyordu.

O zaman bunu anlayamamıştım. Ama geriye dönüp baktığımda, o ilk ziyarette bile Homa'nın sahip olduğu şeyi istiyordum. Onun ailesini istedim. Yaşayan babasını, nazik annesini. Onun şişman, yenilebilir kız kardeşini istedim. Evinin sıcaklığını ve güvenliğini istedim. O mutfak serinliğini, mağara gibi büyüsunü, nar tanelerini ve hamuru ilahi ve nefis bir yemeğe dönüştürme becerisini istedim. Büyük bir utançla, orada dururken, annemin başına kötü bir şey geleceğini ve böylece yetim kalıp Homa'nın ailesi tarafından kabul edileceğimi düşündüm. Onun klanına katılmak beni onlardan biri yapacaktı. Onların bir parçası.

Ona bayılırdım.

Onu zaten kıskanıyordum.

BEŞ

Kasım 1950

O andan itibaren birbirimize doğal olarak Kızıllaştık. Homa ile ip atlama oyunlarında ustalaştım, o yüzüstü yatarken ayaklarımı sırtına vurarak masaj yaptım, ondan kiraz çekirdeklerini uzağa (ve onaylamayan annemin gözlerinden uzağa) tükürmeyi öğrendim.

Bıçak kullanmayı ilk kez Homa'nın mutfağında öğrendim. Monir Khanom'un rehberliğinde tezgahın üzerine bir soğan yerleştirdik. Birlikte ince, çatlak kabuğunu soyduk, altındaki zarlar şaşırtıcı derecede kaygandı ve yapıştı. Monir Khanom bir çekmece açtı ve çok renkli abalone saplı dev bir bıçak çıkardı. Bıçağı Homa ve bana doğru getirdi, ellerimizi ısıltılı sapına yerleştirdi, kendi elleriyle kapattı ve soğanı ikiye bölmemiz için bize rehberlik etti, her bir yarıyı yüzüstü dilimledi, döndürdü ve sırayla diğer tarafa doğru dilimledi. Homa'nın annesi bıçağı yavaşça geri çekip ortaya mükemmel minik soğan küplerinden oluşan bir yığın çıkardığında, sihir yaptığımızı hissettim. Bir şeylerin şeklini değiştirme konusunda sahip olduğumuz kontrole inanamıyordum.

Evde, annem Roor minderli koltuğunda oturuyor ve giderek duvarın içinde kayboluyormuş gibi görünüyordu. "Riİraİ ile oynaşmamdan" ve "aşağı tiplerle" karışmamdan şikayet etmeye devam etti. Ama Homa'nın evine gitmeme engel olmadı. Belki de bir yanı -annelik yanı- yeni keşfettiğim mutluluğumu korumak istiyordu. Ben de buna inanmak istiyordum. Umutsuzca.

Homa'nın serin taş mutfağında öğrendiğim becerileri eve, anneme götürdüm. Hala ocağı kullanmama izin vermese de yemek hazırlama işini giderek daha fazla izin veriyordu.

Annem için doğranmış soğan, salatalık ve domatesten oluşan *şirazi* salatası yaptım ve taze nane ile servis ettim. Limon suyunu arttırdım ve

tuz ve Mesut Amca'nın getirdiği zeytinyağından biraz gezdirmeye cesaret etti. Annem tadına dayanamadı.

Ve o taş mutfağın büyüünden uzak kalamadım.

Monir Khanom'un yanında ilk durduğum andan itibaren yemek pişirme süreci beni büyüledi. Basit bir soğanın soyulmuş kürecikten ince beyaz dilimlere, küçük küplere ve ardından bakır tencerede ısı ve yağdan sotelenmiş kahverengi saydamlığa nasıl dönüşebildiğini, soğan evi saran karamelize kokuyu.

O yalnız soğan, Monir Khanom'un *ghormeh sabzi* otlı *khoresh*'i ya da annemin babamın favorisi olduğunu söylediği sarı bezelye ve dana *khoresh*'i gibi tuzlu güveçler için bir temel olabilirdi (ölümünden sonra anıların çok kült olduğunu iddia ederek bir daha asla yapmadı). Kızarmış soğanın kuru nane ile karıştırıldığında *auş* çorbasını nasıl süsleyebileceğini veya artık pirinç ve otlarla birleştirildiğinde üzüm yaprağı dolması için nasıl 11ling görevi görebileceğini gösterdiler. Monir Khanom, Homa'ya ve bana nar tanelerinin Homa'nın çok sevdiği cevizli ve narlı *fesenjoon* yahnisinde kullanılabilecek bir pekmez haline gelene kadar ocakta nasıl yavaş ve bilinçli bir şekilde pişirileceğini öğretti.

Sık sık yaptığımız oyun buluşmalarından sonra Homa'yla birlikte mağarayı andıran mutfığa giden pürüzsüz ve serin taş basamaklardan inmemiz kaçınılmazdı. Annesi orada olurdu, çarşafsız bir etek ve ütülü bir bluz içinde, terlikleri yırtık ama kıskanılacak kadar rahattı. Sara etrafta sürünüyor, gevezelik ediyor ve kendi tuhaf ama özel hedeflerinin peşinden giderken tencere kapaklarına vuruyordu. Homa ve ben Monir Khanom'un büyük sobasının yanında yan yana durmuş, patlıcanın şeklinden ya da limonun sululuğundan keyif alıyorduk.

Aylar sonra cesaretimi toplayıp ailesinin bu yiyecekleri -bu imkânsız renk ve geçim çeşitliliğini- nasıl karşılayabildiğini sorduğumda,oma bana çok saçma bir soru sormuşum gibi baktı.

"Babamın çalıştığı yer yüzünden, şapşal. Yoksa bunların hiçbirini karşılayamazdık."

"Babanın komünist olduğunu sanıyordum." Homa'nın *babasını* sokaklarda gösteri yaparken ya da bir bodrum katında Şah'ı devirmek için planlar hazırlarken hayal etmiştim.

"Komünistler de çalışıyor! Palace Hotel'in restoranında şef garson. Günün sonunda kullanmadıkları ve atmak istedikleri ne varsa, o ve diğer garsonlardan birkaçı eve götürüyor. Ne kadar şanslıyız değil mi?"

Sara küçük bir kedi gibi ayak bileklerime sokulurken, "Çok, çok şanslı," dedim.

Homa'ya ve bana kendi kendimizi nasıl besleyeceğimizi öğretecek kadar güvenen ve başka hiçbir yetiştikenden görmediğim rahat bir saygıyla kendimizi yetkin ve sorumlu hissetmemizi sağlayan bu anneye sahip olduğum için şanslıyım.

Yiyeceğe erişimi olan komünist baba şanslıydı, hiç tanışmadığım ama geliri ve ölmemesi Homa'nın evinin bir amcanın kaprislerine bağlı olmadığı anlamına geliyordu.

Parmağını emen ve bana saf bir sevinçle gülümseyen büyük gözlü, guruldayan kız kardeş için şanslıyım.

için şanslıyım.

Homa'nın evini çok severdim ve oyun buluşmalarımızdan ve yemek derslerimizden eve dönüp annemin kederinin hüküm sürdüğü mekânın soğukluğuna geri döndüğümde, Homa'nın rahatlığı içimde sürekli utandığım o özel ve hissedilir sızıyı yaratırdı.

Saat kaçta dönersem döneyim annem "Geç kaldın," derdi.

"*Bebakhsheed*," diye cevap verirdim. *Affet beni*.

ALTI

Mayıs 1953

"Elaheh ve Homa," diğer kızlar bizi sanki tek bir birimmişiz gibi çağırıyorlardı. "Ellie-o- Homa" kısaltılmış . Birbirimizden ayrılamazdık.

O ilk okul yıllarını içeren görünmez bir seksek tablosunun karelerinde birlikte gezindik. Hayali bir çakıl taşı fırlattık ve ikinci sınıf için inişe geçtik. Birkaç ay içinde, ikimiz de derslerde başarılı olduğumuz için üçüncü sınıfa geçtik. Arkadaşlığımız bizi bu hızlı geçiş ve bir sınıf atlama sürecine taşıdı.

Diğer kızların değişen ittifakları ve dramatik dinamikleri, öğretmenimizin yüzümüzün önünde döndürmeyi sevdiği dönen küre gibi dönüyordu. Kenya, Uganda ve Avustralya gibi pek çok ülkenin adını öğrendik ve ülkelerin şekil ve biçimlerini ezberledik. Hindistan ve Çin ve Kore ve Japonya. Denizin ötesinde Avrupa'da Almanya, Fransa ve İngiltere adında yerler vardı. İtalya ve İspanya. Portekiz: Farsça'da *por-te-gal* olarak telaffuz edilirdi, bu aynı zamanda "portakal" meyvesi anlamına da gelirdi, bu yüzden Portekiz'i hep portakalla ilişkilendirdik. Parmaklarımızı *Rusya* ve *Amrika* denilen ülkelerin ana hatları üzerinde gezdirdik. Sınırlarımızın ötesinde bir dünya olduğunu bilmek gerçeküstü bir duyguydu.

Dördüncü sınıfa geldiğimizde, sınıfımızdaki çok az kişi Homa ve benim on yaşındayken ustalaştığımız çok daha yüksek seviyede okuyup yazabiliyordu. O ve ben, imrenilen *Shagerd Aval* Sınıf Birinciliği için yarışıyoruz. Ama Homa'yı bana en çok sevdiren şey, rekabeti bir kenara bırakıp işleri eğlenceli hale getirme konusundaki iyi huylu yeteneğiydi.

Dördüncü sınıfın son günlerinde, yaz tatilinin yaklaştığını hissettiğim bir sabah okulun bahçesine arkamdan yüksek sesle bir "pısssst" duydum. Daha arkamı dönmeden, "Ne Homa?" diye sordum.

Yüzüme doğru geldi ve iki elini omuzlarıma koydu. "Peki ya"-gözlerimin içine baktı-"bugün yaparsak?"

"Çok komik. Yapamayız."

" ama. Okul yılı neredeyse bitti. Bir macerayı hak ediyoruz."

Eğer okula gitmezsek, kesinlikle cezalandırılacaktık. Ondan uzaklaştım ve düdük çalmadan önce sıraya hazırlandım.

"Hiç yapmaman gereken bir şeyi yapmak mı Ellie?" diye seslendi arkamdan.

Durdum ve sorusunu düşündüm. Her yıl, Mesut Amca'nın Nevruz, yani baharın ilk günü ve yeni yılımız için getirdiği kutudaki tüm *gaz* şekerlerini yemek isterdim. Ama kendimi tutardım çünkü annem çok şişmanlamamı istemezdi. Yemek pişirmek için kendi mutfağımızdaki ocağı kullanmak istedim ama annem evin küle dönebileceğini söylediği için yapmadım. Homa ile arkadaş olmak istedim. Bu yapmamam gereken bir şeydi. Ve yapmıştım da. Ama Homa'ya onunla arkadaş olmamın benim yüksek sesli isyanım olduğunu söyleyemezdin.

"Hadi yapalım şunu,
Ellie." "Geride
kalamam."

"Ellie, Khanom Tabatabayi'ye göre sen zaten 'derslerinde ilerlemişsin'. Bir gün kaçırmayı göze alabilirsin. İkimiz de yapabiliriz. Bana okumamın ve yazmamın *kusursuz* olduğunu söyledi."

Bunu ona öğretmenimiz mi söylemişti? İçimde küçük bir sızı hissettim. Homa ve benim okulda başarılı olmamız bir tesadüf müydü, yoksa her birimiz diğerini biraz daha ileri gitmeye mi itiyorduk? Ama Homa haklıydı; ikimizin de geri kalma tehlikesi yoktu.

"Peki nereye gideceğiz?" Ben sordum.

"hiç görmediğin kadar çok yemek göstereceğim, *Sheekamoo!*" *Sheekamoo*, yemek yemeyi seven, önceliği midesi olan kişi anlamına gelir, Homa da bana şaka yollu böyle seslenirdi. Bana böyle seslenmesine aldırmıyordum çünkü bu onun için açıkça bir sevgi ifadesiydi, sanki yemeğe bu kadar düşkün olmak harika bir şeymiş gibi. Annemi taklit ettiğim ve birlikte okula koştuğumuz o meşum sabah kraliyet soyumu gündeme getirdiğim için bana taktığı ilk isim olan "Prenses "i silmesi de hoşuma gidiyordu.

Her neyse, yemekle ilgili her şeyin bana keyif verdiği doğrudur: malzemelerin toplanması, dönüştürülmesi ve birleştirilmesi, yemeklerin sunumu ve paylaşılması. Bana keyif vermeyen tek şey annemin kilolarımdan yakınmasıydı. Tombullaşmıştım; hatta bazıları şişmanladığımı bile söyleyebilirdi. Ama Homa'nın tombulluğumu bir olarak değil de bir gerçek olarak kabul etmesini sevdim.

"Nereye?" Şüpheyile sordum.

"Neresi olduğunu biliyorsun. Kapalıçarşı."

Hatırlayamayacak kadar küçükken ailemle birlikte gitmiş olmama rağmen (annem bana öyle söylemişti) Kapalıçarşı artık yasak bir yerdi. Annem oradaki insanların pis koktuğu, kadınların itip kaktığı ve erkeklerin sarkıntılık ettiği konusunda ısrarcıydı. Ama annemin beni Kapalıçarşı'ya götürmemesinin asıl nedeni korkuydu. Babamla oraya gittiğimiz anıları geri getireceğini iddia ediyordu. Kalbinin buna dayanamayacağını söyledi.

Okulu bırakma korkum ile yasak bir maceraya atılmak için duyduğum yoğun arzu arasında kalmıştım.

Ben daha tek kelime edemedim Homa elimi tuttu ve yola koyulduk.

Homa'yı takip ettim ve onun nereye gideceğini bildiğine güvendim. Yürüdük ve sonunda dar sokaklar büyük evler, dükkanlar ve binalarla kaplı daha geniş caddelere açılana kadar sokak sokak koştuk. Planımızın okul müdürümüz ya da daha kötüsü annem tarafından öğrenilebileceğini düşünüp duruyordum. Polis bizi tutuklamak için gönderilecekti. Ama bunların hiçbirisi olmadı.

Sonunda Şah Camii'nin yanındaki Kapalı Çarşı'ya vardık. Hiç bu kadar çok insanı bir gördüğümü hatırlamıyorum.

Yüzlerce yıldır şehrimizin temel taşlarından biri olan büyük kapalı-açık alışveriş merkezinin ana girişinin önünde durduğumuzda, içime tanıdık bir his çöktü. Detaylı süsleme mozaikleriyle kemerli giriş yolunu inceledim. Babam bu noktada durmuş ve beni omuzlarında dengelemiş miydi? Belki de o ve annem ellerimden birer birer tutmuş ve beni aralarında .

Homa şimdi elimi tuttu ve birlikte mallar ve el sanatlarıyla dolup taşan yoğun tezgahlar ve büfelerle kaplı bir labirente girdik. Mallarını pazarlayan adamlar

bağırıp çağırdılar. İnsanlar takas ve şakalaştı, sohbet etti ve kandırdı. Hava kavun ve nane, yabancı topraklardan gelen tuhaf parfümlersabunlar ve potpuri kokuyordu. Bakırcılar ve zanaatkârlar tepsiler ve tabaklar üzerine karmaşık desenler kazırken metal çubukların kalay ve bakıra çarpma sesleri kulaklarımda çınliyordu. Marangozlar pürüzsüz ahşap düzlemleri zımparalıyordu. Kadın iç çamaşırları ve geceliklerle dolu ahşap masalara çarpıp durduk. Sütyenler mandallarla bir sıraya asılmıştı. Bazıları dantelli ve kırmızıydı; diğerleri anneminki gibi kocaman beyaz sütyenlerdi. Erkekler eşeklerin sırtındaki çuvalları indiriyor, kadınlar çarşaflarının altından nazlı nazlı dışarı bakarken soğuk meyve sularını yudumluyordu.

Kokuların ve gürültü kakofonisinin birleşimi aşırı güçlüydü. Durmak istedim. Dantelli iç çamaşırlarına dokunmak, yığılmış potpurileri içime çekmek. Parmaklarımı piramit şeklindeki ambalajlı şeker yığınlarına sürtmek ve köşe tezgâhlarda üst üste yığılmış ipeksi halıları hissetmek istedim.

Ama Homa beni çekti. Nihayet iç mekânın zikzaklı yollarını aşarak küçük bir geçitten büfelerle kaplı ama ortası açık bir avluya çıktık. Avlunun en ucunda kırmızı-beyaz tenteli tek bir tezgah duruyordu.

"Annem geçen hafta doğum günüm için bana para verdi," diye fısıldadı Homa. Her zamanki yüksek sesle haykıran sesini susturmayı akıl ettiği için minnettardım. Okuldan kaçan öğrenciler dikkat çekmemek için geleni yaparlardı. Homa elini çantasına attı ve doğum günü parasını gururla havaya kaldırdı. Paralar avlunun güneşinde parlıyordu.

"Bunu sen mi planladın?" Fısıldadım.

"Seni çarşıya harcayacak paran olmadan mı getirecektim? Hadi ama. Sana bunu hak ettiğimizi söylemiştim."

Kırmızı-beyaz tenteli tezgâha doğru yürüdü. Ben de onu takip ettim. Tentenin kenarları rüzgârda sallanıyordu.

"*Ağa, dota bastani lotfan.*" Homa iki dondurma istedi. Onun kendine güveni beni şaşırttı.

Dar bir gömlek, bol bir pantolon ve ayaklarında çatlak sandaletler olan kocaman göbekli bir adam, kadının verdiği paraları inceledi, sayarken ağzından peltemsi bir ses . Sonra sandığını açtı. İçinde şunları gördüm

Üzerinde dondurma kaplarının durduğu büyük dikdörtgen buz blokları. Fen dersinde sıvılar, katılar ve gazlar üzerinde çalışıyorduk ama daha önce hiç böyle bir buz görmemiştim.

Adamın saçları beyazdı ve koyun kürküne benziyordu. Dondurmayı kaşıkla aldı, yakındaki bir kutudan çıkardığı iki ince gofret arasına sıkıştırdı ve ilk dondurmali sandviçi Homa'ya uzattı. Sanki bir Salı sabahı Kapalıçarşı'nın uzak bir avlusunda istediğimizi alıp istediğimizi yapabilen yetişkinlermişiz gibi kibarca bana uzattı. Adam Homa'ya ikinci dondurmali sandviçi verdikten sonra dikkatini bir sonraki müşterisine, çarşafli bir grup kadına çevirdi. Okul uniformalarımızı ve çantalarımızı kimse görmüyor muydu? Düşük seviyeli, okuldan kaçan bir suçlu olmak nasıl bu kadar kolaydı?

Avluda üzerine oturabileceğimiz bir çıkıntı bulduk. Sırayla oturduk, biri iki dondurmayı tutarken diğeri kendini yukarı kaldırdı. Yerleştikten sonra başımızı eğdik ve ısırдық.

Gül suyu ve safranla aşılanmış vanilya aroması ağızımda patladı. Gofretin çiğnenebilirliği dondurmanın pürüzsüzlüğüyle tezat oluşturuyordu. Dondurmanın içinde donmuş krema parçalarının da bulunması beni çok .

"Beğendin mi?" Homa sordu.

"Çok fazla. Teşekkür . Size geri ödeyeceğim."

"Bu benim ikramım." Sırıttı. "Ceza almaya değer, değil mi?" "

deme." Bir ısırık daha aldım. "Tamam, belki de öyledir."

"Düşünsene Ellie, haftanın her günü dondurma yiyebiliyorsun. Ama sanırım bunu yapmak için zengin olmanız gerekiyor."

Ona eskiden zengin olduğumu hatırlatmadım. Ya da en azından fakir olmadığımı.

"*Babam*, içinde yaşamaya değer tek toplumun herkesin gıda, barınma, temiz su ve sağlık hizmetlerine erişebildiği bir toplum olduğunu söylüyor."

O zamana kadar Homa'nın babasıyla birkaç kez karşılaşmıştım. Gözlüklü, kel kafalı, kısa boylu, yumuşak dilli ve entelektüel bir adamdı. Homa sözlerini tekrarlarlarken, tanıştığımız ilk gün bana söylediklerinin aynısını hatırladım.

"Baba ülkeye katkıda bulunmamız gerektiğini söylüyor. Hem erkekler hem de kadınlar." Başını çevirdi, böylece gözlerini ısrarlı bir şekilde benimkilere dikebildi.

vardı. "Sen nasıl katkıda bulunacaksın, Ellie?"

Başımı kaldırdım, ağzım dondurmalı sandviçin kenarındaydı. "Ne?" "Ne iş istiyorsun?"

"İş mi?"

"Evet. Öğretmen mi olmak istiyorsun? Hemşire mi? Avukat mı? Belki doktor.

Bilimde çok iyisin."

Sadece dondurmamı yemek istiyordum. "Emin değilim," diye mırıldandım. "Söyle bana."

"Bir anne," dedim, ağzım doluydu.

"Evet, evet. Ama kadınlar da çalışabilir, biliyorsun. Adil bir toplumda. İran'da tamamen çalışan ilk kadın nesli olabileceğimizi biliyor muydunuz?"

"Artık İran'da çalışan kadınlar var."

"O kadar çok değil. Ve daha üst düzey işlerde değil. Bunu yapacağız. Değil mi?"

Erimiş dondurmadan birkaç damla aşağı aktı. Çantamdan mendilimi almak istedim ama çantamı karıştırırsam buz gibi ellerim onu ve muhtemelen defterlerimi de yapış yapış yapacaktı.

Annem elleri için endişelenirdi. Çalışan kadınların ellerinin aksine, onların lekesiz ve şişmemiş kalmasını isterdi. Gerçek hanımların ellerini kirletecek hiçbir şeye dokunmadıklarını söylerdi. Ücret karşılığı çalışmak ona göre değildi. Her şeye rağmen, Mesut Amca'nın harçlığına muhtaç olmamız anlamına gelse bile, "çaresiz" bir çalışan kadın durumuna düşmediği için gurur duyuyordu.

"Peki, sana ne olmak istediğimi söyleyeyim. Bir *gazi*, bir yargıç olmak istiyorum!" Homa söyledi.

"Kadınlar yargıç olamaz."

"Bu saçmalığa inanmayın. Önce kanunlar hakkında her şeyi öğrendiğiniz bir üniversite programına gitmem gerekiyor. Ama sonra insanlar anlaşmazlığa düştüğünde kimin haklı kimin haksız olduğuna karar verebilirim. Kulağa muhteşem gelmiyor mu?"

Bana korkunç geldi. Sadece kanunları öğrendiğiniz bir okul mu? Daha sıkıcı bir şey düşünemiyordum. Ayrıca kimin haklı kimin haksız olduğuna karar vermek bir yana, hukuk fakültesine gitmemize izin verildiğinden bile emin değildim. "Kadınların katılabileceğinden emin misin?"

"Yıl 1953. Demokratik olarak seçilmiş bir var! Bu ülke modernleşiyor, Ellie. Sen nerelerdeydin?" Dondurmalı sandviçinden bir ısırık daha aldı. "Khanom Tabatabayi ile birlikte her şeyi kontrol edeceğim. Ve *eğer* bize izin verilmiyorsa, bu da avukat olmam için bir başka neden. Yasaları değiştirmek için." Göz kırptı.

"Bu hiç mantıklı değil."

"*Yek kareesh meekoneem*, bu konuda bir şeyler yapacağız." Sonra derin bir nefes aldı ve doğrudan gözlerimin içine baktı. "Büyüdüğümüzde ikimiz de ne olacağız biliyor musun?"

"Bilmiyorum," dedim.

"*Shir zan*. Dişi aslanlar. Biz. Bunu göremiyor musun, Ellie? Bir gün sen ve ben harika şeyler yapacağız. Hayatı kendimiz için yaşayacağız. Ve başkalarına yardım edeceğiz. Şimdi yavruyuz belki. Ama büyüüp dişi aslan olacağız. Bir şeyleri gerçekleştiren güçlü kadınlar."

Yüzü heyecandan pembeleşmişti. Çok heyecanlıydı, bunu söyleyebilirim. *Şir zan* kavramını duymuştum -geri adım atmayan *güçlü* İranlı kadınlar- ama kendimi hiçbir şekilde dişi bir aslan gibi hissetmiyordum. olsa yavru aslanların en çekingeniydim. Homa'nın özgüvenine imreniyordum. Haklı olabilir miydi? Bir gün onun sürekli bahsettiği türden güçlü kadınlar olabilir miydik? Homa olabilirdi, bunu biliyordum. Ama onun "*şir zan*"ına dahil edilmem gerektiğinden emin değildim. Okulda çok başarılı olmama rağmen, annem evlenmemi (zengin olmamı) ve çok çocuk sahibi planlıyordu, böylece tek çocuklu bir ebeveyn olarak kaderinden kurtulacaktı (her zamanki gibi incitici bir şekilde ona yetmediğimi ima ediyordu).

"Eğer başarılı bir çalışan kadın olmak istiyorsan," dedim Homa'ya, "okulu aksatmamalıyız. Şimdi çıkarsak en azından öğleden sonraki derse yetişebiliriz." Çıkıntıdan kaydım ve yere atladım, çantam kalçamda zıplıyordu. Yapış yapış olmuş ellerimi ovuşturdum. "Peki bu sabah derse girmediğimiz için ne diyeceğiz?"

"Oh, Ellie, şimdi de beni aşağı çekiyorsun! , bütün günü atlayalım ve yarın onlara bugün kendimizi iyi hissetmediğimizi söyleyelim."

"Seni gerçekliğe geri getiriyorum! Biri yapmak zorunda. Yargıç ! Zaten kuralları çiğniyorsun."

Homa son dondurmasını bitirdi, parmaklarını yaladı ve çıkıntıdan atladı. "Bazen yasaları çiğnemen gerekir, Ellie. Bazı yasalar aptalca, adaletsiz ve saçmadır."

Homa'nın, ailesinin aydın görüşlerinden yararlanarak beni bilmediğim korkunç yasalar konusunda eğiteceğinden emindim ama zamanın biliyordum. "Öğle yemeği için eve gelmememiz edemeyiz."

İç çekti. "Peki. En azından dönüş yolunda çarşığı biraz daha görelim."

Çarşının kalbine geri döndüğümüzde ve etrafım sesler ve kokuların karışımıyla çevrildiğinde, piramit şeklindeki dut, ceviz ve badem yığınlarını görebildiğimde, Homa çantasından çıkardığı birkaç bozuk parayı daha Rashedip beni findık tezgahına götürdüğünde, gidiciydim. Olmak istediğim yer burasıydı. Bu dağınık, keyifli, ezici, şaşırtıcı alanda. Homa'ya geri dönmemiz gerektiğini tekrar hatırlatmak için tek yapabildiğim buydu. Ama önce ceviz ve kuru dut almak için kuyruğa girdik. Eve gitmeden önce son bir hoşgörü.

Dönüşümüzü normal öğle yemeği saatine denk getirmeyi başardık. Dondurma ve atıştırmalıklarla doymuştum ama rolümü oynayacak ve annemle birlikte yiyecektim.

Kalbim küt atarak evimize girdim. Herhangi bir okul sabahı gibi davranır, çantamın dibinde kâğıda sarılmış dut ve ceviz artıklarını saklardım. Ayakkabılarımı çıkarır, ellerimi yıkar, tabakları *sofra* bezinin üzerine koyar, pilavın temizlenmesine yardım eder ve yemeğimizi yedik. Sonra annemin öğleden sonra uykusu için şilteyi serer ve dolgunlaştırırdım.

Ayakkabılarımı çıkarmak için arkamda bir varlık hissettim. Dondum kaldım. Bir saniye sonra annem hemen .

"Bakıyorum da okuldan dönmüştün." "*Selam, Madar,*" dedim. "Okul nasıldı Elaheh?"

Onun gözlerinin içine bakamadım. Roor'a odaklandım. "İyiymi." "miydi? Bugün hangi dersleri aldın?"

"Oh, bilirsin işte. Salı günleri her zamanki gibi. Matematik. Kaligrafi."

"Hat sanatını sevdiğini biliyorum." "Mm-hmm."

"Hat sanatın nasıl ilerliyor, Elaheh? Vuruşlarını mükemmelleştiriyor musun?"

Başımı salladım, hâlâ Roor'a odaklanmıştım.

"Bu sabah büyük harflerini çizdin mi?" Mide bulantısı midemde yükseldi.

"Okulda hat sanatı yaptığını söylemen komik. Çünkü Shaba Khanom'un bana söylediği -biraz önce bana söylediği- Kapalıçarşı'nın dışındaki avluda tıpkı sana benzeyen birini dondurmalı sandviç yerken gördüğüydü. Yanılıyor muydu?"

Kaybolmak istedim. Roor'un içinde kaybolmak, ayakkabılarımı orada bırakmak ve annemin sadece ayakkabılarımla konuşmasını istedim. Hiçbir şey söylemedim.

"Cevap ver bana."

"Evet. Hata yaptı. Bir hata yaptı," dedim zayıf bir sesle. Shaba Khanom yaşlı annesi, kocası ve oğullarıyla birlikte sokağın karşısında yaşıyordu. Kocası sokak temizleyicisiydi ve oğullarından birinin hırsız olduğuna dair söylentiler vardı. Shaba Khanom'u çok az tanıyordum. Bazen benimle dışarıda sohbet ederdi. Birkaç kez kendimizi ekmek almak için *öğle vakti* birlikte yürürken bulduk. Her zaman annemi sorardı. Ben de hep onunkini sorardım.

"Bana bir daha asla yalan söyleme Elaheh," dedi annem soğukkanlılıkla.

Beni kulağımdan tutmadı. Bana tokat atmadı. Sadece elini çeneme koydu ve yüzümü yukarı kaldırmaya zorladı, böylece gözlerine bakmaktan kaçınamadım. gözlerinin yaşlarla dolu olduğunu gördüm.

"Onunla , değil mi?"

Kim olduğunu belirtmeye gerek yoktu. Annem Homa'dan sık sık "oon" zamiriyle ya da "o *dahati* kız" veya "o " diye söz ederdi. "Arkadaş" bir küfür gibi söylerdi. Gerçek adını neredeyse hiç söylemezdi. Hatta hiç bile emin değildim. Annemin eli hala çenemdeyken içimdeki öfke büyüdü ve sarsmaya çalıştım. Sıkıca tutuyordu.

"Onun bir adı var," dedim. "Onun adı Homa. O benim arkadaşım ve bir adı var."

Annem sanki eli yanmış gibi çenemi bıraktı.

"Ve haklısın. Homa ile gittim. Homa ve ben birlikte gittik. Kapalı Çarşı'ya gittik. Bana dondurma aldı. Bana ceviz ve dut aldı. Çok lezzetliydi. Hepsi çok lezzetliydi. İnanılmazdı."

Annem beni inceledi. "Bununla gurur mu duyuyorsun? Okuldan kaçmakla, sevdiğini iddia ettiğin okuldan. Bayan *Shagerd Aval*, sınıf birincisi? Şimdi statünüze ne olacağını sanıyorsunuz?"

Ben bir şey söylemedim.

"Shaba Khanom'un önünde nasıl bir aptal gibi göründüğümü biliyor musun? Şimdi bana efendilik taslayacak olan o aptal köylünün önünde? Neden bir *dahati* kızı tarafından yönlendirilme ihtiyacı hissediyorsun? Neden ona bu kadar takıntılısın? Bu normal değil, Elaheh. Sen değilsin."

"Homa bir *dahati* köylüsü değil," dedim sesim titreyerek. "Öyle olsaydı bile fark etmezdi. Ben yine de onun arkadaşı olurdum."

"Nedir o zaman? Fil süren bir aristokrat mı? Onun önünde eğilmeli miyim? Söyle bana Elaheh, o kızla gerçekten ne ortak yanın var?"

"Biz çok iyi arkadaşız."

Annem sırtıttı. "O senin okulunda ve birlikte oynuyorsunuz. Bu uygun bir şey, başka bir şey değil. Bu arkadaşlıkların hiçbir anlamı yok. Uzun sürmezler, Elaheh. Gelirler. Giderler. *Hameen*. Hepsi bu kadar."

değildi. Homa ve benim, Bayan Tabatabayi'nin masum dil sürçmeleriyle ilgili bir şakamız olduğunu ve tüm bu aptalca sözlerden bir şaka şiiri yazdığımızı biliyor muydu? Benim bir şey söyleyebileceğimi - en aptalca şeyi - ve Homa'nın mükemmel bir , bir espriyle, bir deyişle, okulda ezberlemek zorunda kaldığımız eski bir şiir dizesiyle cevap verebileceğini ve çok geçmeden ikimizin de yüzlerimiz gözyaşlarıyla ıslanana kadar gülebileceğini biliyor muydu?

Annem şehir dışında düzinelerce arkadaşı olduğunu iddia ediyordu ama şimdi neredeydiler? Bizi ziyaret eden hiç kimseyi görmedim. Talihi değiştiği anda onu terk etmişlerdi. Sanki babamın ölümü, onu öldüren hastalık gibi bulaşıcıydı. Sanki şehrin güney tarafına taşınmamız bizi dokunulmaz kılmış gibi. Belki de hepsinin bizi terk etmesinin nedeni annemin aslında çoğu zaman etrafında olunması gereken kült bir insan olmasıydı. Yoksa bundan daha fazlası mı vardı?

Annemin günlük karanlıktan biraz olsun kurtulmasını sağlayacak bir arkadaşı, ona bu dünyanın -annemin pek çok zalimlikle ve bizi kem gözleriyle *kesmeye* çalışan insanlarla dolu olduğunu söylediği dünyanın- aynı zamanda güzel, neşe ve macerayla dolu olduğunu hissettirecek bir arkadaşı olmuş *muydu*?

"Aynı okulda olduğumuz için değil," demekte zorlandım, artan öfkem yüzünden kelimelerim kesik kesik çıkıyordu. "Biz sadece... birbirimizi anlıyoruz. Biz kardeş gibiyiz. Birbirimizi her zaman anlayacağız."

"*Velam kon*. Beni bu saçmalıkla yalnız bırak. Babası bütün gün hizmetçi gibi insanlara hizmet ediyor. Annesinin okuma yazması yok. Onlar sokaktaki haşaratlar, canım. Onlar soysuzlardan gelen soysuzlar."

Nefesim kesik çıkıyordu. "Onlar haşarat değil. Cömert ve kibarlar. Hayal edebileceğinden çok daha fazla saygınlıkları var. Çalışkan ve akıllılar ve açıkçası evleri buradan çok daha güzel. Ve daha büyük. Zenginliğin senin için önemli olduğunu biliyorum. Ve soyağacı. "Kraliyet soyundan gelmek. Bu da ne demek anne? Okulda Naser al-Din Shah hakkında bir şeyler öğrenmiştik. Haremleri vardı. Hem de sürü. Yani onun 'soyundan' geliyor olmanız sizi bir fahişenin torunu yapıyor."

Kelimeler aceleyle döküldü. Sesim yüksek ve incedi.

İnsan annesiyle benim gibi konuşmazdı. Eğer elini kaldırıp bana vursaydı, bunu hak etmiş olurum.

Çılgılık atmasını bekliyordum. Kendimi bir saldırıya hazırladım. Hatırlayabildiğim kadarıyla bana sadece iki kez vurmuştu; bir keresinde eski mahallemiz yerine şehir merkezini tercih ettiğimi söylediğim için, diğerinde de gece kapıyı kilitlemeyi unuttuğum için. Şimdi yazılı olmayan saygı kuralını çiğnemiştım.

Ama bir eli kalçasında, yüzü solgun bir şekilde öylece duruyordu. "Öyle mi?" Beni geçip odada bulunan ve sık sık danışıyor gibi görüldüğü görünmez bir kişiye baktı. "Durum düşündüğümde de kötü o zaman," dedi görünmeyen güce. "Bu bana bağlı." İki eliyle yüzünü kapattı. "Nader!" diye fısıldadı.

Sanki babamla tartışıyormuş gibi babamın adını tekrarlamaya devam edince odadan geri çekildim.

Birkaç dakika boyunca mutfağa giden küçük koridorda durdum ve derin nefesler aldım. Ne olursa olsun annemden özür dilemeliydim. Ana odaya geri döndüm.

Şimdi Roor'un üzerine oturmuş, başını duvara yaslamıştı. Sessizdi. Çelik gibi bir bakışı, garip bir kararlılığı vardı. Ağlamıyordu. Babamın ilk adını tekrarlamayı bırakmıştı. Beni gördüğünde gülümsedi. "Merhaba, Elaheh." Sesi nazik ama gibiydi.

Bu soğuk selamlama yerine kırbaçlanmayı tercih ederdim. İşleri tekrar yoluna koymam gerektiğini biliyordum. Haddimi çok aşmışım. "Söylediklerim için çok üzgünüm ve utanıyorum Madar. Hatalıydım. Hatalı olduğumu bildiğimi görebiliyor musun?"

"Elbette, görebiliyorum," dedi aynı soğuk tavırla. "Ben tabakları hazırlayayım," dedim.

"Bunu sen yap."

Sakinliği beni telaşlandırdı. "Sana söylediklerim kaba ve yanlış, özür dilerim. Ama Homa'nın bununla hiçbir ilgisi yok. Bunu söyleyen bendim ve çok özür dilerim. Okula söyleyeceğim. Onlara bu sabah derslere girmediğimi söyleyeceğim. Cezaya kalacağım."

Bana hülyalı hülyalı . "Bak onu nasıl savunuyorsun! Gerçekten hayret verici. Ona ve tüm ailesine , değil mi?" Hiçbir şey söylemedim.

"Git kendini yıka." "Ne?"

"Git yıkan, çünkü kokuyorsun." "Çarşı kalabalıktı..."

"Hayır, sen onun gibi kokuyorsun. *Gedayi* gibi kokuyorsun. Yoksulluk gibi. Kusasım geliyor."

Odadan geri geri çıktım. "Bu arada, Elaheh?" "Evet?"

"Çaresizlikten dolayı arkadaşsınız. Başka bir şey değil. Saf çaresizlik." Gözyaşlarımın akmasını dileyerek arkamı döndüm.

"O kız senin ölümün olacak, biliyorsun," diye . "Ondan ne kadar çabuk kurtulursan o kadar iyi."

Mutfağa doğru yürüdüm. Sesini bastıramadım.

YEDİ

Mayıs ve Haziran 1953

Okuldan kaçtığımızı itiraf ettikten sonra, Khanom Tabatabayi bizi gözetim altına aldırdı. Sakince ona başka seçenek bırakmadığımızı söyledi. Bir hafta boyunca, diğer kızlar teneffüslerde oynarken, Homa ve ben saatlerimizi ders odasında geçirdik. Tarih ders kitabından otuz dokuz sayfayı kelimesi kelimesine kendi defterlerimize kopyalamakla görevlendirilmiştik. Yazı yazmayı severdim ve elim kaligrafi kalemini tutmakta ustaydı. Ama kopya işi Homa'ya acı veriyor ve sıkıyordu. Bacaklarına kramplar girerken, ona nefesimin altında, hukuk fakültesine gitmek istiyorsa çok daha fazla ezbere kopyalama yapması gerekeceğini hatırlattım. O da belki o zaman hedeflerini yeniden gözden geçirmesi ve *hamamda* saç yıkamak gibi çok fazla yazı yazmayı gerektirmeyen bir işe girmesi gerektiğini mırıldandı. O gözaltı süresinin geri kalanında, yazı yazmayı gerektirmeyen rastgele işler hakkında mırıldandık. Sokak süpürücülüğü. yıkayıcı. Kaş yama işinde karar kıldık.

Dördüncü sınıfın o son günlerinde Bayan Tabatabayi sınıf sıralamasını yayınladı. I

Shagerd Aval, Sınıf Birincisi ödülünü alırken Homa'nın not ortalaması ona yakın bir ikincilik kazandırdı.

Evde anneme gururla okulumuzun her sınıftan birinci olan öğrenciler için yıl sonu öğle yemeğinde bir taç giyme töreni düzenlediğini anlattım. Öğretmenler için fındık ve beyaz peynir, taze ekmek *ve sabzi* yeşillikleri sağlardı.

"*Afarin*," diye tebrik etti annem beni. "Şu bak. Sınıf birincisisin. Bundan hiç şüphem yoktu canım. Peki bu töreni hangi gün yapacaklarını söylemiştin?"

"Önümüzdeki hafta Perşembe günü," dedim. "Ebeveynlerin katılıp katılamayacağını sorabilirim." "Katılmayı düşünmüyordum."

Annem saçlarını düzeltti.

"Oh. Anlıyorum. Yapmak zorunda değilsin."

"O gün öğle yemeği için eve gelmeyeceksin sanırım?" "Hayır, ziyafet veriyorlar!"

Annem gülümsedi. "*Sabzi* yeşillikleri, fındık ve peynir mi? Ziyafetten anladığın bu mu?" Bana büyük bir acıma duygusuyla baktı.

Bluzumu elime aldım. "Neyse, yine de eğlenceli olacak," dedim, çok heyecanlandığım törenle ilgili daha fazla yanlış bulmadan önce aniden konuyu değiştirmek istiyordum. "Yakında on birinci sınıfa geçeceğime inanabiliyor musun anne?"

"Zaman bizim elimizde değil," dedi hülyalı bir sesle. "Bu okul yılından sonra tamamen farklı biri olacaksın." Saçlarımı okşadı. "Küçük Elaheh. Başında tacıyla sınıfının birincisi."

Odadan çıktı.

Mutfağı süpürürken Roor'un sözlerini zihnimde tekrarladım. Annem beni okuldan kaçarken yakaladığı günden beri soğuk ama hoşgörülü davranıyordu. Beni tebrik etmiş ve *Shagerd Aval* onuruna eriştiğim için biraz gurur duymuş gibi görünmüştü, değil mi?

Homa sınıf birincisi olduğumu öğrendiğinde, yüzünde bir gülümseme belirmişti.

Heyecanla beni sıktı ve hatta birkaç santimetre kaldırdı. Ve ben, kendi aptal kişilik özelliklerimin yükü altında, onun kıskanmama yeteneğini kıskanıyordum!

Tören sabahı Bayan Tabatabayi masasına oturdu ve bize yaz tatili için umutlarımızı sordu. Sohbet en sevilen yaz meyvelerine döndü. Kızların çoğu kavun, birkaçı da kiraz dedi. Homa elini kaldırdı ve mevsimin ilk ekşi yeşil eriklerinin ekşi tadını hiçbir şeyin geçemeyeceğini anlattı. Bir mırıltı yükseldi ve bazı kızlar *gojeh sabz*'ı unuttuklarını ve şimdi oylarını değiştirmek istediklerini söyledi. Oylama yapıldıktan sonra oy değiştirmenin adil olup olmadığı ve ekşi yeşil eriğin aslında yaz meyvesi mi yoksa daha çok ilkbaharla mı ilgili olduğu konusunda birkaç tartışma yaşandı.

Bayan Tabatabayi bizi tekrar ikna etmeye çalıştı ve eğer yazın tadacak kadar şanslıysak, biraz meyve saklamaya çalışmamız gerektiğini söyledi

Böylece soğuk kış rüzgârı tısladığında bir zamanlar çileklerin tesellisine ve şeftalilerin faydasına sahip olduğumuzu hatırlayabilirdik.

Homa dramatik dili karşısında bana yan gözle baktı. Öğle yemeğindeki taç giyme töreni için bahçeye döküldüğümüzde, "Şeftalinin faydası," dedi alaycı ve ciddi bir sesle. Bayan Tabatabayi'nin didaktik tonunu taklit ederek, "Çileklerin tesellisi," dedim. Bir kahkaha patlattık ve durdurulamaz kıkırdamalar içinde eriyene kadar cümleleri tekrarladık.

Hepimiz dizildikten sonra, alt sınıf *Shagerd Aval*'lar taç giymek üzere teker teker çağrıldı. Dördüncü sınıf için benim adım anons edildiğinde, kalbim o kadar hızlı atıyordu ki, avlunun önünde duran yetişkinlerin sırasına doğru ilerlerken takılıp düşeceğimden emindim.

Müdürümüz Bayan Dashti'nin önünde eğildim. Başıma mavi-beyaz kâğıttan bir taç yerleştirirken yumuşak elleri alnımı sıyırdı. Çemen otu ve limon gibi kokuyordu. "*Afarin*, aferin," diye fısıldadı ve diğer *Shagerd Aval*'ların yaptığı gibi okul bahçesine dönüp selam vermemi işaret etti. Küçük bir reverans yaptım ve birkaç öğrenci "Yaşasın!" diye bağırdı ve Homa'ya ve birlikte durduğum kız grubuna geri döndüğümde kulaklarımda kan zonkladı. Kendimi nadiren bu kadar gururlu hissetmiştim. Homa bana sarıldı ve tacımı düzeltirken gururla güldü.

Törenin geri kalanında, üst sınıflardan 1. sıradaki öğrencilerin sıralarını almalarını dinledik ve alkışladık. Ortam şenlikli ve eğlenceliydi. Sonunda Bayan Tabatabayi, Bayan Daşti ve diğer iki öğretmen, o yıl öğrendiğimiz her şeyi unutmamak için yaz boyunca çok çalışmanın gerekliliği hakkında konuşmalar yaptılar. Bayan Dashti, eski şiirleri -tercihen Saadi ve Hafız'dan dizeler-ezberlemenin yaklaşan sıcakta beynimizi zinde tutabileceğini söyledi. Haftada en az birkaç *gazel* ezberleyeceğimize dair ona söz verebilir miydik? Evet dedik ve şiir yaz projelerimiz konusunda ciddi görünmeye çalıştık. Sonra taze naan, beyaz peynir ve yeşillik tabakları getirildi ve avludaki masalara konuldu. Bayan Dashti dev bir buzlu vişne *şerbeti* kabının önünde durdu ve her kız için soğuk, tatlı içeceği döktü.

"Bundan daha iyisi olabilir mi?" Homa, lavaş ekmeğinin arasına yerleştirilmiş beyaz peynirle ağzını doldurdu.

"Sadece yaz boyunca Hafız'dan *gazeller* ezberlemek bundan daha iyi!" Şaka yaptım.

"Bunu gerçekten yapacağım," dedi Homa, ağzı dolu bir şekilde. "Onun şiirlerini öğrenmek istiyorum. Babam her zaman onun şiirlerinin mükemmel olduğunu söyler. Onlar falcıdır. Geleceğinizi belirleyebilirler."

Evrene bir soru sorma, Hafız'ın şiir kitabını rastgele bir sayfaya ve ortaya çıkan mısranın rehberlik için kâhin olması uygulamasına aşınaydım.

"Peki, ben de yaparım," dedim biraz isteksizce.

O sırada Bayan Dashti bir megafon kaldırdı ve tabaklarımızı ve bardaklarımızı dışarıdaki ana masaya koyduktan sonra eve gitmekte özgür olduğumuzu duyurdu.

"Ama ben hâlâ öğleden sonraki oturum için buluşacağımızı sanıyordum." Homa'ya baktım.

"Hayır, dikkat etmedin mi? Cumartesi günü üç günlüğüne geri döneceğiz ve sonra masalarımızı ve odamızı temizleyeceğiz, hepsi !" Homa son ekmeğini ve peynirini yedi ve vişneli *şerbetini* içti. "Gitmek zorundayım. Anneme Ali Rıza'ya yardım edeceğime söz verdim."

Homa'nın annesi bir önceki yıl bir erkek çocuk dünyaya getirmişti. Tatlı Sara şimdi dört yaşındaydı ve Ali Rıza bir yaşında ve oldukça imkansızdı. Homa'nın en büyük kız kardeş olarak rolü, bebek bakıcılığı görevlerinin çoğunu üstlenmesi anlamına geliyordu, ancak ben de onların kalabalık ailesinin bir parçası olmaktan keyif alıyordum.

Tabağımı ve bardağımı masaya koydum ve Homa'nın ortalığı toplamasına yardım ettim. "Benim de gelmemi ister misin? Annem tüm gün okulda olacağımızı düşünüyor. Öğleden sonra beni beklemiyor."

"Normalde evet, ama biraz vakti var, o yüzden hepimiz Pervin teyzemin evine gideceğiz. Kız kardeşim ve erkek kardeşimin onun evinde çok fazla sorun çıkarmamasını sağlayacağım."

Zaman zaman onların ailesinin bir parçasıydım. Onların eğlenceli aile gezilerine her zaman eşlik edemezdim. Bunu bir gerçek olarak biliyordum ama yine de aniden kendimi boşlukta hissettim. Silkindim. "*Khosh begzareh*. İyi eğlenceler."

Homa çantasını aldı. "Yarıdan sonraki gün okulda görüşür müyüz?" "Elbette. Görüşürüz o zaman. Cuma gününüz mübarek olsun."

Okulun kapısından çıktık ve her birimiz son bir el sallamak için arkamızı dönerek zıt yönlerle doğru yürüdük.

Başımda taçla eve yürüdüğümü söylesem bana inanır mısınız? göstermek istedim. Bunu hak etmiştim. Ve bunu yapan tek *Shagerd Aval* olmadığımından da emindim. Topluluğumuz Sınıf Birincisi olmakla övünür ve bunu kutlardı. Eve yürürken yetişkinlerden birkaç "*Afarin*" ve huysuz bir büyük çocuktan sadece bir göz devirme aldım.

Annem ne derdi? Ona göstermek için sabırsızlanıyordum. Ayakkabılarımı çıkardım, mutfak lavabosuna gittim, ellerimi yıkadım ve hatta tacın düz ve sağlam kalmasına dikkat ederek yüzümü yıkadım.

Suyun sesinden yavaş bir miyavlama duydum. Sokak kedileri genellikle yiyecek kırıntısı ararlardı. Başboş bir kedi yavrusu mu içeri girmişti? Çoraplı ayaklarımla oturma odasına doğru yürüdüm ve sesin nereden geldiğini görmeye çalıştım.

Daha fazla miyavlama. Ve sonra küçük bir inleme.

Yatak odasından geliyordu. Annemdi. Bu onun sesiydi. Onun sesiydi.

İnlemeler daha da arttı. Vücudum endişeyle uğulduyordu. Anneme kim zarar veriyordu? Annemi pençesine almış olan saldırganı saldırmak için oturma odamızda derme çatma bir silah aradım. Sonunda küçük bir vazo aldım. Annemin eski hayatımızdan getirdiği birkaç şeyden biriydi. Karmaşık İran minyatürleriyle boyanmış mavi-beyaz bir vazo.

İnlemeler çığlıklara dönüştü.

Geceleri ara sokaklarda dolaşan dilenci bir adam vardı ve yatak odasının kapısına doğru sessizce ilerlerken, onu annemin boğazına bıçak dayamış, tüm paramızı ona vermezse onu öldürmekle tehdit ederken hayal ediyordum (yatak odasında bir valizde duruyordu - çok fazla değildi, ama düzenli olarak sayıyorduk).

Harekete geçmem gerekiyordu. Elimi kapı koluna koydum, çevirdim ve kapıyı tekmeleyerek açtım.

İlk başta, annemle paylaştığımız yatağın üzerinde görebildiğim tek şey bej rengi bir bulanıklık, bozulmuş bir tereyağı, hareket eden bir çıkıntıydı. Gördüğüm şeyin bir erkek sırtı olduğunu anlamam bir dakika sürdü. Uzun ve kıllı bacaklarını seçebildim.

-Vücuda bağlı ve gece renginde saçları olan bir baş. Bej rengi çıkıntı yukarı aşağı, ileri geri hareket ettikçe altında yatanı gördüm. Annem çırılçıplaktı, kollarını iki yana açmıştı, yüzünde kendinden geçmiş bir ifade vardı. Çığlıkları odada çınladı, sıklığı ve sesi arttı ve sonra kreşendo yaparak son bir *Khoda'ya* dönüştü - Tanrı'ya bir haykırış. Sonra ürperdi ve hareketsiz kaldı. Üstündeki adam titredi, hayvan gibi derin bir homurtu çıkardı ve kadının üstüne yığıldı.

Yatağın yanında, çoktan ölmüş babaminkine çok benzeyen kadife ve işlemeli bir şapka duruyordu. Dehşetle fark ettim ki bu şapka babamın erkek kardeşine aitti -şimdi annemi devirmiş ve yüzüstü yatıyordu. karnının altında, arı sokmasına benzeyen tanıdık olmayan bir yumru gördüm.

Oda ter ve vahşi bir şey kokuyordu. Parıldayan, gizemli bir alternatif evrene izinsiz girdiğim çok açıktı. Annemin kol ve bacaklarındaki rahatlık ve memnuniyet hissi, başını kaldırdığında Mesut Amca'yı dudaklarından öperken yüzünün ona dönmesi ve sonra onun içine sokulması, anlayamadığım hareketlerdi. Kafa karıştırıcı hareketler, sesler ve kokuların birleşimi beni dondurmuştu. Neyse ki Mesut Amca'nın sırtı kapıya dönüktü.

Annem yan yattı ve benim durduğum kapı aralığını tamamen görebiliyordu. Vazoyu sıkıca kavradım ve sessizce geriye doğru yürüdüm. Ve sonra aklımdan çıkmayacak, ruhuma kazınacak ve annem hakkında bildiğimi sandığım her şeyi sorgulamama neden olacak o an geldi. Bir saniye. Ömür boyu sürececek bir azabı şekillendirecek bir saniye.

Ondan sonra ayrıldım.

Kapıyı kapatmadım. Ses çıkarır diye endişelendim.

Oturma odasına geri döndüm ve koltuk minderine oturdum. Müezzin ezan okuyordu; uzun ve duygulu bir inilti, az önce gördüğüm her neyse onu gibiydi. Ya da belki de müezzinin ezanını hayal etmiştim. Yanlış zamandı - *namaz* öğlen kılınmalıydı - artık *namaz* kılmak için çok geçti. Gözlerimi duvarlara diktim. Oturma odasındaki sessizlik, altında boğulabileceğimi, başımın görünmez bir okyanusa battığını hissedene kadar kendi üzerine yığıldı. Küçük, konforlu evimiz. sevdiğim okul.

Arkadaşım, Homa. Annesinin taş mutfığı. O derin, kavernöz alan. Sessizliğin altında nefes almak için savaşıırken, her şeyin dağılıp gittiğini hissedebiliyordum.

Uyumam gerekiyordu. Başka bir şey yapmayı hayal bile edemiyordum. Başımı yastığıma koyup gözlerimi kapatmak ve uyumak istiyordum. Ama benim yatacağım şiltede annem, uzun bacaklı amcamla birlikte cırılçıplak yatıyordu.

Oturduğum yerde zamanı düzenlemeye, rotasını değiştirmeye ve tamamen boğulmak yerine nefes almaya çalışırken anlayamadığım şey, tam odadan çıkmak üzereyken annemin neden gözüme takıldığı, bir çenesini dudaklarına götürdüğü, bana gülümsediği ve göz kırptığıydı.

SEKİZ

Temmuz 1953

Mahallede kalan günlerim sıfıra yakındı. Annem neleri alıp neleri bırakacağımızın listesini yapıyordu. Annemin babamın gelini olduğu büyük evin çatısı altında Mesut Amca'yla yaşamak elbette yakışık almazdı, diyordu yeni planları anlatırken. Bu yüzden Mesut Amca, şehrin yeni gelişen bir mahallesinde yeni ve modern bir ev satın almıştı. Kendime ait bir odam olacağından emin olacağına söz verdi.

Kendime ait bir oda istemedim. Taşınmak istemedim. İstemedim sevdiğim mahalleyi, bildiğim tek okulu terk etmek istemedim. Hepsinden önemlisi, arkadaşımı bırakmak istemiyordum.

Mesut Amca artık neredeyse her gün ziyarete geliyordu. Onu hiç görmediğim kadar parlak ve neşeliydi; annem ise nazlı ve hoşgörülüydü. Tanık olduğum talihsiz yatak odası olayından iki hafta sonra anneme evlenme teklif etmişti. Çıplak maceralarının o gün başladığından ama gün bitmediğinden şüpheleniyordum. Annemin tek parmağına taktığı yüzük eşkenar dörtgen şeklinde ve nar taneleri rengindeydi. Bu yakutun değerini anlatmayı severdi.

Bana ona katlanamadığını o kadar çok söylediği halde evlilik teklifini kabul ettiğine inanamıyordum. Bir gece annemle ortak yatağımızda uyumak üzereyken, cesaretimi toplayıp olabildiğince nazik bir şekilde annemin fikrini değiştirmesine neyin yol açtığını sordum. Mesut Amca'nın her gece annemle birlikte yattığımız yatağın üzerinde annemin üzerine çıktığını düşünmek beni hâlâ ürkütüyordu. "Madar?" Karanlıkta fısıldadım.

"Evet, Ellie?"

"Ona evet dedin."

"Kime?"

"Mesud Amca. Onun teklifi."

"Biliyorum," dedi uykulu bir sesle.

"Ama ondan hoşlanmadığını sanıyordum," cüret ettim. "Onun ahlaklı ya da terbiyeli olmadığını söyledin."

"Kim? Kim hakkında söyledim bunu?" Sesi aniden endişeli çıkmıştı. Doğrulup oturdu.

"Mesud Amca! Başka kim olacak?"

"Oh!" Sesi rahatlamıştı. Tekrar yatağa uzandı. "Ondan hoşlanmadığını hep söyledin."

Annemin bedeni yer değiştirdi. Pencereden içeri süzülen ay ışığında yan döndüğünü ve bana bakmak için dirseğine dayandığını gördüm. "Ellie," dedi. "Bir gün başkaları uğruna feda ettiğimiz şeyler olduğunu anlayacaksın. Böylece onlar daha iyi bir yaşama sahip olabilecekler." Derin bir iç çekti, sonra bana sırtını döndü.

Daha fazla soru sormak istiyordum. Acaba Mesut Amca'nın teklifini benim için mi kabul etmişti? Ama benim zaten iyi bir hayatım vardı. Tam da o mahallede!

Pencerede açık bıraktığımız aralıktan içeri yumuşak bir esinti doldu. Yanaklarımı serinletir ve saçlarımda gezinirdi. Her gece anneme pencereyi biraz açık tutması için yalvarırdım, böylece içeri hava girebilirdi ve annem her gece en küçük bir çatlağın hırsızların girmesi, erkeklerin istila etmesi, yabancıların bizi kaçırmaları anlamına geleceğinden endişelenirdi. Şehrin dilencilerin sokaklarında dolaşmadığı bir bölgesine geri taşınırsak, kalbi daha az rahatsız olur muydu?

Okulu kırıp Homa'yla çarşıya gittiğimi öğrendiği günden beri bunun annemin planı olduğunu düşünmeye başlamıştım. O uğursuz günün üzerinden çok geçmeden annemin kollarını şiltenin üzerine uzatması, Mesut Amca'yla nişanlanması, nar rengi yüzük geldi. Artık her şey anlamlıydı. Çarşı gezisi hakkında benimle yüzleştğinde yaptığım kaba çıkıştan sonraki esrarengiz sakinliği. Ceza vermemesi. Annem amcamla evlenmeyi kabul ederek şehrin o bölgesinden çıkış biletimizi garantilemişti. İlk avansı o mu vermişti? Asla bilemeyeceğim. Yatakta geçirdikleri öğleden sonra onun iradesi dışında gerçekleşmiş gibi görünmüyordu. Ben odadan çıkarken yatağın üzerinden bana göz kırptığını hatırlıyorum. Sanki bu planda berabermişiz gibi. Sanki bu bizim

Mesut Amca'ya teslim olması ve böylece çok sevdiğim mahalleden ayrılabilmemiz için ortak bir plan yaptı.

Sokakları kaplayan bulanık suyla dolu hendeklerin yanından, pancar satıcısının arabasından alışveriş yapmaları için insanları çağırdığı çığlıkların yanından geçtim. Yaz bastırmıştı; hava sıcak ve o kadar kuruydu ki, annemin sözlerinin ağırlığı altında kemiklerimin çatlayacağını hissediyordum. *Bu dostluklar gelip geçicidir, Elaheh. Böyle şeyler uzun sürmez.*

Elimde veda hediyeyle evinin avlusuna vardım: içine birkaç Rowers bastırdığım ve yeni adresimi yazdığım koyu pembe bir defter. Çingiraklar kurumuş, çingiraklanmış ve sayfalara keçeleşmişti. Homa'ya bir gün bu sayfaları bana mektup yazmak ya da hukuk fakültesinde ders notları almak için kullanabileceğini söyleyecektim. Vedalaşmamız için bile, bu son yüz yüze görüşme için (ne kadar süre için? Bilmemekten nefret ediyordum), annem Homa'nın evimize gelmesine izin vermeyecekti.

Kapıdan içeri girdiğimde ikindi vaktiydi. Homa'nın babası *hoz* havuzunun kenarında, kilim bir halının üzerinde bağdaş kurmuş oturuyordu. Pantolonu siyahtı ve üzerinde beyaz bir gömlek vardı. Gözlükleri avlunun pırıl pırıl güneşinde parlıyordu. Elindeki saat şeklindeki bardakta, güneş ışınlarının altında kehribar rengine bürünmüş bir çay vardı. Yanında Homa'nın annesi Monir Khanom oturuyordu, saçları karakteristik uzun örgüsü içinde, yüzü pembe, Ali Rıza yanındaki sepette. Sara *hoz* göletinin kenarına tünemiş, besliyordu. Pembe bir etek giymişti. Babasının terliklerini giymişti ve çıplak ayaklarında gülünç derecede büyük görünüyorlardı. Ayaklarınızın babanızın ayakkabılarının içinde yüzmesinin nasıl bir his olduğunu merak ettim. Büyüklüğü sizi topraklayan bir ligure'un yıpranmış tabanlarında durduğunuzu bilmek. Sara'nın yaşındayken ben de babamın terliklerini giyip sendeleyerek dolaşmış, ayağımda babamın ayakkabılarıyla hem aptal hem de mükemmel bir şekilde korunduğumu hissetmiş miydim?

Homa elinde bir tabakla evden çıktı. Beni görünce koşarak geldi.

"Hurmaları ve kurabiyeleri dökeceksin!" diye bağırdı annesi. Ama Homa tabağı havada dengeli bir şekilde tuttu ve bana sarıldı.

Omzunun üzerinden halının üzerindeki ailesine baktım. Monir Khanom, üzerinde tanıdık pembe güller bulunan beyaz çaydanlığı kaldırdı. Bu çaydanlığı ilk kez

Homa'nın mutfağında ilk seksek oyunumuzu oynadığımız gün. Bebek Ali Rıza kendi dilinde gevezelik ediyordu. Sara 1sh'yi beslemeye devam etti. Homa'nın babası ayağa kalkıp beni kibarca selamladı ve yerine geçip oturmamı ve çay içmek için aileye katılmamı söyledi.

O anı korumak istedim. Halının üzerine kaymak ve hepsinin arasına sokulmak istedim. Onların güvenliğinin, şefkatinin beni içine almasını istedim. Belki de annem Mesut Amca'yla birlikte çok heyecanlandıkları yeni yere gidebilir ve ben de burada kalabilirdim. Homa'nın evinin Roor'unu temizler, taş mutfakta her gün yemek pişirmeye yardım eder, yedi basamağın köşesine serilmiş bir hasırın üzerinde uyur ve kimseye rahatsızlık vermezdim. Kalmak . Veda etmek istemedim.

Bu fantezileri bir *kenara* bıraktım ve Homa'nın babasının kilimdeki yerinde kalması *için* ısrar ettim ve ayakta durmaktan mutlu olduğumu ve birazdan yola çıkacağımı söyledim, tabii ki o da hemen *tarof* girdi ve hayır, lütfen oturun, çay için, hatta akşam yemeğine kalın dedi ve sonunda gerekli ileri geri konuşmalarımızdan sonra kilime doğru yürüdüm. Ama bunu yaparken bile, Homa yanımda sohbet ederken ve babası beni nazikçe yönlendirirken, oturup Homa'nın annesinden *bir* çay alırken, sahneyi ezberliyordum.

Şehir dışındaki yeni hayatımda bu an beni ayakta tutacaktı. Burada onlarla birlikte olmama rağmen bu aileyi çoktan özlemiştim. Ama hiçbir zaman gerçekten benim olmayan bir şeyi nasıl özleyebilirdim ki? Yakında annem ve Mesut Amca'mla birlikte şehrin yukarısında, zenginlik ve ihtişamla dolu, kafe, sinema ve danslardan hoşlanan varlıklı ve eğitilmiş insanlarla dolu yabancı bir mahallede otururken, bir parçamın (tüm) burada, bu avluda, sepette bebeği olan, Sara'nın etrafta hoplayıp zıpladığı ve Homa'nın durmadan konuştuğu bu aileyle birlikte olmaktan başka bir şey istemeyeceğini biliyordum.

"Çayınızı içmeden önce size bir şey göstermek istiyorum," dedi Homa. "Bunu sana biz... bilirsin... sonunda verecektim. Ama görmen gerek."

Monir Khanom, "Bırak da zavallı kız önce yesin, içsin," dedi. "Hep acele ediyorsun."

"Elaheh hurmasını ya da nohutlu kurabiyesini bile yemedi," dedi babası.

Gerçekten de Homa'nın tabaktaki yağlı hurmalardan henüz hiçbirini . Nohutlu kurabiyelere de dokunmamıştım.

Ama Homa , tabağı halının üzerine koydu, sonra elini cebine attı ve küçük kırmızı bir kese çıkardı. "Al," dedi. "Bunu senin için aldım." Keseyi içine koydu.

Kese hafif ve inceydi, neredeyse şeffaftı. Avludaki ağaçlardan gelen esinti Homa'nın buklelerini kaldırdı. Arkadaşıma defterini ziyaretin en sonunda, kapının dışında baş başa vedalaşırken vermeyi . Bunu hiç beklemiyordum.

"Aç !" Homa bunu söylerken biraz sıçradı.

Parmağımı soktum ve metalik bir şey hissettim. Keseyi avucumun üzerine ters çevirdim. İçinden altın bir zincir çıktı. Zincire altın renkli bir kuş takılmıştı. Gagası sivri bir uçla . Kanatları genişti ve turkuaz mavisine boyanmıştı. Takı küçük ve narindi ama kuşun ifadesi en ince ayrıntısına kadar işlenmişti. Zarif görünüyordu.

"Homa," diye , boğazım .

"İşte bu!" dedi. "Bana sahip olamasanız bile adaşıma sahip olabilirsiniz diye düşündüm."

Yukarı baktım. Gözleri yeni bir hüznle dolmuş olsa da sırttı.

Kolyeyi takıp boynuma geçirirken hafifçe oynattım. Kuş tılsımı köprücük kemiklerimin arasındaki çukura mükemmel bir şekilde yerleşti.

Monir Khanom özür dileyerek, "Zincir gerçek altın değil," dedi. "Hiçbiri değil."

"Çok güzel," dedim. "Seni çok özleyeceğim." Etrafımdaki aileye baktım. ". "

"Ölmüyoruz. Hâlâ aynı şehirde olacağız! , yemek yiyelim." Homa oturdu. "Sheekamoo." Ortamı yumuşatmak için takma adımı kullanarak beni dürttü. Ben de ona sarıldım. Annesi hepimiz oturalım diye yanıma geldi ve Homa'ya bir çay uzattı. Ali Rıza gevezelik etti. Sara yanıma geldi, halının üzerinde yanıma sıkıştı ve yüzünü omzuma gömdü. Homa'nın babası *hoz* havuzunun kenarına gitti ve baktı.

Homa'ya defteri verdiğimde çok beğendiğini söyledi. Preslenmiş küreklerin dahice olduğunu söyledi. Defteri kesinlikle her şey hakkında not almak için kullanacağını söyledi.

yasaları -durdu ve babasına baktı- değiştirmek istiyordu. Babası başını salladı ama tiksinti ya da reddetme anlamında değil. Sanki böyle öncü bir kıza sahip olma şansına inanamıyormuş gibi başını salladı. Çayımı yudumladım. Monir Khanom'a hurmalı ve nohutlu kurabiyelerin çok lezzetli olduğunu söyledim. Ali Rıza'nın yüksek sesle geğirmesini duymazdan geldim ve Sara'nın saçımın bir bölümünü yeniden örmesine izin verdim. Homa konuşmadan duramıyordu.

Vedalaşırken vedalaştım. "Ziyaret edeceğiz," dedi

Homa.

"Elbette," dedim. "Ve mektup yazacağız. Yeni adresimi deftere yazdım."

"Güzel. Bizi unutma!" dedi. "Asla unutamam."

"Kolyeyi tak!" "Her zaman.

Söz veriyorum."

"Seni deliler gibi seviyorum!" diye .

Avlularından çıkıp kapıyı kapattığımda ve ara sokakta yürüdüğümde, sanki biri içimi oymuş ve her şeyi dışarı çıkarmış gibi hissettim. Güçsüzdüm. Boştum. Kendi evime doğru attığım her adımda evden ayrıldığımı fark ettim. Onların evini. İkinci . Boğazıma bir yumru oturdu ve gözlerim yaşlarla doldu. Elimi boynuma koydum ve kuş tılsımına dokundum. Hatlarını izledim, yükselişini ve şeklini ezberledim. Ta ki her bir narin kenarı parmak uçlarıma batana ve iz bırakana kadar.

İkinci Bölüm

DOKUZ

1960 Yaz Sonu

"Onun adını söylemeyi kesin!" Üçümüz sandviç yemek için Cafe Andre'ye doğru yürürken Niloo ve Sousan'a söyledim. Ama gülmekten kendimi alamadım.

"Alış buna Elaheh Joon," dedi Sousan. "O sana aşık ve bunu hepimiz biliyoruz."

"Umarım yakında evlenirsin ve uzun ömürlü, sağlıklı ve güçlü yarım düzine çocuğun olur." Niloo beni yanımdan dürttü.

"Düğün hakkında tek kelime etmedi," dedim. Başımı dramatik bir şekilde çevirdim, arı kovanımın taç gibi ağırlığını seviyordum.

Yazın son haftasıydı ve okul başlayıp on ikinci sınıfa geçmeden önce her türlü eğlenceyi doyasıya yaşamak istiyordum. Andre'nin meşhur *salatalı olivier* sandviçinin tadını şimdiden *alabiliyordum*: zengin limonlu mayonez içinde doğranmış tavuk-patates-yumurta-havuç-bezelye ve turşu. Andre tüm Tahran'daki en iyi sandviçleri yapardı.

Önümüzde üniversiteye giriş sınavları zorlu bir akademik yıl olacaktı. Ama şimdilik Mehrdad'ı ilk gördüğüm kafede sandviç yiyerek lezzetli bir gün geçirebilirdik.

Niloo, "Herkes Mehrdad'ın sevgilisi olması için can atar," dedi.

Sırık gibi vücudu nefesimi kesiyordu. Koyu, dalgalı saçları ortadan ikiye ayrılmıştı. O zarif, köşeli burun. Kaplumbağa kabuğu gözlüklerinin ardındaki iri ela gözleri.

Niloo konuşmasına devam etti. "Sen en şanslı prensessin, Elaheh. Kraliçe Farah'a bile benziyorsun."

"Tabii ki kraliçeye benziyor. Kraliyet soyundan geliyor," dedi Sousan.

Niloo, "Evet, ama o şu anki kraliyet ailesiyle akraba değil," dedi. "O hâlâ kraliyet ailesinden!" dedi Sousan.

Niloo bana baktı. "Senin yerinde olmak için neler vermezdim, Ellie Joon."

İltifatı beni heyecanlandırdı -annemin nazar hakkındaki görüşlerine lanet olsun. "Gözlerin güzel, bu yüzden güzelliği görüyorlar," dedim, eski Farsça *tarof* deyişlerinden birini okuyarak. "Sürmeyi sen mi aldın?"

Niloo gururla, "Evet, senin için kanat şeklinde gözler yapabilirim Ellie Joon," dedi. "Anlamadım ama belki de gözlerini ben çizmeliyim?" Sousan dedi ki. "Benim elim

biraz daha istikrarlı." Sousan kolumu sıktı. "Ve eğer annenin güneş gözlüklerini ödünç alırsan, *vay o vay!* Bu kasabanın diline düşersin."

"Sanki zaten öyle değilmiş gibi," diye iç geçirdi Niloo.

Sousan kolunu benimkine doladı. Niloo da onu takip etti. Yolun geri kalanını arkadaşlarımla birlikte Cafe Andre Ranked'a doğru yürüdüm.

Çocukken Homa adında bir kızla sokaklarda seksek oynarken ve annesiyle yemek pişirirken tanıdığım hayat, sanki şimdi zar zor kavrayabildiğim bir yerde yaşanmış gibi geliyordu. On yedi yaşında popülerdim. Okulda imrenilecek bir statüye başarıyla yükselmiştim. Sousan ve Niloo en yakın arkadaşlarımdı ama Rıza Şah Kabir Lisesi'ndeki hemen hemen her kız benim sosyal çevrem bir parçası olmak isterdi. Mini bir kraliçe olmuştum.

Şehir merkezindeki mahallemizden ilk taşındığımızda, beyaz duvarları ve ısıltılı avizeleriyle geniş, yankılı yeni malikanede yürürken, Homaya veda ettiğim gün boğazıma düğümlenen yumru türlü geçmiyordu. Annemin odaları dekore etmesine yardım ederken o yumru hâlâ oradaydı. Ülkemiz 19 Ağustos 1953'te demokratik yollarla seçilmiş başbakanımızı deviren ve Şah'ın iktidarını sağlamlaştıran darbeye sarsılırken de o yumru hâlâ .

Darbeden önceki haftalarda, annemle birlikte yeni ev eşyaları almak için alışverişe gittiğimizde, gürültülü ve potansiyel olarak tehlikeli gösterilerden kaçmak için sık sık oradan uzaklaşmak zorunda kaldık.

Mesut Amca annemin Kaçar krallarının soyundan geldiğini ve Şah'ın Pehlevi ailesinin Kaçar ailesini tahttan indirdiğini biliyordu. Annem bu Şah'ın hayranı değildi. Ama o devasa yeni hiç de pratik değildik. Annemin açıkça politik ya da duygusal davranarak kaybedeceği çok şey vardı.

Annem ülkenin üç siyasi gruba bölündüğünü söyledi: monarşist, komünist ve Başbakan Musaddık yanlısı. Bana gemiyi sallayacak hiçbir şey söylememeyi öğretti. Başbakana bağlılıkları nedeniyle sokaklarda hayatlarını riske atanların gözü kara riskler aldıklarını söyledi. Kendime dikkat etmemi ve ideolojiye kapılmamamı tavsiye etti. Siyasetin geleceğimizi kirletmesini istemiyordu.

Bir Ağustos günü, öğle uykusundan uyandıktan sonra Mesut Amca radyoyu açtı ve önce bir çatırtı sesi, ardından da bangır bangır bir müzik sesi geldi ve ardından Başbakan Musaddık'ın devrildiği duyuruldu.

Homa'dan ayrılmamdan bu kadar kısa bir süre sonra ulusumuzun kaderinde kaotik bir çalkantı yaratan bir darbenin gerçekleşmesi bana tesadüften daha fazlası gibi geldi. Bunu, ayrılığımızın dehşet verici bir değişime yol açtığının işareti olarak gördüm. Ve ailesi için endişelendim. Darbe sırasında pek çok komünist tutuklanmış ya da öldürülmüştü. Homa'nın babasının gösterilere karışmamış olması için dua ettim. Mesud Amca'nın gazetesini tarayıp babasının adını aradım -ölüler listesinde görmemeyi umarak.

Eski arkadaşımın babası için endişelendiğimi söylediğimde Mesud Amca, "Kızım, kendi öldürdüklerinin listesini vermezler," dedi. "gazeteler çoğunlukla Şah yanlısı. Tabii birçok kişi bu darbenin arkasında İngilizlerin ve Amerikalıların olduğunu söylüyor." İçini çekti. "Ama sen, sevgili kızım. Ağzını sıkı tutman ve dikkatli olman gerekiyor. Şah'ı övmeyen hiçbir şey söyleme. Her yerde casuslar var."

Anne sözlerine şöyle devam etti: "Bu dünya sizden faydalanmak için her şeyi yapabilecek yalancılar ve alçaklarla dolu. Onlara izin vermeyin. İnsanların sizin olanı almasına izin vermeyin. Kendini ilk sıraya koy. Bana söz ver."

şeyden çok ders vermeyi bırakması için söz verdim. Ama sözleri bir ateşin korları gibi bedenimin yarıklarına yerleşti. Onları içselleştirdim ve olanı korumam gerektiğine inanmaya başladım. Neden her sahip olmayayım ki? En iyisini hak ediyordum.

Homa'nın armağanı olan kuş tılsımlı kolyeyi boynuma taktığımda on yaşımdaydım. O gün annem bana kolyeyi çıkarmamı söyledi. Çıkarmamıştı.

sevdim. Gerçek altın bile değil, dedi. *Tanrım, bu ucuz bir zincir; bu hurdayı size vermeye nasıl utanmazlar?*

Kolyeyi almadım. Taşındığımızda benimle birlikte geldi ve yeni evimizi süslü mobilyalarla dekore ettiğimizde hala boynumdaydı. Ülkemiz darbeyle çökerken, tılsım boğazımda, oraya yerleşmiş yumrunun hemen yanında kaldı. Yeni bir okulun ilk gününde, süslü püslü ve birbirini tanıyan yabancı kızlarla mide bulantısıyla savaşıırken kolyeyi taktım. Homa'nın bir dürtmesi, iğnelemesi ya da keyifli bir atıp tutması için her şeyi verebileceğim o ilk memleket hasreti haftalarında arkadaşımı özlerken kolye oradaydı. Onu çok özleyor ve geceleri ağlıyordum; eski öğretmenlerime, Bayan Tabatabayi'ye, şehir merkezindeki kızlara ve bildiğim hayata ait olduğum yerde olmayı diliyordum.

Ama yavaş yavaş yeni gerçekliğim beni dönüştürdü. Süslü okul: prestijli öğretmenler, göz alıcı kızlar, sürekli heyecan verici sınırlar. Annemin sözleri. Sonsuza kadar ev hasreti çekemezdim. Hayatta kalmak zorundaydım. Eski okulumu ve Homa'yı kaybetmenin yasını uzunca bir süre tuttuktan sonra, gözlemledim, uyum sağladım ve okula uyum sağlayan bir kız olmak için çok . Ve sosyal çevrelerde en üst sıralara yükseldim.

Ergenlik şaşırtıcı bir şekilde yardımcı oldu. Beni tombul, biraz sade bir çocuktan, bakışları üzerine çeken yeni bir kıza dönüştürdü. *Hoşgel*, yani güzel olarak bilinen bir kız oldum. İnsanların sığ ve kolay kandırılabilir olduğunu fark ettim; görünüşüme göre bana çok farklı davranıyorlardı. Bu adil görünmüyordu. Ama itibarımın yükseldiğini hissedebiliyordum.

Ve ben de içine çekildim. gittiğimde "güzel" kelimesi kullanılmıyordu bile - bana *ziba*, güzel diyorlardı. Başımı dik tuttum ve arkadaşlarımdan -Niloo, Sousan ve diğerlerinin- hayranlığının egomu tatmin etmesine izin verdim. Kasabadaki oğlanlar beni rahatsız etmekten vazgeçmiyorlardı. Arzularının , bunu nasıl görmezden gelebilirdim ki? Birkaç kızın da bana takıldığını hissedebiliyordum. İstedikimi elde etmek için sahip olduklarımı kullanma konusunda uzmanlaştım. Annemin ya da Mesut Amca'nın onurunu kırmadan nazlı, kurnazca çapkınlık yapıyordum. Hayranlık güven yaratıyor, güven de nadir burjuva dünyamda neredeyse istediğimi yapmamı sağlıyordu.

Kolye, ilk aldığımdan üç yıl sonra, yedinci sınıfta bir yerlerde çıkmıştı. Homa'ya onu her zaman takacağıma dair verdiğim sözü tutamadığım için suçluluk duydum. Ama bu sözü verdiğimizde çocuktuk. Muhtemelen beni çoktan unutmuştu. Kendimi çocukça bir anlaşılmaya bağlı kalmanın aptalca olduğuna ikna ettim. Kolyeyi kesesine geri koydum ve Mesut Amca ile annemin bana verdiği gerçek altın bileziklerin, zincirlerin ve yüzüklerin üzerindeki parlak taşların yanındaki mücevher kutusuna sakladım.

Darbe sırasında başbakanımızın düşmesinden sonra, amcam yeni gerçekliği kabul etti ve yeteneklerini bir petrol şirketinde idari memur olarak kariyerini ilerletmek için kullandı. Mesud amcamın pratik zekası ve anlayışı sayesinde ilkelere ya da acılara boyun eğmedi, bunun yerine metodik ve istikrarlı bir şekilde servet biriktirmeye devam etti.

Annemin onunla yaşamasının bir iş anlaşması olduğunu düşünmüştüm. Onunla evlenmeyi sadece beni o mahalleden ve Homa'dan uzaklaştırmak için kabul ettiğini sanıyordum.

Ama annem kahvaltıdan sonra güneş geniş, aydınlık mutfağımıza girerken Mesut Amca'nın yanağını okşadığında, kıkırdayarak kuzu yününden şapkasını başına geçirdiğinde ve o da şakacı bir şekilde poposunu okşadığında, çocukların etrafta olmadığını düşündükleri anlarda yetişkinlerin sahip olduğu o samimi şekilde birbirlerine fısıldadıklarını duyduğumda, merak etmeye başladım. Belki de gerçekten birbirlerinden hoşlanıyor, hatta birbirlerini seviyorlardı.

Bunu düşünmekten nefret ediyordum. Ama Homa'yı düşündüm. Onu çok özlemiştim.

Yazdık. İlk başta. Homa'dan mektuplar, ona verdiğim defterin sayfalarına postayla geliyordu: preslenmiş Çardaklar, onun tanıdık yazısının kurumuş mürekkebine yapışmıştı. Ben de Mesud Amca'nın çalışma odasından aşırıldığım soğan derisi kâğıtlara cevap yazdım. Taşındıktan sonraki o ilk aylarda Homa'nın mektupları beni gözyaşlarına boğdu.

Birbirimizi gördük mü? Başlangıçta. İki kez. Ailesi tarafından özenle ayarlanmıştı. Ama on yaşında bir çocuk tek başına şehir merkezine nasıl gider? Bunu gerçekleştirmekte zorlandım. Ve tabii ki Homa ve ailesiyle konağımızın yüksek taş duvarlarının dışında konuşmak zorunda kaldığım için utanç duydum, çünkü annem ziyarete zar zor izin verdi ve onları kesinlikle içeri davet etmedi. Konuştuk

Eski günlerdeki gibi kucaklaştık ve kıkırdadık. Homa'nın ikinci ziyaretinde ise garip bir şekilde konuştuk, sarıldık ve duraksamalar sırasında kıkırdamadık.

Ve sonra. İrtibatı kaybettik.

Aramızdaki bağın yıpranması ve sonra da dağılması imkânsız olmalıydı. Ancak zaman her birimizi farklı yönlere sürükledikçe, aramızdaki bağın çözülmesi şaşırtıcı derecede kolay oldu.

Lisedeki kızlar ailelerinin evlerinde bol bol yemek yenen, gramofonlardan şarkılar çalınan ve geleceğin cesaretle planlandığı partiler düzenlerdi. O toplantılarda Amerikan film yıldızlarının fotoğraf kartlarını değiş tokuş ederdik. Mini etekleri ve onları nasıl giyeceğimizi tartışırdık. Etrafımdaki kızlar Avrupa'dan gelen son moda kıyafetleri giyiyordu. Saçları başörtüsüyle kapatılmamıştı, toplanmıştı. Yeni mahallemdeki ve okulumdaki aileler çoğunlukla çok dindar değildi. Bazı büyükannelerimiz belki . Ama biz yeni bir İran'ın ön saflarında yer alan kızlardık. Şah ülkeyi modernleştirmek istiyordu ve bazıları ülkeyi Batılılaştırmak anlamına geldiğinden şikâyet ediyordu. Bizim çevremizde din bir kenara bırakılmıştı. Ben de laik bir aileden geliyordum; ibadet etmiyorduk.

Bana sunulan parlak cazibeye karşı koymanın imkânsız olduğunu fark ettim. Annemin dünyasına teslim olmaktan başka ne yapabilirdim ki?

Artık boğazındaki yumrunun üzerine kuş tılsımı takarak şehre gelen o kız değildim. Ben Elaheh Ziba'ydım, Güzel Ellie, Kraliçe Ellie.

Tamamen yeni ve yorucu biriydim.

Arkadaşlar gelir ve gider, değil mi? Hayat devam ediyor.

ON

İlkbahar 1960

Garip bir özlem artık günlerimi tüketiyordu: her zaman var olan bir beklenti, aralıksız, yeni çıkmış bir arzu.

Çünkü ben bir çocuğa aşık olmuştum.

Onu ilk kez on birinci sınıftayken Café Andre'de bir öğle yemeği molası sırasında fark ettim. Yakındaki liselerden gelen kız ve erkek öğrenciler sandviç ve içecek almak için bu ünlü lokantaya akın etmişlerdi. Nevruz bahar tatilinden birkaç gün önceydi ve kafe yaklaşan okul tatilinin heyecanı ile uğulduyordu. Ben çoktan siparişimi vermiş ve en sevdiğim *salata olivier* sandviçimi almıştım. Duvarın yanında, kuyruğun sağ tarafında Niloo'nun yemeğini almasını bekledim.

Onu o zaman gördüm.

Sipariş vermek için sıradaydı. Benim yaşlarımda görünüyordu ve kısa kollu beyaz bir gömlek ile koyu renk bir pantolon giymişti. Kalın, dalgalı saçları ortadan . Bu ilgimi çekmişti çünkü tanıdığım çoğu erkek saçlarını yandan ayırırdı. Köşeli burnunun üzerinde yuvarlak kaplumbağa kabuğu gözlükler duruyordu. Onunla ilgili hiçbir şey dikkat çekici değildi. Hiçbir şey diyebilirsiniz. Yine de duruşunda bir şey vardı: ayaklarını ayırmış, kafenin üzerindeki inceleyebilmek için başını arkaya eğmiş, ellerini rahatça kalçalarına koymuştu. Duruşu tamamen telaşsız ve endişesizdi. Sanki itiş kakış ve koşuşturmadan dolayı aceleye gelmiş ya da rahatsız olmuş gibi .

Ne garip bir rahatlığı vardı bu çocuğun! Biraz cüretkar, gerçekten.

Sonra, sanki baktığımı biliyormuş gibi döndü ve gözlerimin içine baktı. Ve gülümsedi.

Sousan'ın sevgilisi Albay'ın tütün lekeli büyük dişlerine sahip değildi. Amerikan film yıldızlarının pırıl pırıl beyaz sırtışına da sahip değildi. Gülümsemesi

hiç de Rashy değildi. Ama o anda, kafede etrafımızdaki diğer herkesin karmaşası ve gürültüsü arasında, onun yüzünde bir nezaket dünyası hissettim.

Bakarken yakalandığım için utanarak yere bakmalıyım. Ya da kibirli ve gururlu bir şekilde başka tarafa bakmalıyım. Ne de olsa, her etrafımda vızıldayan farklı okullardan oğlanlar yok muydu?

Ama aşağı bakmadım. Başka tarafa da bakmadım. Gözlerimi ona diktim ve ağzımın şapşal, aptal bir gülümsemeye dönüştüğünü fark ettim. Sıcaklık göğsüme, boynuma ve yüzüme yayıldı. Elini saçlarında gezdirip utangaç bir ifadeyle aşağıya baktığında tüm moleküllerim eridi.

", Ellie!" Niloo kolumdan tuttu ve beni sandviç dükkânından dışarı çıkardı. "Hadi yiyelim!"

Günlerce Café Andre'deki o anı zihnimde canlandırdım. Neden bana öyle gülümsemişti? Neden umursamıştım ki? O sadece başka bir çocuktı. Hem en yakışıklısı bile değildi! Tek bildiğim, onu bir daha asla göremeyeceğim.

Bunu yapan bahar oldu. Bahar ve ülkenin onu kutlaması. Güneşin ekvatorun üzerine çıktığı ve kışın yerini bahara bıraktığı ilkbahar ekinoksunun tam zamanında Yeni Yıl başlar. İran'daki yeni yılımız Nevruz'un özel gelişi olan Sal Tahvil'de annem, Mesud Amca ve ben, yeniden doğuşu, yenilenmeyi ve iyi simgeleyen "S" harfiyle başlayan nesnelerle dolu bir Haft Seen masasının etrafında durduk. Bahara kadar haftalarca evlerimizi temizlemiş ve ilk gün için yepyeni kıyafetler giymiştik. Bahar geldiği anda Haft Seen masasının etrafında hoplayıp zıplar, birbirimizi öper, eski şiirlerden ve Kuran'dan ayetler okurduk. Masamızın "S "lerinden biri de hazırladığım *sabzeh* idi. Nevruz'dan yaklaşık iki hafta önce mercimekleri bir tabakta ıslatmış ve minik filizler çıkana kadar her gün sulamıştım. Filizlerin günler içinde yeşil saplara dönüşmesini merakla izlemiştim. Nevruz'a mercimekler çimen gibi yemyeşil yuvarlak bir yığına dönüşmüştü. Yenilenme. Yeniden doğuş.

Yeni yılı takip eden on üç gün boyunca akrabalarımızı ziyaret ettik ve *deed o bazdeed* geleneğinde görmek ve tekrar görmek. On üçüncü gün, Sizdah Bedar için büyük bir pikniğe gittik.

Şanssız on üç için evi. Annem bir tabak dolusu *sabzeh* bizimle.

Mehrdad'ı Café Andre'de ilk kez gördükten iki haftadan biraz fazla bir süre sonra, annem, Mesud Amca ve ben arabamızı Sızdah Bedar için taze *sabzi kuku*, kızarmış *kotelet* köftesi, ekmek, turp, yeni yıl börekleri ve kocaman bir termos sıcak çay ile dolu bir piknik sepetiyle doldurduk. Mesut Amca ayrıca bagajı üzerinde oturduğumuz küçük kilimler ve en sevdiği tavla takımıyla doldurdu. Şehirden çıkışımız manzaralı ve engebeliydi. Tonlarca başka araba da aynı göçü gerçekleştirdi. Otobüsler parklara ve doğaya giden insanlarla dolup taşıyordu.

Nihayet Karaj Nehri yakınlarındaki bir ağaç kümesinin altındaki en sevdiğimiz yeşil noktaya vardığımızda kamp kurduk. Kilimleri serdik, yiyecekleri çıkardık, sohbet ettik ve yemek yedik. Etrafımızdaki diğer aileler de aynısını yaptı. Bazı erkekler kömür mangallarında et ızgara yapıyordu. Kadınlar semaverlerin üzerinde çaydanlıkları dengeliyorlardı. Çocuklar topları tekmeliyor, koşuyor ve sevinç çığlıkları atıyorlardı. Güzel kokulu kır havası ızgaralardan çıkan dumanlara karışıyordu. Çınar ağaçlarının loblu yaprakları esintiyle kıpırdıyordu. Yeni aldığım al renkli diz boyu eteğimi giymiştim. Bir halının üzerinde oturmak için pek kullanışlı değildi ama annemin hediyesiydi ve yumuşak pamuğuna bu vesileyle vazgeçemeyecek kadar aşık olmuştum.

Öğle yemeğinden sonra bazı insanlar yanlarında getirdikleri kilim ya da battaniyelere başlarını koyarak öğleden sonra uykusuna daldı. Diğerleri ise yakındaki koruların tadını çıkarmak için gruplar halinde yürüdüler. Çocuklar oynamaya ve koşmaya devam etti.

Annem, yetiştirdiğim *sabzeyi* alıp bıçaklarını düğümlemem, bir koca dilemem ve dileğimin gerçekleşmesi için nehre atmam konusunda beni cesaretlendirdi - geleneğin gerektirdiği gibi. Beni nehre götürmek için ayağa kalktığımda, bana eşlik etmemesi için yalvardım. Bunu yalnız yapacağımı söyledim, batıl inançlara olan takıntısı hakkında nefesimin altında mırıldandım. Neyse ki mırıldandığımı duymadı ve kabul etti. Ağaçların altındaki halıya uzanıp kestirmeye başladı.

Kendimi ve tok karnımı ayağa kalkmaya zorladım.

Şırıl şırıl akan nehrin sesini takip ettim. *Henüz* bir kocaya ihtiyaç duymuyordum ama iyi şans getiren bir geleneği reddederek kendime uğursuzluk getirmek de istemiyordum. Nehir kıyısına ulaştığımda ve berrak suyun dibindeki küçük taşları görebildiğimde diz çöktüm ve birkaç *sabzeh* otunu itinayla birbirine düğümledim. Bütün yeşil otları bir araya getirmek üzereydim.

"Batıl inançlı olduğunu tahmin edemezdim." diyen bir sesle birlikte tabağın üzerinden kayarak suya düştü.

Arkamı döndüm.

Diz çöktüğüm yerden birkaç metre ötede, bir çocuğun sıırık gibi vücudu büyük bir çınar ağacına yaslanmıştı. Beyaz bir gömlek ve koyu gri bir pantolon giymişti. Kollarını göğsünde kavuşturmuştu.

Gözlerimi kısıtım.

Café Andre'deki çocuktur. Tüm duyularım harekete geçti ve midem takla attı. Sesi kesinlikle hayal ettiğimden daha derindi.

"Değilim," dedim, kendimden emin görünmeye çalışarak. "Batıl inançlısın." "*Velesh kon*. Bırak onu."

Şaşırmış bir halde ona baktım. Söylediklerimin doğruluğundan şüphe mi ediyordu?

Şaşkınlığımı fark etmiş olmalı ki hemen devam etti: "*Sabzeh*'i kastediyorum. Bırak . Nehre. Doğa doğaya geri dönsün. Ne de olsa burası Sizdah Bedar."

Ağacın gövdesine yaslandığı yerden ayrıldı ve yanıma gelip diz çöktü. Birbirimizle göz hizasındaydık. Narenciye gibi kokuyordu. Gözlüklerinin arkasındaki gözleri açık .

Nabzım hızlanırken bile nefesimi tuttum.

"Devam et," dedi.

Sabzeh tabağını dikkatlice kaldırdım ve yeşil bıçakları nehre attım. Sonra tabağı titreyen bir elle yanıma koydum. Bir çocuğa fiziksel olarak hiç bu kadar yakın olmamıştım. Yanında bir an daha diz çökersem sıçrayabilirdim. Kendimi o kadar gergin hissediyordum ki, suya devrilebileceğimi ve *sabzeh* bıçaklarımın nehirde salındığı gibi kapılıp gidebileceğimi düşündüm.

kalktım.

Bana baktı, hâlâ diz çökmüştü. "Ben Mehrdad Tavakoli," dedi. "Sizinle tanıştığım için çok şanslıyım."

"Elaheh Soltani," dedim.

Tatlı bir rüzgâr esiyordu. Nehir kenarındaki hava kır çiçeği ve taze toprak kokuyordu. Eteğim birkaç saniyeliğine esintiyle dalgalandı ve sonra bacaklarıma çarptı. Nehirden gelen damlacıklar havada kısa bir süre asılı kaldı.

Ayağa kalktı ve benimle yüzleşti. Artık etrafımızda itişip kakışan öğrenci arkadaşlarımızla kalabalık bir kafede değildik. Hiçbir şamata ve kargaşa yoktu. Sadece nehirdeki suyun şırıltısı ve dallardaki kuşların sesi vardı.

"*Olivier salatalı* sandviçi , değil mi?" Konuşurken sesi takıldı.

Şaşkın görünmüş olmalıyım, çünkü kızardı ve "Geçen gün Café Andre'de bir tane sipariş ettiğinizi gördüm, hepsi bu. Ben casus ya da falcı değilim!"

Kıkırdamaktan kendimi alamadım. "Hangi okula ?" "Alborz Lisesi."

"Reza Shah Kabir'e gidiyorum." "Kaçınıcı sınıf?"

"Onbirinci. Sen?"

"Ben de."

Bu şekilde nehir kıyısında, birbirimizden bir kol boyu , dikkatli ama hevesli bir şekilde sohbetimize devam edebilirdik. Etrafımızdaki toprak kokusu yenilenme ve yeniden doğuş vaadi taşıyordu. Konuşmaya devam etmek istedim. Daha fazlasını öğrenmek istiyordum. Kalbim çok hızlı atsa da ayrılmak istemiyordum.

Birdenbire gürültülü bir su sesi duyuldu.

İkimiz de o yöne döndük.

Taş yataklı nehirden dişi bir 1gure çıktı. Sudan çıktı ve geldi. Kısa boylu, iri yapılı, lacivert mayolu, göğsünde kocaman bir papatya tığ işi olan kadın Mehrdad'a doğru yürüdü. "Merhaba canım!" dedi. Islak saçlarından vücuduna su damlacıkları süzülüyordu.

Mehrdad'ın yüzü pancar gibi kızarmıştı.

Şaşkınlık içinde kalakaldım.

"Anne, tek başına yüzmemelisin. Tehlikeli olabilir," dedi Mehrdad. "Oh, seni temin ederim ki bu serinletici nehre dalmak bir şey değil."

Bana doğru döndü. "Peki burada kim var?"

"Um..." Mehrdad boğazını temizledi. "Maman Joon, bu Elaheh Soltani ve... Rıza Şah Kabir Lisesi'nde okuyor."

"Sizinle tanışmak çok güzel," dedi Mehrdad'ın annesi. Bana bakarken iki eliyle saçlarındaki suyu sıkıyordu. Mehrdad'la aynı ela renkli gözlere sahipti. Pırıl pırıl parlayan güneşin altında saçlarındaki gri teller ışıldıyordu. Bana en iyi işlenmiş *termeh* duvar asmalarından geçen güçlü gümüş iplikleri hatırlattılar.

"Burası çok güzel, değil mi?" diye sordu.

Evet anlamında başımı salladım. Ne diyeceğimi bilemedim. Bu orta yaşlı kadın mutlu bir denizkızı gibi sudan çıkıyordu. Serin nehrin tadını çıkarıyordu. Annem bakterilerden, boğulmaktan, vücudunun ani akıntılarla sürüklenmesinden ve sivri kayalara çarpmasından endişe ederdi. Annemin yabancılar tarafından görülmek istemeyeceğinden bahsetmiyorum bile.

Mehrdad'ın annesi saçlarını sıkmaya devam etti. "Biraz yüzmelisin," dedi.

"Oh, değil," diye mırıldandım. "Ben... Ben getirmedim."

Önce bana, sonra Mehrdad'a, sonra da gökyüzüne baktı. "Burası çok güzel," dedi usulca. "Gidip kurulanmalıyım. Siz ikiniz sohbetinize devam edin."

"Biz de tam *sabzeyi* nehre atıyorduk," dedim o uzaklaşırken.

Yapmak zorunda hissedebileceğim herhangi bir açıklamayı engellemek istercesine elini başının üzerinde salladı. Sonra ağaçların arasında kayboldu.

Mehrdad derin bir nefes aldı. "Demek annemle tanıştın," dedi. "!"

O bir yüzücü!" demekten başka bir şey gelmedi aklıma.

Omuz silkti ve gülümsedi. Tüm nezaketi taşıyan o gülümseme.

"Bir haklı," dedi gözlerimin içine bakarak. "Burası çok güzel, buna hiç şüphe yok."

ON BİR

Eylül 1960

Hafız Caddesi ile France Sokağı'nın köşesinde, erkekler için prestijli Alborz Lisesi'nden çok uzak olmayan bir yerde, yediden on ikiye kadar olan sınıflar için Rıza Şah Kabir Kız Lisesi vardı. Sütunlar, geniş merdivenler ve göz alıcı çini işçiliğiyle süslenmiş girişle dolu bir binaydı.

Bu rekabetçi ve imrenilen okula gitme ayrıcalığına sahip olan bizler, bizden beklenen üstün beklentisini hafife almadık. Bazılarımız moda ve romantizm tarafından tüketilmiş olsa da (ben en kötü olender'lardan biriydim), bize sürekli olarak olağanüstü eğitim kaynaklarımız ve neden fırsatlarımızı asla hafife almamamız gerektiği hatırlatıldı.

On ikinci sınıfa başladığımda üniversite ihtimali belirmişti. Büyük hayaller kurmaya teşvik edilmişim - Mesut Amca, bir kadının eğitim hakkı konusu olduğunda ilerici ve açık fikirli, adil görüşlü, çalışkan bir üvey baba olduğunu kanıtlamıştı. Üniversite sınavlarına girmemi istiyordu. Ama annemin iki yüreği vardı. Onun önceliği benim Tahran'ın elit sosyal çevrelerinin zirvesine çıkmamdı. En iyi soydan bir adamla evlenmemin, üniversiteye değil, bir adım öne geçmeme yardımcı olabileceğini söyledi. Birini ağına düşür, diye teşvik etti. Ne kadar erken olursa o kadar iyi.

"Birini mi ağa düşürdün?" Ben sordum.

"Evet, bir yakalayıcının tereyağını yakalamak için ağ kullanması gibi. Sızdah Bedar pikniğinde tanıştığınız şu Mehrdad denen çocuk mu? İyi birine benziyor. İyi bir aileden geliyor. gitmesine izin verme, Ellie. Yakala onu."

Mehrdad o piknik günü bana telefon numarasını vermişti. O zamandan beri ara sıra Café Andre'de ve giderek artan bir şekilde hem kızların hem de erkeklerin davet edildiği insanların evlerindeki sosyal toplantılarda birbirimizi görüyorduk. Annem Mehrdad'ın Alborz Lisesi'nde okuduğunu öğrendiğinde

Ülkenin en iyi erkek okullarında okuyan, öğrencilerinin çoğu "köklü" ailelerin torunları olan, inançlı ve çalışkan olma eğilimi gösteren bu okulda, sonuna kadar onu savundu.

"Anne, ben kimseyi 'yakalamayacağım'. 1960 yılındayız. Kadınların ilerlemek için evlenmelerine gerek yok."

"Lütfen, Elahéh," diye . "Hiçbir şey sandığın kadar değişmedi. Çok beklersen ekşi ve turşu gibi olursun. Daha şimdiden yüzündeki gençlik allığı buharlaşıyor. Zirveye ulaştığından endişeleniyorum."

O şeyler söylediğinde, yıllar boyunca bilerek bastırdığım güvensizliklerim yeniden su yüzüne çıkıyordu. Güzelliğim Reeting'in inandığı gibi miydi? Artık çekici değilsem Sousan ve Niloo beni bırakır mıydı? Mehrdad bırakır mıydı? Bırakmayacağını düşünmek istiyordum. Afa'in kesinlikle .

Afa'in Molavi okulumuzun gerçek kraliçe arısıydı ve onun onayına imrenirdim. Adı bile "!" ya da "Bravo!" anlamına geliyordu. Şah'ın uzaktan yeğeni olan Afa'in, yargılayıcı, çok zengin, değerli derecede güzel, istediği zaman son derece tatlı, istemediği zaman ise tamamen acımasız biriydi. Afa'in'in fikirleri başkaları için önemliydi. Öğretmenler ona boyun eğdi. Öğrenciler ona saygı duyuyordu. Herkes ya onun gibi olmak ya da ondan bir şey almak istiyordu.

Sosyal basamakları tırmanırken kendime has bir çekicilik geliştirmiş, kimi etkileyeceğimi ve kimi görmezden geleceğimi öğrenmiştim. Ama yine de her hareketimi ve başarıımı Afa'in'inkiyle kıyaslıyordum.

Bir liste yaptım.

Görünüş olarak birbirimize benziyorduk. Zenginlik konusunda ise bir yarışma yoktu; onun ailesi para içinde yüzüyordu. Sınıfsal olarak, Rıza Şah Kabir Lisesinde geçirdiğimiz zamanın çoğunda başa baştık.

Afa'in'in kıyafetlerini (bazı elbiseleri Paris'te dikilip Tahran'a getirilmişti) ya da rujunu (okul kapısının önünde altın bir tüp çıkarıp kıpkırmızı krem sürerdi, ruj uсталıkla sürerken ağzı sıfır şeklinde olurdu) ya da saçlarını (herkes en güzel bende olduğunu söylerdi) istediğimden değil.

İstediğim şey Afa'in'in gücüydü.

On ikinci sınıfın başlarında bir Salı günü Bayan Roshanfekar'in edebiyat sınıfının arkasındaki raflara paltomu asmıştım. Her sıranın iki öğrenci için ekli bir oturma yeri vardı ve şans ve tanrılar

Endişe ve alaycılıktan olsa gerek, bu sınıfta bana ayrılan yer Afaının yanındı. Ortak sıramıza kaydım ve merhaba dedim. Bana belli belirsiz bir baş selamı verdi - yönüme bakmadan varlığını kabul edercesine. Pahalı kokuyordu (parfümünün adını öğrenmeyi ne kadar çok istiyordum - yoksa süslü bir sabun muydu?). Not defteri çoktan masanın üzerindeydi. Bir çubuk gibi dimdik oturuyordu, harekete hazırdı. Defterimi ve yeni açılmış kalemimi çıkardım ve kendimi öğretmenimizin monoton sesine hazırladım.

Bayan Roshanfekar bizi sınavlarla şaşırtmayı ya da zaman zaman eski bir şiiri yorumlamamızı istemeyi çok severdi. Onunki en kült sınıflardan biriydi. Afaın bu sınıfta parlıyordu. Bir hafta önce Afaın elini kaldırmış ve eski bir Saadi şiirinin mısralarını ardı ardına sıralamıştı. Performansı Bayan Roshanfekar'ın sevinçten neredeyse erimesine ve "Afaın!" diye bağırmasına neden olmuştu. Adını mı söylüyordu yoksa "Bravo!" mu diyordu bilemedim. Sadece onun adını, "Afaın" diyerek, biz de onu övüyorduk!

Bayan Roshanfekar odanın önündeki özel öğretmen kapısından içeri girdiğinde hepimiz hemen saygı duruşuna geçtik. yeşil tahta, tebeşirle yazılmış ayetler ve tarih, teoloji ve şiir noktaları için hazırdı.

Kalemimi defterimin üzerine koydum, yazacağı her şeyi kopyalamaya hazırdım. Eğer , şiirin ülkenin vicdanını şekillendirmedeki rolüne dair notlarımı paylaşacaktım. Öğretmenimizi etkilemek ve Afaın'ı geçmek için kırk iki dizeyi özenle ezberlemiştim.

Diğer öğrenciler defterlerini çıkarırken sohbet ettiler.

"*Saket, saket!* Sessizlik, sessizlik! Kızlar, iki önemli duyurum var," dedi Bayan Roshanfekar. Pileli eteği yeşil tahtanın rengiyle uyumluydu ve bordoyla kaplı dudakları onu az önce vişneli dondurma emmiş gibi gösteriyordu. "*Avalan*, öncelikle önümüzdeki Pazartesi sabahı açılış sınavımız var."

Ortak bir inilti yükseldi. Sousan öndeki koltuğundan döndü ve bana umutsuz bir bakış attı. İki kişilik sırada Sousan'ın yanında oturan Niloo'nun endişeyle titrediğini hissedebiliyordum. Niloo, Bayan Roshanfekar'ın dersinden her şeyden çok nefret ederdi. Afaın heyecan verici bir haber almış gibi daha da dikleşti.

"*Saket, saket!* Lütfen sessiz ol!" Bayan Roshanfekar tekrar konuştu. "Sıkı çalışan ve materyali takip eden sizler için hiçbir sorun olmayacaktır."

Afarin sanki tek başına gibi gururla odaya baktı.

Niloo elleriyle yüzünü kapattı ve oturduğu yerde daha da çöktü. "*Dovoman*, ikinci olarak," dedi Bayan Roshanfekar, "aramıza yeni katılan bir öğrencimiz var. bu yıl bize." Boynunu sınıfın arka tarafına doğru çevirdi. "İçeri gelin, utanmayın!"

Bu bir duyuruydu. Sınavın canı cehenneme! Okulumuza girmek kolay değildi ve nadiren yeni öğrencilerimiz olurdu. Hepimiz öğretmenin bakışlarını takip etmek için döndüğümüzde vücutlar koltuklarda yer değiştirdi ve kalemler ahşap sıraların üzerine düştü. Odanın arka tarafını taradım ama sadece yedinci sınıftan beri tanıdığım kızların tanıdık yüzlerini gördüm.

Palto raflarından aniden çıkmış gibi, koyu kıvrıkcık saçlı bir baş belirdi. Ona uzun ve zayıf bir vücut ve bronz bir yüz eklenmişti. Koyu renk gözlerin ifadesinde ilk başta bir tereddüt vardı ama aynı zamanda savunmacı bir tavır ve garip bir özgüven de vardı. Nefesimi içime çektim. Düşükten sonra insanın görüşünde belirenlere benzeyen küçük siyah noktalar fırladı. Midem sanki bir arabanın içinde hızla giderken bir tümseğe çarpmışım gibi zangırdadı. Diğer kızlar mırıldandı. Biri öksürdü.

Çünkü oydu: Şehir merkezindeki mahalleden Homa, ilk başta arkadaşım dediğim kız, büyümüş, uzun boylu ve sırık gibi, sınıfımıza yanlışlıkla vahşi doğadan gelen bir kuş gibi sokulmuştu.

Birbirimizi görmeyeli yedi yıl olmuştu. İlk birkaç mektubumuzdan ve ilk iki ziyaretimizden sonra yazışmayı kesmiştik ve o zamandan beri hiç telefonlaşmamıştık.

"Kızlar, okulumuza yeni katılan öğrencimiz Homa Roozbeh'e hoş geldiniz demek istiyorum."

Nefes almayı kesmemeye çalıştım.

Eminim Niloo en misafirperver yüzünü takınmıştır. Nazik olanlar bu yabancıya hoş geldin diyecek, züppeler gözlerini kaçırıp sıkılmış gibi bakacak ve ben

-Kendimi organlarımı donduracak kadar soğuk bir su tankının içinde hissettim.

Bayan Roshanfeker, Niloo ve Sousan'ın karşısındaki bankta boş bir koltuğu işaret ederken Homa yanımdan geçti. Başka biri olsa sessizce o koltuğa ve karıştırdı. Ama Homa doğruca odanın önüne ve öğretmen kürsüsüne doğru ilerledi. Kimse sorulmadan sınıfın önüne gitmezdi. Hele ki yepyeni bir öğrenci!

"Burada olduğum için çok mutluyum," dedi Homa yüksek sesle. Sanki bir öğretmen yardımcısı ya da müdürmüş gibi hepimize baktı. Bu ne cüret! Hayrete düşürdü. "Reza Shah Kabir Lisesi'nde olduğum için çok şanslıyım - bu benim hayalim olan bir şeydi ve hey, mezun olmadan önce bunu başardım, değil mi?"

Sesi aynıydı. Aynı tuhaf güven ve netlik tınısını taşıyordu. Bir şaka mı yapıyordu? Kızlar ağızları neredeyse açık, sessizce oturuyorlardı.

Afarin'in eli kıkırdamasını engellemek için ağzına gitti.

Bayan Roshanfeker sahnede bir heykel gibi duruyordu. Yüzündeki tanıdık sabırsızlık pırıltısı sertleşerek acımayla karışık zoraki bir hoşgörü ifadesine dönüştü. Okul, tüm sosyoekonomik geçmişlerden gelen öğrencilere açık olmakla övünürdü. Homa açıkça -bir şekilde- yoksul sınıflara bağlılığını göstermek için kabul edilmişti. Bayan Roşanfeker, *dahati* bir köylünün kaba davranışlarına katlandığı için kendini daha iyi bir insan gibi hissedecekti.

Bir panik hissettim. Homa benim geçmişimdi. Benim iki dünyamın çarpışmak için.

Homa konuşmaya devam ederken -sınıfa geç kaldığı için ne kadar üzgün olduğunu anlatıp duruyordu- bir yanım sakince koluna girip onu yerine götürmek ve iddialı bir gelecek için her türlü umudu beslediğim bu nadir yeni dünyanın yollarını öğretmek istiyordu.

Tam tekrar bağlandığımda Homa'nın giriş konuşmasının sonunu yakaladım: "... İşte bu yüzden bu okulda sevgili ve dünyadaki en iyi arkadaşımınla birlikte olduğum için çok mutluyum: Elaheh Soltani!"

Afarin bana baktı, yüzünde eğlenceyle karışık bir şok ifadesi vardı. Hareket edemiyordum.

"Elaheh Joon, *selam!*" Homa çılgınca el salladı. "Sana geri döndüğüm için çok heyecanlıyım, *doost-e aziz*, sevgili dostum!" Sanki krallıktaki en büyük ödülleri kazanmış gibi göğsünü kabarttı.

Afarin'in omuzları sarsıldı. Kahkahaları yükselip dışarı taşı. Homa bana el sallamaya devam etti, gülümsemesi genişti, gözleri parlıyordu.

Elimi kaldırdım ama kurşundan yapılmıştı. Yaptığım el sallama belki de selamlama için şimdiye kadar denenmiş en zayıf bahaneydi.

Afarin'in kıs kıs gülüşleri daha sonra serbest kaldı ve odada dalgalandı. Afarin kahkahasını sonra diğer kızlar da onu takip etti. Kısa süre içinde tüm sınıf kahkahalara boğuldu.

Koruyucu dürtülerim utanç içinde eridi.

"Benim iyi dostum!" Homa, Bayan Roshanfeker'in on bin yıl önce kendisi için işaret ettiği boş sandalyeye doğru ilerlemeden önce bunu ilan etti.

Bayan Roshanfeker, hayırseverliğinden çabuk bıkmış bir seçkinin iç çekişini yaptı. "*Kheyle-khob*, lne, tüm zamanımızı sevgi gösterileriyle harcamayalım. Öğrencimize hoş geldin diyoruz, ama öğrenme bizi bekliyor." Bir parça tebeşir aldı ve tahtaya yazdı. Diğerleri gözlerini silerken kalemlerini aldılar, odada birkaç hıçkırıklı kahkaha yükseldi.

Defterime baktım. Yüzüm yanıyordu. Bu sabah itibarıma verilen zararı telafi etmek haftalar alacaktı. Bu neden oluyordu?

Başım eğik ve yüzüm sıcakken bile göz Homa'nın çantasından bir defter ve kalem kutusu çıkarıp masasının üstüne koyduğunu gördüm.

Doğru gördüğümden emin olmak için yukarı bakmam gerekti.

Defterinin soluk pembe bir kapağı vardı. On yaşındayken ona verdiğim defterdi. İçindeki preslenmiş Rovers artık yüz kere ölmüş olmalıydı.

Homa arkasını döndü, defteri bir kupa gibi havaya kaldırdı ve bana kocaman bir gülümseme verdi.

Daha fazla el ağızlara götürüldü ve birkaç kız yeni kıkırdamalarla sarsıldı. Bayan Roshanfeker duymadı ya da duymamış gibi yaptı; tahtaya hızlı ve yüksek sesle bir şeyler karaladı.

İşte eski dostum, sevgili arkadaşım buradaydı. Sevinmeli ve hoş geldin demeliydim.

Kalemimi tuttum. Yazmaya devam ettim. Ve Homa'yı görmezden geldim.

Öğle yemeği vakti okul bahçesinde Niloo, sabahtan beri Café Andre'de *kalbas* sandviçi yemek için sabırsızlandığını söyledi. Yaklaşan sınavla ilgili duyurunun kendisini endişelendirdiğini ve daha da acıktırdığını söyledi. Bageti ısırarak için sabırsızlanıyordu. Sousan gözlerini devirdi ve Niloo'ya aşırı tepki vermemesini söyledi; bu sadece aptalca bir sınavdı.

"Hadi gidelim. Hemen şimdi," dedim. Bahçede dolaşacak halim yoktu. Öğle yemeği için iki saatimiz vardı ve genellikle ailelerimizle birlikte evde yerdik. Ama olduğumuz için okulun kafeteryasında da yemek yiyebiliyorduk. Oradan yiyecek satın alabilir ya da evden sefer tası içinde getirdiklerimizi yiyebilirdik. Eğer dışarısı bodrum katındaki yemekhanede yemek için çok güzelse, okul bahçesinde oturur ve ağaçların altında öğle yemeği yerdik. Ama arada sırada kendimizi şımartır ve on beş dakikalık bir yürüyüşle Café Andre'ye özel bir gezi yapardık.

"Niloo acıktı, gitmeliyiz," diye tekrarladım. Homa ortaya çıkmadan önce okul alanından uzaklaşmam gerekiyordu.

"Bozuk para cüzdanım yanımda mı bir bakayım." Niloo çantasını karıştırdı.

"Bu benim ikramım! Hadi gidelim!" Dedim. On tane *kalbas* sandviçi seve seve öderdim. Oradan çıkmak için her şeyi yapardım. Homa gelirse ona ne diyeceğimi bilemezdim.

"Oh, güzel, buldum." Niloo altın rengi öpücük kilidi olan küçük siyah bir cüzdanı havaya kaldırdı ve iyi bir önlem için açıp kapadı.

"O zaman gidiyoruz,"

dedim. "Ellie!"

O sesi tanıyordum.

Homa bana doğru koştu. O kadar yaklaştı ki sol gözünün altındaki beni tekrar görebildim. Çemen otu kokuyordu. Annesi *ghormeh sabzi* mi yapmıştı? Tanrı biliyordu ki *ghormeh sabzi*'yi severdim ama çemen otunun kokusu teninize ve saçınıza sinerdi. Birden Homa'nın annesinin çemen otunu kadar çok sevdiğini hatırladım.

Biraz geri çekildim. Homa yaklaştı.

Bukleleri sanki okyanusa girmiş ve tuzlu sudan arınmamış gibi dağınıktı. Uzun kollu, önü düğmeli ve okul üniformamız için gerekli olan siyah renkteki bluzu yırtık pırtıktı. Gri *ormak* kumaştan pileli bir etek giymişti ama eteği fazladan kısaydı - utanç verici bir şekilde. O olmalı

her şeyi ikinci el almıştım. Ve hiçbir şey ütülenmemiştir. Geri kalanımız bluzlarımızı evlerimizdeki hizmetçilere ütütürdük. Homa bu okulda nasıl hayatta kalacaktı?

Tekrar geri çekildim ve o da sanki yerini geri almak istercesine daha da yaklaştı. Burnunun siyah noktalarla dolu olduğunu fark ettim. Annem haftada birkaç kez başımı bir havluyla örttürür, sonra da gözeneklerim temiz kalsın diye yüzümü kaynar su dolu bir tencerenin üzerine tutardı.

Sousan yanımıza sokuldu ve Homa'ya yan yan baktı. "Siz ikiniz birbirinizi nereden tanıyorsunuz?"

"Biz birlikte büyüdük!" Homa dedi ki. "Görüyorsun ya, çok iyi arkadaşlık ve her şey şu anda başladı-"

"Uzun zaman önceydi," diye mırıldandım.

Homa durdu. Ses tonuma şaşırmış baktı.

Sousan dinledi. "Öyle mi?" Sousan'ın babası evlenmesi için orta yaşlı, zengin bir albay seçmişti; zaten nişanlıydılar. Sousan'a ömür boyu istikrar ve statü garanti edilmişti. Ya da biz o zamanlar safça öyle sanıyorduk. "Çocukken nerede tanıştınız?" Sousan Homa'yı bir aşağı bir yukarı süzdü.

Sousan'a ya da konuşmayı dinleyen başka bir kıza cevap veremeden (bahçedeki kızlar sınıftaki dramı duymak için yakınlarda toplanmışlardı) Afa'in ve birkaç uşğı yanımıza geldi.

Afa'in kollarını kavuşturdu, sanki beklenmedik bir gösteriyi -bana rağmen- izlemeye hazırlanıyormuş gibiydi. "Elaheh'in en iyi arkadaşıyla tanışmak çok güzel!" diye kıs kıs güldü.

Kuru sonbahar havası boğazımı kaşıdırdı. Bir öksürüğü bastırdım.

"Evet, yedi yaşında ve hemen en iyi arkadaş olduk, değil mi?" Homa dedi ki. "Yakınlardaki sokakta seksek oynardık-"

"Niloo acıktı," dedim kesmek için. "Öğle yemeğı yememiz lazım."

Homa durakladı. Kızlardan hangisinin adının Niloo olduğunu bile bilmediğini fark ettim. Homa yüzümü aradı. "Daha dün gibi gelmiyor mu Ellie?"

Yerdeki renkli yapraklara baktım.

Homa sessizliğini telafı etti. "Bu okula nakil yaptırmak çok uzun sürdü. Annem dağları yerinden oynatmak zorunda kaldı. Ama sonunda girdim! Bu çok zor

Şehir merkezinden gidip gelmek - otobüsler asla zamanında gelmez. Ama her degeceğini biliyordum." Durakladı. "Seni çok özledim, Ellie."

Ona baktım. Afaşın kocaman bir çıkardı.

Homa'nın katıksız iyi halinden başka bir şey olamaması değişmemiştii. Bambaşka biri olmuştum. konumumu tehlikeye atamazdım. Homa'ya karşı nazik olacaktım ama daha fazlası değil.

Ben cevap veremedem Niloo elini Homa'ya uzattı. "Ben Niloo Mehran. Sizinle tanıştığım için çok şanslıyım."

Homa, Niloo'elini iki elinin arasına aldı. "Homa Roozbeh. Sizinle tanıştığımı memnun oldum."

"Biz de tam Kafe Andre'ye gitmek üzereydik. Bizimle gelin," dedi Niloo.

"Meşhur Café Andre mi? Her zaman denemek istemişimdir! Ve yanımda para var!" Homa heyecandan yerinde zıplayacakmış gibi görünüyordu.

Afaşın mırıldandı, yüzü acıma ve şaşkınlıkla büzülmüştü.

Homa bana döndü. "Bana yolu göster, Ellie Joon!"

Tereddüt ettim.

"*Biya*, Ellie Joon!" Homa çekti ve sarıldı.

Okul bahçesinin ortasında, herkes bizi izlerken, öğle tatili ilerlerken ve mideler guruldarken, yerdeki yapraklar ayaklarımızın altında kırılğan ve kırılabilirken, eski arkadaşım kollarını bana doladı. Sanki aradan yedi yıl geçmemiş gibi, sanki tamamen farklı insanlara dönüşmemişiz gibi, sanki annesinin taş mutfağında yemek pişirmeye, yaratmaya, oynamaya ve dedikodu yapmaya hazırlanıyormuşuz gibi sarıldı bana.

Onun o tanıdık, eşsiz kucağında eridim. Başımı omzuna yasladım - artık benden çok daha uzundu. Ama o oydu, Homa. Özür dilemeden, açıklama yapmadan, utanmadan her zaman tam olarak kendisi olan kız.

O öğle yemeği saatinde Sousan, Niloo ve ben Homa ile birlikte kafeye doğru yola çıktık. Çok geçmeden Homa, Niloo'yu esprilerine güldürdü ve Sousan bile gülümseyip meraklandı.

Karmakarışık duygularımı anlamlandırmaya çalışarak onların üçlüsünün arkasından yürüdüm. Eski arkadaşımı tekrar görmek olağanüstü bir şeydi. Şaşırtıcı, sinir bozucu ve heyecan vericiydi. Hayatıma geri dönmüştü. Buraya gelecek kadar cesurdu.

Ona karşı koymak imkansızdı.

ON İKİ

Eylül 1960

Sıraya girmek için itişip kakışırken Café Andre'yi kahkahalar ve sohbetler kapladı. Sadece bizim liseden değil, bölgedeki diğer okullardan gelen öğrencileri de tanıdım.

Kafede Mehrdad'ı aradım ama okul arkadaşlarından birkaçını görmeme rağmen onu göremedim.

Niloo eğildi ve gizlice yanaklarını sıkıp saçlarını karıştırdı. Tekrar ayağa kalktı ve iyi görünüp görünmediğini sorar gibi kaşlarını kaldırarak bana baktı. Evet anlamında başımı salladım. Sousan burnu havada duruyordu; Albay'la nişanlı olması onu herhangi bir liseli erkeği etkileme ihtiyacından muaf tutmuştu.

Homa, çocukların varlığından toz akarlarından etkilenmediği kadar etkilenmeden duruyordu. Dikkatle menüdeki yemeklere odaklanmış, sanki ütopya gelmiş gibi görünüyordu.

Hafız Caddesi'nden yürüyüp Şah Rıza Caddesi'nden sağa döndüğümüzde Niloo, Homa'ya *salata zeytinli* sandviçleri, *kalbas* sandviçleri, Andre's'teki domateslerin nasıl taze ve tatlı olduğunu ve turşuların nasıl doğru seviyede tuzlu olduğunu ayrıntılı bir şekilde anlatmıştı. Baget tarzı ekmeği ve zencefilli gazoz, limonata ve sodadan oluşan içecek seçeneklerini tarif etmişti. Homa Niloo'nun etkilenmiş görünüyordu; ekmek, mayonez ve her şeyin fiyatı hakkında özel sorular sordu.

Sandviçlerin bu kadar ilginç (ya da uzun) bir sohbet konusu olabileceğini hiç düşünmemiştim. Ama eskiden Homa ve ben, soğan kesmeyi ve bıçağı doğru yerleştirmeyi öğrenirken annesiyle yemek hakkında benzer ayrıntılı tartışmalar yapmıştık.

Şimdi sırada beklerken, pişmiş ekmek, söğüş et ve tuzlu salataların tanıdık kokusunu içime çektim. Tanrıya şükür Afa'nın ve arkadaşları gelmemişti. O kadar da değil.

Afarin, yeni bir öğrenci hakkında ilk elden bilgi edinmek anlamına gelse bile, öğle yemeğini bizimle geçirmeye tenezzül ederdi.

Nihayet sipariş sırası bana geldiğinde, iki *salata olivier* sandviçi için bağırdım. Mekâna daha önce de sık sık gittiğim için tanıdığım bıyıklı bir adam, bagetlerimizi limonlu mayonez içinde lezzetli tavuk-patates-yumurta-havuç-bezelye ve turşu ile doldurdu. Ekmeklerimizi fazladan doldurdu. Gürültünün ortasında Homa onun her zaman bu kadar cömert olup olmadığını sordu, ben de omuz silkerek "Beni tanıyor" dedim (biraz da gururla, sırf görünüşümden dolayı pek çok yerde "ekstra" aldığımı eklemeyen). Homa bir şişe *limonata* sipariş etti ve ben de "Kah-Na-Da" istedim, bu bizim "Ka- Na-Da-De-Rye" dediğimiz şeyin kısaltmasıydı. Okulumuza Amerika Birleşik Devletleri'nden bir kız taşınana kadar sevgili içeceğimizin Amerikan aksanıyla "Canada Dry" olarak telaffuz edildiğini duymamıştım. Bize içkinin Amerikan içkisi olduğunu söyledi. Bunca zaman safça içkinin bize ait olduğunu düşünmüştüm.

Ödememizi yaptık, yemeğimizi aldık ve hep birlikte yakındaki bir parka yürüdük.

Ben Homa ile bir bankta otururken Niloo ve Sousan diplomatik bir şekilde birkaç metre bir banka geçtiler. Konuşmalarına kulak misafiri oldum: Sousan, gelin *sofresinin* Albay'ın titiz ailesini memnun edecek kadar özenli olmayacağından endişeleniyordu ve Niloo, Sousan ve Albay'ın düğününün şehri şaşkına çevireceğine dair ona güvence verdi.

Homa ve ben sandviçlerimizin yağlı kâğıt kılıflarını dikkatlice açtık.

"Uyandığımda bunların hiçbirinin fark edecek miyim? En iyi zamanlarımdaymışım gibi hissediyorum.

Şu anda rüya görüyorum." dedi.

"En iyi rüyundasın çünkü Andre'nin *salatalı olivier* sandviçini yemek üzeresin." Ağzımdan çıkan bu cümle, arkadaş olduğumuz zaman kullandığım tonun aynısıydı. On yaşındayken Kapalıçarşı dondurmacısının kırmızı-beyaz tentesinin yanındaki çıkıntıda oturmuş, kısa süre önce yarıda kesilmiş bir sohbe devam ediyor olabildik. Birbirimizi son gördüğümüzden bu yana yedi yıl geçmiş olsa bile.

Homa omuz silkti ve sırttı.

Ve işte bu kadar.

Artık şehir merkezinin Ellie'si *Sheekamoo* değil, Kraliçe Elaheh olduğumu bildiğinden emin olmak istemiştım: Rıza Şah Kabir Lisesi'nde okuyan genç bir bayan

Okul. Ama rol yapmayı bıraktım. Bunca yıl ayrı kaldıktan sonra bile beni muhtemelen en iyi tanıyan biriyle bunu nasıl sürdürebilirdim?

"Seninle gurur duyuyorum, Ellie. En iyi gidiyorsun. Yılsonu üniversite sınavına gireceğine şüphe yok. Diğer kızların sana saygı duyduğu çok açık."

Sözleri nazikti ve nazarla ilgili endişelerimi bilinçli olarak bir kenara ittim. Annemin iltifatlara yanıtı, kıskançların güçlerini tutmak için tütsü yakmaktı. Eve gittiğimde bunu her zaman yapabilirdim, sadece güvende olmak için.

"Üniversite sınavına girip girmeyeceğimi bilmiyorum," dedim. Gerçek şu ki, hâlâ kararsızdım. Belki de Mehrdad önce bana evlenme teklif edecekti.

"Size ne yapmanız gerektiğini söylemeyeceğim, ancak kesinlikle ve hangi üniversiteye gireceğini gör," dedi Homa. "Bana sadece ne yapacağımı söyledin."

Sandviçinden kocaman bir ısırık aldı. "Sanırım öyle yaptım."

"çok şey var," dedim. "Biri var diyelim. Mezuniyetten hemen sonra evlenebilirim."

"*Tabrik!*" diye beni tebrik etti ve sonra sanki ona baş ağrımı atlattığımı ya da yerde bozuk para bulduğumu söylemişim gibi sakın bir şekilde çiğnedi.

"Bu büyük bir ," dedim. "Düğün ne zaman?" "Düğün falan yok. Henüz." "Ah. Ama bir damat var?"

"Evet, muhtemelen. Her neyse, Homa, neden bu konu hakkında konuşuyoruz?"

"Öylesin. Ben de üniversite sınavını soruyordum. umuyorum. Senin girmek için kaç kez başvurmak zorunda kaldığımı anlatamam. Hiçbir zaman yeterli yer olmadı. Ama başardım, değil mi?" Bir eliyle *salatalı olivier* sandviçini havaya kaldırdı. Diğer eliyle *limonata* şişesine uzandı ve bir yudum aldı. "inanamıyorum!"

"Ailen seninle gurur duyuyor olmalı," dedim.

Onları koi havuzunun yanındaki avlusunda hayal ettim. Gözlüklü babası kilim halının üzerine oturmuş. Annesi pembe güllerle süslü beyaz seramik demlikten çay dolduruyor. Sara ru ed eteği içinde ve Ali Rıza sepetin içinde mutluluk içinde uyuyor. O sahneyi düşünmek bile beni hala sakınleştiriyor.

"Babam hapiste."

Neredeyse boğuluyordum. "Ne?"

"Bildiğini sanıyordum," dedi. "*Beest-o-hashte Mordad*'ın birçok tutuklamasından biri."

Mordad'ın yirmi sekizinci günü. Darbe günü. 19 Ağustos 1953. "Baban... orada mıydı? Gazetelerde adını aradım..."

"Darbe sırasında sokaklardaydı. O gece eve gelmedi ve bir hafta boyunca nerede olduğuna dair hiçbir fikrimiz yoktu. Sonra hapiste olduğunu öğrendik. Çok fazla komünist tutuklanmıştı."

"Ama o...?"

"Hâlâ hapiste," dedi kesin bir ifadeyle.

Daha fazlasını sormama gerek yoktu. Birçoğunu uzun ve akıl almaz işkence nöbetlerinin izlediği bu tutuklamaları duymuştum.

"Çok üzgünüm, Homa."

Doğrudan gözlerimin içine baktı. "Yedi yıl önceydi. Sen gittikten sonraki yaz."

Vücudumdan soğuk bir dalga geçti. Ben gitmiştim. Ve o kalmıştı. Partilerin, hediyelerin ve olasılıkların egemenliğine girmiştim. Babası hapse girmişti. "Ama o yaz iki kez bir araya gelmiştik, hatırladın mı?" Cüret ettim. Sanki ona bunu hatırlatmak, yıllardır görüşmediğimiz için aniden hissettiğim suçluluk duygusundan beni kurtaracakmış gibi.

"Evet, ikinci buluşmamız Baba'nın tutuklanmasından sadece birkaç hafta önceydi," dedi sessizce. İç çekti. "O zaman her şeyin nasıl sonuçlanacağını nereden bilebilirdik ki? Çok az şey biliyorduk, değil mi Ellie?"

Buna kesinlikle katılabilirim. O mükemmel aile. Onların yakınlığını, neşesini nasıl da kıskanmışım! Homa'nın hayatında sürekli var olan bir babası olduğu ve benim olmadığım gerçeğini çok kıskanmışım. "Çok özür dilerim," dedim tekrar.

Omuz silkti ve içkisinden bir yudum daha aldı. "Keşke iletişim halinde kalsaydık. Seninle konuşabilmekten başka bir şey istemediğim aylar oldu."

Taşındıktan sonra boğazımdaki yumruyu hatırladım. Birkaç yıl boyunca kuş kolyemi nasıl çıkarmadığımı. "Ben de seni özledim," dedim.

"İrtibatta kalmalıydım. Özür dilerim," dedi Homa.

"Saçmalama. Daha çok çabalayabilirdim... Bağlantıyı kaybetmek çok kolay."

"Her neyse, artık buradayız, değil mi?" Homa'nın sesi değişti, duyulabilir şekilde daha neşeliydi. "İşte bu yüzden kendimi bir rüyadaymışım gibi hissediyorum."

Bir süre sessizce oturduk. Sonra sordum, "Baban gitmişken sen nasılsın? Yani, var mı..."

"Gelir mi? Annem çalışmaya başladı. Ben de öyle. Sara da. Ali Rıza bile cebine biraz para koyuyor! Geçinip gidiyoruz. Annem zengin kadınlar için elbiseler, etekler ve kıyafetler dikeyor. Gördüğün en iyi terzilik. Muhtemelen diktiği kıyafetlerden bazıları buradaki arkadaşlarınızın anneleri tarafından giyilmek üzere şehir dışına gitmiştir. Belki senin annen bile! O nasıl bu arada?"

Babam öldükten sonra bile annemin nasıl çalışmadığını hatırladım. İşlerin aşağılık insanlar için olduğunu düşünüyordu. "O bir," dedim. "Nerede çalışıyorsun?"

"Babam tutuklandıktan sonra, şef garsonu olduğu restoran bir süre bize yardım etti. Sonra da beni aldı. Mutfakta çalışıyorum. Akşamları. Bulaşıklara yardım ediyorum. Temizlik yapıyorum. Bazen yemek bile yapıyorum!"

Tüm bu bilgileri özümseyerek kucağımdaki sandviçe baktım. Homa'yı nasıl unutmuş olabilirdim? Ailesini?

"Sara'nın ne iş yaptığını biliyor musun?" diye sordu heyecanla. "Ne?"

"Ev temizliğine yardım etmek için şehir dışına geliyor. Çok becerikli, Ellie. Bazı haftalar benden daha çok kazanıyor."

Kendi evimizi ve yardımcımızı düşündüm - Batul adında bir *kolfat* hizmetçimiz vardı - uyanık olduğu her anı evimizle, eşyalarımızla, midemizle, hatta dertlerimizle ilgilenmekle geçiren bir kadın. "Sara'nın iyi olmasına çok sevindim," dedim.

"Kolye hâlâ sende mi?" Homa sordu.

"Mücevher kutumda."

"O-ho! Mücevher *kutunuz* mu var? Şu bak, hanımefendi!"

şekliydi. "O-ho!" deyişi. Gözlerinin genişlemesi ve yüzünün . O başlattı. Kendi yüksek sesli "O-ho "suna kıs kıs güldü, sonra ben kıkırdadım ve kısa süre sonra ikimiz de sebepsiz yere gülüyorduk. Hiçbir neden yokken.

Limonatadaki şekeri ve Ka-Na-Da'yı kafamıza girdikleri için suçla. Babası hakkında konuşmama ihtiyacını suçla.

Hayatınızdan kaybolan biri yeniden ortaya çıkıp aynı büyüüyü yarattığında ve özlenen bir bağı yeniden oluşturduğunda gelen rahatlamayı suçlayın.

Kucaklarımızda yarısı yenmiş sandviçlerimiz ve yanlarımızda içki şişelerimizle, yüzlerimiz gözyaşlarıyla ıslanana kadar güldük. Homa ara sıra bana bakıp "O-ho!" diye tekrarlıyordu ve sonra tamamen yersiz yeni bir kıkırdamaya başladık.

Dehşetimiz, kayıp yılları ve az önce verdiği sarsıcı haberi delip geçti ve tüm kanıtlara rağmen, dünyanın hala almak için önümüzde durduğunu hissettirdi.

ON ÜÇ

Ekim 1960

Homa partilere ve buluşmalara katılamıyordu. Çok uzakta yaşıyordu ve onu diğerlerinden ayıran bir okul sonrası işi vardı. Öğrenciler ve öğretmenler Homa'dan "şehir merkezinden gelen kız" diye söz ederlerdi. Farsça'nın daha gerçekçi bir çevirisi "şehrin dibinden gelen kız" olurdu. O diğer taraftan ortaya çıkar, derslere katılır ve sonra yere geri dönerek kaybolurdu.

Ama birkaç hafta içinde bizim sınıftaki kızların çoğunun ve özellikle de öğretmenlerin kalbini kazanmıştı. Onun karizmasına nasıl karşı koyabilirlerdi ki? Homa hâlâ güçlü bir idealistti. Babasının hapse girmesi onun yasal hırsını körüklemişti. En ateşli arzusu yargıç olmak ve tüm İranlıların, özellikle de kadınların haklarını genişletmekti, böylece daha azı annesi gibi derdine düşecekti. Homa'nın cesaretine ve coşkusuna hayran olmamak mümkün değildi, bazen başımı ağrıtabilecek şekilde atıp tutsa da.

Homa bana Şah'ın 1953'te Başbakan Musaddık'ı deviren darbenin ardından gücünü pekiştirmesinden bu yana neler yaptığını gördüğünü söyledi. Monarşi hakkında konuştuklarını duymak beni şok etti. Annem ve amcam Mesud kraliyet yanlısıydılar -en azından dış görünüşleri öyleydi- ve krala karşı konuşmaktan çok korkuyorlardı. "Şah gizli polis teşkilatını güçlendiriyor," dedi Homa. "Yakında her yerde olacaklar, casusluk yapacaklar. Dikkatli ama cesur olmalıyız. Bu ülkenin otokratikleşmesine direnmeliyiz."

Şah'ın reform planları ve bunların kadınlara nasıl fayda sağlayacağı hakkında mırıldanırdım.

"İyi ama reformlardan daha fazlasına ihtiyacımız var," dedi. "Göstermelik değişikliklere aldanma, Ellie."

Eski dostuma hiçbir şey yapmadan oturmaktan mutlu olduğumu nasıl söyleyebilirdim? Artık tam anlamıyla varlıkların dünyasına geri dönmüştüm. Ve annem sanki her an talihimiz tersine dönebilir ve eskisi gibi her şeyi kaybedebilirmişiz gibi hissettiriyordu. Politik olarak aktif olmak gemiyi sallamak anlamına geliyordu. Her şeyi tekrar kaybetmeye cesaret edemezdim.

İkimizin de okulda eşit derecede sıkı çalıştığı çocukluk günlerinin aksine, Homa şimdi çok daha fazla çalışıyordu. Ve bunun nedeni sadece onun benden daha fazla kariyer istemesi (ve buna ihtiyaç duyması) değildi. Mehrdad'a olan aşkım beni giderek tüketiyordu. Hayallerim üniversite salonlarından değil, bir düğün töreninde Mehrdad'ı öpmek ve ardından ziyafet çekip dans etmekten ibaretti. Homa, üniversite giriş sınavında sadece mümkün en yüksek puanın bizi en iyi programlara sokacağını anlatırken, tek düşünebildiğim gelinlik tatlısı yağmuruydu; annemin törende başımızın üzerindeki geleneksel şeker külahlarını zarafetle mi, neşeyle mi yoksa her ikisinin de iyi bir ölçüsüyle mi ovuşturacağı, gelinliğimin belde nasıl inceleceği ve omuzlarda nasıl yükseleceği ve kollarımın dikişlerinden aşağı akacak inci boncukların tam sayısı. Gelin ve damat için tezahüratlar yükselirken Mehrdad'ın bala batırılmış serçe parmağını ağzıma sokacağı anı hayal ettim.

"Bir boşandığında çocuklarına ne olduğunu biliyor musun Ellie?" Homa sordu. "Otomatik olarak kocaya giderler. Yasaların kadınların aleyhine nasıl işlediğini biliyor musun? Miras yasalarının erkeklerin lehine ne kadar çarpık olduğunu biliyor musun, Ellie? Bir şeylerin nasıl değişmesi gerektiğini görüyor musun?" Öğle yemeği boyunca her gün bana sorular yöneltti.

"Berbat bir şey," diye mırıldanırdım.

"Öylece kıcımızın üstüne oturursak ilerlememizin imkanı yok Ellie. Üniversiteye gitmemeyi düşünmen inanılır gibi değil. Eğitim, değişim yaratabilmemizin tek yolu. Kırk yıl önce üç yüz kadının çarşaflarının altına gizledikleri silahlarla parlamentoya girdiğini biliyor muydun?"

"Ben ."

Homa ile benim aramdaki fark, Homa'nın bir yasanın değişmesi gerektiğini fark ettiğinde, bu yasaya dört elle sarılması, her açıdan incelemesi ve reformu gerçekleştirebileceği bir yere ulaşmaya kararlı olmasıydı. Oysa

Bir yasanın değişmesi gerektiğini anladığımda, bir gün birinin bunu yapacağını umuyordum. Homa gibi birinin.

şehrin artık "modernleşmiş" ve Batılılaşmış İranlılarla çevrili bir bölgesinde yaşıyordum. Afarin'in ailesi gibi. Düzenli olarak Avrupa'ya seyahat ediyorlar ve Afarin'in büyük partiler vermesine izin veriyorlardı. Annem ve Mesut Amca, büyük, karma bir toplantıya ev sahipliği yapmamızın bana kötü yansıyabileceğinden korkuyorlardı: beni çok gevşek, çok özgür, çok vahşî gösterecekti. Ama annem Afarin'in partilerine misafir olarak katılmama izin verdi çünkü orada zengin elitlerle hobnobing yapacaktım.

Mehrdad'la tanışmadan önce bu partilerde her türlü zevki tatmak istiyordum. *Eğlenmek* istiyordum. Dünya zevklerinin benim olmasını.

Homa da dünyanın kendisinin olmasını istiyordu sanırım, ama sadece onu şekillendirmek ve daha az şanslı olanlar için daha iyi hale getirmek için. şimdi, sanki odanın ortasında dans ederken içeri girip müziği kapatmış ve adımlarımın ortasında donup kalmış gibiydim, dönen ellerim başımın üzerinde birleştirilmiş, kalçalarım sıkışmış, görmezden gelmeye çalıştığım çirkin her şeyin aniden farkına varmıştım.

Homa'nın hayatıma geri dönmesinden üç hafta sonra, Afarin bir Perşembe akşamı büyük bir parti verdi. Davet edildiğim için o kadar minnettarım ki, kıyafetimi dikkatlice planladım: Kıpırmızı kadife bir bluz ve altın iplikli kısa bir etek. Saçlarımı kavun büyüklüğünde göz kamaştırıcı bir arı kovanı şeklinde topladım. Ayrılmadan önce banyo aynasında göz kalemimi inceledim ve dış köşelerdeki kanat uçlarına dokunarak siyah mürekkepten biraz daha sürdüm. Uluslararası sinema yıldızlarının dergileri yatağıma kaplamıştı. Doris Day, Shirley Jones ve Elizabeth Taylor'ın fotoğraflarını dikkatle incelemiştim. Onlar gibi olmak istemiyordum ama ekranda yaşadıkları romantizmi yaşamak istiyordum. Öpölmek istiyordum. Sarılmak istiyordum. Afarin'in balosunda odanın etrafında döndürölmek istedim. Ve tüm bunların Mehrdad, Mehrdad, ile olmasını istedim.

Afarin'in partileriyle ilgili en güzel şey Mehrdad'ın da Alborz Lisesi'nin davet edilen kalabalığının bir parçası olmasıydı. Onu düşünmek bile bana, annem ve Mesud Amca'nın yanındaki korunaklı rolümün ve bizim okuldaki çabalayan statümün dışında bir hayatım olduğunu hissettiriyordu.

rekabetçi bir lise. Mehrdad'ı düşündüğümde, diğer her şey bir şekilde daha az di kült, daha yönetilebilir görünüyordu.

O gece Afarin'in oturma odasında bir masa dolusu içki vardı. Bir bardak vişneli *şerbet* aldım ve yudumlarken odada Mehrdad'ı aradım. Başka bir partisinde ilk kez alkol tatma hatasını yapmışım. O şarabın tadını pek beğenmediğim için bir daha içmemişim. Afarin şimdi mükemmel ev sahibesi rolünü oynarken oldukça cüretkâr bir şekilde biraz şarap yudumluyordu. Etrafımda vızıldayan çocukları görmezden gelmeye çalıştım. Tek istediğim Mehrdad'ı görmektir. Onu aramak için odanın diğer ucuna doğru ilerledim.

"Merhaba, güzel bayan!"

Tütün kokusunun ortasında döndüm. Arkamda Sousan'ın kayınpederi Albay duruyordu. Omuzlarında renkli şeref şeritleri olan askeri üniformasını giymişti. Albay'ın biz çocukların gittiği partilere katılmakta neden ısrar ettiğini bilmiyordum. Anne babamızın yaşına daha yakındı. Gerçi Sousan'la nişanlı olmasının ona katılma hakkı verdiğini sanıyordum. Ama onun yanında kendimi hep rahatsız hissedirdim. Albay'da biraz korkutucu ve ürkütücü bir şeyler vardı. Sousan'ın onda ne bulduğunu anlayamamışım. Zengindi, çoğu albaydan ya da askerden daha zengindi. Görünüşe göre kendi eski aile parası kaynağına sahipti. Sousan'ın onunla para için birlikte olduğunu düşünmekten nefret ediyordum. Kendi aile parası vardı, o kadarını biliyordum. Belki de aşktı. Ama bu sinir bozucu adamı sevmesine neden olan şey neydi?

"Merhaba Albay," dedim.

"Elaheh Khanom." Bana doğru eğildi. Nefesi tütün kokuyordu. "Akşam istediğin gibi geçiyor mu?" Genişçe gülümsedi. Dişleri kocaman görünüyordu. Ve sigaradan sarı-kahverengiydi.

"Öyle, evet," diye mırıldandım. "Bunu bilmek harika!"

Albay devam edemedi Sousan koşarak yanıma geldi, beni yanağımdan öptü, merhaba dedi, sonra kolunu yavaşça Albay'ın koluna soktu ve lancé'sini içki masasına götürüp benden uzaklaştırdı. Rahatlamışım.

Yanda duran bir pikaptan, dergilerden Neil Sedaka olduğunu bildiğim Amerikalı bir müzisyenin romantik bir şarkısı odayı doldurdu. Sonra Mehrdad içeri girdi ve partinin geri kalanının hiçbir önemi kalmadı.

Afarin'in pahalı halılarındaki geometrik desenler, duvarlardaki müzelik olduğunu iddia ettiği süslü tablolar, annesinin Avrupa'dan getirdiği kıyafetlerle ilgili heyecanlı ses tonu, hepsi gitti. Albay ve Sousan aklımdan uçup gittiler.

Mehrdad kapının yanından bana baktı. Fıstık rengi bir gömlek ve koyu renk bir pantolon giymişti. Dalgalı saçları her zamanki gibi ortadan ayrılmıştı ve nedense kaplumbağa kabuğu gözlükleri . Sırık gibi vücudu nabzımın hızlanmasına neden oldu. Göz göze geldiğimizde bacaklarım erimiş dondurmadan yapılmış gibi hissetti. Mehrdad bana doğru yürüdü, hafifçe eğildi ve elimi tuttu.

Narenciye sabunu kokuyordu ve biz dans ederken gözlükleri hâlâ buğuluydu. Neredeyse göğsüne bastırılmışım. Fıstıklı gömleği o kadar net ve dardı ki yanağımı gömleğine yaslamak istedim ama bunun diğer konuklar tarafından fazla ileri gitmek olarak algılanacağını biliyordum. Dans ederken sırtımdan aşağı ter damlaları süzülüyordu. Gergindim ama aynı zamanda garip bir şekilde huzurluydum. Çünkü ilk kez Café Andre'de gördüğüm, ilk kez Sızdah Bedar pikniğinde konuştuğum ve benim gibi liselerden gelen kızlarla onun gibi liselerden gelen oğlanların kaynaştığı bu tür toplantı ve partilerde tanıdığım bu adam gibisi dünyada yoktu. Mehrdad'la birlikteyken hissettiklerimi tarif edecek tek bir kelime varsa o da : umut. O beni umutlandırdı.

Pikaptan yükselen notalar havada çınlarken, etrafımızdakiler dans edip dönerken, Afarin'in kahkahaları havayı koyulaştırırken, ruhumun derinliklerinde bir şekilde biliyordum ki, eğer bu adamın kollarında devam edebilirsem, sadece onunla birlikte olabilirsem, o zaman umut vardı. Dünyanın acımasızlığı sona ermeyecekti. Ama benim için umut vardı. Bana her zaman sadece olabileceğimi hissettirdi.

Gömleğinin üst düğmesini inceledim. O narenciye kokusunu içime çektim ve bir gün onunla evlenmeyi hayal etmeye cesaret ettim, cesaret ettim ve cesaret ettim.

Hayatımda beni böyle umutlu hissettiren tek kişi Homa'ydı. O ve ben çocukluğumuzda çok fazla neşeyi paylaşmıştık. Homa bana dünyanın bizim olabileceğini hissettirmişti. Ama o her zaman dünyayı değiştirmek, iyileştirmek, düzeltmek, 1 katına çıkarmak, adil hale getirmek isterdi. Onunlayken, kendime rağmen rekabetçi hissederdim. Homa ile birlikte olmayı seviyordum ama çoğu zaman kendimi onun yanında eksik hissediyordum ve sanki onun zekasına, gücüne, hırslarına yetişmem gerekiyormuş gibi hissediyordum.

Yine de Mehrdad ile dans ederken, Mehrdad'ın yanında yeterli olduğumu hissettiğimi fark ettim.

Dans bittiğinde beni ve utangaç bir şekilde gülümsedi.

Neredeyse tökezleyerek içeceklerle dolu masaya geri döndüm. Havada uçuşan yıldızları görebiliyordum, küçük küçük yıldızlar. Uzuvarım ağırlıksız hissediyordu.

ON DÖRT

Ekim 1960

Homa okulumuza katıldıktan yaklaşık bir ay sonra, ikimiz Rıza Şah Kabir bahçesinde kocaman bir ağacın altındaki çimlere bağdaş kurarak oturduk, kucaklarımızda yemek tenekelerimiz vardı.

Üst üste dizilmiş katları açarken Homa'nın tenekesinden kızarmış patates kokusu yayılıyordu. En altta lavaş ekmeği, ortada patates *kuku* ve en üstte birkaç solmuş turp gördüm. Hizmetçimiz Batul normalde benim tenekemi açtığı için kendi tenekemde ne olduğundan emin değildim. Memnuniyetle gördüm ki, en alt pirinç pilavı, bir üst katta dolgun dana ve tavuk kebapları, en üstte ise yuvarlak taze turplar ve *sabzi* yaprakları vardı.

Homa bir parça ekmekle patatesli kukudan biraz aldı. "Peki," dedi. "Onu ne zaman gerçekten tanıyacağım?"

"Kim?"

"Bu Mehrdad denen kişi."

Şaşırmıştım, bir an tereddüt ettim. Sonra dedim ki, "Seni ben tanıştırdım! İkinci kez Café Andre'ye gittiğimizde."

"Kalabalık bir kafede, etrafı sınıf arkadaşlarıyla çevriliyken bir çocuğa merhaba demek ve ardından hızla koşmak biriyle gerçekten tanışmak değildir. Onu tanımam gerekmiyor mu? Onun kim olduğunu bilmeliyim. Ona güvenilebilir mi? Ne de olsa ben senin en iyi arkadaşınım."

Hayatıma geri döneli sadece bir ay olmuştu. Cesareti beni şaşırtmaya devam ediyordu. "Elbette ona güvenilebilir," dedim. "Benim yargılarıma inanmıyor musun?" Sanki otomatik pilotta gibi, annem için önemli olan özelliklerden bahsettim. "İyi eğitilmiş biri. Köklü bir aileden geliyor."

"*Kurulmuş!*" diye homurdandı. "Bu bana hiçbir şey anlatmıyor." "Onun ailesi..."

"Ruhu neye benziyor?" Yukarı baktı.

"Sadece lne, teşekkür ederim."

"Emin olmak için gözlerinin içine bakmam, gerçekten bakmam gerekiyor," dedi. "Bir insanın tüm ruhunu gözlerine bakarak değerlendirebilirim."

"O zaman onunla Kafe Andre'de tanıştığınızda onları araştırmalıydınız!"

"Orası her zaman aceleci ve gürültülü. İyi ve derin bir bakış için sessizliğe ve zamana ihtiyacım var." İçini çekti. "Demek istediğim, seni yıllarca sürececek bir kalp kırıklığından kurtarabilirim, Ellie. Ya onun cazibesine ve yakışıklılığına kandıysan ve o aslında senin için yanlış kişiye?"

Afarin'in son partisinde Mehrdad'la yaptığım dansı hatırladım. Sonrasında, sanki gecenin bitmesine dayanamamış gibi kapının önünde oyalanmıştı. *Çok teşekkür ederim*, demişti Afarin'in ailesine. *Bu harika akşam için teşekkür ederim*. Bana doğru bakarak gülümsedi. Homa, Mehrdad'ın ne kadar tatlı ve içten biri olduğunu biliyordu. Ona aşık olmuştum. Bu geçici bir değildi.

"Tabii benden utanmıyorsan," diye etti Homa. "Ve bu yüzden onu tanımamı istemiyorsun."

"Bu kesinlikle çok saçma," dedim biraz hızlıca. "Sadece... sen partilerde değilsin."

Homa yavaşça konuştu. "Anlıyorum."

"Hadi ama Homa, zaten senin deyiminle 'aptal süper1cial buluşmaların' hiçbirini sevmiyorsun, değil mi? Materyalizmden ve yapmacıklıktan nefret ediyorsun."

"*Be darde man nemeekhoran*. Bana hiçbir faydası yok," dedi. Birkaç dakika sessizce yedi. Sonra dedi ki, "Boş . Onunla senin düğününde buluşacağım. Eğer davet edilirim tabii."

"Tabii ki olacaksın. Önce bana sorması lazım..."

"Annen izin verirse." Silik bir şekilde gülümsedi.

"Onunla evlenmek için mi? Ona tapıyor. Çok garip, ailesiyle çok gurur duyuyor.

."

"Hayır, aptal. Eğer düğününe gelmeme izin verirse. Bunca zaman sonra hâlâ senin için kötü olduğumu düşünüyor. Haksız mıyım?"

Gerçek şu ki, annemin eski arkadaşına karşı duyduğu hoşnutsuzluk Homa'nın tekrar benim yörüngeme girdiğini öğrendiğinden beri daha da artmıştı. Homa'nın okuluma girmesine duyduğu inançsızlık güvensizliğe dönüşmüştü. *Sanki*, dedi, *bu kız sana aşık*. Bunu söylerken sadece annemin yapabileceği gibi gülünç derecede korkmuş görünüyordu. Okulumuzda başka kızlara ya da kadın öğretmenlerimize aşık olan birkaç kız tanıyordum. Kızlara aşık olmaya *barooni* diyorduk. *Barooniler* hızlı arkadaş olurlardı ve çok daha fazlası. Ama annem yanılıyordu. Homa'nın bağlılığı ve sevgisi hiçbir zaman arkadaşlığın dışında bir şeymiş gibi gelmemişti.

"Aşık olduğun biri var mı?" Şimdi nazıkçe sordum.

Homa *kukudan* bir ısırık aldı ve düşünceli bir şekilde çiğnedi. Yutkundu. "Kimse yok."

"Alborz Lisesinden bir çocuk yok mu? Mahallede kimse yok mu?" "Hiç kimse yok. Dürüst olmak gerekirse rahatladım." Yere baktı. "Ders çalışmam için beni serbest bırakıyor.

ve çalışın!" dedikten sonra zoraki bir hafiflikle konuştu.

"Çok sevdiğin *concours* giriş sınavına çalışmak için daha fazla zaman!" Şakasını kabul ettim.

"Biliyor musun?" Sonra doğrudan gözlerimin içine baktı. "Sadece hissetmiyorum, Elaheh. Ben sadece... anlamıyorum. Hepinizin hissettiği bu çekim/çekimsizlik. Ben... hissetmiyorum."

Homa bu böcek tarafından ısırılmadığı için bir bakıma şanslı değil miydi? Homa biz diğer liseli kızlardan çok daha az sığıdı, erkeklerin bakışlarından söz edecek bir tip bile değildi.

Ona neden romantizme bu kadar karşı olduğunu sormak istedim. Bunun onun hırsı olduğunu düşündüm: okumak ve bir şeyler yapmak için yoğun arzu. Okulda her gün bize üzerinde oturduğumuz sınırdan bahsedilirdi. Kültürel bir değişimin sınırı. Başarılı olabilmemiz için yaratılmış bir lisede okuyan kızlar. Ülkemizde eşi benzeri görülmemiş eğitim olanaklarına sahip bir neslin kızları. Profesyonel kadınların öncü kuşağı olacak kızlar.

Sousan'ın geceleri uyanık kalıp Albay'la yaşayacağı hayat hakkında nasıl endişelendiğini düşündüm: ilk yatak odası deneyimi ve bu deneyim sırasında kendini nasıl idare edeceğine dair pek çok planı ve endişesi vardı. Niloo'nun bana sinagogda tanıştığı Hooman adındaki çocuğun ona bir aşk notu yazdığını ve bunu bir kitabın sayfaları arasına sıkıştırarak kendisine verdiğini anlattığını düşündüm. Niloo'nun ailesi

Yahudi'ydi ve tapınakta bir oğlan bulduğuna inanamıyordu. Mehrdad'ı düşündüm, arkadaşlarıyla birlikte Café Andre'de ya da bir hafta sonu partisinde ya da yeni favori kırtasiye dükkanımızda görüldüğünde vücut ısımın nasıl yükseldiğini ve başımın döndüğünü hissettim.

Ama o anda arkadaşımın yüzündeki ifade bir kayıtsızlık ifadesiydi. Başını eğdi ve yemek tenekesine odaklandı.

"Merak etme. Son sınıftaki işimiz bittiğinde ve sevgili *concours* sınavı..."

Tüm yüzü . "Onu alacak mısın?"

"Nasıl gitmem? Kulağıma üniversiteye gitmem gerektiğini söyleyip duruyorsun. Ayrıca Mesut Amca ve annem de buna karşı değiller." Annemin "karşı olmadığını" söyleyemedim çünkü Mehrdad'la ilişkimi güvence altına almak için bunun benim biletim olduğuna ikna olmuştu. Mehrdad, diplomalı ve diplomalı kadınlarla evlenmekte ısrar eden aydınlanmış çevresinin görüşlerini paylaştığını açıkça belirtmişti. Görünüşe göre hem Mehrdad hem de Homa benim üniversiteye gitmemi istiyordu.

"Bu çok harika! Umarım ders çalışıyorsunuzdur. Puanlarımız ne kadar yüksek olursa Tahran Üniversitesi'ne girme şansımız o kadar artar. Düşünsene Ellie. Bir yıldan kısa bir süre içinde orada öğrenci olabiliriz!" Tüm tavırları değişmişti. Yüzü ışıldıyordu. "Orada hukuk okumayı gerçekten çok istiyorum!" Sanki Tanrı'ya yakarıyormuş gibi gökyüzüne baktı.

"Sınava hazırlanma hızına bakılırsa, en iyi üniversitenin hukuk bölümünün seni almaktan başka çaresi yok. Bahse girerim en yüksek puanları sen alacaksın."

"Bunu söyleyerek çok nazıksınız. Sonunda çok sevindim, Ellie! Sen içeri gir, biliyorum. Sana yardım edeceğim!"

Gerçek anlamda hayal etmeye cesaret edemediğim bir gelecek için içimde küçük bir heyecan hissettim. "Mehrdad'ın hayali orada bilim programında okumak," dedim. "Ya üçümüz de Tahran Üniversitesi'ne kabul edilsek? Cuma sabahları sınıf arkadaşlarımızla Alborz Dağı'nda yürüyüşe çıkabilirdik. Mehrdad ve arkadaşları şimdi bile her Cuma dağlarda yürüyüş yapıyor. Üniversiteye girdiğimizde hep birlikte gidebiliriz."

"Bekle, Tahran Üniversitesi'ne gitmek istemenin nedeni Mehrdad'ın oraya girme ihtimali mi?" Homa aniden çökmüş görünüyordu.

"Tabii ki. Yani, tabii ki hayır."

Başını iki yana salladı. "Gerekçenin ne olduğu umurumda değil; aklının başına gelmesine sevindim. Üçümüz de kabul edileceğiz. *İnşallah*."

"*İnşallah*" dedim.

Öğle yemeği için eşyalarını toplamaya başladı. Kafasını kaldırmadan sessizce "Neden evlenmek istiyorsun?" diye sordu.

"Bu aptalca bir soru. Neden ki?" "Ben evlenmeyeceğim. Asla."

Homa ve onun radikal gündemi. Homa sürekli toplumumuzun her yönünü sorguluyor. "Saçmalıyorsun, Homa."

"Bekle ve gör. Bir eşe ihtiyacım yok. Üniversiteye gitme sebebim de erkeklerle yürüyüşe çıkmak değil."

"Kastettiğim bu değildi."

"Ya da onlarla tanışmak için. Ya da onlarla birlikte olmak için."

"Mehrddad'ı tanımak istediğini söylemiştin," diye hatırlattım ona.

Bir an beni inceledi. "Çünkü onun senin için doğru kişi olduğundan emin olmak istiyorum."

Mehrddad, annesinin ayrımcı ve dayanılmaz standartlarını geçmişti. Mesud Amca'nın. İkisi de onu severdi. Herkes onu severdi. Ama işte Homa kendi sözünü söylemekte ısrar ediyordu.

"Her Cuma arkadaşlarıyla yürüyüşe çıktığını mı söylüyorsun?" diye sordu. Birden parmaklarını şıklattı. "Gidelim o zaman! Bu Cuma. Onlarla orada buluşacak şekilde ayarlayabilirsin."

"Homa, nasıl olur da..." Her zaman tuhaf planları vardı. "Yapamayız."

"Neden?"

"Annem tepelerde yürüyüş yapmama izin vermezdi-" Kendimi durdurdum. "Cuma günleri çalışmıyor musun?"

"Bir bulabilirim. Her zaman orada yürüyüş yapmak istediğimi biliyor muydun Ellie?"

Ben .

"Evet, ama birlikte yürüyüşe çıkmaya hazır olduğumu söyleyemem..." "Ben mi?"

"Kastettiğim bu değildi," dedim biraz fazla suçlulukla.

"Ona Sousan'la gideceğini söyle. Ya da Niloo'yla. Ya da birden!"

Kapalıçarşı'ya gitmek için okulu asmam konusunda beni ikna eden Homa'ya geri döndüm.

"Temiz hava!" Homa başının döndüğünü söyledi. "Sabah ilk otobüse bineceğim. Erken bir başlangıç yaparız. param var. Alborz Dağı'nın yamacındaki Darband'daki çayevlerinde kahvaltı için seve seve harcayacağım. Onlar hakkında çok şey duydum." kalktı. İçinde yeni bir enerji, bir heyecan vardı. Bu onun için önemliydi. Mehrdad'la tanışmak, hayatımın bir parçası olmak, tepede yürüyüş yapmak, fikrini söylemek onun için önemliydi.

Her zaman planları vardı, Homa. Her zaman bir sonraki büyük şeyi düşünüyor gibiydi. Gerçekten hayret vericiydi. Babası hapisteydi. Hiçbir şeyleri yoktu. Ama o hep umutluydu.

Neşesi bulaşıcıydı. Tanıdığım en inandırıcı insandı.

"Elbette, Homa," dedim. "Yürüyüşe çıkacağız. Orada Mehrdad'la tanışabilirsin. Hatta bazı arkadaşlarını bile tanıyabilirsin."

"Sana , erkeklerle tanışmakla ilgilenmiyorum."

"İyi," dedim, yine de buna inanmakta biraz güçlük çekiyordum. "Ama o tepelerde neler olabileceğini asla bilemezsin."

Göz bile kırptım.

ON BEŞ

Ekim 1960

Hava, yürüyüş için buluştuğumuz Cuma sabahı olduğu kadar mükemmel değildi. Homa, şehrin kuzeyindeki Alborz Dağı'nın eteklerine tam zamanında vardı. Biz birbirimize sarılıp selamlaşırken, etrafımızdaki yürüyüşçü grupları ayakkabı bağcıklarını sıkmak, kollarını uzatıp pompalamak ve temiz sabah havasından derin nefesler almak için eğildiler.

Daha önce sadece birkaç kez annem ve Mesut amcamla birlikte Derbend'de pikniğe gitmiştim. Annem genç kadınların çok fazla egzersiz yapmasına şüpheyle bakar ve bunun gevşemesi gerekmeyen yerleri gevşetebileceğini düşünürdü. Bu nedenle bisiklete binmemden, çok fazla jimnastik yapmamdan ya da Allah korusun, split yapmamdan da endişe duyardı. Ama bugün ondan izin almıştım çünkü yalan söylemiştim. Ona Sousan ve Niloo ile yürüyüşe çıkacağımı söylemiştim. Dağda Mehrdad'la "karşılaşacağımı" ima etmiş olsaydım, her karşılaşmanın beni evlenme teklifine daha da yaklaştıracasına inanan annemin buna edeceğinden şüpheliydim.

Suçluluk duygum, temiz hava ve uçsuz bucaksız manzara sayesinde bir nebze olsun hafifledi.

Homa'nın cesareti sayesinde maceramıza başlamak üzereydik.

Homa derin bir nefes aldı. "İçine çek, Ellie. Hayat böyle bir işte. Bu hava. Hissedebiliyor musun? İçine çek ki ciğerlerine dolsun. Daha yükseğe çıktığımızda, her şey da iyi olacak."

"Nereden biliyorsun?"

"Çünkü." Durakladı. "zorunda." İçime çekebildiğim kadar derin bir nefes çektim.

"Ona söyledin, değil mi? Geliyor mu?" diye sordu sanki bir banka soygununu onaylar gibi.

"Evet, bizimle çayevinde buluşacak. O ve arkadaş grubuyla birlikte tüm yolu yürümek doğru olmaz. Dört kişiler."

"Uggh."

"Hepsi gerçekten çok iyi."

"Arkadaş grubu umurumda değil. Sadece onunla tanışmak istiyorum."

"Onlarla birlikte yürüyüşe çıkıyor ve bu onunla tek başına buluşmaktan daha az şüpheli."

Sırıttı. "Elbette. Biz o tür kızlar değiliz, Tanrı korusun Ellie, değil mi? Ama onunla birlikte Café Andre'nin yakınındaki bir park bankına gizlice gitmek ve Afarin'in şehvetli partilerinde onunla dans etmek sadece bir tanesi mi?"

Flörtüm için koyduğum kendi "kurallarımın" ikiyüzlülüğünü fark ettim. Ya da belki de annemin kurallarıydı.

"Arkadaşlarından hiçbirini salma," dedi Homa.

Omuz silktim.

"En azından çayevi özel olacak," dedi Homa. "Biliyorsun, *Tudeh* komünist parti üyeleri konuşmak için sık sık orada buluşurlar. Daha güvenli. Daha . Casusların ve Gizli Polis'in gözlerinden uzakta."

"Homa, bugün politika yok, lütfen. , Mehrdad'la çayevinde buluşacağız. Acele etme ve gerçek bir şeytan olmadığından emin olmak için gözlerinin içine bak, sonra aşağı ineriz. Tamam mı?"

"Emredersiniz, Çavuş." Selam verdi. Homa kollarını salladı ve bir olduğu yerde yürüdü. "Neyi bekliyoruz? Hadi gidelim!"

Senkronize çalıştık.

Yanakları sabah soğuşundan pembeleşmişti. Saçlarını yüksek bir at kuyruğu yapmış ve siyah turkuaz bir eşarpı bağlamıştı. Bu öyle bir eşarptı ki, başka herhangi birinin üzerinde kaba ya da ucuz görünebilirdi. Ama Homa'da şık ve eğlenceli görünüyordu. Ceketini ortadan sıkıca bağlanmıştı ve bu da belini oldukça küçük gösteriyordu. Okulda ve günlük hayatımızın bluz ve etek giydik ama bugün ikimiz de pantolon giydik ve omuz askılı hafif el çantaları taşıdık. Tepeye doğru yürürken, pantolonun sağladığı hareket rahatlığını bir kez daha hissettim. Tarlalarda çalışan köylü kadınların neden tuniklerinin altına pantolon giydiklerini anladım.

İlk başta patika çoğunlukla Sıçandı ve turuncu, sarı ve parlak kırmızı yapraklarla kaplıydı. Ayaklarımızın altındaki renkler sarhoş ediciydi. Ama çok geçmeden patika

aniden dikleşti. Kalbim sadece tırmanıştan değil, Mehrdad'ı görme ihtimalinden de hızlı atıyordu. Bir parktaki bankta oturup Andre'nin sandvi lerini açarken, o arkadaşlarıyla aceleyle yemeğe çıkmadan önce, *sekiz buçukta orada buluşalım*, demiştim ona. *Arkadaşım Homa'yı da getiriyorum. Seninle tanışmak istiyor.*

Arkadaşıma baktım. Esinti at kuyruğunu bağladığı eşarbının kenarlarını kaldırıyor, uzun bacakları tepeye doğru büyük adımlar atıyor ve derin derin nefes alıyordu. Sonuçları hakkında hiç endişelenmiyor gibiydi. Buna imreniyordum.

"Neden bunu her gün yapmıyoruz, Ellie? Burada olmak çok güzel bir his. İnsanlar erkenden kalkıp bu havayı çekiyorlar, kalp atışlarını hissediyorlar ve sadece..." Durdu ve ağaçlara, yerdeki Rames rengindeki yapraklara, tepenin eğimine baktı. "Bu mu?"

"Cuma günleri yapıyorlar. Yapabilenler," dedim. "Hafta içi iş ve okul varken o kadar kolay değil."

" niversiteye gittiğimizde bunu her hafta yapacağımıza söz ver Ellie. Evde kitaplarla ve ödevlerle   r meyeceğimize söz ver. Bunu mümkün olduğunca çok yapmalıyız."

"Yürüyüş yapmanın  niversite  ğrencisi olmanın iyi bir yanı olduğunu söylediğim için benimle dalga geçen sendin! Bugünlerde kitaplara ve ödevlere takıntılı olan sensin, Homa. Ben değil."

Yürümeyi bıraktı. Başını arkaya eğdi ve gözlerini kapattı. Derin nefes aldı. Nefes bekledim. Sonunda yavaş, uzun, derin bir nefes verdi. "Bir daha asla planlarıma bu kadar kapılmama izin verme, Ellie. Burayı seviyorum! Dağlarda olmak istiyorum."

Güldüm. "Evet, tüm kötü yasaları tek başına değiştirecek olan Khanom Avukat Yargıç! Bu ülkeyi kim değiştirecek?"

"şu anda burada olduğumuza memnunum, tek söylediğim bu." Yürüyüşe devam ettik.

"Cuma günleri çalıştığını biliyorum. sevindim," dedim.

Bir an sessiz kaldı. Sonra dedi ki, "Her Cuma değil. Bazen camiye gidiyorum."

"Sen mi? *Mescide* mi gideceksin?"

"Kapalıçarşı'nın yakınındaki büyük çarşıya gitmeyi seviyorum. Kendimi kötü hissettiğimde ya da her şeyden uzaklaşmak istediğimde çarşıdaki avluya gider ve o çıkıntıya otururum."

"Çocukken dondurmali sandviç yediğimiz yer mi?" "İşte orası."

"Senin... baban..." Söylemeye başladım. "Homa, konu hakkında hiç konuşmuyorsun. Onun hakkında benimle konuşabilirsin."

"Babam Tanrı'ya gerçekten inanmaz. O gerçek bir komünisttir. Ama tutuklandığından beri... Bilmiyorum. Sanırım annemin dini yeniden bulduğunu söyleyebilirsiniz."

"Annen dua ediyor mu?"

"Günde beş kez." "Sen ediyor musun?"

Ellerine baktı. "Hayır. Ben bir komünistim, unuttun mu?"

Müslümandık, evet, Niloo'nun ailesi gibi Yahudi ya da okulumuzdaki bazı Ermeni kızlar gibi Hristiyan değildik. Ama benim ailem laikti ve ibadet etmiyordu. Başından beri Homa'nın ailesinin de laik olduğunu varsaymışım.

"Annenin dindar olduğunu bilmiyordum." Annesini hafif bir ev çarşafı içinde gördüğümü hatırlıyordum, ama bu giysi tam anlamıyla dindar olmanın bir işareti değildi.

"Artık biliyorsun," dedi.

Bu kısa süre içinde, içini dışını bildiğimi sandığım arkadaşım benim için tamamen yabancıydı. Arkadaşlığımıza kaldığımız devam etmiştik, evet. Ama ayrı kaldığımız yıllar boyunca meydana gelen ve sürekli ortaya çıkan değişiklikler vardı.

Daha fazla soru soramadan tepemde bir kuş korusu cıvılamaya başladı. Homa bağırdı, "*Saket, saket!* Herkes sessiz olsun, sessiz!" Bayan Roshanfeker'in yerinde taklidi beni kahkahalara boğdu.

Yokuşu çıktıkça, daha hızlı ve daha uzun yürüyüşçülere karşı yer kaybettik. Erkekler patikada yanımızdan geçerken şapkalarına dokunup başlarıyla selam veriyorlardı; kadınlar ise bize hızlıca gülümsüyorlardı.

Sonunda büyük, sıçanlarla dolu bir açıklığa vardık. Sessizce durup nefesimizi tuttuk. Bu geniş manzaradan Tahran'ın kümelenmiş şehir manzarasını seyrettik.

çatılar, büyük caddeler, zikzaklı sokaklar ve blok binalar. Bir şehri tüm karmaşası, ihtişamı, karmaşası ve potansiyeli içinde görmek özgürleştirici hissettirdi.

Homa bana doğru eğildi ve kolunu omuzlarıma doladı. "Biliyor muydun?" dedi. "*Donya maleh mast*. Dünya bizimdir."

Orada durduk, başlarımız birbirine değiyordu. Söylediği şey çok saçmaydı. Dünya uçsuz bucaksız, kırık dökük ve çekişmelerle doluydu. Dünya kaotikti ve insanlar tarafından sahiplenilmişti. Bizim değil.

Homa'nın puantiyeli turkuaz eşarblı rüzgârda savruldu ve saçlarıma çarptı. "*Donya maleh mast*," diye tekrarladı.

Belki de tırmanmanın verdiği efor beynimdeki kimyasalları harekete geçirmişti, ama gökyüzüne dokunabileceğimizi hissettiğimiz bir manzarada durduğumuzda, sokak çizgileri bir çocuk tarafından boyama kalemıyla yere çizilmiş gibi görünüyordu, normalde üzerimizde yükselen binalar küçük bloklara indirgenmişti, belki de Homa'nın haklı olduğunu -o an için de olsa- hissettim.

"*Shayad*," dedim. Belki de.

Elinde yeni model bir fotoğraf makinesi tutan yaşlı bir adam bize işaret etti. "Fotoğraf çektiirmek ister misiniz?" diye sordu.

Homa şaşkın görünüyordu.

"Bunlara Polaroid kamera deniyor," diye açıkladım. "Çok . Fotoğrafınızı çıkarıyorlar."

"Eğer öyleyse, evet, teşekkür !" Homa adama şöyle dedi.

Poz verip gülümsedik ve ardından fotoğraf makinesinden çıkan boş kare kağıdın bizim görüntümüzle doyurulmasını şaşkınlıkla izledik.

"Teşekkür ederim," dedim. Fotoğraflı aldım ve çantamdaki yeni ütülenmiş mendilin kıvrımları arasına dikkatlice yerleştirdim. Adam başını salladı ve yürümeye devam etti.

"Bak." Homa döndü ve işaret etti. Ben de arkamı döndüm.

Dağın kenarına sıkışmış, kayalık yarıklara oyulmuş gibi duran ahşap ve taştan bir yapı vardı. Üzerindeki tabelada "Alborz Dağı Çayevi" yazıyordu.

Saatime baktım. On dakika gecikmiştik.

Birkaç saniye daha manzarayı seyrettik. Aşağıdaki şehir manzarasını iimize çektik, bu perspektiften -zor kazanılan tatmin edici pozisyondan- vazgeçmek istemedik. Ve Reeting.

Sonunda kol kola ayevinin girişine doğru yürüdük.

Kalbim yokuş yukarı tırmanırken attığı aynı öfkeli ritmi sürdürdü.

Mehrdad ve arkadaşları içeride bekliyorlardı.

ON ALTI

Ekim 1960

Kıkırdayarak ve başımız dönerek içeri girdik. Çocukları göreceğim düşüncesiyle burnumun akmasından, saçlarımın dağ rüzgârından dağılmış gibi görünmesinden ve yüzümün alacalı bulacalı olmasından endişelendim. Homa'ya baktım. Dünyaya hükmedecek birinin sakın duruşunu koruyordu.

Çayevinin içinde, İran kilimleriyle kaplı alçak ahşap banklar, desenli şal desenli kumaşlarla kaplı masaların yanına dizilmişti. Hava bergamot, nargile dumanı ve sote soğan gibi kokuyordu. Ön taraftaki büyük açık pencere manzarayı en üst düzeye çıkarıyordu.

Beyaz tunik ve bol beyaz pantolon üzerine siyah yelek giymiş bir garson bizi karşıladı ve arka taraftaki bir masayı işaret etti.

"Ellie!"

Adımı çağıran sesini duyunca döndüm. Girişte bir köşede -Mehrdad halı kaplı el salladı. Yanında tanımadığım başka bir çocuk vardı.

Ben de el sallayınca Mehrdad ayağa fırladı. Lacivert bir gömlek ve haki bir pantolon giymişti. Cesaret verici bir şekilde tekrar el salladı.

Yanındaki tombul çocuk ayakta durmakta zorlanıyor, çok dar kıyafetler içinde rahatsız görünüyordu. Gözlerinin üstünü kapatan siyah saçlarıyla kaybolmuş bir çoban köpeğini andırıyordu. Nihayet ayağa kalkıp varlığımızı kabul ettiğinde ayaklarını inceledi.

Homa garsona "köşedeki çocuklarla" oturacağımızı söyledi. Yanaklarım yandı. Garson bize baktı. "Nasıl ," dedi ve uzaklaştı.

Homa ve ben masaya yaklaştığımızda Mehrdad'ın gülümsemesi genişledi. Mehrdad'ı görmek bile içimi ısıttı, başımı döndürdü ve kendimi tutamadım.

Muhtemelen karşılığında yine kendi aptal gülümsememi takındım.

"Lütfen oturun," dedim, çünkü Mehrdad ve arkadaşı hâlâ ayaktaıdı.

Hepimiz oturduk. Mehrdad hızlı konuşarak kontrolü ele aldı. O da gergindi. Gülümsemesinden ve başını sallamasından bunu anlayabiliyordum. Arkadaşını Alborz Lisesi'sınıf arkadaşı Abdol olarak tanıttı.

Homa ve ben Abdol'la tanıştığımızı memnun olduğumuzu söyledik ve ardından Homa Mehrdad'ın yürüyüşümüzle ilgili sorularını yanıtladı; gördüğümüz kuşları, yaprakların kaleydoskopik desenlerini, patıkadaki dönüşleri ve o havayı, o havayı, o havayı anlattı.

Mehrdad neden sadece bir arkadaşını getirmişti? Genelde dört kişilik bir grupta yürüyüşe çıkardı. Mehrdad kibarca sohbet ederken somurtkan bir sessizlikle oturan, adını hiç duymadığım ve tanışmadığım bu utangaç çocuk kimdi? Bu Mehrdad'ın Homa'ya tuzak kurma fikri miydi?

Garson masamıza döndü ve siparişlerimizi sordu. Mehrdad birkaç favori isim söyledi ve için geri kalanımıza baktı. Ben hevesle başımı sallarken, Abdol masa örtüsünün şal desenine odaklandı.

"Her şey sana iyi geliyor mu, Abdol Jan?" Mehrdad ona sordu.

Abdol'un kafası hafifçe evet anlamında yukarı kalktı. Sonra Homa'ya doğru baktı ve yüzü kızardı, gözlerini yumdu ve tekrar masa örtüsünü incelemeye başladı. Homa onu çoğunlukla görmezden geldi. Onun için üzülmemek elde değildi.

Homa benim gibi 11m dergilerini okuyup yabancı film yıldızlarına iç geçirerek vakit , ama şifreli konuşsaydık, eğilir ve şöyle derdim: Cary Grant'ı beklediğimden değil, ama bu adamı tam olarak beklemiyordum. O da Homa'yı andıran bir tavırla gözlerimin içine bakar ve Cary Grant'ın kim olduğunu sorardı.

Mehrdad sanki hayalimdeki konuşmaya cevap veriyormuş gibi, "Abdol iyi bir dosttur," dedi. "Alborz'da yeni. , dağda değil!"

Yaptığı kelime oyununa biraz fazla güçlü bir şekilde güldüm, Mehrdad'ın sadece kelime oyunuyla değil, aynı zamanda arkadaş seçimiyle de rahat hissetmesini sağlamaya çalıştım.

Homa gözlerini Mehrdad'a dikmiş, Abdol'a bakmıyordu bile. Abdol gülmedi.

Mehrdad boğazını temizledi. "Dediğim gibi, Abdol okulumuzda yeni. Tıpkı Homa Jan'ın, Ellie'nin bana anlattıklarına bakılırsa... senin de yeni olduğuna inandığım gibi? Rıza Şah Kabir için mi? İkiniz de... şehir merkezinden geliyorsunuz." Mehrdad öksürdü.

"Şehir merkezi" dediğinde ürperdim. Mehrdad, Homa'yla buluşmaya getirmek için "fakir" bir öğrenci bulmuş, bugün bu gezintiyi yapmanın seçkin arkadaşlarına yakışmayacağını mı düşünmüştü? Mehrdad'ı hayal kırıklığına uğratmış olmalıydım çünkü Homa bana doğru eğildi ve "*Khoobi?* İyi misin?" diye sordu.

"Evet, İne'yim, teşekkürler, Homa."

Sonra daha yüksek sesle, "Merak ediyorum, Mehrdad'ın gözlerinin içine bakacak vaktin oldu mu?" dedim. İşte, söyledim. Niye umurumda olsun ki?

Mehrdad şaşkınlıkla bana baktı ama Homa ya da bir başkası cevap veremeden garson elinde büyük, yuvarlak bir çinko tepsiyle geldi.

Tepsiye kum saati şeklinde küçük koyu çay bardakları, bir kase kesme şeker, bir tabak hurma ve ceviz ve sıcak omlet tavaları vardı: sotelenmiş domates ve soğandan oluşan zengin bir sosla pişirilmiş yumurtalar. Grubumuz bir anda heyecanla değişime uğradı.

Garson yiyecekleri masaya yerleştirdi ve ben daha gittiğini anlamadan, üzerinde taze sıcak *sangak* ekmeği, küçük beyaz peynir kapları, vişne reçeli ve ayva reçeli ve bir tabak kesilmiş salatalık bulunan başka bir tepsiyle geri döndü.

"Cennette olduğuma inanıyorum," dedi

Homa. Tüm kalbimle aynı fikirdeydim.

Abdol taze ekmeğe sarılı peynirini yedikten, bir küp şeker emdikten ve biraz çay içtikten sonra olumlu bir şekilde canlanmış görünüyordu. Hatta Mehrdad'la biraz şakalaşıp gülümsedi ve biz okuldan ve yıl sonu *bitirme* sınavından bahsederken söze karıştı. Abdol kendisinin de sınava gireceğini ve hukuk okumak istediğini söyledi. Sesi hırıltılı ama .

"Öyle mi?" diye sordum. Çay ve kahvaltı ruh halimi büyük ölçüde iyileştirmeye devam etti. Belki de bu çocuk o kadar da kötü değildi. Kesinlikle ciddiydi. Ve Alborz'da çalıştığına göre çok çalışkan olmalıydı. "Bu çok harika. Çünkü Homa da hukuk okumak istiyor!" Sanki arkadaşımın hırsları için biraz övgüyü hak ediyormuşum gibi bunu ilan ettim.

Homa ağızı dolu bir şekilde yukarı baktı. Yutkundu. Önce bana, sonra Abdol'a, sonra da Mehrdad'a baktı. Sanki bir aydınlanma yaşıyormuş gibi, ayva reçelinin ramekinini yavaşça aldı ve inceledi. Burnu neredeyse reçele değecekti. "Bu reçelin en taze, en olgun ayvadan yapıldığını söyleyebilirim. Bunu söyleyebilirim. Kokla, Ellie." Reçeli burnumun altına itti.

Geri çekildim ve burun deliklerimi ona değdirmemeye çalıştım. Sinirli bir şekilde gülerken elini ittim ve ona hak verdim.

Homa vişne reçeli yapmaya başladı. Annesinin vişne reçelinin dünyanın en iyisi olduğunu söyledi. Konuşurken ağızını *sangak* ekmeğiyle doldurdu ve garsonun tepsiye koyduğu sarı saplı bıçağı kullanmadan parmaklarıyla peynir parçalarını kırdı. Parmaklarını ağızına sokmaya devam etti ve her birini yüksek sesle yaladı. Çay bardağını eline aldı ve son derece kaba bir şekilde höpürdetti, ardından içindeki bergamotun tam kıvamında olduğunu ilan etti. Kaseden bir küp şeker aldığı anda, az önce emdiği aynı yapışkan lingers ile oldu. Mükemmel şeker karesini bulmak için kâseyi karıştırdı.

Mehrdad Rinch'i gördüm. Abdol onun her hareketini takip etti.

Homa annesinin mutfağı ve konserve yapımı hakkında konuşmaya devam etti. Ağızından çıkan yemek parçaları şal desenli masa örtümüzün ve diğer tabakların üzerine düşüyordu. Monoloğunu, biz küçükken bana taktığı lakabın "*Sheekamoo*" olduğunu söyleyerek bitirdi ve sonra lingers'ıyla karnımı dürterek güldü, böylece masamıza birkaç ekmek parçası daha yağdı.

Mehrdad gözlerini kocaman açarak Homa'ya baktı. Bir nefes aldım ve evet, evet dedim, yemek yemeyi sevdiğim için bana taktığı lakap *Sheekamoo*'ydu. Homa'ya telepatik olarak lütfen sesini alçaltmasını söyleyebilmeyi diledim.

Homa ağızını kadar açarak güldü, böylece hepimiz içindeki yemeği görebildik. Onun için çok üzülmüştüm.

Ama sonra Abdol'u gördüm. Gözlerini ondan alamıyordu. Her sözünü, her şakasını pür dikkat dinliyordu. Yüzü kıpkırmızıydı ama ilk geldiğimizden daha mutlu görünüyordu. Yıldırım çarpmış gibiydi.

Mehrdad ve Abdol'la dağdan inişe geçtikten sonra, karnımız tok ve kemerim sıkı bir şekilde Homa'ya bunu neden yaptığını sordum.

"Ne yaptın?" Bana öylesine masum ve düzgün bir yüz ifadesiyle baktı ki, kelimeler bulamadım.

Ne diyeceğimi bilemedim. Bilmiyorum: Ağzın doluyken konuşmak, yemeklere iğrenç davranmak, yeni yaladığın parmaklarını küp şekerlerin içine sokmak, belki de bu. Ama sofrada adabından bahsedene züppe bir elitist gibi görünmek istemedim. "Hiçbir şey," dedim.

Sessizce yokuş aşağı yürüdük.

"Ondan hoşlandın mı?" Sonunda söyledim. "Utangaç olduğu belliydi ama sence tatlı mıydı?"

"Mehrdad? Onu utangaç olarak sınıflandırabilir miyim bilmiyorum. Hoş bir sorumluluk alma tavrı vardı..."

"Hayır, aptal, Mehrdad değil. Onun arkadaşı! Abdol. Onu sevdin mi?" - sesim gergin çıkıyordu- "sevdin mi?"

"Oh! O. Sanırım yeterince iyi biriydi. Sessiz bir adam."

"Ama ondan hoşlandın mı?"

"Elbette. Neden ondan

hoşlanmayayım ki?" "Hayır, yani..."

Birdenbire olduğu durdu. "Ellie?" "Evet?" Cesaretle söyledim. "Bana anlatabilirsin."

"Baktım!" dedi son dakika haberini duyurur gibi. "Gerçekten baktım. Mehrdad'ın gözlerine."

Ben de durdum ve yüzüne baktım. Homa'nın masadaki davranışları dikkatimi o kadar dağıtmıştı ki, ilk nedenimizi neredeyse unutmuştum.

Homa gülümsedi. "Mükemmel bir beyefendi gördüm. Nezaket gördüm. İyilik gördüm.

Baştan sona."

Sözleri karşısında kalbim yerinden çıkacak gibi oldu.

"Gözlük takmasına rağmen. gelenin en iyisini yaptım. Kaplumbağa kabuğu gözlüklerine rağmen ruhunu bildiğim en iyi şekilde inceledim."

Atkuyruğu gevşemişti ama turkuaz ve siyah puantiyeli eşarabının parlak farklılığı kaybolmamıştı.

"O iyi karakterli bir adam," dedi. "Ben mutluluk görüyorum."

Ona teþekkür etmek istedim. Her þeye glmek istedim. Hâlâ hayatıma geri döndüğüne inanamıyordum. O ve Mehrdad artık sonsuza kadar hayatımın bir parçası olacaktı.

Yolda hareketsiz durduk.

Beni bırakıp biraz geri çekilene kadar bana sarıldı. "Senin için" dedi. "Ne için?"

"Senin için. Mutluluğu

görüyorum." "Senin için de

inşallah." Yürümeye devam ettik.

Ben konuyu tekrar Abdol'a getiremeden, "Eğer bir an için Mehrdad'ın arkadaşıyla eþleşeceğimi düşünüyorsan yanılıyorsun. Ona bir şey demiyorum; iyi, belli ki ciddi ve çalışkan bir arkadaştı. Ama bana kurmaya çalışma, Ellie. Benim derslerim var. *Annem* var. Sara var. Ve Ali Rıza var. Bir erkeğe ihtiyacım yok. Ben bir yoldayım, Ellie. Planlarım var. Umarım kaba yemeğim onu vazgeçirmiştir. Bu saçmalıklar için vaktim yok."

İran'da engelleri aşıp başarılı bir yargıç olabilecek bir genç kadın varsa, o da Homa'ydı. Gücü vardı. Cesareti vardı. Rıza Şah Kabir Lisesi'nin desteğiyle okuyacak, üniversiteye girecek ve hepimizi kurtaracaktı. O sonbahar günü arkadaşımınla birlikte dağdan aşağı inerken böyle düşünmüştüm.

YEDİ

1961-1963

Sınav günü, büyük sınav salonunda tahta sıraların arkasında oturduk ve *concours* sınavına girdik. Sınav sonuçlarımızın dünyadaki yerimizden daha azını belirlemeyeceğinden emin olarak her dakika terlerken bluzum koltuk altlarımaya yapıştı.

Homa'nın ikna çabaları göz ardı edilemeyecek kadar etkiliydi. Onun ısrarı, rehberliği ve arkadaşlığı sayesinde oldukça gayretli bir şekilde çalıştım.

Sonuçları ilk öğrendiğinde çılgılık atarak beni aradı.

Öyle bir zıpladım ki annem, gördüğümü sandığı hamamböceğini öldürmeye hazır bir terlik sallayarak oturma odasına koştu.

Sevincimiz haftalar sürdü. Kendimizi çok büyümüş, çok güçlenmiş hissettik.

On sekizinci yılımızın sonbaharında Tahran Üniversitesi'ne girdik. Homa hukuk bölümüne, ben de dil ve edebiyat bölümüne kabul edildim. İngilizce okuyacak ve öğretmen ya da çevirmen olacaktım. Mehrdad çok şükür kimya bölümüne kabul edildi.

Yerel öğrencilerin yurtlarda kalması alışılmış bir durum değildi. Dört yıl boyunca evde yaşadım ve üniversiteye gidip geldim. Öğrenci arkadaşlarımıza "*bacheha*", yani çocuklar derdik. Geleceği değiştirebilecek kişiler olduğumuza gerçekten inanıyorduk. Kaderin bize gönderdiği her şeyi üstlenmeye hazırдық.

Birkaç hafta içinde Homa ve ben o kampüste ustalaştık: en iyi çalışma odaları, kütüphanenin en sessiz köşeleri, altında okuyup sohbet edebileceğimiz ve tartışabileceğimiz en gölgeli ağaçlar. Ve kafeteryada, Homa bana *Tudehi* komünist partisinin son yaptıkları hakkında ders verirken patates cipsi paketlerini açtık.

Homa'nın Şah'a karşı duyduğu hoşnutsuzluk giderek öfkeye dönüşmüştü. Ona göre

Şah'ın modernleşme girişimleri bizi kendi kültürümüzden uzaklaştırdı.

politikalarının adil olmadığını, gizli polisi SAVAK'a insanları hapse atma emri vererek kendisini eleştirenleri cezalandırdığını söyledi.

Üniversitedeki ikinci yılımızın başında Homa, yürüyüşler ve gösteriler düzenleyen, ideolojilerini ve eylemlerini tartışmak için bir araya gelen öğrenci komünist hareketinin lideri olarak ortaya çıkmıştı. Siyasi görüş ayrılıklarımızı tartışmamayı öğrenmiştim. Homa hayatını siyasete adanmak istiyordu. Bense bundan uzak bir hayatın tadını çıkarmak istiyordum.

İran'da bunun imkânsız olduğunu bilmeme rağmen.

Üniversite ikinci sınıfın ikinci döneminde bir Cuma tatilinde Mehrdad'ın beni *chelo kabab* yemeğine davet etmesiyle hayatım değişti.

Mehrdad ve benim için bu ikili öğle yemeğine izin verdiği için anneme o kadar minnettardım ki, o saçımla uğraşırken ve tırnaklarımın çok kısa ve güdük olmasından yakınırken ben de boşverdim. "Neden onları , Ellie?" Ona şaşkın bir bakış attım. "Bir *chelo kababi*'de öğle yemeğine gitmek için neden onları yaptırıyım ki?" Annem başını salladı.

Mehrdad beni arabasına aldığı andan itibaren (annem onun gerçekten sahibi olduğunu bilmekten son derece mutluydu), Kapalıçarşı'da bir konumu olan ünlü Nayebe restoranına giderken neredeyse nefesimi tuttum.

Belki de annem bu Cuma öğle yemeğinin hiç de sıradan olmayacağını önceden sezmişti. Çünkü Nayebe'in içine yerleşir yerleşmez (Mehrdad oturmam için kırmızı kadife arkalıklı sandalyeyi törenle çekmiş ve beyaz örtülü masanın diğer tarafına oturmadan önce yavaşça itmişti) bana baktı ve "Ellie, geleceğimizi tartışabileceğimizi umuyordum" dedi.

Bizim geleceğimiz.

Başım döndü ve garip bir sıcaklığın vücuduma yayıldığını hissettim.

Ona *geleceğimizle* neyi kastettiğini sormadan genç bir garson masamıza geldi ve siparişlerimizi sordu.

Bir şekilde büyü bozuldu.

Garson gittikten sonra sadece restorandan, ne kadar sıcak olduğundan ve havanın nasıl mis gibi koktuğundan bahsettik.

Çok istekli, bir teklif için çok umutsuz, çok ileri görünmek istemedim, bu yüzden Mehrdad konuyu sınavlara ve sınıf çalışmalarına, kimya çalışmalarının nasıl gittiğine, İngilizce'deki becerimin nasıl arttığına ve önümüzdeki yıl malların maliyetinin nasıl artabileceğine çevirirken gelişigüzel konuştum.

Havadan sudan konuştuk. Homa'dan ve Şah'tan. Geleceğimiz dışında bu gezegendeki her şeyden konuştuk. Mehrdad peçetesini karıştırdı, çatal bıçak takımını masa örtüsünün üzerinde ileri geri hareket ettirdi, hatta periyodik tablodaki elementlerden bile bahsetti.

Sonra yemek geldi.

Garson masamıza iki şiş tabağı koydu - Mehrdad için ızgara dana *kebab barg*; benim için salron ve limonla marine edilmiş tavuk butları *jujeh kebab* - piramit şeklinde salron serpilmiş pilavın üzerine bir parça tereyağı ve ızgara domates. İki küçük kase nin her birinde sadece yumurta sarısıyla dolu, yarı açık birer yumurta kabuğu vardı. Ayrıca bir sürahi tuzlu yoğurt içeceği *doogh* koydu.

Pilavın buharı sinüslerimi ve başımı temizledi. Sıcak beyaz pilavıma yumurta sarısını karıştırıp ızgara domatesimi çatalladığımda, kebabımın üzerine koyu kırmızı sumak serptiğimde, Mehrdad bardağıma *doogh* döktüğünde, önümüzde duran ulusal yemeğin ilk tadını saf bir sevinçle aldım. İkimiz de yemeğimizin tadını çıkarıyor, kebabın yumuşaklığından ve domatesin mükemmel sululuğundan bahsediyorduk ve sanki kas hafızası gibi *chelo kebabımızı* yedik. Etrafımızda restoranın gürültüsü ve gevezeliği içinde diğer müşteriler konuşup gülüşüyor, kaplar tabakların üzerinde şingirdiyor ve garsonlar geniş salonda ileri geri adım atarak dans eder gibi kükrüyorlardı.

Mehrdad çatalını tabağına bıraktığında bir kaşık tereyağlı pilav, tavuk ve domatesi ağızıma götürmüştüm.

"Ellie," diye sordu, "benimle evlenir misin?"

Ses tonu o kadar açık, o kadar ciddi ki.

Dondum kaldım, kaşığım havada, ağızım hafifçe açık, ta ki Mehrdad'ın gözlerini yakalayana kadar. Kaplumbağa kabuğu gözlüklerin ardındaki, Homa'nın uğruna

dağ. Onlara baktığında, gerçek iyiliği görmüştü. Benim için mutluluk öngörmüştü.

Kaşığımı yere bıraktım. Vücudum *lizzy doogh* kadar köpüklü ve kabarcıklıydı.

Mehrdad masanın üzerine eğildi ve elimi tuttu.

"Ellie," dedi. "Seni Café Andre'de öğle yemeği kalabalığının itişip kakışarak sıraya girdiği o gün ilk gördüğümünden beri, daha sonra nehir kenarındaki Sizzdah Bedar'da konuştuğumuzdan beri tek bir isteğim var. Seninle birlikte olmak. Başka nasıl söylenir bilmiyorum. Benimle evlenir misin? Karım olur musun? Amcandan ve annenden izin almam gerektiğini biliyorum ama düşündüm ki... sadece düşündüm ki..." Boğazını temizledi. "İlk önce bu anı yaşayabileceğimizi. Sana -özel olarak ve yüz yüze- sana taptığımı söylemek istedim. Seni seviyorum."

Kalbim bir takla attı. Kollarımdaki kanın sıralandığını hissedebiliyordum; göğsümde, kulaklarımda gümbürtüye yol açan bir davul sesi duyabiliyordum.

Mehrdad ile bir gelecek *hissedebiliyordum*. Ve o zaman bunun her şeyden çok istediğim şey olduğunu biliyordum.

"Evet," dedim. O kadar derin duygulara dalmıştım ki sesim sanki suyun altından geliyordu. Olasılıkların bir kısmı ömür boyu sürecektir bir genişliğe açılıyordu.

Elimi bıraktı, ayağa kalktı ve masanın benim tarafıma doğru yürüdü. Eğildi, yüzümü iki elinin arasına aldı ve şefkatle beni öptü.

O lezzetli otobüs iki saniye de sürebilirdi, iki saat de sürebilirdi. Benim için dünyaydı.

Yemeğimizin geri kalanının tadını çıkardık. Planlarımızı konuştuk. İki yıldan biraz uzun bir süre olmasına rağmen mezuniyet sonrasına kadar bekleyecektik. "Beklemek için uzun bir süre olduğunu biliyorum," dedi Mehrdad. "Ama mezun umarım iyi bir laboratuvar pozisyonu bulmuş olurum. Ve bir doktora programına kabul edilirim. Yüksek lisans yaparken burs alabilirim. Böylece hayatımıza kendimize ait bir yerde başlarız."

Kendi sahip olma ihtimali kalbimi deli gibi çarptırıyordu. Şimdi evlenirsek ailelerimizden biriyle yaşamak zorunda kalacaktık ve Mehrdad'ın annesini (nehirden bir denizkızı gibi çıktığı o günden beri birkaç kez daha tanışmıştım) ve tatlı babasını ne kadar sevsem de onlarla yaşamak istemiyordum. Geleneklere göre yeni gelinler kayınvalideleriyle birlikte yaşarlardı.

"Evet, kendimize ait bir yer bulana kadar kesinlikle bekleyelim," dedim.

Mehrdad masa örtüsüne baktı. "Bu duyguyu tarif edemem. Aileme söylemek için sabırsızlanıyorum! Gelip annen ve amcanla konuşmak için bir zaman ayarlayacağız ve tabii ki izin isteyeceğiz. Ama"-elini saçlarının arasında gezdirdi-"Ben sadece bu özel anı yaşamak istedim. Önce sana sormak için."

"Bunu yaptığına sevindim. Merak etme, annem senin en büyük hayranın. İzin istemeye geldiğiniz anda yapılacaklar listesi hazırlamaya başlayacaktırSanırım her şeyi kendi arzusuna göre planlayabilmesi için uzun süreyi takdir edecektir. Doğru elbiseyi, en iyi din adamını bulacak..."

"Umarım muhafazakâr bir din adamı değildir?" Mehrdad nazikçe sordu.

"Muhtemelen ılımlı bir din adamı. Kabul edelim," dedim Mehrdad'a. "İkisi de hiçbirimiz tam anlamıyla dindar değiliz."

Bu konuda hemfikir olduğumuzu bilmek çok rahatlatıcı," dedi

Mehrdad. Başımı salladım.

"Ve bu arada, Ellie," dedi. "Madem büyük şeylerden bahsediyoruz.

Geri kalanı konusunda aynı fikirde miyiz?" "Ne gerisi?"

Ciddi görünüyordu. "Ellie, çok çalıştığını biliyorum. Akademik yeteneğine ve hırsına saygı duyuyorum. Ama... sen... çocuk istiyorsun, değil mi?"

"mi? On beş istiyorum!"

Mehrdad'ın yüzünde rahatlamış bir gülümseme belirdi. "Vay be! Çünkü ben altı tane istiyorum!" "O zaman düğünden hemen sonra başlasak iyi olur!"

Cesurca söyledim.

Mehrdad imam karşısında kızardı. Tüm yüzü masanın üzerinden atlayıp onu ısırmak istememe neden olacak şekilde kızardı.

"Bir yolunu , Ellie. Tam zamanlı çalışmak istersen belki annem ya da kabul ederse annen çocuklarımıza bakmaya yardımcı olabilir. Bu konuda seni destekleyeceğimi biliyorsun. Her şeyi çözeceğiz." Sonra da sanki konuştuğumuz her şeyi duyunca patlayacakmış gibi gülümseyerek restorana baktı. Garson tabaklarımızı toplamaya geldiğinde Mehrdad kolundan tutup, "Ağa, ben ona evlenme teklif ettim! O da kabul etti! Kabul etti, kabul etti, kabul etti!"

Garson bize *bol bol mobarak* verdi ve sağlık ve neşe dolu bir yaşam dilediğini söyledi. Sonra sarımsaklı tabaklarımızı aldı ve üstlerinde dengeledi.

Kolunda birkaç tane daha vardı, imkansız bir numarada ustalaşan bir sirk göstericisi gibi görünüyordu.

Ertesi Cuma, Mehrdad ve ailesi ailemden elimi almak için izin istemek amacıyla evimize geldiler. Annem bütün sabah telaşlandı. Benden en güzel turkuaz elbisesinin düğmelerini iliklememi, saçlarını topuz yapmama yardım etmemi ve yüzüne doğru miktarda renk vermemi istedi. Mesut Amca'yı üç parçalı bej bir takım elbise giymeye zorladı (iç çekerek onun dediğini yaptı) ve hizmetçimiz Batul'a emir üstüne emir yağdırdı. Batul çoktan en büyük portakalları, elmaları, salatalıkları ve üzümeleri satın almış ve onları büyük bir tepsiye dizmişti. Annemin talimatlarına uygun olarak fındık ve çekirdek karışımlarını, *aceleyi* cam kaselere doldurdu. Çayı mükemmel bir şekilde demledi. Mobilyalar Batul'un cılasıyla pırıl pırıl parlıyordu.

Annemin Mehrdad'ın ailesinin önünde uslu duracağını ve evlenme fikrimiz karşısında fazla hevesli davranmayacağını umuyordum. Annem bu günü çok özlemişti. Yapmacık onay ifadeleriyle beni utandırmasını istemiyordum.

Mehrdad ile Bay ve Bayan Tavakoli ellerinde kocaman bir buket çardak çiçeği ve sicimle sarılmış hafif bir karton kutuyla geldiler. Üzerindeki etiketten içinde en iyi hamur işlerinin olduğunu anlayabiliyordum. Bayan Tavakoli'yi sade lacivert bir etek ve bej bir bluzla gördüğüme sevindim; annemin daha şık giyinmem yönündeki telkinlerine rağmen içgüdülerime sadık kalıp güzel ama süssüz bir bluz ve etek takımı giymiş olmam kendimi daha iyi hissetmemi sağladı. Mehrdad sıkı tıraş olmuştu; saçları özenle taranmıştı ama o da her zamanki açık renk gömlek ve koyu renk pantolon kombinasyonunu giymişti.

Hepimiz oturma odasına geçtik, Mehrdad anne ve babasının arasındaki kanepelerden birine oturdu. Ben de annemle Mesut Amca'nın arasında, onlara bakan kanepeye oturdum. Mehrdad ve ben bakiştık. Kendimizi, görülmesi ve duyulmaması beklenen küçük çocuklar gibi hissediyordum. Mehrdad sanki ikimizin de bu formaliteyi atlatıp bir olacağımızı işaret edencesine bana göz kırptı.

Batul elinde çay, hurma, kesme şeker ve baklava tepsisiyle içeri girdi ve herkes kehribar rengi demden ve seçtiği tatlandırıcıdan birer yudum aldı. Bay Tavakoli kendilerini ağırladığımız için teşekkür etti ve kibarca

Hava durumu. Bayan Tavakoli bulutların şeklini anlatan eski Fars şiirinden bir dörütlükle söze girdi. Mesud Amca hemen güneş ışınları hakkında başka bir şiirle karşılık .

Bayan Tavakoli giderek artan şiir alışverişine hoş bir şekilde güldü. Onu inceledim. Burada kendisiyle barışık, ellili yaşlarında bir kadın vardı. Çabalamıyor, yaşını gizlemeye çalışmıyor, sadece zarıftı. Doğuştan gelen bir asaleti, gösterişsiz bir iyi doğası var gibiydi. İçimi çektim ve ilk defa bir anneye sahip olmanın nasıl bir şey olabileceğini düşündüm. Kendisi için bitmek tükenmek bilmeyen bir telaş içinde olmayan biri. Dünyayı fethedilmesi gereken ahlaksızlık ve kötülüklerle dolu bir yer olarak görmeyen biri.

Babam yaşasaydı annem farklı biri olur muydu? Bu koltukta yanımda oturan kardeşi değil de o olsaydı, annem başka biri mi olurdu? Bunu asla bilemeyecektim. Amcama baktım, şu anda sıkılmış bir mendille alnını silmekle meşguldü. Çabalıyordu. Her zaman denediği için Tanrı onu korusun. Amcamı suçlayamazdım. Elinden geleni yaptı. Annemi gerçekten seviyor gibiydi; bunu her geçen yıl daha iyi anlıyordum.

"Meyveleri yemelisin! Tanrım, her birini soyup kesip size zorla yedirmek zorunda bırakmayın beni!" Annem, Batul'un yemek masasının üzerine koyduğu küçük tabaklardan birkaçını kaptı, her birine meyve doldurdu ve konuklara dağıttı. Bayan Tavakoli nezaketle kendi tabağını aldı ve sanki dünyada en sevdiği şeymiş gibi portakal soymaya başladı. Bay Tavakoli ve Mehrdad da ikramları kabul ettiler ve hemen birkaç üzüm yediler. Annemin acımasız *tarofunun* -yemek yememiz için bize yalvarmasının- iyi niyetten kaynaklandığını biliyordum. Yine de utanmaktan kendimi alamıyordum. Annem kendisi için bir salatalık seçip sesli bir şekilde ısırıldığında içim etti. Bayan Tavakoli kendi salatalığını dikkatlice kesmişti. Bana mı öyle geliyordu yoksa annem hep böyle yüksek sesle mi çiğniyordu?

Mehrdad konuştu. "Bay ve Bayan Soltani, eğer bana izin verirseniz..." Sertçe yutkundu. "Kızın Elaheh ile evlenmeyi... çok istiyorum. Birlikte yaşayacağımız hayatın onun hak ettiği ilgi, özen ve mutluluğa layık olması için elimden gelen her şeyi yapacağıma söz veriyorum."

Onun için sevgi ve gururla yanarak aşağıya baktım. Mesud Amca'nın boğazını temizlediğini duydum. Muhtemelen cevap vermeye hazırlanıyordu ve

İzin.

"Ben... Ben sadece..." Annemin sesi kısıktı.

Başım döndü. Annemin evlenme ihtimalimiz karşısında ellerini sevinçle çırpıp hayal etmişim. "On yılın festivali olacak!" diye haykırdığını hayal ettim. Bir jübile!"

Onun yerine salatalığını gevşekçe tuttu. Solgun görünüyordu. "Sen iyi misin?" Mesut Amca sordu.

Annem gözlerini kahve masasına dikti. "Bunu hayal ettim. Bu anı belki de on beş kez hayal ettim. Ruhumun nasıl bir sevinçle dolacağını tahmin ettim. Sen" -Mehrdad'a baktı- "iyi bir genç adamsın." Bayan Tavakoli ve Bay Tavakoli'ye başıyla selam verdi. "Tek bir insan yetiştirmişsin. Sadece..." Bana döndü. Bakışlarımı tuttu ve edemeyecek gibi görünüyordu.

Nefesimi tuttum. Kafa derim karıncalandı. Kalbim çarpmasına rağmen soğukkanlılığımı korumaya çalıştım.

"Sen benim tek çocuğumsun," dedi anne sonunda. "Sen benimsin."

Annemin davranışı karşısında kendimi tamamen tuzağa düşmüş hissettim. Bu maçı yüzlerce kez onaylamamış mıydı? Mehrdad'ın en büyük hayranıydı. Evlenme teklifini o istemişti, kendi onu *ağır* düşürmemi istemişti. Annem bunu neden yapıyordu?

"O benim," diye fısıldadı annem, saç örgüsü terleyen yüzünde ve boynunda çözülecekmiş gibi duruyordu. "O benim bebeğim."

Ne yapacağımı ya da ne söyleyeceğimi bilemedim. Gözlerimi Mehrdad'a diktim. Beni şaşırtarak boğulmuştu.

Mesut Amca anneme doğru eğildi. Kolunu ona doladı.

O Bayan Tavakoli ayağa kalktı. Kanepemize doğru yürüdü, eğildi ve annemin ellerini kendi ellerinin arasına aldı. "O zaman senin çocuğun olacak, değil mi?" dedi usulca. "Bu değişmeyecek."

Annem derin bir nefes aldı. Birkaç dakika sessiz kaldı. "Teşekkür ," diye fısıldadı sonunda. "Bir annenin kalbini anladığın için."

Annem avuç içleriyle gözlerini sildi ve ardından saçlarını mümkün olduğunca yerine itip sıvazladı. Kendini düzeltti. "Yüzyılın düğününü yapacağız," dedi ekstra yüksek bir sesle, "değil mi? Öyle değil mi? Tanrı biliyor ya, bunu planlamak için yeterince zamanımız var!"

Diğerleri güldü. Sırayla her birine ve sonra da anneme baktım. Yirmi yaşına yeni girmiş olmama rağmen, hâlâ annemi anlamakta güçlük çekiyordum.

Yorucu, kafa karıştırıcı ve bazen de intihar ediciydi. Neden her şeyi kendisi hakkında yapıyordu?

İnşallah de anne olduğumda onu daha iyi anlayacak mıyım? "Batul!"

Annem seslendi. "Biraz daha çay getirin. Misafirlerimiz kavrulmuş, *vay Khoda*, Tanrım, daha fazla çaya ihtiyaçları var!"

Diğerleri tekrar sohbet etmeye başladığında, annem bana doğru eğildi ve fısıldadı, "Beni affet. Senin mutlu olmanı istiyorum. Bunu istiyorum. Sadece evlendiğinde her şey değişecek, hepsi bu. Ve seninle tek başıma kalmayı özleyeceğim. Ama kabul ediyorum! Kabul ediyorum." Dişlerini emdi ve zorlukla duyulabilen bir ısıklık çıkardı. "Bazen ben de seni *öldürebilirim* diye endişeleniyorum. Nazar değsin istemiyorum. Senin için her şeyin mükemmel olmasını istiyorum. Hiç kimse senin mutluluğa giden yolunu mahvedemez. Tek bir ruh bile. Lütfen, Ellie. Dikkatli ol."

Kanepeye daha da gömüldüm. Keşke nazar kavramını dünyadan silebilseydim.

Keşke başkaları bana uğursuzluk getirecek diye sürekli endişelenmek zorunda olmasaydım. "Seni en çok sevenler bile hayatını mahvedebilir, biliyorsun Ellie," dedi annem.

dedi. "En güvendiğiniz bile."

SEKİZ

Mart 1963

Homa kafeteryada bir *salata zeytinli* sandviç, bir paket Pofak Namaki peynirli puls ve bir şişe *limonata* ile oturuyordu. Isırıklar ve yudumlar arasında, hükümetimizin hastalıkları hakkında özellikle öfkeli bir tirat attı. Onun hararetli suçlamalarına, "diğer tarafa bakmak" hakkında yarım yamalak bir argümanla karşılık verdim. Başbakan Musaddık'ı deviren 1953 darbesinden hemen sonraki aylarda annem ve Mesud amcam kralımızın genişleyen rolü hakkında endişelenmiş olsalar da, on yıl sonra etraflarına baktılar ve kralın kendileri için doğru olanı yaptığına karar verdiler. Varlıklıldılar, sağlıklıldılar ve ülkenin gidişatını seviyorlardı.

Birden dünya karardığında umutsuzca konuyu değiştirmek istedim. Birisi gözlerimi kapatmıştı.

Homa'nın güldüğünü duydum.

Görüşümü engelleyen ellerden tanıdık bir narenciye sabunu kokusu geliyordu. , yüzümden çektim ve etrafımda döndüm. Arkamda, Abdol'un yanında Mehrdad duruyordu.

Çünkü o üniversiteye sadece Homa, Mehrdad ve ben çok şanslı olup girememiştik; Abdol da girmişti. Aldığı puanlar onu istediği gibi hukuk bölümüne yerleştirememişti ama coğrafya bölümündeki eğitimine başlayabilmişti.

Mehrdad'ın ellerini gözlerimden çektikten sonra fırladım. Bana sarıldı.

Homa inledi, ben de Mehrdad'dan ve herkesin önünde yaptığımız sevgi gösterisinden uzaklaştım.

Homa *limonatasını* yere bıraktı. "Bu arada, 1re kutlamalarının Chahar Shanbeh Suri festivaline gelemeyeceğim. Bir toplantı var."

Homa ne zaman *bir toplantı olduğunu* söylese, *Tudeh* Komünist Partisi'ni kastettiğini anlardım. Arada sırada beni de davet etmesine rağmen hiç katılmadım. Bir grup aydın ve entelektüel öğrencinin bir çember oluşturarak İngilizlerin İran'dan ellerini çekmeleri gerektiğini, Şah'ın yetkilerini nasıl aştığını ve ütöpik bir sosyalist toplumun kültürümüzün kurtarıcısı olacağını tartıştıklarını hayal ederdim.

"Gitme," dedim. "Ve işinizi bu kadar yüksek sesle söylemeyin." Kafeteryada sinirli sinirli etrafıma bakındım. Sonra dişlerimi sıkarak, "Şah'ın casusları olduğunu söyleyen sen değil misin?" dedim.

"Peki," dedi. "Çok önemli bir toplantım var," diye ekledi fısıltıyla. "Chahar Shanbeh Suri'yi kaçıramazsınız. Büyük bir gece planladık." Mehrdad da katıldı.

"Homa Hanom, gelmelisin," dedi Abdol sessizce.

Üniversitenin ilk yılında Abdol, Homa'ya evlenme teklif etmişti. Babasının o daha bebekken öldüğünü, ama annesinin onun yerine geçebileceğini, ailesinden izin almak için onunla birlikte gidebileceğini söylemişti.

Homa hayır dedi.

Birkaç ay sonra Abdol ikinci kez evlenme teklif etti. O zamana kadar kendi annesi kalp yetmezliğinden ne yazık ki vefat etmişti ama Homa'nın cevabı farklı değildi. Sınıf arkadaşı olmalarını istiyordu. Arkadaş. Onun karısı olmak istemiyordu. Bana ona evlenmek istemediğini açıkladığını söyledi. Asla. Abdol o ikinci reddedilişten sonra yıkılmıştı. Haftalar boyunca bulanık gözlü ve yorgun görünüyordu. Ama Homa'ya bir istemeyecek kadar saygı duyuyordu. Kaderini "sadece arkadaş" olarak kabul etmişti.

Şimdi Abdol kafeteryada topuklarının üzerinde ileri geri sallanıyordu.

"Bütün

Bacheha, Chahar Shanbeh Suri için orada olacak. Temiz hava size iyi gelecektir."

Homa iç çekti. "Endişelenmem gereken daha büyük şeyler var, görmüyor musun? Ülkemiz için çok önemli bir dönemden geçiyoruz."

"Bu ülke için çok önemli bir zaman değil mi?" Mehrdad sordu. Beni kendine doğru çekti ve başımın tepesini şefkatle öptü.

Çevresel görüşümden, Abdol'un yüzünün kızardığını gördüm.

Abdol geleneksel, muhafazakâr bir geçmişten geliyordu. Dindardı ve ailesindeki tüm kadınlar sıkı bir şekilde başörtüsü takıyordu. Homa'nın başörtüsü takmaması

Homa'ya aşık olması ve onunla evlenmek istemesi onu durdurmamış gibi görünüyordu, ancak Homa, Abdol'un teklifine evet demiş olsaydı bile, evlilik cüzdanıyla izin verilmeden önce ona dokunmayacağına dair aklımda hiçbir şüphe yoktu.

Kendimi Mehrdad'ın düşünceleri karşısında rahatlamaya zorladım. 19G3 yılıydı. Yeni bir İran'dık. Ve nişanlıydık, Tanrı aşkına.

Homa'nın fikrini değiştirmeye çalışarak, "Her zaman başka bir toplantı, başka bir gösteri olacak," dedim. "Chahar Shanbeh Suri yılda sadece bir kez olur. O toplantılara bir ara vermen gerek. Gel ve biraz eğlen."

"Bu toplantı çok önemli. Savunmasız insanların ihtiyaçlarını görmezden gelemem. Üzgünüm." Abdol, Homa'ya utanmaz bir hayranlıkla baktı.

Mehrdad Homa'ya davetini tekrarladı, sonra da Abdol'la birlikte gitmeleri gerektiğini söyledi. Bana veda öpücüğü verdi - bu sefer yanağıma hızlı bir öpücük kondurdu.

Çocuklar gittikten sonra kafeteryada Homa'nın yanındaki banka oturdum.

"Neden bu toplantıyı atlayamıyorsun?" Kısık bir sesle sordum. "Neden bu kadar önemli bir tatilde yapılıyor?"

"Bakın, yürüyüşlerimiz var. Protestolar. Bütün bir planımız var. Ve benim bazı şeyleri tercüme ettirmem gerekiyor." Kucağına baktı ve "Kızma ama Afa'in bana yardım ediyor" diye mırıldandı.

"Kim?" İnanamayarak sordum.

"Afa'in Molavi."

"mi? Sıkışmış Afa'in mi?"

"Evet, . Ve o kendini beğenmiş biri değil, Ellie. O değişti. Ondan hiç hoşlanmadığını biliyorum ama senden hiç bahsetmiyor. Beni zar zor hatırladı. Yardım etmek istiyor. O artık bizden biri."

Afa'in'in evindeki lüks partileri düşündüm. Yemekler, alkol, Avrupa'da gezip tozan ailesi. "Afa'in komünist davaya yardım mı ediyor?" Derin bir alaycılıkla söyledim. "Bu çok zengin!"

"Işığ ı gördü, Ellie. Westoxilcation'ımızdan bıktı. Bazargani Üniversitesi'ne başladığından ve bu yakışıklı tanıştığından beri çok daha bilinçli. Yani çeviriye yardım ediyor, evet." Homa bana doğru eğildi ve fısıldadı, "İngiltere'de Troçkist bir dergi var. Birkaç broşür yayınladılar.

Bazı temel teorilerin yanı sıra İran'da bundan sonra atılması gereken adımları da özetliyorlar. Devrim için."

Homa, her zaman idealist. Hepsini daha önce duymuştum.

"Asla bir devrim yapamayacaksın," fısıldadım.

"Hayır, bu broşürler her şeyi açıkça ortaya koyuyor. Her şeyi katalize etmeye yardımcı olması gerekiyor, Ellie. Ama İran'da yayılabilmesi için hepsinin Farsça olması gerekiyor. Ve Afarin'in İngilizcesi mükemmel. Birinci sınıf. Onun çevirisi, geri dönüşü olmayan bir değişimi harekete geçirecek bir dizi protesto için bir plan görevi görecek."

İşte Homa yine iş başındaydı, eski düşmanımdan bahsederek çıtayı yükseltiyordu. Afarin'in kendini beğenmiş yüzünü hatırladım. Kollarını kavuşturmuş ve sanki ben onun eğlencesi için bir palyaçoymuşum gibi sırıtıyordu. Homa neden onunla konuşuyordu ki?

"Afarin'in İngilizcesi mükemmel de ne demek? İngilizce çalıştığımı çok iyi biliyorsun. Neden bana sormadın?"

"Sen asla siyasi bir broşür çevirmezsin! Afarin de toplantılarımıza katılıyor. Yeni arkadaşıyla birlikte. Dürüst olmak gerekirse Ellie, ondan çok etkilendim. Gerçekten çok parlak bir zekası var."

Vücudum ısındı. Afarin'i tokatlamak istedim. "Gerçekten mi? Parlak bir zekâ mı?" "Ve İngilizcesi mükemmel. Mükemmel. Yani bu çeviri görevi için."

"Ben yaparım!" Dedim.

"Ne?"

"Senin için tercüme edeceğim." Sonra daha düşük bir homurdanmayla, "Bana sormadığına bile inanamıyorum" dedim.

"Her zaman bu işe karışmak istemediğini söylüyorsun."

"Bana malzemeyi verin, ben de çevireyim. Afarin Molavi burjuva partilerine ve saçmalıklarına geri dönebilir. Seni bile kandırdı, Homa."

"Bakın, organizasyonumuza katıldığınızdan hiç bahsetmedim çünkü ona karşı bir şeyler hissettiğinizi biliyorum. Görünüşe göre, İngilizce kompozisyon yazma dalında bir ödül kazanmış..."

"Bana malzemeyi verin, sizin için yapayım dedim!"

Homa beni şaşkınlıkla inceledi. "Başın büyük belaya girebilir."

"Size yardım etmek istiyorum. Yarın size İngilizce çevirisini vereceğim. Afarin bunu yapabilir mi? Bir günde çevirebilir mi?"

"Peki, bir," dedi Homa. Kolunu çantasına soktu ve  küçük dikdörtgen mavi kitapçık çıkardı. "Sadece sessiz olun. Unutma, bu hükümetin gözünde kaçak bir malzeme. Kimseye göstermeyin."

NINETEEN

Mart 1963

Ay mor gökyüzünde bir karanfil gibi asılı duruyordu ve hava odun dumanı ve kavrulmuş fındık kokuyordu. Anne babalar, kardeşler, teyzeler, amcalar, kuzenler ve komşular sokaklarda toplanmıştı. pancar satıcısının arabasından aldığımız tatlı pancarları yedik. Diğerleri şekerli bademleri ağızlarına attılar.

Bahar ekinoksunun Pers Yeni Yılı'nı getirmesinden önceki son Salı gecesi bonİres yaktık. Kötü enerjiyi serbest bırakmak ve yeni yıla iyilik ve canlılık getirmek için Rames'e doğru koşmak ve üzerinden atlamak bir gelenektir.

Artık bu cadde -gecenin bu kısmı- bize aitti. Tahran Üniversitesi, Politeknik Üniversitesi ve Bazargani Üniversitesi'nden öğrenciler gruplar halinde etrafta duruyordu. Biz kızların çoğu pantolon giyiyordu. Ben yerimde zıplıyor, lacivert ceketim, atkım ve koyu kırmızı deri eldivenlerimle sıcak kalmaya çalışıyordum.

Yanımda Mehrdad nefes nefese, ellerini dizlerine koyarak eğilmişti. "Sıçrama yapmak o kadar da zor değil Ellie," dedi nefes nefese kalışları arasında. " tahmin etmek, gerçekten yapmaktan daha korkutucu."

O gece birkaç küçük bonİres üzerinden atlamıştım ama en uzun Rames'i gözümü korkutmuştu. Sadece birkaç cesur kız "bonİres'in anasını" denemeye cesaret edebilmişti ve bunu yapanlar da uzuvlarına hakim, fiziksel güçlerine güvenen ve adrenalin ihtiyacı olan sporculardı.

"İmkânsız görünüyor," dedim.

Mehrdad doğruldu ve yanağıma dokundu. "Sana yalan söylemem. Birinci olacaksın. Git gir. Ben seni ."

Yapabileceğimi düşündüyse, belki yapabilirim. Beni tehlikeye , değil mi? Elimi güven verici bir şekilde sıktı ve .

En büyük 1re'nin üzerinden atlamak için sıralarını bekleyen gruba doğru yürüdüm ve tanıdığım bir kızın arkasında sıraya girdim. Başıyla selam verdi. Gergin bir şekilde gülümsedim.

Gecenin serin havasında eldivenli ellerimi birbirine sürttüm. Duman boğazıma ve ciğerlerimi doldurdu. Hem 1re'nin sıcaklığını arzuluyor hem de ondan korkuyordum. Ya ayakkabım bir Rame'nin ucuna değerse ve tüm vücudum alev alırsa? Ve Homa neden burada değildi? Neden Marksist toplantılarını bizim Fars geleneklerimizden daha çok önemsiyordu?

Sıra . Yakında sıra bana gelecekti. Büyük bir hata yaptığımı hissettim. Kenardan 1. Mehrdad'a baktım. Ama birkaç metre ötesi görülemeyecek kadar pusluydu. Dumanlı bir ışık tabakası dünyayı karartıyordu.

Kahkahanın sesi -dünyanın sizin eğlenceniz, zevkiniz, planlarınız için kurulduğu inancından kaynaklanan gençlik neşesi- neredeyse çatırdayacak kadar kuru bir rüzgarla yeni bir yıla taşındı.

Birdenbire üzerime atıldılar ve neredeyse devriliyordum. "Denedin mi Ellie?"

Siyah pantolon ve her zamanki gösterişsiz siyah ceketini giymişti. Saçları vahşi, kıvrıkcık bir yele halinde yüzünü çevreliyordu. Sesi heyecanlı ve neşeliydi.

Ona sarıldım. Nargile dumanı gibi kokuyordu. "Ne oldu, komünist toplantının çok mu sıkıcı geçti?"

"Toplantı birdi." Homa kalçasını benimkine doğru itti. "Ama bunu seninle birlikte kaçırmak istemedim."

Eldiven giymemişti. Saçlarını toplaması gerektiğini düşündüm; zıpladığında saçlarına takılır diye endişelendim. "Mehrdad bunun nasıl bir kült olabileceğini düşünmenin bunu yapmaktan daha kötü olduğunu söylüyor."

Homa eldivenli elimi çıplak içine aldı. "İkimiz de " "İlk sen mi gitmek istiyorsun?"

"Birlikte atlayacağız."

"yok. Çarpışacağız. Momentumumuzu engeller." Biz konuşurken sırada ilerlemiştik.

Önümüzdeki kız yerinde koşuyor, hazırlanıyordu. Onun özgüvenine imreniyordum. Kız 1 metreye doğru koşup olimpik bir yüksek atlamacı gibi üzerinden süzülürken seyircilerden alkış sesleri yükseldi.

Sonra sıra bize geldi. Homa elimi sıkıca tuttu ve koşmaya başladı. Onunla birlikte koşmaktan başka çarem yoktu. Rüzgâr soğuktan kavurucuya dönene ve sıcaklık yüzüme yayılana kadar birlikte Rames'e doğru koştuk. Sanki alevlerin içine dalacak ve 1re'ye doğru koşacakmışız gibi hissediyordum.

Alışkanlıktan, gelenekten, genlerimde atalarımın kalan hatıradan, avazım çıktığı kadar geleneksel "*Sorkhiyeh to az man, Zardiyeh man az to!*" ilahisini bağırdım. Rame'lerden bana enerji ve canlılık vermelerini, yorgunluğumu ve donukluğumu almalarını istedim. Sesim yalnız değildi - Homa'nınki de benimkiyle senkronize olmuştu. Artık neredeyse 1re'ye yaklaşmıştık. Ya balıklama dalacaktık ya da atlayacaktık.

Atladık.

Zaman . Bedenim sakinleşti. İçimde akan kan şarj oldu.

Havada asılı dururken, geri kalan her şey karardı - yukarıda sadece biz vardık, Rying, Rames neredeyse ayakkaabılarımızı yalıyordu, hava puslu ve hülyalı, duman saçlarımıza dolanıyor, 1re'nin Reck'leri 1reRies gibi yumuşak bir şekilde ayak bileklerimize iniyordu. Yeni yılımıza temizlenmiş olarak girmek için kendimizi geçen yılın zehirli ve döküntü yüklerinden kurtarıyoruz. 1re'nin dumanıyla temizlenmiş olarak. Kol ve bacaklarımızda dolaşan adrenalinle arındık. Yükselen sıçrayışla temizlendik. Her şeyin üzerinde öylece süzülürken, dünya tamamen bizimmiş gibi hissediyorduk.

Ve sonra dizlerimizin üzerine çöktük. Bileğim geriye doğru döndü; Homa'nın vücudu yayılmıştı. Güçlkle sendeleyerek dört ayak üzerine kalktı ve bana yardım etti. Birlikte dik durduk ve bir sonraki kişinin arkamızdan inebilmesi için tökezleyerek yoldan çekildik.

Kenarda Mehrdad'ın şeklini bulana kadar yürüdük. Homa kolumu zaferle havaya kaldırdı.

Gece havasını içime çektim, hesaplanamaz Doğru'muza hayret ve şaşkınlıkla baktım. Bunun sonuncusu olacağından habersiz.

YİRMİ

Kasım 1963

Üniversitedeki üçüncü yılımızın ilk döneminde hepimizin dört gözle beklediği büyük olay Niloo'nun nişan partisiydi. Onun nişanlısı Hooman'la düğünü de tıpkı benim ve Mehrdad'ınki gibi mezuniyet sonrası için planlanmıştı. Ama Niloo'nun nişanını kutlamak için Sousan malikanesinde büyük bir parti vermekte ısrar etmişti.

Sousan'ın zaten yürümeye başlayan bir çocuğu ve yeni doğmuş bir bebeği vardı. Liseden hemen sonra görkemli, ihtişamlı ve şatafatlı bir düğünle Albay ile evlenmişti. Sousan üniversiteye hiç gitmemişti. Onunki Niloo ve benim henüz kavrayamadığımız bir dünyaydı: annelik ve Albay ile geniş aile ve arkadaş çevresi için partiler düzenlemek.

Niloo, Sousan'ın nişan partisine ev sahipliği yapmasını kabul ettiğinde şaşırmıştım. "Ne diyebilirim ki Ellie? Önümüzdeki yıl mezun oluyoruz ve ailem tüm masrafları ve yaklaşan düğünümü karşılamak için elinden geleni yapıyor.

Sousan parti planlamaktan ve düzenlemekten çok hoşlanıyor ve benim için özel bir akşam hazırlamaktan heyecan duyuyor.

Eğlenceli olacak."

Homa bile sırf Niloo için çok önemli olduğu için Niloo'nun partisine gelmeyi kabul etti. Homa benim sayemde iyi giyinmiş olacaktı. Niloo'nun kutlamasında giyecek uygun bir şeyi olmadığına karar vermişti; annesinin diktiği elbiseler ve kumaşlar şehir dışındaki zengin hanımlar için ayrılmıştı. Ben de kampüse Mesut Amca'nın bana Londra'dan aldığı kahverengi bir elbise getirdim. Sade. Süslü değil. Homa için mükemmeldi.

Annem, "Konu modaya gelince amcanın hiçbir şeyden haberi yok," demişti. "Doğru bedeni almayı düşünmüyor. Senin için çok uzun Ellie ve oldukça sade - kesinlikle yaptırmaya değmez. Onu Batul'a verelim; köydeki akrabalarına götürebilir."

Anneme okulda bunu kullanabilecek birini tanıdığımı söyledim.

"Hâlâ arkadaş olmakta ısrar ettiğin Homa mı? Tabii ki vermek istiyorsun. Her zaman ona yardım , değil mi Ellie? Hala, bunca yıldan sonra. Hayırseverliğin asla cezasız kalmayacağını bilmiyor musun?" Sonra yüzü aydınlandı. "Bu çirkin bir giysi. İyi, onu şu arkadaşına ver de Niloo'nun nişan töreninde giyecek bir olsun, zavallıcık. Böylece duvarların arasına karışabilir ve seni gölgede bırakmaz."

"Anne, sen neden bahsediyorsun ki?"

"Ah, sevgilim." Annem başını salladı. "Daha öğrenmen gereken çok şey var. Çok basit bir nedenden dolayı seni gölgede bırakacak." Annem kollarını iki yana açarak her şeyi gösterdi: süslü kanepeyi, mermer sehpaları, zarif işlemeli vazoları. "Seni kıskanıyor! Neden kıskanmasın ki? Kolunda o yakışıklı Mehrdad varken! Bunca servetin var. Güzelliğinle. Onun da senin sahip olduklarını istediği hiç aklına geldi mi?"

Niloo'nun büyük nişan partisinden bir hafta önce, Homa ve ben kampüsteki boş bir sınıfta oturmuş, çalışma masamıza kitaplarımızı yaymıştık. İkimiz de sınavlara hazırlanıyorduk. Mehrdad laboratuvar çalışmaları ve kendi meşguldü; onu günlerdir görmemiştim. Ödevlerimi yetiştirmeye çalışmaktan bitap düşmüştüm: uykusuz kalmış, fiil zamanları ve İngilizce dilbilgisi içinde boğulmuştum. Bazen kendi planımı değil de Homa'nın planını uyguluyormuşum gibi hissediyordum. Bir değişiklik yapmak için üniversiteye gitmemi isteyen o değil miydi? Bizi buraya getiren onun hırsıydı, benim değil. Sık sık kendimi bir şekilde yanlışlıkla kabul edilmiş bir sahtekâr gibi hissediyordum. Homa'nın hukuka duyduğu tutkuyu kendi dil alanıma duymuyordum.

Homa ders kitabından başını kaldırdı. "Beni etkileyen şey ikiyüzlülük."

Bir şekilde aklımı mı okumuştun? Dil sınavım için çalışmak zorunda olduğum İngilizce fiillerin dilek kipini ne kadar az önemsediğimi biliyor muydu?

"Ne?" Mırıldandım.

"Şah'ın Beyaz Devrimi."

19G3'ün o Batı yılının Ocak ayında Şah, ülke çapında "Beyaz Devrim" adı verilen bir dizi reformu yürürlüğe koymuştu. Reformlar şu şekilde verildi

kan dökülmeden değişimi gerçekleştirmeyi sembolize eden bir isim. "Peki Beyaz Devrim neden ikiyüzlü, söyler misiniz?"

"Oh, hadi ama! Bu işte ikiyüzlülük var!" Homa nefret ettiğim mağrur bir sesle konuştu.

"Tanrı aşkına, Homa. Toprak mülkiyeti, mal paylaşımı, kadınlara oy hakkı verilmesi ve su kaynaklarının kamulaştırılması gibi reformların nesi ikiyüzlülük? Sizin ve örgütünüzün istediği de bu değil miydi? Hiçbiri yeterince iyi değil mi?"

"Elaheh." Tam adımı, kulağa acıma gibi gelen bir ses tonuyla söyledi. "Elbette, kadınların oy kullanma hakkına sahip olmasına sevindim. Dürüst olmak gerekirse bunu uzun zaman önce elde etmeliydik. Ama sakın aldanmayın. Reformların hiçbiri yaygın insan hakları ihlallerini, yolsuzlukları ya ..."

Gizli polis çalıştıran ve muhalifleri haraca bağlayan bir Şah'a bağlı memurların *parti-bazi*, *adam* kayırma ve para karşılığı ödüllendirilme örneklerini tekrar tekrar anlatırken iç geçirdim. Homa neden bu kadar ideolojik, bu kadar imkansızdı?

"Grubum ve ben önümüzdeki Çarşamba günü için üniversite çapında büyük bir protesto organize ettik. Size söylüyorum çünkü size güveniyorum. Broşürü çevirmen de çok yardımcı oldu - bunun için tekrar teşekkür ederim Ellie. Planımız bir oturma eylemi başlatmak ve eğer yetkililer direnir ve taleplerimizi dinlemezlerse, tam bir greve hazırız. Umarım iş varmaz. Ama protesto kesinlikle devam edecek. Tutuklanma sorununu aşmak için, çünkü Tanrı biliyor ki bu ülkede ifade özgürlüğü yok, bunun elitist üniversite politikalarına ve olası akademik kesintilere karşı bir protesto olduğunu söyleyerek başlayacağız. Ama asıl amacımız Şah'tan ve onun perde arkasında yaptıkları vicdansızca olduğu halde gerçek reformlar yapmış gibi davranmasından duyduğumuz tiksintiyi dile getirmek olacak."

Özellikle de sadece birkaç ay önce yaşananlardan sonra planlarını uygulamaya koymaları beni endişelendirmişti.

Beş ay önce, Haziran ayında İran genelinde ayaklanmalar patlak vermiş ve halk bu reformlara karşı çıkan din adamı Ayetullah Humeyni'yi desteklemek için sokaklara dökülmüştü. Daha sonra Şah'ın gizli polisi SAVAK tarafından sert bir baskı uygulanmıştı. Muhaliflerin kökünü kazımak için kampüsü taradılar.

Homa beni rahatlatmak için kendisinin ve komünist öğrenci grubunun Haziran ayaklanmalarına karışmadığını söylemişti ama şimdi hiç korkusu ya da sağduyusu olup olmadığını merak ediyordum.

"Bu çok tehlikeli, Homa. Lütfen bunu yapma."

"Neden? Arkama yaslanıp rahatlayayım ve haklarımızın sürekli olarak aşındırılmasına ve silinmesine izin vereyim diye mi? Keşke anlamak için zaman ayırsan Ellie," diye devam etti. "Önümüzdeki Cuma Niloo'nun nişan partisinde ne giyeceğinden daha önemli şeyler var. Senin tek önemsedığın şey o *gherti* parti saçmalığı."

Sesindeki küçümseme beni rahatsız etti. "Çok . Troçkist broşürün tercüme istediğinde kim yaptı? Ben yaptım. Bunu senin için yaptığım halde nasıl umursamadığımı söylersin?"

"Çünkü umurunda değil. Sadece Afarin'i geçmek için çevirdin! Takdir değil. Ama dürüst ol. Tek kelimesini bile umursamadın. Asıl için hiç tutkun yok."

O haklıydı. Homa'nın umursadığı gibi umursamıyordum. Broşürü çevirmiştim çünkü Afarin'e beni sorduğu için kırılmışım ve bunu göstermek istiyordum, içeriğini gerçekten önemsedığım için değil. Günlük hayatımda mümkün olduğunca apolitik kalmaya çalıştım ama elbette siyasetten uzak bir hayat yaşamak mümkün değildi. Apolitik olmayı düşünebilmem bile Homa'nın hayattaki ayrıcalığı olarak gördüğü şeyin bir işaretiydi: şansım, servetim, aile param. Ama sürekli olarak ülkemizde her şeyin ne kadar yanlış olduğunu duymaktan bıkmışım. Homa ne olsun Şah'ı suçlamaya kararlı görünüyordu.

"Bazen hiçbir şey seni tatmin etmeyecekmiş gibi hissediyorum, Homa," dedim. "Hiçbir şey. Peki ya Beyaz Devrim reformları? Senin ve komünist grubunun istediği buydu. Öyle değil mi? Ama sen hep şikayet ediyorsun."

"Şikayetçi olan ben miyim? Sürekli her şeyin ne kadar zor olduğundan şikayet ediyorsun Ellie. Sınavlara girmek zorunda olduğumuz için şikayet ediyorsun!"

"İyi. Ben okuldan şikayetçiyim. Ama sen gece gündüz bu ülkeden şikâyet ediyorsun. Krala, parlamento üyelerine, zenginlere, şirket sahiplerine kusur buluyorsun. 'Normal insanlara' yardım etmek istediğini iddia ediyorsun ama içten içe daha iyisini bildiğini düşünüyorsun. Bu ülkenin insanlarına hiç saygı duyuyor musunuz?"

Homa'nın yüzü hayal kırıklığıyla buruştu. Sonra ağzının bir tarafı yukarı kalktı.

O küçümsemeden, o her şeyi bilen sırtıştan nefret ederdim.

"Her şey harikaymış gibi davranamayız, Ellie." Durakladı. "Ya da en azından pek çok kişi için harika değilken. Senin için öyle olduğunu biliyorum. Şah'ın politikaları *sana* yaradı. Ailene. Mahallendeki insanlara. Gözlerimin önünde haklı bir kralcıya dönüşüyorsun. Ya da belki de hep öyleydin."

Boynum ve omuzlarım gerildi. Bana hayal kırıklığıyla bakması beni hem utandırdı hem de öfkeliendirdi. O anda, yaptığım hiçbir şeyin onun için yeterli olmayacağını hissettim. Beni her zaman çok ayrıcalıklı, çok sığ, çok zengin olarak görecekti. Beni kralcı olmakla suçlaması kulaklarımda çınlıyordu. Peki ya öyleysem? Bu bir suç muydu?

"Bu yeni politikalar eninde sonunda herkese fayda sağlayacak, göreceksiniz" dedim. "Reformların tüm amacı da bu zaten. Kadın haklarına her zaman çok önem . Ülkenin bu alanda ne kadar ilerleme kaydettiğini edemezsiniz. Hakkını teslim etmemiz gerekiyor. Şah kadınlara yardım ediyor."

"çok ama çok uzun bir yol var, Ellie. Yatıştırılmayacağım. Peki ya Şah'ı eleştirme özgürlüğü? Ona sahip değiliz. Peki ya azınlık hakları? Ellie, bu ülkedeki Kürtlerin hakları ya da..."

Tüm haksızlıkları sıraladıkça başım zonklamaya başladı. Yanlışlar listesini tekrar dinlemek istemiyordum. Defterlerimi ve ders kitaplarımı çantama tıktırdım. Sesim titriyordu. "Seninle ders çalışmak anlamsız. Odaklanamıyorsun. Sürekli *tartışmak* istiyorsun. Sen ve komünist aktivist grubun sorun yaratmaktan başka bir şey yapmıyorsunuz. Bu ülkede sahip *olduklarımız* için asla minnettar olmuyorsun. Devam edin. Oturma eylemlerinizi ve grevlerinizi planlayın. "Büyük protestonuzu" planlayın. Bunların hepsi zaman kaybı."

Homa, "Bu kesinlikle zaman kaybı değil," dedi. "Zamanımızla yapabileceğimiz en iyi şey bu."

"Gerçekten mi? Avukat olmak istediğini mi söylüyorsun? Yargıç mı? Grevdeyken bunu nasıl yapacaksın?"

"Yetkililerin bunu bilmesine ihtiyacımız var-"

"Ne istediğini bilmiyorum, Homa. Ütopya mümkün değil. Babanın bir komünist olduğunu biliyorum, ama bunun onu getirdiği yere bak. Hapiste, kimseye faydası yok..."

Homa sandalyesinde bir çubuk gibi dimdik oturdu. "Babam hakkında ne diyorsun?"

Nefesimi içime çektim. Bu sözleri söyler söylemez babasından bahsettiğime pişman oldum. "Yok bir şey. Bak, üzgünüm. Ama yaptığınız şey nafile. Bir protesto düzenlemek. Sonra da grev. Ne için? Ben senin gibi değilim; bu konuda haklısın. Bu üniversiteyi sevmiyorum bile. Mehrdad'la evlenmek istiyorum. Çocuklarım olsun istiyorum. beş tane istiyorum. Belki altı. Ve onlarla evde kalacağım. Ve onları ben büyüteceğim. Ve kadın hakları, kararnameler ve hatta oy hakkı konusunda endişelenmeyeceğim. Buna ne dersin? Kocam için güzel olacağım, ona yemek servisi yapacağım, yatağını yapacağım ve kendimi ona teslim edeceğim. Kulağa her dakika daha iyi geliyor!"

"Kendini kocana mı teslim edeceksin?"

"Evet, kocam! Senin bir eşin bile yok, Homa. Sen sadece... normal değilsin." Beceriksizce bir dizi hareketle çantamı kapattım, ayağa kalktım, arkamı döndüm ve kapıya doğru yürüdüm.

"Nereye gidiyorsunuz?" diye . "ders çalışmayı bitirmedik!" "Greve gitmiyor musunuz? Çalışacak ne var ki?"

Çıkarken kapıyı salladım, gürültüyle çarpmasını umuyordum. Ama sadece sallandı. Bir kez geri döndüm. Hâlâ oturuyordu, vücudunun üst kısmı kapıya doğru dönmüştü, yüzünde tam bir şaşkınlık ifadesi vardı.

Tartışmamızdan birkaç saat sonra pişman oldum. Homa'nın babasından bu kadar dikkatsiz bir şekilde bahsetmemeliydim. Onu özlediğini biliyordum. Ve Homa'nın ülkemizin yanlışlarını 1 katına çıkarmak istemeye hakkı vardı. Tabii ki vardı.

Ertesi gün ve takip eden günlerde Homa kampüste benden uzak durdu. İncinmişti; biliyordum. Daha önce de tartışmıştık ama bu seferki farklıydı. Arkadaşlığımızın başlamasından hemen öncesini düşündüm; bana Eşek demişti ve ben de ona kraliyet soyundan geldiğimi hatırlatmıştım. Şehir merkezinde okula koşan o iki kız şimdi başka yaratıklar gibi görünüyordu. Ben nasıl olur da

Servet ve politikadaki yeni farklılıklarımıza rağmen dostluğumuzun devam edeceğine inanacak kadar saf mıydım? Ben suarelerde dans ederken, Homa bir restoranın mutfağında çalışıyordu. Ve annem bunca zaman sonra onu evimize bile almadı. Belki de çocukken sadece zevklerimize, eğlencelerimize, şakalarımıza, ortak noktalarımıza odaklanmak kolaydı. Ama şimdi yaşadığımız gerçeklik her geçen gün daha da farklılaşıyordu.

Onun gizli Marksist yaşamından hoşlanmıyordum. Komünist hareketin içine fazla yerleşmiş olmasından endişeleniyordum. Bana yaklaşan protestodan bahsetmiş olsa da, planlama toplantılarında neler olup bittiğini nadiren paylaşıyordu. Nerede toplandıklarını bile bilmiyordum! Darband'daki çayhanelerde mi? Şah'ın gizli polisinin gözlerinden uzak gizli odalarda mı? Daha gençken, Homa'nın bana bakışı en iyi özelliklerimin ortaya çıkmasına yardımcı olmuştu. Bana inanmış ve bende inanmaya cesaret daha fazla iyilik ve zeka görmüştü. Ama şimdi? Üniversite üçüncü sınıf öğrencisi olarak, onun yaşam tarzıma bakışı beni utandırdı. Benim çevremde gördüğü gösteriş ve materyalizmi düşünmekten nefret ediyordum. Bundan nefret ediyordum çünkü şehir dışındaki yeni hayatımda özenle beslediğim dünya balonunu patlatıyordu.

Ve yine de. Bizimki kurtarılmaya değer bir dostluktu. Saklamaya değer. Korunmaya değer. Çünkü Homa'nın kalbinin saf olduğunu biliyordum. Sahte olhayranlık duyuyordum. O tanıdığım en gerçek insandı. Ve arkadaşlığımıza bu son tartışmanın bizi engellemesine izin vermeyecek kadar değer veriyordum.

Planladığı protesto o Çarşamba günü gerçekleşti. Kampüse doğru yürürken ana girişte toplanmış bir öğrenci kalabalığı gördüm. Korkak biri olduğum için potansiyel gizli polisin meraklı gözlerinden kaçarak uzaklaştım ama öğrencilerin taleplerini duyabiliyordum. Üniversite eğitiminin her zaman olması gerektiğini haykırıyorlardı. Yönetimden daha da eşitlikçi olmak için değişiklikler yapmasını istediler. Sloganları hedefe yönelik ve spesifikti. Üniversite politikalarını protesto ettiler ve doğrudan Şah'a karşı bir şey söylemediler. Ancak altta yatan akımın derin bir Şah karşıtlığı olduğu açıktı.

Homa kalabalığın içinde, onca insan arasında Abdol'un yanında duruyordu.

Yani, o ikna etmişti

ona katılmak için. Tabii ki Abdol Homa'ya asla hayır diyemezdi. Karşılığında, daha sonra Mehrdad'dan göre, onunla yürüyüşe çıkmayı bile kabul etmişti. Abdol anlattı

Mehrdad, Homa'nın o güne kadar gördüğü en mutlu insan olduğunu, adrenalin ve bulaşıcı bir elektrik enerjisiyle dolup taşığını söyledi.

sonsuza kadar kaçamazdık.

O Cuma günü Niloo'nun nişan partisinde onu gördüğümde daha büyük bir insan olmaya ve ilk önce ben özür dilemeye karar verdim. Bu gergin ghaar'a, incinmiş duygular yüzünden birbirimizden kaçmaya devam edemezdim. Birbirimizle tekrar yüzleşmek zorundaydık. Bir tür ateşkes sağlamalıydık.

İçimdeki en iyiyi biliyordu ama en kötüyü de biliyordu.

Homa beni çok iyi tanıyordu, sorun da buydu.

YİRMİ BİR

Kasım 1963

Parti akşamı arı kovanımı olabildiğince yükseğe iğneledim, makyajımı yaptım ve Homa'yı gördüğümde ona ne söyleyeceğimi zihnimde prova ettim. Annemin terziden benim için sipariş ettiği elbise, ince belimi ve dolgun kollarımı gösterecek şekilde tasarlanmış, beli sivriltilmiş, eteği tülден zengin, koyu yeşil bir ipekti. Elbisenin kesiminin çocuksu görünmesinden endişe ediyordum ama annem kesinlikle öyle olmadığını söyledi.

Elbise kutusunu açarken üç noktaya karar verdim: Homa'dan istemeden de olsa babasının adını tartışmamıza karıştırdığı için özür dileyecek, siyasi planları konusunda istediğini yapabileceğine dair onu temin edecek ve ilk endişemin her zaman onun güvenliği ve emniyeti olduğunu bilmesini sağlayacaktım.

Özrümü kabul ederdi, edeceğinden emindim. Homa kin tutacak biri değildi, bu özelliğine hayranlık duyuyor, hatta gıpta ediyordum. Gecenin sonunda, o ve ben Sousan'ın özel kremalı puilerini yer ve Albay'ın muhtemelen partide giyeceği askeri üniformasının içinde ne kadar absürt görüldüğü hakkında kıkırdardık.

Akşam 8'i biraz geçte Sousan'ın büyük evinin zilini çaldım. Çoğu İranlı ev sahibi gibi Sousan da akşam yemeğini geç servis . Parti misafirleri genellikle ilk saatlerini havadan sudan konuşarak ve aperatif yiyerek geçirirlerdi. Kapıyı açık bulunca geniş fuayeye girdim. İçeride, sekizgen siyah-beyaz desenle döşenmiş Roor ayaklarımın altında parlıyordu. Hafif topallayan bir hizmetçi gelip deve tüyü aldı. Yüksek tavandan sarkan parlak avizeye, ikinci Roor'a çıkan kavisli merdivene baktım. Sousan'ın iki çocuğu yukarıda güvenle uyuyor ? Oğlunu görebilmeyi umuyordum.

bebek kızını görmek için. Ama tabii ki muhtemelen dadılarıyla birlikte üst kata yerleşmişlerdi; şenliği ve neşeyi yetişkinlere bırakmışlardı.

Hizmetçi beni büyük salona açılan bir koridora götürdü. Misafirlerle dolup taşan odanın havası pahalı parfüm ve kolonya kokuyordu. Krem, koyu lacivert ve açık mavi renklerde dokunmuş devasa bir İran halısı, detaylı ve narin geometrik desenlerle Roor'un genişliğini kaplıyordu. Herkes son derece şık giyinmişti: yakut, zümrüt ve safir renginde elbiseler giymiş kadınlar ve elbiselerine uygun ışıltılı mücevherler, takım elbiseli ve hatta bazıları smokinli erkekler. Gruplar ayakta durup sohbet etti ve küçük ordövr tabaklarından yedi. Bazı konukların elinde şampanya olduğunu tahmin ettiğim Rutes vardı.

Sousan'ın partileri Afa rin Molavi'ninkiler kadar gösterişli olmayabilirdi ama kendi başlarına nadir ve son derece göz alıcı olarak efsaneleşmişlerdi. Albay, salonun sonunda yer alan ve ilk kez Afa rin'in partilerinde öğrendiğim viski ve şampanya şişeleriyle dolu derme çatma bar da dahil olmak üzere karısının her türlü hevesini karşılamaktan büyük mutluluk duyuyordu. Afa rin'de alkolü sadece bir kez tatmıştım - tadı bozulmuş vişne *şerbeti* gibi olan birkaç yudum kırmızı şarap. Alkol konusunda içimde bir burukluk vardı: "Müslüman çoğunluklu" ülkemizde pek çok insan kesinlikle içki içiyordu ama o bir kez içtiğim şarap özel bir şey değildi. Salonun etrafına bakındım. Bu kalabalık tam da Homa'nın "batılılaşmış burjuvazi" dediği türdendi.

Homa neredeydi? Sonunda onunla yüzleşmeye ve özür dilemeye hazırdım.

Elinde yuvarlak bir tepsi tutan smokinli bir garson yanımdan geçti ve ben hayır diyemeden bana bir Rute uzattı.

"Ben içki içmem," dedim kimseye sessizce ama Rute'u elime almıştım. Cesaretimi topladım, kendime büyümemi söyledim, bir yudum aldım ve hemen geçirdim. Bu kadar köpüklü olmasını beklemiyordum. En sevdiğim Ka-Na-Da gibi ama daha az tatlı, daha gevrek.

Mehrdad'ı düşünerek bir yudum daha aldım. Onu görmeyi istiyordum. Tanrıya şükür ikimizin de sınavları bir süreliğine bitmişti. Bu gece nihayet doğru dürüst hasret giderebilir, yeniden birlikte olabilirdik. Daha önce, Londra'daki eğitiminden dönen bir kuzenini almak için havaalanına gitmişti. Onu evime gelme zahmetinden kurtarmak için partide buluşmayı kararlaştırmıştık. O neredeydi?

Göz ucuyla Niloo'yu gördüm.

Kıkırdayarak ve gülümseyerek yanıma geldi. Hemen bana sarıldı.

Sarılrken Niloo'nun tanıdık gülsuyu kokusunu içime çektim. Sonra onu bir kol boyu uzattım. "Şu bak!" Dedim, sesimin tıpkı annem gibi çıktığının farkındaydım. "Muhteşem ve güler yüzlüsün. Tebrikler, Niloo Joon!"

"Teşekkür , teşekkür !" Niloo dedi ki. "Burada olmanıza çok sevindim. Sousan kendini tamamen aşmış. Her şey çok ." Geğirdi ve kıkırdadı.

"Sen de mi şampanya içtin?" Ben sordum.

"Sadece birazcık. Size yemekleri göstereyim... sadece mezeleri. Dahası da var!"

Elimi tuttu ve beni odanın diğer tarafındaki gümüş tabaklar, porselen tabaklar ve her boydan katmanlı tabaklarla döşenmiş uzun bir masaya götürdü. *Kuku sabzi*, patates *kuku* ve patlıcan frittata dilimleri, piramit şeklinde yığılmış dolmalar, *közlenmiş* biberler, peynir altı suyunda patlıcan ve domates, söğüş dilimleri ve tepeleme *salata zeytini* ve kızarmış ekmek üzerinde havyar duyularımı alt üst etti. Niloo bana küçük bir tabak uzattı ve üzerine havyarla kaplı iki üçgen tost dilimi yerleştirdi. "Hazar Denizi'nden," dedi. "Bizim İran havyarımız en iyisidir." Isırdım ve havyarın tuzlu deniz lezzetinin tadını çıkardım. Üstündeki limon suyunun tadını alabiliyordum. Şampanyamdan bir yudum daha aldım.

"Homa'yı gördün mü, Niloo Joon?"

"Evet, erken geldi! Sousan'a tüm hazırlıklarda yardımcı olmak için saat 15:00'ten beri buradayım, tabii Sousan'ın hizmetçi ordusu pek bir şey yapmama izin vermedi. Homa gelen ilk misafirdi ve aşçılara yardım etmek için mutfığa girmekte ısrar etti. Sousan ona buna gerek olmadığını söyledi ama Homa'nın nasıl biri olduğunu bilirsiniz; hayır cevabını kabul etmez! Bu arada, o elbisenin içinde muhteşem görünüyor. Ona senin verdiğini mi söyledi?"

"Öyle mi?" Ben sordum.

"Çok çarpıcı görünüyor. Kesim onu gerçekten sıçratıyor."

"Oh." Elbisenin Homa'ya yakışmasına sevinmişim, tabii ki . Şampanyayı biraz daha yudumladım.

Niloo içimdeki güvensizliği fark etmiş olmalı ki hemen "Bu yeşil sana çok yakışmış canım! Sana çok yakışmış!"

Ona teşekkür ettim. Kendi elbisemin kesiminin çocuksu olduğuna dair endişelerimin yerine Homa'nın çok güzel görünmesine rağmen ona bir özür borçlu olduğumu düşündüm.

"Yani mutfakta mı? Muhtemelen patronluk taslıyordur!"

Niloo güldü. "Sanırım öyle! Onu salonda hiç görmedim. Homa'nın bu parti işlerinden nasıl nefret ettiğini bilirsin. Dürüst olmak gerekirse, bile onur duydum."

"Sana tapıyor. Senin için havyarlı ve şampanyalı bir burjuva partisine katılarak büyük bir fedakârlık yaptı!" Huzursuzca güldüm ve Rute'umu havaya kaldırdım. Niloo'ya tartışmadan bahsetmemiştim ve Niloo'nun rahat tavırlarından Homa'nın da bahsetmediği anlaşıyordu. "Ben 1. Homa'ya gidiyorum, tamam mı? Keyfine bak, keyfine bak! Bu arada, senin şu yakışıklı lancé'n nerede?"

"Albay ve diğer bazı adamlarla birlikte salonun yan odasında. Albay'ın ithal purolarını içiyor. Hooman onları içtikten sonra hep Albay gibi kokar."

"Mehrdad da öyle!"

Sousan lisedeyken nişanlandığından beri Niloo'yla Albay'ın puro sevgisi ve önlenemez tütün kokusu hakkında sürekli şakalaşırdık.

Niloo, "Onlara kıyafetlerini havalandırmalarını söylememiz gerekecek, bu ," dedi.

Boş şampanya Rute'umu bir masaya bıraktım, salondan çıktım ve bir koridordan geçerek Sousan'ın büyük mutfağının beyaz, sallanan çift kapısına doğru ilerledim. Sousan yatılı bir aşçı tutuyordu ama büyük partileri için ek aşçılar tutuyordu. Elimi kapıya bastırdım ve menteşesi küçük bir gıcırta çıkardı. Sonra durdum ve iyi şans getirmesi için arı kovanımı okşadım. Kapıyı iterek açtım ve nar pekmezinin ekşi kokusu beni saran buharlı ve mis kokulu mutfığa adım attım. Demek bu akşam menüde *fesenjoon* vardı. Bunu düşününce çocuksu bir haz duydum. Ne kadar üzgün olduğumu söyleyecektim ve Homa

beni affederdi. Sonra onu o mutfaktan sürükleyerek çıkarırdım. Belki Homa'yı dans etmeye bile ikna edebilirdim.

İlk başta onu zar zor gördüm. Ama işte oradaydı, ocağın başında tek başına, elinde büyük bir kaşıkla büyük bir tencerenin üzerine eğilmişti. Kaşığı tencereye daldırdı, bir kaşık çıkardı ve üzerine üfledi.

Mutfağın arka köşesinden gelip ona doğru yürüdü. Yakın durdu ve eğildi. Kaşığı onun ağzına doğru kaldırdı. Adam gözlerini kapadı ve kadının ikram ettiği şeyin tadına baktı. Gözlerini kocaman açtığında büyülenmiş görünüyordu ve gülümsedi.

Sadece bana gülümsediği gibi gülümsedi.

Kollarım karıncalanmaya başladı ve bu his, varlığımın her bir zerresi sadece öfke diyebileceğim bir şeyle uğuldayana kadar yayıldı. Çünkü Homa'nın hemen yanında Mehrdad vardı. Ona aldığım gömleği giymişti. Mutfağın buharında saçları daha da dalgalıydı. Homa'ya gülümseyip duruyordu.

Güldü.

Vücudum öfkeyle gerilmişti. Orada durmuş, çift kapılardan birini kolumla açık tutarken, güçlü bir deja vu hissine kapıldım. Birden yine on yaşına dönmüştüm, başımda kâğıttan bir taçla okuldan eve döndüğümde annemle Mesut Amca'yı yatağın üzerinde sarmaş dolaş bulmuştum. Bu aynı şey değildi - beynimin bir kısmı öfkem içinde bile bu gerçeği kaydedebiliyordu. Ve yine de. Kulaklarıma kan hücum etti; enseme ve kafa derime keskin iğneler batırılmış gibi hissettim. Ona bu kadar yakın olmamalıydı. Ona her neyse ondan tattırmamalı, eğilip ona doğru eğilirken kaşığı ağzına götürmemeliydi. Stal neredeydi? Bu doğru değildi. Adil değildi.

Ellie Joon, onun senin sahip olduğun şeyi istediği hiç geldi mi?

Dönen kafamın içinde annemin sesini duydum. Şampanya içmemeliydim. Havyarın tuzlu deniz tadı, mide bulandırıcı metalik bir Ravor ile ağzıma geri döndü.

O mutfaktan ayrılmam gerekiyordu. Boş sınıftaki tartışmamız sırasında öfke ve hayal kırıklığı içinde söylediğim sözler Homa'yı bu kadar rahatsız etmiş miydi? Bu bir tür hüznü intikam mıydı?

Gitmek için döndüm. Kapı sallandı ve menteşe tekrar gıcırdadı. Bu sefer duymuş . "Hey!" diye seslendi Homa. "Ah, sen misin Ellie? Merhaba!"

Arkamı döndüm.

"Ellie Jan!" Mehrdad şaşırmış ama neşeli görünüyordu. Ben koştum.

Büyük salonda, müzikleri garip bir şekilde çekici olan canlı bir grup sahne alıyordu. Caz. Amerikan filmlerinden biliyordum. Sousan ve onun aptal partileri. Hep yabancıları taklit ederdi. Sonra Homa gibi konuştuğumu fark ettim ve bu beni daha öfkeliendirdi. O hep aklımdaydı, hep benimle iç içeydi. Bana ihanet ettiğinde bile.

Çünkü o mutfaktaki yakınlıkları bana ihanet gibi gelmişti. mı yoksa Homa'ya mı daha çok kızdığımı bilmiyordum. Homa hiçbir erkeğe karşı bir şey hissetmediğinde ısrar ediyordu! "Mehrdad'ın gözlerinin içine bakmak" istiyordu! Ona karşı bir şeyler hissediyordu ve bu artık benim için çok açıktı. Bunu daha önce görmemekle ne kadar aptallık etmişim!

Salondaki cesetleri iterek geçtim ve ilk koridora, oradan da fuayeye yürüdüm. Sekizgen siyah-beyaz fayanslar başımı döndürdü. Biraz hava almam gerekiyordu. Ön kapıyı açtım ve aceleyle birkaç basamak indim. Ön bahçe ağaçlardaki fenerlerle aydınlatılmıştı. Gece havası serinletici ve ferahlatıcıydı. Nefesim pürüzlüydü. Vücudum hâlâ titriyordu.

"Ellie! Ellie, bekle!"

Homa beni dışarı kadar takip etmişti. Geldi ve ona verdiğim kahverengi elbiseyle yanımda durdu. Benim için çok uzun olan bu çirkin elbise ona çok yakışmıştı. Fenerlerin loş ışığında bile Niloo'nun haklı olduğunu anlayabiliyordum. Homa zarif ve oldukça güzel görünüyordu ve nefret ediyordum.

"Lütfen, benimle konuşma," dedim.

"Ellie! Senden özür dilemek istiyordum."

O zaman omzundan sarkan halı kaplı bir çantası olduğunu fark ettim. Dikdörtgen şeklinde ve büyüktü; farklı renklerde yün parçalarından örülmüş bir askıya asılmıştı. Çanta elbisesiyle korkunç bir uyum içindeydi. Süslü bir partiye böyle bir çanta taşımak kimin aklına gelirdi ki? Aklıma kaba bir düşünce geldi: Kızı şehrin dibinden çıkarabilirsin ama şehrin dibini kızıdan çıkaramazsın. Şimdi de benden özür mü dilemek istiyor? Hiç utanması yoktu!

"Bak Ellie," dedi Homa. "Geçen hafta yaptığımız tartışma çok aptalcaydı. İkimiz de önümüzde sınavlar olduğu için bunalmıştık. O zamandan beri kaçındığım için seni incitmek istememiştim."

İnançsızlıkla sarsıldım. "Bunun için mi özür dilemek istiyorsun?"

"Evet. Bak, *ghaar* olmamızı *-birbirimize* sessiz davranmamızı istemiyorum. Lütfen barışalım. Sousan bu partiyle çıldırdı, sence de öyle değil mi? Ve Niloo çok mutlu görünüyor..."

Beni aptal mı sanıyordu? Ne kadar saf olduğumu düşünüyordu? "Benimle konuşma," diye tekrarladım.

"Ellie! Üzgün olduğumu söyledim, hadi ama..."

"Seni Mehrdad'la mutfakta gördüm."

"Biliyorum," dedi.

Yine içimden bir öfke geçti. "Liseme gelmen, arkadaşlarımı çalman, her benimle yarışman yetmedi mi? Üniversitemizde politikaya ve notlara kafayı takmış bir manyak olman? Şimdi lancé'mle mi uğraşacaksın?"

Fenerlerin ışığından Homa'nın yüzündeki ifadenin değiştiğini görebiliyordum. Tamamen şaşkın görünüyor. "Kimse Rirting yapmıyordu."

Ona sırtımı dönüp eve yürümek, partiyi geride bırakmak istedim: salondaki müziği, kızarmış ekmek üzerindeki havyarı, mutfaktaki tencereleri, beceriksiz lancé'mi ve iki yüzlü arkadaşımı.

Yoldan aşağı, Sousan'ın ön bahçesinin devasa kapılarına doğru ilerlemeye başladım. Homa beni takip etti, omzumdan tuttu ve yüzümü ona dönmemi sağladı. "Çok yanılıyorsun. Belki de alkol almışsındır? İyi misin?"

Onu kendimden uzaklaştırdım.

Homa sakince, "Olacak olan şu," dedi. "*Ben* eve gideceğim. Sen de Mehrdad'a gideceksin ve partinin geri kalanının tadını çıkaracaksın. Bu konuşmayı yaptığımızı bile unutacağım." Döndü, kapıya doğru yürüdü ve Albay'ın güvenlik biriyle birkaç kelime konuştu. Güvenlik görevlisi kapının kilidini açtı, parmaklarıyla ıslık çaldı ve bir dakika içinde Sousan ve Albay'ın büyük partileri için ayarladıkları hattan bir taksi geldi.

Güvenlik görevlisi Homa'nın taksiye binmesine yardım etti.

"Bekle!" diye seslendim. Beynim sis içindeydi ve başımın ağrımaya başladığını hissedebiliyordum. Patika yolda sendeleyerek ilerledim.

Ben yaklaşırken Homa taksinin arkasından eğildi. "Partiye geri dön, Ellie. Mehrdad'ın yanına dön. Niloo ve Hooman'a geri dön ve Sousan'a iyi olduğunu söyle. Kendinde olmadığını söyleyebilirim. Bak, bu partilere gelmememin bir sebebi var. Ben buraya ait değilim. Hiçbir zaman da . Niloo için geldim. Tek sebebi bu. Belki senin için de. Konuşabileceğimizi umuyordum. Sana geçen gün protesto hakkında tartışmamızı açıklamak istiyordum..."

sözünü bitiremeden, ben bir şey söyleyemeden taksi hareket etti.

Birkaç dakika tek başıma durdum ve gece havasını derin derin içime çektim.

Ben içeri girdiğimde Mehrdad fuayedeydi. "Sen iyi misin? Her yerde seni arıyordum!"

"Biraz hava almaya ihtiyacım vardı," dedim soğuk bir şekilde.

"Neden öyle kaçtın? Peşinden gelmek istedim ama Homa gelmememi söyledi. Bana ikinizin siyasi bir tartışma yaşadığınızı ve üzgün olduğunuzu söyledi. Seninle yalnız konuşmak istediğini söyledi. Özür dilemek için."

Kızgın bir homurtu burnumdan çıktı. "Şimdi mi? *'Homa yapmamamı söyledi!'*" Çocukça bir şekilde onu taklit ettim.

"Ellie, sana ne oldu böyle?"

"Seni mutfakta gördüm. Ona sokuluyordun. Lanet bir aptal gibi gülümsüyordun,!"

Dakikalar önce Homa'nın yüzünde gördüğüm aynı şaşkın ifadeyle bana baktı. "Ne oluyor?"

"Şu anda seninle konuşmak istemiyorum Mehrdad." Ona istemiyordum. Başım çatırdıyordu.

Elini koluma koydu ama ben salladım. "Kendimi gerçekten iyi hissetmiyorum. Yalnız kalmaya ihtiyacım var."

O sırada Sousan, paltomu ilk alan hizmetçiyle birlikte geldi, emir gibi gelen bir şeyler söylüyordu. Mehrdad Sousan'a çaresiz bir bakış atmış olmalı, çünkü hemen "Sorun ne?" diye sordu.

"Hiçbir şey." Mide bulantısı beni tekrar vurdu. Karnımı tuttum. "Birkaç dakikalığına bir yere uzanabilir miyim?" Önce Mehrdad'a sonra da Sousan'a baktım. "Yalnız."

"Elbette," dedi Sousan bir kadının diğerine attığı bakışla. "Solgun görünüyorsun. Merak etmeyin. Benimle gel."

Elimi tuttu, Mehrdad' ve hizmetçiye kadınların sorunlarıyla nasıl ilgileneceğini bildiğini gösteren güven verici bir baş selamı verdi ve sonra beni koridordan geçirerek salonun karanlık bir odasına götürdü.

Sousan bir lambayı yaktı ve Albay'ın tütün kokulu çalışma odasında olduğumuzu fark ettim. Kitap rafları Roor'dan tavana kadar uzanıyordu ve bordo, avcı yeşili, kahverengi ve siyah kapaklı kitaplarla doluydu. Bana en yakın rafların sırtlarında Farsça, İngilizce, Fransızca ve başka dillerde yazılmış yazılar görebiliyordum.

Sousan beni dev bir maun masanın birkaç adım ötesindeki deri koltuğa götürdü. "Sen şuraya uzan Ellie Joon," dedi. "Sana biraz *chai nabat* getirmemi ister misin?"

"Hayır, buna gerek yok." Regl krampları da dahil olmak üzere her rahatsızlığa iyi geldiği söylenen çayın içindeki akide şekeri teklifini reddettim. "Sen partine geri dön Sousan Jan. Niloo seni arıyor olacak. Benim adıma ondan özür dile. Sadece birkaç dakika uzanmam gerekiyor." "Kadın sorunları" maskaralığına devam ettim ve karnımı tuttum. "Nasıl olduğunu bilirsin." Mutfakta gördüklerim karşısında duyduğum fevri ve kıskanç öfkeyi Sousan'a kesinlikle anlatmak istemiyordum.

"Pekâlâ," dedi Sousan. "Sen uzan, ben de seni birazdan kontrol ettireyim. İstediğin kadar dinlenebilirsin." Beni kanepeye yatırdı, yanağımdan nazikçe öptü ve sonra fısıldadı, "İyi haber şu ki, evlendikten sonra hamile kaldığında, *inşallah*, bu korkunç kramplardan kurtulacaksın. Dört gözle bekleyeceğiniz çok şey var Kraliçem!"

YİRMİ İKİ

Kasım 1963

Sousan lambayı söndürdü. Kanepenin derisi tereyağlı ve şaşırtıcı derecede yumuşaktı. Elbette Albay'ın çalışma odasında en iyisinden başka bir şey olmazdı. Gerçi hava hâlâ tütün kokuyordu ama hizmetkârlarının ovalaması bile bu kokuyu yok edemezdi herhalde. Orada uzandım ve gözlerimi kapattım. Kıskançlığım hızla utanca dönüştü. Sanki aniden bir şalter atmış gibi, ne kadar aptal olduğumu açıkça gördüm. En kötü dürtülerimin beni alt etmesine izin vermiştim. Çocukça davranmış ve Homa'yı kelimenin tam anlamıyla kendimden uzaklaştırmıştım. Mehrdad'ın önünde bir aptal gibi davranmıştım. Peki ne için? Onları öpüşürken ya da uygunsuz bir şekilde dokunurken , değil mi? Mehrdad'ı Homa'ya gülümserken görmüştüm. Mutfakta. Ya sadece arkadaşlarla ve güzel yemeklerle dolu bir partide oldukları için mutlulysalar? Onlar da benim sayemde arkadaş olmuşlardı. Birbirlerinin arkadaşlığından gerçekten keyif aldıklarını biliyordum. Ne zaman, ne zaman, *ne zaman* en kötü özelliğim olan bu çılgın kıskançlığı aşacaktım? Tanrı aşkına, yirmi yaşındaydım. Üniversitede üçüncü sınıf öğrencisiydim. Genel olarak daha iyi bir muhakeme yeteneğim olmasını dilerdim. Yeşil gözlü canavarın beni bu kadar sık alt etmemesini dilerdim.

Karanlık odada yatarken en ufak bir müzik, kahkaha ya da ses bile duyamadım. Albay'ın kendisi için kurduğu güzel bir düzen. Her zaman burada inzivaya çekilebilirdi: evin karmaşasından, çocuklarının ihtiyaçlarından, karısının iniş çıkışlarından, hatta hizmetçilerden ve onların olası dramlarından kaçabilirdi. Albay'ı masasında önemli belgeler yazarken hayal ettim. Askerler ne tür belgeler yazardı? Savaş planları mı? İç çektim. Dünya hakkında ne kadar az şey biliyordum! Değişmeyi, büyümeyi, olgunlaşmayı ve bütün olmayı ne kadar çok istiyordum! Kendi öfke nöbetlerim beni yoruyordu.

Gözlerim kapalı ne kadar yattığımı bilmiyorum. Tül eteğim dizlerimin üzerinde gülünç bir şekilde yükseliyordu; çocukluğumun gerçek bir simgesiydi. Bir gün

büyüdüm. Büyümek zorundaydım. Bir gün sakın olacak ve güvensizliklerime bu kadar boyun eğmeyecektim. Mehrdad için iyi bir eş ve Homa için en iyi arkadaş olacaktım. Bir gün çocuklarım olacak ve hiç sahip olmadığım türden anlayışlı ve şefkatli bir anne olacaktım. Çocuklarıma, herkesin onları yakalamak, kem gözle bakmak, mutluluklarını mahvetmek için *peşlerinde* olduğunu hissettirmeyecektim. Kendi çocuklarıma farklı şekilde öğretirdim. Onlara dünyanın, onları derinden önemseyen ve geliştiklerini görmek isteyen insanlarla dolu olduğunu öğretirdim. Bunu bir hayal edin. Sadece kendi zehirli kötü alışkanlıklarımı aşmakla kalmayıp aynı zamanda çocuklarıma en iyi özellikleri de aktarabildiğimi hayal edin. Evet, güvenli, kendine insanlar yetiştirirdim. gelen şüphe, üstünlük taslama ve paranoya döngüsünü kırabilirdim. Belki de babam biri değildi. Neden onun hakkında bu kadar az şey biliyordum? Onu neden kaybetmiştim? Asıl kederim su yüzüne çıktı. Belki de annem, kocası ve kız kardeşi bu kadar genç yaşta ölmeseydi, başkalarına karşı bu kadar güvensiz ve aşırı şüpheli olmazdı. Hayat ona o darbeleri vurmasaydı. Belki de. Belki de olmazdı.

Babamı özledim. Hâlâ yaşayan bir babam olsun istedim.

O sırada kapı açıldı. Hizmetçinin elinde bir tepsi *chai nabat* ve hurmayla döndüğünü düşündüm; ta ki balgamlı bir öksürük duyup taze tütünün keskin kokusunu alana kadar. Işık bir anda yandı. Gözlerimin önünde yüzen karanlık noktalara göz kırptım.

"Eh! Canım, seni orada görmedim."

Albay'dı.

Hızla doğruldum, başımı mütevazı bir şekilde eğdim ve bacaklarımı Rui eteğimle . "*Sarhang*, merhaba," dedim. "Çok özür dilerim, ben de tam burada dinleniyordum." Sousan ve Albay yıllardır birlikteydiler ama aradaki yaş farkı beni hâlâ bir ebeveyn ya da öğretmenle konuşan gergin bir öğrenci gibi hissettiriyordu. Beni her zaman temkinli yapardı.

Kanepeye yaklaştı, inanılmaz genişlikteki omuzlarıyla üzerimde yükseldi. Şaşırtıcı bir şekilde askeri üniformasını giymemişti. Albay'ın yüksek askeri rütbesi Sousan için büyük bir gurur kaynağıydı. Açık renk şık takım elbisesini, beyaz gömleğini ve lavanta rengi papyonunun tuhaf dokunuşunu inceledim.

Elini göğsüne koydu ve hafifçe eğildi. "*Eradatmandam*." Beni resmi bir şekilde ama biraz da eğlenerek selamladı.

Gitmek için ayağa kalktığımda boğazını temizledi ve tekrar konuştu. "Elaheh Khanom, lütfen. *Rahat bash*. Rahat bash. Lütfen kal, rahat ol. Seni yemeyeceğim." Bu son açıklamadan sonra o kadar derin bir kahkaha attı ki neredeyse öksürük gibi geldi. Benden uzaklaştı ve masasının arkasına oturmaya gitti.

Kanepenin yanında donup kaldım. Daha önce onunla hiç yalnız kalmamıştım. Sözleri beni huzursuz etti.

Neden bir kez olsun cesur olamadım? İnsanların içindeki kötülüğü değil de iyiliği göremedim. Bir kez olsun.

Kanepeye yerleştim, olgun olmaya kararlıydım.

"Yan odada sevgilini gördüm. Onunla bir sigara içtim," dedi Albay. Masasından bir dolmakalem aldı ve kapağını açtı. Kalemin gövdesinden namlu muhafazasını çıkardı. "Senin şu lancé çok hoş bir adam. Ne ?"

"Kimya," dedim.

"Bir bilim adamı!" diye iç geçirdi derin bir hayranlıkla. Bir şişe mürekkep açtı ve dolmakalemin ucunu daldırdı. "Ve siz... Sousan bana yabancı diller üzerine çalıştığınızı söyledi?"

"Evet, *Sarhang*." Ona unvanıyla hitap ettim. Albay liseden sınıf arkadaşım ile evli olabilirdi ama yine de benim büyüğümdü ve yüksek rütbeli bir askerdi. Saygımı gösterdim ve oturduğum yerde kaldım. "İngilizce çalışıyorum," dedim.

Şaşırmış görünüyordu. "İngilizce mi dediniz? Fransızca değil mi?" "Hayır, İngilizce."

"Çoğumuz ikinci dil olarak Fransızca öğrendik. En azından ben. Sevdiniz mi? İngilizce?" Kocaman parmaklarıyla kalemin kartuşunu pompalamaya devam etti. "Sanırım bu konuda oldukça bilgilisiniz. İngilizce eğitimin büyüklerin eserlerini tercüme etmene olanak sağlıyor mu canım?"

"Kendi yolumu çiziyorum," dedim. "Çok şey öğreniyorum."

"Bazıları İngilizce'nin gelecekte iş ve *ticaret* dili olacağını söylüyor," dedi Albay, sanki iş ve *ticaret* daha az sofistike olanlar için 1 kaynakmış gibi son kelimelerini alaycı bir şekilde vurgulayarak. "Ve Tanrı biliyor ya, bir politik saçmalık."

Kalemi mürekkeple doldurmayı bitirdi, namlusunu ve kapağını yerine yerleştirdi ve masanın üzerine bıraktı. Sonra büyük, yuvarlak bir kristal kül tablasını kendisine doğru sürükledi. Göğüs cebinden kalın bir puro ve kibrit kutusu çıkardı. Kibrit çöpünü çaktı, puroyu yakarken yüzü gölgeler içindeydi.

Tütünden bir yudum aldıktan sonra, "Seni rahatsız etmeyecek mi?" diye sordu. Belirsiz nezaketine aynı derecede belirsiz bir güvenceyle karşılık verdim.

"Hayranlık içindeyim" -dumanını üfledi- "sadece hayranlık içindeyim, sizin neslinize. Siz genç kadınlar alkışlanmalısınız. Biz İran'da ataerkil bir toplumuz. Bunu size söylememe gerek yok!" Yine o yapmacık kahkahasını attı. "Ama siz genç kadınların kendinizi eğitme, ilerleme ve iz bırakma şekliniz, ülkemizi dünya sahnesinde daha da büyük bir yıldız haline getirecek! Ben kadınların eğitime inanıyorum. İlerlemeye inanıyorum. Geleceğe doğru yürüyüşe inanıyorum. Sousan'a çocuklar biraz daha büyüdükten sonra onun da gidip üniversite diploması alması gerektiğini söyleyip duruyorum. Ona sürekli çok geç olmadığını söylüyorum."

Belki de sandığımdan daha ilericiydi, gerçi evlendikten sonra Sousan'ı ziyaret ettiğim onca zaman içinde bir kez bile bana Albay'ın kendisini üniversite diploması almaya teşvik ettiğinden .

"Ve Niloo... ders çalışan o, ne?" diye sordu aniden.

"" dedim. "Tahran Üniversitesi'nde benimle ve Mehrdad'la birlikte değil. Bazargani Üniversitesi'nde."

"Eh, o bir alanın da, olayların şemasında, sanırım bir yeri var." Sigarasının külünü kül tablasına döktü. "Siz başarılı genç kadınlara bravo! Ya diğer arkadaşınız... Sousan'ın bana şehir merkezinden geldiğini söylediği çok zeki olan? Sanırım hukuk okuyor. Adı neydi?"

"Homa?" diye sordum. Zihnimin gözünde Homa'nın giden taksinin camından eğilmiş görüntüsünü gördüm. Zavallı sevgili arkadaşım. Kıskançlık patlamamdan dolayı kalbim utançla doldu. Başımı kaldırıp Albay'a baktım. "Haklısınız, Homa çok zeki. Bir gün yargıç olacak."

Albay sandalyesinde arkasına yaslandı ve purosunu tekrar emdi. "Düşünebiliyor musunuz!" dedi hayretle. "Adalet salonlarımızı kadın yargıçların yönettiği günleri hayal ediyorum. Dürüst olmak gerekirse, bence o zaman daha iyi oluruz! Ben sandığın gibi eski kafalı bir huysuz , sevgili Elaheh!" Kendi sözlerine bir kez daha güldü.

Kıbarca gülümsedim. Babamın bu konular hakkında ne hissedeceğini bile bilmiyordum; yakın arkadaşlarımın hırslarını onunla paylaşmak nasıl olurdu? Beni, Niloo'yu, Homa'yı ve Sousan'ı gururla teşvik eder miydi? Albay'a baktım. Babamın favorileri orta yaşta kırılır mıydı? Büyük ve önemli bir masanın arkasında oturur muydu?

"Sığ insanlar Sousan'la genç ve güzel olduğu için evlendiğini düşünüyor. Ki öyle, gerçekten de öyle." Gülümsedi ve uzaklara baktı. "Ama gerçek şu ki, sizin kuşağınızdaki kadınların cesaretini tercih ederim. Hayran olduğum şey bu. Korkmuyorsunuz. Cesursunuz. Sen ve arkadaşların *şir zan*'sınız!"

Shir zan. Farsça bir deyim olup "aslan kadınlar" anlamına gelir. Homa'nın bana hep büyüyünce dişi aslan olacağımızı söylemeyi severdi. Bunu ilk söylediğinde çarşının avlusundaki çıkıntıda oturmuş dondurmalı sandviçlerimizi yiyor ve geleceğimizi tartışıyorduk. Koltukta biraz daha dik oturdum. Gururla çenemi biraz daha yukarı kaldırdım. Albay haklıydı. Artık *şir zan* , değil mi? Ülkemizde yepyeni bir sınırın eşiğindeydik. "Bunu söylemeniz çok nazikçe. Ve doğru!" Söylemeye cüret ettim.

"Ben kadınların haklarını savunan biriyim," dedi. "Ve aktivistlere hayranım. Hepiniz politik olarak çok bilinçlisiniz. Uyanıksınız. Korkmuyorsunuz."

"Bazılarımız diğerlerinden daha fazla," diye mırıldandım.

Yukarı baktı. "Öyle mi? En cesur kim? Sensin! Bahse girerim sensin, Elaheh Khanom!"

"En cesur mu? Kimin en cesur olduğuna hiç şüphe yok." Onu partiden sildikten sonra gecenin karanlığında kaybolan arkadaşımı düşündüm yine. "En cesuru Homa Roozbeh."

Sırıttı ve başını salladı. "Avukatın! Gelecekteki yargıcın! Ya da *bizim yargıcımız* mı demeliydim! Ülkenin yargıcı!" Purosunu saygıyla kaldırdı. "Peki tam olarak neden en cesur o?"

"Kızın hiç korkusu yok. İnsanların haklarıyla gerçekten ilgileniyor. Geri ... kendi adıma konuşayım... biraz bencil ve dar görüşlü olabiliyoruz. Ama Homa bu ülkenin geleceğini gerçekten önemsiyor."

"Ne kadar takdire şayan. Örgütlenmekten korkmayan aslan yürekli bir kadına benziyor?"

"Kesinlikle! O kimsenin aptalı değil. Cesaretle dolu."

Albay düşünceli bir şekilde purosunu emdi. "Bu ülkede buna ihtiyacımız var. Dışarıdaki en cesur genç kadınların Tudehi komünist hareketine katılanlar olduğunu düşünüyorum. En cesurları onlar değil mi? Onların politikalarına katılmıyorum - dikkatinizi çekerim, ben gururlu bir kapitalistim. Ama aynı zamanda bir yankı odasında yaşamamaya gayret eden bir tür akademisyenim. Marx'ımı okudum. Her türlü görüşü okumayı severim. Ve bu ülkenin genç komünist kadınları, onların *mücadelesine* hayranım. Cesaretlerine. Kesinlikle görüşlerini yazı ve benzeri yollarla yayıyorlar. Bakın, Elaheh Khanom, dostlar arasında söyleyeyim, benim küçük kız kardeşim de komünist inançlara yabancı değil."

"Gerçekten mi?"

"Elbette! Ve yine, politikasına katılmayabilirim ama kız kardeşimin aslan yüreğini inkar edemem. Baştan aşağı komünisttir ve gençlik hareketinde oldukça aktiftir." Son kısmı fısıldadı. "Senin Homa gibi mi?"

"Evet!" Dedim ki. "Ben de onların politikalarına katılmıyorum. Ama o çok cesur biri. Geçen haftaki üniversite protestosunun düzenlenmesine bile yardım etti."

Bana şaşkınlıkla baktı. "Şimdi mi?" Gözlerini benden ayırmadı.

Eğer beni "yiyip " isteseydi, şimdi çoktan 111'sini yemiş olduğu izlenimini veriyordu.

Bunu restoran mutfağında yapmadılar.

Onu Café Andre'ye ya da Darband'daki bir çayevine kadar takip etmediler.

Tanrı'ya şükürler olsun ki bunu, annesinin, kız kardeşinin ve erkek kardeşinin tanık olabileceği, evinin önündeki sokakta yapmadılar. Onu üniversite bahçesinin dışında yakalamışlar. Ertesi gün.

Ders çalışmak için kampüse gidiyordum. Önümde Homa'nın sırtını gördüm. Her zamanki sakın yürüyüşüyle yürüyordu, yanında çantası vardı. Ona yetişmek için koştum, onu ve Mehrdad'ı mutfakta kıskandığım için aptal gibi davrandığımı söylemek için.

karşıya geçmek üzereydi. Bir ayağı çoktan kaldırımdan aşağı inmişti. Ona . Birden bir araba tehlikeli bir şekilde bana yaklaştı ve bir an için bana çarpacağını düşündüm. Sonra araba vınlarak yanımdan geçti ve Homa'ya doğru yaklaştı. Siyah takım elbiseli ve koyu renk güneş gözlüklü iki adam dışarı fırladı, onu yakaladı ve arka koltuğa itti.

Çığlık attım ama artık çok geçti.

Arabanın peşinden koşmak, onu yolda kovalamak istedim. Saniyeler içinde gözden kayboldu.

Gevşek ve sessiz durdum.

Daha sonra annesini aradım ve bilgi almak için yalvardım. Homa'ya yöneltilen suçlamaların "tacı ve tahtı" yıkmaya yönelik bir girişim olduğunu söyledi. Homa tutuklandı ve Evin Cezaevine konuldu.

"Bu nasıl oldu?" Titrek bir sesle sordum. "Neden şimdi?" Annesi bilmediğini söyledi. Gitmesi gerektiğini söyledi.

Ahizeyi yerine koyduktan sonra korku ve endişe içinde telefonun başına oturdum.

Homa'yı ne kadar tutacaklardı? Ona ne yapacaklardı?

Zaman , her şeyden önce inkâr etmek istediğim şeyi görmezden gelmek imkânsız hale geldi: *Ya benim bu işle bir ilgim varsa?*

YİRMİ ÜÇ

Kasım 1963

Parktaki çiftler Kasım ayının serin havasında el ele yürüyorlardı. Çıtalı ahşap bankta yer değiştirdim. Yakında akşam olacaktı. Havada yılın ilk karından önce gelen türden bir serinlik vardı. Her an ilk yağlı tırmığın yağmasını bekliyordum, sonra bir başkasının, tüm Tahran yumuşak bir örtüyle kaplanana kadar. Şehrin beyaza bürünmesini istiyordum. Sürekli saatime bakmaktan dikkatimi dağıtacak bir şey olsun istedim. Benden çok uzakta olmayan bir bankta iki çocuk bir paket kavrulmuş fındığı paylaşıyordu. Sürekli sohbet ediyor ve ara sıra gülüşüyorlardı. Başka tarafa baktım. Haftalardır bu buluşmayı ayarlamaya çalışıyordum. O neredeydi? Bu parkta, bu bankta buluşmak üzere anlaşmıştık ve ben onu görmek ve her şeyi açıklığa kavuşturmak için yarım saat erken gelmiştim. Ama şimdi kesinlikle geç kalmıştı.

"Ellie, merhaba."

Yukarı baktım ve . Sousan. Yüzü siyah kürklü bir Kazak şapkasıyla çevriliydi ve uzun siyah bir kürk manto giymişti. Bakımlı ellerinde altın zincirli yılan derisi bir çanta tutuyordu. Rus aristokrasisine ait bir fotoğraftan fırlamış gibi görünüyordu. Makyajı kusursuzdu ama gözlerinin altında hiçbir kapatıcının gizleyemeyeceği bir grilik vardı. Yanıma oturdu.

"Geldiğiniz için teşekkür ederim," dedim. "Fazla kalamayacağım."

"Çok fazla vaktinizi almayacağım," dedim. Eski dostumla bu kadar sert konuşmak garip hissettirdi.

Birbirimize bakmak yerine önümüze baktık. Sousan'ın rahatsız olduğu . Park üç genç kızın ciyaklamalarıyla çınladı.

Çocuklar patikada hızla koşuyorlardı. Çaresiz anneleri de peşlerinden koşuyordu.

"Nasıl yapabildin, Ellie?" Sousan sonunda fısıldadı. "Ona nasıl söyleyebildin?"

"İsteyerek . İsteyerek yapmadım. Annemin hayatı üzerine söz veriyorum!"

"Homa'yı ele verdin, Ellie. Kocama onun komünist faaliyetlerini anlattın. Nasıl bu kadar aptal olabilirsin?"

Kelimelerim aceleyle döküldü. "Sousan, sanki şefkatli bir babaymış gibi benimle sohbet . Sadece Homa hakkında değil, herkesin ne okuduğu hakkında sorular sordu. Mehrdad hakkında. Ve Niloo hakkında. Ve benim hakkımda. Ne yapmam gerekiyordu? Onu görmezden mi geleyim? Bunu yapamayacağımı biliyorsun. Kibarlık ediyordum!"

Güneş artık tamamen batıyordu. Her geçen dakika havanın sıcaklığı düşüyor .

"Daha dikkatli olmalıydın."

"Bu... zararsız bir sohbet gibi *görünüyordu*! Kendi kız kardeşinin komünist olduğunu söyledi. Bana genç kadınların bu cesaretine hayran olduğunu söyledi. Sanki tüm alkışlıyormuş gibi konuştu. Albay... SAVAK ajanlarıyla konuştu mu? Söyleyin bana. Gizli polise Homa'dan bahseden o muydu? Benim yüzümden mi? Gerçeği bilmem gerek."

Sousan derin bir iç çekti. Bu, aptalların arkadaşlığına katlanmak zorunda cefakâr bir kadının iç çekişiydi. "Onlarla konuşmasına gerek yok."

Bankta kıpırdamadan oturdum. Belimin ter birikirken tüm vücudum sıcaktan kızardı, sonra soğudu ve nemli bir hal aldı. "Ajanlarla konuşmasına gerek yok çünkü o bir ajan, öyle mi? Bunu mu demek istiyorsun?" Sesim titrek çıkıyordu.

Sousan ellerine baktı ve sessizce, "Bildiğini sanıyordum," dedi. "Bir casusla mı evlendin? Ne zamandır biliyorsun?"

Sousan sessizdi.

"Onunla nasıl yaşayabildin? Kendinle nasıl yaşayabildin?"

Sousan çenesini yukarı kaldırdı ve bana tiksintiyle baktı. "Lütfen Ellie. Kendini beğenmişliğini bir kenara bırak. Sanki sen ve ailen hükümetimizin yaptığı her şeyden büyük fayda sağlamamışsınız gibi. Senden ders almaya ihtiyacım yok."

İtiraz etmek için ona doğru döndüm ama bir şey söyleyemediğimi fark ettim.

Sousan ceketini sıkıca kavradı. Sadece çantasının fiyatı bile varoşlardaki bir aileyi haftalarca doyurabilirdi. Ama onunla yüzleştiğimde, kürkünün derinliklerinde lisede tanıdığım arkadaşımın izlerini gördüm. Sınıfta benimle dedikodu yapan, Cafe Andre'de benimle sandviç paylaşan, şakalaşp kıkırdarken gözlerime sürme çeken aynı Sousan.

"Ailenin kendi parası var. Ona katlanmak zorunda değilsin," dedim daha yumuşak bir tonda.

Sousan derin bir nefes aldı ve parkın etrafına bakındı. "Para için değil," dedi, "burada kalıyorum."

"Kaç kişiyi kandırdı? Kaç kişinin hapse girmesine yardım etti?"

Gözleri yaşlarla doldu. "Henüz çocuğun yok, Ellie. Bir gün anlayacaksın. Onu terk edersem ne olur biliyor musun? Çocuklar ona giderdi. Bu kadar basit. Kadınlar geçen yıl oy kullanma hakkını elde etmiş olabilir ama boşanma yasalarına bakmayı dene. Çocuk velayeti yasalarına. Hiç şansım olmazdı."

"Şimdi Homa gibi konuşuyorsun," dedim, boğazıma bir yumru oturmuştu. "Onun gibi konuşuyorsun. O hep böyle şeyler söyler."

Sousan yere baktı. Bir damla gözyaşı yanağından aşağı süzüldü, sonra da yüzü sırılsıklam olana kadar bir başkası. "Dikkatli davrandım," dedi. "Bunca zaman boyunca. Homa'nın Komünist Parti'deki aktivizmini onunla bir kez bile paylaşmadım. Bana sormaya çalıştı. Homa'yı çok az tanıyormuşum gibi davrandım."

Kendi ağzımı nasıl kapalı tutmadığımı hatırlayınca kalbim sıkıştı. "Onunla şimdi konuşabilir misin? Albay'ın bağlantıları olmalı. Tanrı aşkına, o SAVAK'ta."

Sousan bu kadar yüksek sesle konuşmamamı söylercesine bana bir bakış fırlattı. "Onu dışarı çıkarmaya yardım edebilir mi? Eminim, bazı ipleri çekebilir?"

"Ellie, bildiğimi bilmiyor. Gizli hayatını bildiğimi ona söyleyemem."

"Ama neden olmasın? O senin kocan! Homa da senin liseden arkadaşındı!"

"Bu böyle yürümez. Bir şey bildiğimi belli edemem."

"zorundasın," dedim. "Lütfen. Bak bakalım yapabileceği bir şey var mı? Sana yalvarıyorum, Sousan. Belki benim sebep olduğum yanlış düzeltebilir. Onu serbest bıraktırabilir."

Sousan uzun bir dakika boyunca kucağına baktı. Soğuk rüzgâr kürk şapkasındaki küçük tüyleri dalgalandırıyordu. Daha önce hangi hayvan olduğunu merak ettim. Bir tavşan mı? Tilki mi? Misk sıçanı mı? O hayvan nasıl olmuştu da Sousan'ın başındaki bu nesneye dönüşmüştü? Bunu düşünmek beni hasta ediyordu.

"Artık geri dönmeliyim." Sousan ayağa kalktı. "Çocuklar beni bekliyor."

Rüzgâr ağaç dallarının arasından ılık çalarak geçti.

"Kendine iyi bak, Ellie." Bana hüzünlü bir gülümsemeyle baktı. "Sen benim düşündüğümünden bile çok daha *üzgün* ve safmıydın. Dikkatli ol." Banktan uzaklaştı. Sonra döndü ve "Onun bir kız kardeşi bile yok" dedi.

Siyahlar içindeki bir cüsseli kadının parkın içine doğru çekilmesini izledim.

Bu, eski lise arkadaşım Sousan'la son konuşmam ya da onu son görüşüm oldu.

Anneme ve Mesud Amca'ya Homa'nın tutuklandığını söylemedim. Bu sadece benim ve onların güvenliği konusunda endişelenmelerine yol açabilirdi. O akşam yemekte saçma sapan bir radyo komedisi hakkında , o kadar huzursuz, endişeli ve suçluluk duygusuyla doluydum ki, Niloo'ya bazen yaptığım gibi Şabat için evini aydınlatmasına yardım etmem gerektiğini söyleyerek kendimi affettirmek zorunda kaldım.

Niloo'nun evine gittiğimde benimle dertleşti ve Homa'nın tutuklandığını duyunca ne kadar yıkıldığını anlattı. Niloo bunu engellemek için hiçbirimizin yapabileceği bir şey olmadığını tekrar tekrar söyledi: polisin eylemleri bizim elimizde değildi. Belli ki Sousan ona Albay'la konuşmamdan ya da parktaki sohbetimizden bahsetmemişti. Muhtemelen asla da söylemeyecekti. Rolümü ifşa edecek ne yüreğim ne de cesaretim vardı.

Telefonunu kullanabilir miyim diye sordum. Annemi aradım ve Niloo'larda daha uzun süre kalacağımı söyledim.

Ama Niloo'da kalmadım. Niloo'ya eve gideceğimi söyledim ve vedalaştım.

Dışarıda, sert bir rüzgârın savurduğu soğuk havada önce bir, sonra iki saat boyunca sokaklarda amaçsızca yürüdüm. Geceleri hiç bu kadar uzun süre yalnız kalmamıştım. Her zaman annemle ya da Mesut Amca'yla ya da her ikisiyle ya da Homa'yla ya da

Mehrdad ya da diğerk arkadaşları. Bir kız geceleri sokaklarda tek başına dolaşmazdı. Şehrin bazı bölgelerinde, bir kız gündüzleri bile tek başına dışarı çıkmazdı.

Garip bir şekilde gece hayat doluydu. Orada burada insan grupları vardı: çocuklarıyla yürüyen ebeveynler, el ele dolaşan çiftler, etrafta şakalaşan gençler. Etrafımdaki konuşmalar beni rahatlatmalıydı ama kendimi şehrin geri kalanından tamamen kopmuş hissediyordum. Hendeklerde akan suyun sesini, hala mallarını pazarlayan gayretli sokak satıcılarının çağrısını duyabiliyordum. Durmaksızın dolaştığım sokakların isimlerini zar zor kaydedebiliyordum. Sabaha kadar sokaklarda yürüsem bile kalbimdeki endişeyi asla dizginleyemezdim. Suçluluk ve utanç duygusu.

Şimdi arkadaşım bir hücrede tek başınaydı. Tutuklanmıştı.
Benim yüzümden.

Üçüncü Bölüm

YİRMİ DÖRT

Kasım 1963

HOMA

O hödükler merhametleri için yalvarmamı istiyorlar. Benden istedikleri bilgiyi açıklayacağımı sanıyorlar. Korkunun beni ifşa etmeye bekliyorlar. Çok yanılıyorlar.

Açıkçası, beni besleyen en büyük güç öfke. Çıglık atmak, patlamak, onları bıçaklamak istiyorum. Sesimin arabanın camlarından Tahran'ın çatılarına kadar ulaşmasını istiyorum.

İki adam beni yakalayıp araca bindirdikten sonra karanlık bir lobisi olan rutubetli bir binaya, oradan da dar bir koridordan "kayıt" için bekleme alanına andan itibaren -sanki okula kayıt yaptırıyormuşum gibi- ve hatta parmaklıklı bir kapının gıcırdayarak kapandığı küçük bir hücreye atıldığım anda bile hissettiğim şey korku değil, güçlü, kaynayan bir öfke.

Öfkem çok büyük.

Kimse size fiziksel öfkenin nasıl bir his olduğunu anlatmaz. Kafa derimdeki her bir folikül batıyor; kollarımdan sıcak bir sıvı akıyor. Yüzüm yanıyor; dişlerim zonkluyor. Bacaklarım pes etmiyor ya da güçsüz hissetmiyorum; gergin ve savaşa hazırlar. Okulda "Ya Doğru Ya Yanlış" içgüdüsünü öğrenmiştik. Şimdi biliyorum ki, iş başa düştüğünde -gerçek anlamda itilip kakıldığında- varlığımın her zerresi savaşmak istiyor.

Bu adaletsizlik öfkemi besliyor. Bir ülkeyi iyileştirmeye çalıştığı için, haklarımız için mücadele ettiği için, eşitlik ve herkes için adil bir şans talep ettiği için bir kadın tutuklanmamalı, hapsedilmemeli, kapatılmamalı, çevrelenmemeli, terk edilmemeli.

Tutuklanmamdan sonraki ilk sabah, bir gardiyan beni hücremden alıp bir koridordan geçirdi ve labirentlerden geçerek kokan küçük bir sorgu odasına götürdü.

terden. Tavandan sarkan tek bir ampulün altında üniformalı, kel, orta yaşlı bir adam oturuyor. Gardiyan beni iterek odaya sokuyor ve adamın karşısındaki sandalyeye oturtuyor, sonra da gidip kapının girişinde duruyor. Orta yaşlı adam bıkkınlık ve yorgunluk karışımı bir bana bakıyor ve "*Khosh omadi*. Hoş geldin."

Onun patronluk taslayan selamına ihtiyacım yok. Direkt gözlerinin içine bakıyorum. O da

Komünist örgütümüz, faaliyetlerimiz, liderlerimiz ve "propaganda" adını verdiği yöntemle protestoların yayılmasına yardımcı olanlar hakkında beni sorgulamaya devam ediyor.

Tekrar tekrar düşünüyorum: *şir zan, şir, şir*. Ben dişi aslan olacağım, ben aslan yürekli olacağım. Benden tek bir bilgi bile alamayacaklar. Protestolarımızın planlarını yaparken, tutuklandığımda bu kadar öfkeyle dolacağımı bilseydim, daha azını değil daha fazlasını yapardım. Çünkü öfkem bir kalkandır. Kendime olan güvenimi arttırıyor. Soru sorana bir santim, bir isim, bir bilgi kırıntısı bile vermiyorum.

Soruyu soran kişi daha da sabırsızlanır. Sesini yükseltiyor. Kapıdaki güvenlik görevlisi, kendi boş varlığını hatırlatmak istercesine boğazını temizliyor.

Ama reddediyorum. Hiçbir şey reddediyorum.

Soruyu soran durur ve iç çeker. Yüzümü incelerken birkaç dakika sessiz kaldı. Sonra bir gülümseme patlak verdi. Üç çürük dişi onu manyakça, neredeyse komik gösteriyor. "Yaptığımız şey, kızım," diyor, "senin gibiler için, onları hemen Aghaye Mohandess'e teslim etmek. Bunu biliyor muydun?"

Ona sakince bakmaya devam ediyorum, kalbimde ona ve tüm atalarına lanet okuyarak. Beni korkutmadığını bilmeli. Beni kıramaz.

Çirkin gülümsemesi daha da genişliyor. "Aghaye Mohandess seninle ne yapacağını çok iyi bilecek," diyor.

Bekçiye elini sallıyor.

Gardiyan içeri giriyor, beni koltuk altımdan tutup kaldırıyor ve odadan dışarı çıkarıyor. Biz , sorgucunun "kadar inatçı olması çok kötü" dediğini duyuyorum.

O gece demir parmaklıklar ve idrar kokan hücrede yatarken sevdiğim tüm insanları düşündüm. Annemi ve babamı, kız kardeşimi ve erkek kardeşimi düşünüyorum. Babam da bu hapishanede mi? Beni ona yaklaştırdılar mı? Buranın erkekler bölümünde olabilir mi? Yedi yaşımızdan beri tanıdığım arkadaşım Ellie'yi ve onun nezaketini düşünüyorum. yüzlerini hatırlamak beni sakinleştiriyor. Öfke beni tutuşturup ciğerlerim patlayana kadar çığlık atmaya ittiğinde, onların yüzleri beni zarafeti hatırlamaya zorluyor.

Ertesi sabah erkenden tekrar sorgu odasına götürüldüm ve Aynı orta yaşlı kel adam aynı soruları sordu, ancak bu sefer sabrı daha çabuk tükendi, ayağa kalktı ve bana ikinci bir şans verdiğini ve bunu mahvettiğimi söyledi. Benim gibi kadınların yerlerini anlamayan aptallar olduğunu söylüyor. Sonra da odayı terk etti.

Orada gardiyanın kapıdaki görevinden gelip beni hücreme geri götürmesini bekliyorum. Ama gardiyan odaya girmek yerine sadece bana bakıyor, sonra da kapıyı kapatıp kilitliyor. Adımlarının gürültüsü koridorda kayboluyor.

Orada tek başıma oturuyorum.

Yeni bir adam ılık çalarak içeri giriyor. Sanki bitkileri sulamak için bir seraya ya da ekmek kırıntılarını gagalayan güvercinleri izlemek için bir parka giriyor. Uzun boylu ve dikkat çekmeyen biri, askeri üniforma giymiş ve yüzbaşı tepeli bir şapka takıyor. Ağır cam şişelerde pahalı mağazalarda satılan türden bir kolonya kokuyor. Hakkında uyarıldığım Aghaye Mohandess bu mu? Sanki ben onun için görünmezmişim gibi davranıyor ve soru soranın oturduğu sandalyeye oturuyor. Sonra sağ ayak bileğini sol dizine dayıyor, arkasına yaslanıyor ve sonunda, "Sen bir baş belasısın, bunu biliyor musun?" diyor.

Vücutum onun hakaretiyle yanıyor.

"Sen ," diye devam ediyor. "Bu kadar aptal olan herkes delidir. Tek yapman gereken bize aradığımız bilgiyi vermek. bu. Ve sonra özgür olacaksın. Bu kadar basit. Sadece söylersen seni yarın serbest bırakacağız."

Yüzüne baktım. Ampulün ışığı altında yeni tıraş olduğunu görebiliyorum. Çenesindeki kanlı pıhtıya küçük bir mendil parçası yapışıyor. "Reddediyorum," diyorum.

Homurdanıyor. Başını sallar. "*Moteasefam*. Senin için üzuldüm."

Bu odalarda yaşanan dehşet hikayelerini duydum. Bir kapının üzerinde "İşkence Odası" yazan bu hapishanenin fotoğraflarını gördüm. Ama ona ne istediğini nasıl söyleyebilirim? Bunu asla yapamam. Yapmayacağım da. Yurttaşlarım hapishanede genç komünist kadınların zulmün en kötüsünden kurtulduğunu söylediler. Umarım bu doğrudur.

"Sizin gibi aşağılık insanların Ruslar tarafından bu kadar kolay beyinleri yıkandığı için üzgünüm," diye devam ediyor. "Komünizmin olduğunu düşündüğünüz için üzgünüm. Bu ülkede sahip olduklarımızın kıymetini bilmediğiniz için üzgünüm. Sizi besledikleri yalanlara inanacak kadar aptal ve genç olduğunuz için üzgünüm."

Yine öfkeyle dolup taşan kelimelerim ağzımdan dökülüyordu. "Benim için üzülme. Yalan söylenen sensin. Sizinki benim neslimin utanç duyduğu bir dalkavukluk tarikatı. Biz daha iyi bir ülke istiyoruz. Her açıdan eşitlik istiyoruz. Özgürlük istiyoruz. Onurumuzla yaşamak istiyoruz."

Böyle bir anda üzerimde bu kadar gücü olan bir adama bunu söylemem akılsızlıktan da öte. Ama değil. Bildiğim gerçeği söylüyorum.

Küstahlığımı karşısında öfkelenmesini bekliyorum. Bağırmasını. Beni işkence odasına göndermesini. Ama o sadece gerçek bir şaşkınlık olarak tanımlanabilecek bir bakışla bana bakıyor. Önce yüzümü, sonra tüm vücudumu yavaşça inceleyerek bana bakıyor. "Kimsin sen?" diye sordu. Sesi kalınlaşmıştı. Lambanın altında göz bebeklerinin büyüdüğünü görebiliyorum.

Bu bakışı daha önce erkeklerde görmüştüm. Korkunç bir açlık bakışı. Tüm varlığımla onu yok etmek, kesmek, geçersiz kılmak istiyorum.

Kendi içinde bir şeylerle savaşıyor gibi görünüyor. Boğazını temizliyor. "Sadece bize bilgiyi ver. Son şansın."

"Reddediyorum."

Sandalyesini bana doğru yaklaştırdı. Sanki beni anlamaya çalışıyormuş gibi tekrar bana bakıyor. İçime çekiyorum. "Kural olarak," diyor, "genç kadınlara zarar vermiyoruz." Derin bir nefes alıyor. "Kural olarak. Ama sen farklısın. Bunu biliyor muydun? Cesaretini alıyorsun?"

Ayağa kalkar, kapıya gider ve kilitli olduğundan emin olur. İnliyor. "Bunu bana neden yaptığını bilmiyorum. Bunu bana neden yapıyorsun?"

Tüm vücudum aniden donuyor. Küçük parçalar halinde, tüm öfkem kayıyor ve onun yerine ağzımda korkunun kusursuz metalik tadını tadıyorum.

"*Kesafat!*" dediğini duydum. Bana çöp diyor.
Işığı kapattı.

YİRMİ BEŞ

Aralık 1964

Bir yıl boyunca -adamlar tarafından yakalanıp arabaya itildiğinden beri- Homa'yı görmemiştim. Bir yıl boyunca hiç konuşmadık. Bir yıl boyunca ara sıra öldüğünden, annesinin ve kız kardeşinin her aradığımda onun tek olduğunu söylerken yalan söylediklerinden endişelendim.

Şimdi, nihayet, onu göreceğim.

Sarı tuğlalı bir binanın dışındaki dahili telefonun düğmesine bastım. Hafif bir esinti vücudumu saran çarşafı dalgalandırdı. Çarşaf hizmetçimiz Batul'a aitti ve onu ödünç almak istediğimde endişelenmişti - dini örtüsünün benim için çok pejmürde, çok demode olduğundan endişelenmişti. Batul'a çarşafların pek de modaya uygun olmadığını söylemedim. Şehir merkezine gitmek için düzgün bir örtüye ihtiyacım vardı. O gün tepeden tırnağa örtünmek istiyordum. Homa'nın yeni mahallesinde yürürken gözlerin üzerimde olmasına ihtiyacım yoktu. Sadece arkadaşımı sorunsuz bir şekilde görmek istiyordum.

Dahili telefon düğmesine tekrar bastım.

Statik bir ses "Keeyeh, kim o?" diye sordu.

Kalbim yerinden fırladı. O muydu? Karışıklıktan anlayamadım. Adımı söyledim.

"İkinci Roor. Solda." Bu kez Homa'nın sesi olduğunu biliyordum, kelimeler duvarların ve kabloların arasından mu ed. Midem bir takla attı.

Kulak tırmalayan bir vızıltı takip etti. Neredeyse kapıyı açmayacaktım. Belki de hatamı telafi etmeye çalışmak bir hataydı. Bana ne diyecekti?

O gece Niloo'nun evinden ayrıldıktan sonra gece 2'ye kadar yürüdüm, kendimi dünyadan silebilmeyi, Albay'a söylediklerimi silebilmeyi, arkadaşımın başına gelenlerin gidişatını değiştirebilmeyi diledim. Nihayet eve döndüğümde, annemin çığlıkları kreşendo yaptı. Niloo'nun evinde olduğum konusunda yalan söylediğimi biliyordu.

söyledi. Bana güvenilmeyeceğini biliyordu. Tek başıma dışarı çıktığıma inanamıyordu. Kalp krizi geçirmesine neden olduğum konusunda ısrar etti (oysa o bir yaşındaydı ve böyle bir geçirmemişti). Mesut Amca'nın bu kadar geç saatte dışarıda olmam ve Niloo'larda olduğum konusunda yalan söylememden duyduğu öfke ve endişe, beni iki haftalığına odama sürgün etmesine neden oldu.

Bu cezayı memnuniyetle karşıladım. Odama kapanmayı hak etmiştim. Dünyadan soyutlanmayı. Tek ilişkimin Batul'un bir tepsi yemek getirmesi ve hızla gitmeden önce yemem için yalvarması olması. Mehrdad'ın bile beni görmesi ya da araması yasaktı.

İki haftalık cezam sona erdiğinde, annem ve Mesut Amca, bir daha asla ama asla geceleri sokaklarda tek başıma dolaşmayacağıma söz veririmsem topluma yeniden katılabileceğimi söylediler. Onları ne hale getirdiğimi biliyor muydum - Tanrım, kim bilir insanlar benim dışarıda başıboş bir kadın gibi dolaşmam hakkında neler söyleyecekti.

Mehrdad'la tekrar konuşmama izin verildi ve telefonda bana iyi olup olmadığını, sağlıklı olup olmadığını ve Homa'dan haber alıp almadığımı sordu. "Mutfaktaki partinin olduğu gece hiçbir şey olmadı Ellie. Bunu söylediğim için bile kendimi aptal gibi hissediyorum. Bunu biliyorsun, değil mi?"

Yaptığımı söyledim.

"Onu tutukladıklarına inanamıyorum. Onu nasıl dışarı çıkardılar?"

Eğer bu adamla evleneceksem, aramızda böyle bir sır olamazdı. "O gece Albay'a çok fazla şey söyledim Mehrdad. Albay bir SAVAK ajanı. Bilmiyordum. Onu ele verdim."

Hattın diğer ucunda sessizlik vardı. Sonra Mehrdad derin bir iç çekti. "Bu senin suçun değil."

"Bu kesinlikle benim hatam."

"düşünemezsin. Bu seni mahveder." "Benim boşboğazlığım onu mahvetti."

"O... onu ele verenin sen olduğunu biliyor mu?" "Emin değilim."

Utanç içinde telefonu kapattım.

Homa'nın evini her aradığımda, annesi Monir Khanom kibardı ama Homa'nın benimle görüşmek ya da konuşmak istemediği konusunda ısrarcıydı.

"Ne zaman serbest bırakılacağını biliyor musunuz?" Ben sordum. "İnşallah, daha önce..."

Durdu.

"Neyden önce?"

Taşınacaklarını çünkü evlerinin elden çıkarılacağını söyledi. "Satıldı" demedi ama artık orada yaşamaya güçlerinin yetmeyeceğini düşündüm. Satmaktan başka çareleri kalmamış olmalıydı. Homa'nın artık taş mutfaklı, bahçesindeki *hoz* havuzlu, çocukluğumuzun seslerini barındıran küçük avlulu evde olmayacağını düşünmek zordu. Ama paralarının sürpriz değildi. Babasının tutuklanmasından sonra ailesinin evde bu kadar uzun süre kalması bir mucizeydi.

Monir Khanom yeni bir telefon numaraları olduğunda beni arayacağına söz verdi. Ve hakkını yemeyelim, ertesi yaz beni aradı ve yeni numarayı verdi. Homa'nın artık dışarıda olduğunu söyledi. Güvendeymiş.

Bunu duyduğuma çok sevindim. Şimdi ziyaret edip edemeyeceğimi sordum. Bana kesinlikle olmaz dedi.

Homa'nın büyük bir heves ve umutla başvurduğu üniversite onsuz devam etti. O olmadan derslere girdik, sınavlara girdik, gerçekleri ve rakamları öğrendik. Çalışmalarımızda ilerledik, notlarımız için kendimizi tebrik ettik, kutlamaya çıktık - o olmadan. Ama onsuz hiçbir şeyin tadı aynı değildi ve hiçbir şey o kadar önemli değildi. Mehrdad ve ben çok çalıştık. Abdol başka bir üniversiteye geçti. Ailesine yardım etmek zorunda olduğu için eve daha yakın olması gerektiğini söyledi. Mehrdad ve benim çabalarımıza rağmen, Abdol bizimle irtibatını çok çabuk kaybetti. Acaba Homa'nın tutuklanması ve üniversiteye gitmemesi mi onu terk etmesine neden oldu? Ona çok aşık olmuştu.

Onu özlemediğim bir gün bile geçmedi. Bir kez daha, ayrıldığım arkadaşşıma özlem duyan on yaşındaki çocuktum. Ama şimdi suçluluk duygum daha da artmıştı. O zamanki gibi yeni ve zengin bir mahalleye taşındığım için kendimi suçlu hissetmiyordum. Bu kez çok daha fazlası için suçlu hissediyordum.

Homa'nın neden derslerine yeniden kaydolmadığını anlayamadım. Çok mu tehlikeliydi? Belki de çok travmatize olmuştu. Annesine defalarca yalvardım.

telefonda onu görebilmek için. O kadar çok rica ettim ki, annesi sonunda razı oldu ve bana yeni bir adres verdi.

"Şimdi hepiniz burada mı yaşıyorsunuz?"

"Artık bizimle yaşamıyor," dedi Monir Khanom sessizce. "Bak, arayı kapatman gerek. Onu görmek konusunda ne kadar ısrarcı olduğunu söyledim. Sonunda pes etti ve ziyaret edebileceğini söyledi. Bu Cuma öğleden sonra git. Öğle sonra. Öğleden sonra 4 gibi gidebileceğini söyledi."

Yeni sokak adını ve numarasını küçük siyah adres defterimin "H" sekmesinin altına yazdım. Homa için hiç adres yazmamıştım. Onun bilgilerini her zaman ezbere bilirdim.

Zil çaldıktan sonra kapıyı iterek açtım ve sarı tuğlalı binaya girdim. Giriş holü kızarmış soğan ve paspas suyu gibi kokuyordu. Soyulan boyalar duvarlarda kıvrılıyordu. Çarşafımı sıkıca kavradım ve ikinci Roor'a çıkan basamakları tırmandım, Homa'nın eski taş mutfağına giden yolu hatırladım, ortasında bir çukur olan yedi basamaktan aşağıya indim. O büyülü sıcaklığı, seramik lavabo, tabaktaki beyaz bezin altındaki piroşkiler zihnimde dans ediyordu.

İkinci Roor'a ulaştığımda, üzerinde 15 rakamı olan yaralı bir kapı gördüm. Bu annesinin bana verdiği daire numarasıydı. Cesaretimi kaybetmeden önce, kendimi oraya doğru yürümeye ve kapıyı çalmaya zorladım.

Sanki biri beni bekliyormuş gibi kapı açıldı.

gevşek bir ev çarşafı vardı. Altından bluzunun bir kısmını görebiliyordum. Beyazdı ve üzerinde biz çocukken annesininkini andıran küçük mavi çarklar vardı. Belki de aynıydı, elden ele . Birbirimizi sadece bir yıldır görmemiş olmamıza rağmen Homa on yaş yaşlanmıştı. Yüzü solgundu ve gözlerinin altında koyu halkalar vardı. Ağzının kenarları daha önce hiç görmediğim bir şekilde aşağı doğru kıvrılmıştı.

"*Selam*, Homa Joon," dedim.

"*Selam*, Ellie." Sesi aynıydı ama tonu resmiydi. Endişeyle yanımdan geçip koridorda bir aşağı bir yukarı baktı.

Beni içeri aldı. Çarşafı çıkardım ve kapının yanındaki bir kancaya astım. Dairenin ana odasında masa, kanepeler ya da sandalyeler yoktu. Ortada bir kilim ve duvarlarda minderler vardı. Sağ tarafa bir *sofra* bezi serilmişti. *Sofranın* yanında pembe bir battaniye vardı. Battaniyenin üzerinde uyuyan bir bebek yatıyordu. Bir an için görüşüm bulanıklaştı. Bebek derin ve ritmik bir şekilde nefes alıyordu. Roor'un üzerinde bir bebek gördüğüm başka bir zamanı hatırladım - Homa'yı eski mahalledeki evinde ilk kez ziyaret ettiğimde - küçük kız kardeşi Sara'nın nasıl ağladığını, annesinin gelip onu nasıl aldığını.

"Bahar," dedi Homa. "Adını Bahar koyduk."

Homa'nın annesi ve kız kardeşiyle konuştuğum ve Homa'nın nasıl olduğunu anlatmaları için yalvardığım her seferinde, bana onun olduğunu, sadece hapisten sonra henüz okula dönmeye hazır olmadığını söylemişlerdi. Bana Bahar'dan bahsetmemişlerdi.

Çok güzel bir bebek olduğunu söylemek istedim, çünkü . Tebrik etmek istedim ama yapamadım.

"O iyi bir bebek," dedi Homa kuma bir çizgi çeker gibi usulca.

Sanki o çocuğu başka bir çerçevede yargılamama izin vermiyormuş gibi.

Gözlerimi uyuyan küçük bedenden ayırdım ve ona baktım. Tek söyleyebildiğim "Evet," oldu.

Duvara dayalı bir minder işaret etti. "Otur."

Minder arkamda olacak şekilde bağdaş kurup oturdum. Çocukken herkesin Roor'da oturduğu mahallede biz de böyle otururduk. Homa kendini karşıma alçalttı. Bebek huzurlu nefes alıp vermeye devam etti.

"Çay geliyor," dedi. "Çaya ihtiyacım yok."

"Zaten demleniyor. Sadece Bahar'ı beslemek zorunda kaldığım için biraz geciktik."

Biz mi? Kendisini ve bebeği mi kastediyordu? Parçaları bir araya getirmem gerekiyordu ama yine de bir yanım bilmek istemiyordu. Bir yanım Homa'nın okula geri dönmesini, derslerine girmesini, basamakları tırmanmasını, Bayan Avukat olma yolunda ilerlemesini istiyordu. Yargıç olma yolunda. Dünyaya sahip olma yolunda.

O sırada odanın arka tarafındaki bir kapı açıldı ve çoraplı ayaklarıyla içeri girdi.

İlk başta onu gördüğümde nefesim kesildi ve bir an için tamamen koptum.

"Abdol!" Fısıldadım.

"Lütfen, Elaheh Khanom, oturun, ."

Çorapları siyahtı. Pantolonu kahverengiydi. Pantolonun üzerine bol, lekeli bej bir gömlek giymişti ve sakalları kesikti. Bitkin görünüyordu. Bana başıyla selam verdi. "Hoş geldiniz. Geldiğinize çok sevindim."

Yastığa gömüldüm. Gerginlik sırtımın alt kısmını düğümledi. Arkadaşım, anne. Battaniyenin üzerindeki bebek: uyuyor. Abdol, Homa'nın evinde.

Homa çayı getirmesi için ısrar etti ama odanın arka tarafındaki kapının arkasından mutfak olduğunu tahmin ettiğim yere doğru kaybolan kişi Abdol'du.

Homa, "Düğünümüz basitti. Çabuk. Sadece biz vardık. Ve annem. Sara. Ali Reza. Sizi davet etmediğim için üzgünüm. Abdol'un babası o küçükken öldü ve bildiğiniz gibi annesi de etti. Kardeşi yok. Geniş ailesi Abadan şehrinde. Onlar gelmedi."

Hep birlikte üniversitedeyken Abdol'un annesinin kalp krizinden öldüğü haberini hatırladım. "Ben... Ben senin evlendiğini bilmiyordum," diyebilirdim sadece.

"Serbest bırakılır bırakılmaz evlenme teklifini kabul ettim."

"Sen... sen... sen... bebeği doğurduğunda..."

"Altı ay hapiste kaldım. Çıktığımda yaklaşık altı aylık hamileydim."

Başım dönüyordu.

"Bebeği dışarıda doğurduğum için şanslıydım. Annem ve Sara yardım etti."

Odanın arka tarafındaki kapı tekrar açıldı ve Abdol, içinde çay *estekanları* ve bir kâse şeker olan bir tepsiyle içeri girdi. Tepsiyi köşedeki *sofra* bezinin üzerine koydu. Dizlerimizin üzerinde tepsiye doğru yürüdük. Pasta olmadığı için özür diledi, ben de ihtiyacım olmadığını söyledim. Hurmalarının nasıl bittiğini anlattı, ben de da yiyebileceğimi söyledim. Demlediği çayın o kadar iyi olduğundan emin olmadığını, bebeğin aç ve Homa'nın çayın demlenmesine normalde olduğu gibi nezaret edemediğini söyledi. Bana uzattığı çaydan bir yudum aldım ve mükemmel olduğunda ısrar ettim.

"Tekrar özür dilerim," dedi"eğer standartlarınıza uygun değilse."

"Lütfen, bu mükemmel," diye tekrarladım.

Bir süre Farsça *tarof* dansı yaptık; o kendini küçümsüyor ve çayı için özür diliyordu, ben ise içtiklerimin en iyisi olduğunda ısrar ediyordum. Ne olursa olsun kibar formalitelerimizi yerine getirdik. Bu şekilde yetiştirildik. Görünüşü korumak için yetiştirildik.

"O bir *topoli* değil mi?" Abdol uyuyan bebeği işaret etti. "ölünecek gibi değil mi?"

"Evet, öyle," dedim. "Harika bir şekilde tombul, bir *topoli*." Çayımı yudumladım. "ölünecek bir kız."

Abdol geçtiğimiz yıl boyunca görüşemediğimiz için özür diledi. Sonra doğrudan bana baktı ve şöyle dedi: "gelenleri kontrol edemeyiz. Tanrı'nın bizim için çizdiği kaderi kabul etmek zorundayız."

Homa halıya baktı.

"O bir mucize," dedi Abdol. "Tanrı'nın çocuğu."

Abdol'un dinine bağlı olduğunu biliyordum. Ama hapishanede tecavüze uğramış bu hamile kadını korumak bambaşka bir şeydi. Tecavüze uğrayan kadınlar genellikle "mahvolmuş" olarak düşünülür ve sıklıkla dışlanırdı.

Abdol çayından bir yudum aldı. "Homa *rouhieh*'iyle, ruhuyla mücadele etti. Geldiğiniz için teşekkür ederim. Bir arkadaş görmek ona yardımcı oluyor."

İlk etapta benim yüzümden tutuklanmıştı. Suçluluk duygusu vücudumda elle tutulur bir güç gibi dolaştı.

"Tahran Üniversitesi'nden ayrılmak zorunda kaldım," diye devam etti Abdol. "Çok uzaktı, çok fazlaydı. Buraya yakın bir ticaret okuluna geçiş yapabildim. Yarı zamanlı gidiyorum. Geceleri. Tamirci olmak için eğitim aldığım garajda çalıştıktan sonra. Şanslıyız ki Homa'nın annesi ve kız kardeşi bize yardım edebiliyor. Zamanla Homa da yardım edecek, *inşallah*..." Durdu.

Ona baktım. Ne yapacaksın? Üniversiteye geri mi dönecek? Hayallerine devam mı edecek? Abdol, "İyileştikçe *inşallah* yine eski haline dönecek," dedi.

Homa'nın çarşafı başından aşağı kaymıştı. Bukleleri sıkı bir topuz haline getirilmişti. Kulakları parlak kırmızıydı. Ürkütücü bir şekilde hareketsizdi. Sonra sanki transa girmiş gibi başını kaldırdı. "görmek ister misiniz? Fazla şey yok. Burası ana odamız. Ama bir yatak odamız var. Ve küçük bir mutfagımız. Bebek uyurken gezmek ister misiniz?"

Ayağa kalktı ve bir eş ve anne olduğu yeni evinin içinde bana rehberlik ederken onu takip ettim. Yatak odası düzenliydi ve sabun kokuyordu. Roor'un üzerindeki yatağın yanında küçük bir plastik bebek yatıyordu. Bunun yanlış yönlendirilmiş bir hediye ya da gelecek için satın alınmış bir şey olduğunu düşündüm. Bu yaştaki bir bebek eline alamazdı ve alsa bile kolaylıkla boğulabilirdi. Homa, "Eninde sonunda iyi bir soba alacağız" dedi.

Annesinin eski taş mutfağındaki büyük ocağı hatırladım. "Annen ve kardeşlerin neden evden taşındı?" diye sordum.

Kocasıyla paylaştığı yatak odasında durup hayatı hakkında temel bilgileri almaya çalışırken kendimi garip hissettim. Bir zamanlar, günlerimizin ayrıntılarını paylaşırdık. Şimdi söylenmemiş çok şey vardı.

Homa anlattı. "Annem Sara ve Ali Rıza ile birlikte küçük bir daireye taşındı. Onlar bir tane."

"Dinle, Homa." Koluna dokundum. "Eğer ihtiyacın olursa, sana borç verebilirim, ihtiyacın kadar verebilirim..."

Ben daha devam edemeden çarşafını gövdesinin etrafında sıktı ve beni davetsiz misafir gibi hissettirerek odadan çıktı.

Bulaşıkların ve akan suyun takırtısını takip ettim. Abdol mutfaktaydı. Ana odaya geri döndüm. Bebek hâlâ uyuyordu. Homa ön kapının yanındaydı, kapıyı açık tutuyordu.

Yaptığım şey için özür dilemek istedim. Ne kadar pişman olduğumu istedim. Benim sorumlu olduğumu biliyor muydu?

Ona doğru yürüdüm ve eşikte durdum. "Sadece şunu söylemek istedim-"

"," diye sözümü kesti.

"Hepimiz seni önemsiyoruz. Mehrdad, Abdol'un neden irtibatı kaybettiğini gerçekten bilmek istiyordu..."

"Abdol meşguldü," diye tersledi. "Eski okul arkadaşlarımızla yazışmaya devam edemediğimiz için üzgünüm."

"Kastettiğim bu değildi."

"Asla gerçekten arkadaş olmadık." Ayaklarına baktı.

"Ne?"

Yukarı baktı. "Onlar hiçbir zaman gerçekten arkadaş olmadılar," dedi. "Senin Mehرداد ve Abdol. Mehرداد, Abdol'la arkadaş oldu çünkü ondan daha aşağı olan birine yardım etmek ona kendini iyi hissettiriyordu. Abdol'a şehri gezdirmek, onu dağlarda yürüyüşe çıkarmak ve daha az şanslı birine karşı yardımsever ve nazik davranmak ona kendini erdemli hissettiriyordu. Bu derin bir bağ değildi. Çok fazla farklılık vardı."

"Birbirlerine oldukça düşkün olduklarını sanıyordum."

Koridora baktı ve sonra tekrar bana döndü. "Buraya bir daha gelmezsen çok sevinirim," diye fısıldadı.

"Homa, eğer bana bir şans verirsen. Anlatmak istiyorum. Bahar'ı tanımak istiyorum. Bir dahaki sefere hediye getiririm. Sadece bilmiyordum-"

Başını hızla salladı. "Hediye istemiyorum. Ya da para. Ya da senin *acımanı*." Tekrar koridora baktı.

"Bir travma geçirdin-"

"*Saket Bash!* Sessiz !" diye sözümü kesti. "Beni yalnız bırakmanı istiyorum. Seni bir daha görmek istemiyorum. Asla."

Onu aynı hem bu kadar öfkeli hem de bu kadar çaresiz görmemiştim. Çarşafımı kapının yanındaki askıdan aldım ve eşikten geçip koridora adım atarak ona karşı gelmeyeceğimi gösterdim.

Fare'nin içinden yüksek bir uluma duyuldu.

Homa döndü ve odaya seslendi, "Geliyorum!"

Tekrar benimle yüzleşti. "Eğer beni önemsiyorsan, geri dönmezsın. Bunu yapamam. Elini alnında gezdirdi. Şu anda baş edemeyeceğim kadar çok şeyim var. Lütfen. Beni yalnız bırak. Şu itibaren. Bana söz ver."

Bebeğin ağlaması daha da arttı. Homa ona doğru bir gıdakladı, sonra bana yalvaran son bir bakış attı. "Buraya bir daha gelmeyeceğine söz ver. Ve sakın annemi, kız kardeşimi ya da erkek kardeşimi arama."

Kıpırdamadan durdum. Kulaklarım uğuldu ve yüzüm ısındı. Gözlerim yaşardı.

"*Ghol bedeh*. Bana söz ver. En azından bunu ," diye fısıldadı çabucak.

Affedilmeyi, arkadaşlığımızın hiçbir şey olmamış gibi devam etmesini hak etmiyordum. Onu hak etmemiştim. "Söz veriyorum," dedim.

Kapıyı yüzüme kapattı.

YİRMİ ALTI

1964

HOMA

Boğuluyorken ve dünya sanki sizin için yaratılmamış gibi hissederken, uykusuzluk ve iştahsızlık kıvrılıp pes etme isteği uyandırırken, bir bebeğin talepleri bunaltıcı ve kesinlikle ezici olduğunda - iyi bir kadının kişiliğini nasıl taklit edersiniz?

Abdol için minnettarım - kim minnettar olmaz ki? Abdol'un iyiliği bir mucize, Tanrı'dan bir armağan, çoğu erkeğin davranış biçiminden mutlak bir sapma. Abdol çok az erkeğin yapabileceği bir şeyi yaptı. Bana üçüncü kez evlenme teklif . Hapishane hücrelerinde neler olduğunu bilmesine rağmen istiyor, çünkü hapishaneden altı aylık hamile olarak çıkıyorum.

Ben evet diyorum. Annemin çok az şeyi var; babam siyasi faaliyetleri nedeniyle hâlâ hapiste. İşte Abdol, kirlenmiş ve şımarık olarak görüldükten sonra bana barınak ve koruma sağlamaya istekli. Çünkü herkes tarafından tam da böyle görülürdüm; hapisten sonra hamile ve yalnız olarak. Zavallı annem beni korumaya çalışacaktı ama onunla yaşamak utanç damgasını üzerimden asla kaldırmayacaktı. Bir kocayla yaşamak bana bir kurtuluş ve toplum tarafından sonsuza kadar hasarlı bir "fahişe" olarak damgalanmaktan kurtulma şansı veriyor. Onunla evlendikten sonra bile insanlar konuşuyor. yapabiliyorlar. Bazıları bebeğin evliliğimizden önce dünyaya geldiğini görebiliyor. Ama zamanla başka yöne bakacaklarını umuyoruz. Benim destanımı unutacaklarını ve kendi hayatlarına odaklanacaklarını umuyoruz. Eğer sadece onlar yapabilirdi.

Doğru, hapishanenin ilk saatlerinde ve günlerinde beni besleyen şey öfke. Ama kapı kilitli ve o kapalı odada olanlardan sonra,

Çıgllıklarım beton duvarlara düşerken, kıyafetlerim yırtılırken ve Reş'im morarırken olanlardan sonra, ben kederden yapıldım. Şimdi öfkemin yüzeyini kazıyorum ve derisinin altına bakıyorum ve sadece o kadar derin bir üzüntü kuyusu buluyorum ki çıkış yolu yok gibi görünüyor.

Her gün batıyorum ve dönüyorum.

Kendime olan güvenime geri dönüş yolu olmadığını, eski enerjim için yer olmadığını hissediyorum. O odadaki tek bir hareketle hepsi buharlaşıyor.

Ellie, bizi yeni dairemizde ziyaret ettiğinde, hapishane hücresindeki travmatik olayı ima ediyor ama ben hazır değilim. Konuşmaya hazır değilim, bunu düşünmeye hazır değilim, iyileşmeye hazır değilim. Benliğimin kenarları bulanıklaşıyor ve soluyor. Bu dünyada kalmak için mücadele ediyorum.

Vazgeçmeyi çok istiyorum.

Beni hayat saçmalığını sürdürmeye bağlayan tek şey, bana bağlı olan küçük bir insan.

Onun için kalıyorum. Çocuğumun gelmesinde hiçbir suçu yok; suç onun değil.

Kaderin bana nefret ediyorum. Suyun üstünde kalmak için mücadele ediyorum. Ama tamamen batmayı da göze alamayacağımı biliyorum.

Ruhumu boğan tüm kederlere rağmen ya da belki de bu yüzden onu seviyorum.

Onu deli gibi seviyorum.

YİRMİ YEDİ

Haziran 1965

Hayallerimi süsleyen, belden daralan ve omuzlardan taşan, kollarından inci boncuklar sarkan bir gelinlik içinde, ipek bir örtünün altındaki alçak bir bankta Mehrdad'ın yanına oturdum. Başımızın üzerindeki ipekli beyaz örtünün bir ucundan Mehrdad'ın annesi, diğer ucundan da teyzesi tutuyordu. Annem gazlı bezle sarılmış şeker kozalaklarını bezin üzerine serer, böylece taneler gelin ve damada tatlılık yağdırırdı. *Aba* cüppeli ve sarıklı bir din adamı yakınlarda durur ve namus, evlilik saadeti ve saflık hakkında konuşurdu.

Annem kürsünün üzerindeki *sofra* bezinin üzerine İran'ın geleneksel düğün eşyalarını yerleştirmişti. Şamdanlarla aydınlatılmış bir aynada sadece Mehrdad'ın yansımısını görebiliyordum, o da oturduğu yerden sadece benimkini görebiliyordu. Pek çok eşya arasında en sevdiklerim, bereketi simgeleyen bir kase süslü yumurta, tatlı bir yaşam için şeker kaplı badem kaseleri ve nazardan korunmak için bir tepsi *esfand* İran .

Yeminlerimizi ettikten sonra, Mehrdad evin köşesinde bir toplantı düzenledi. deRowering tiyatromun ana paydaşları olan en yakın kadın akrabalarımızla oturma odamızda. Ataerkil bir toplumda prestijli bir kariyerin eşiğinde olan ve bunun için herkes tarafından adeta tapılan bir erkeğin özgüveni ve otoritesine sahip olan Mehrdad, mendil geleneğine katılmayacağını sakince açıkladı. Beyaz bir mendil almak istemiyordu, böylece gecenin ilerleyen saatlerinde bir bakireyle evlendiğini kanıtlamak için heyecanlanan kadın akrabalarına kanlı bir şekilde geri verebilecekti.

Mehrdad'ın annesi, her zamanki gibi nazik ve sakin, bizi yalnız bırakmayı ve gerdek gecesini çevreleyen eski moda mendil şamatasından vazgeçmeyi kabul etti. Damadın annesinin kararıyla, yakın kadın akrabaların geri kalanı - sosyal tırmanışçı annem bile- buna boyun . Ben de rahat bir nefes aldım.

Mehrdad'ın her yönden benim birincim olduğunu kanıtlamak zorunda kalmayacağım için rahatladım. Elbette öyleydi ama tüm o "kanıtlama" tiyatrosu bana çok aşağılayıcı gelmişti. Bunu atladığım için mutluydum.

Törenden sonra konuklar bahçeye davet edildi. Ağaçların dallarına serpiştirilmiş peri ışıkları, çardaklar ve toprak şarap sürahileriyle dolu yemek masaları ve derme çatma bir sahnede kurulmuş bir müzik grubuyla büyülu görünüyordu. Annem cennet gibi bir ortam hayal etmiş ve bunu organize etmek için bir hizmetçi ordusu tutmuştu. Mesut Amca gururlu amca/baba rolünü oynadı.

Geleneksel düğün mücevherli pilavından bir ısırık aldığımı hatırlıyorum; içinde zengin, ekşi böğürtlenler vardı, dilimlenmiş portakal kabuğunun acılığı dolgun kuru üzümleri harika bir şekilde tamamlıyordu. Bu tatlı, ekşi ve acı karışımı belki de evlilik hayatının bir simgesiydi. Yoğurt ve demirde o kadar uzun süre marine edilmiş bir bebek tavuk butu yedim ki, et neredeyse kemikten kayıyordu. Ancak düğünüm için getirilen diğer bir düzine yemekten neredeyse hiçbirini hatırlayamıyorum. İran havyarı sürülmüş ve üzerine limon sıkılmış minik bir tost ısırdığımı hatırlıyorum.

Kiralanan çaldı ve konuklar dans etti.

Yirmi iki yaşındayken mükemmel bir gelindim, mutluydum, zeki, başarılı ve yakışıklı damadın yanında duruyordum, en nazik olduğu için sevdiğim adam.

Mehrdad'ın önünde gelinliğimle dönerken alkışlar yükseldi. Yeni kocam güçlü kollarıyla beni havada döndürüyordu ve ben minnettardım. Gençliğin ve sağlığın geçici armağanları için, şatafatın ve gösterişin ayrıcalığı için, bol miktarda yiyecek ve içki için ve içten gelen iyi dilekler için, canlı orkestraya eşlik eden ağustos böcekleri için ve ağaçların dallarındaki her küçük ışık için minnettardım.

Mükemmel bir yaz gecesi idi, karanlığın sessizliğinde tomurcukların en hassas kokularını bahçeye saldı, kahkaha seslerinin çınladığı ve duvarların üzerinde dolaştığı, akrabaların spontane bir elim sende oyununda masaların arasında dolaşan çocukların yanaklarını çimdiklediği, daha fazla dondurma için yalvardığı, vanilya tepeciklerinin içine saklanmış saİron ve gül suyu ve küçük donmuş ağır krema parçaları ile dolu bir geceydi. Öyle bir yaz gecesi ki

Şarap kadehleri -ve alkol içemeyecek kadar dindar ya da çok genç veya ilgisiz olanlar için *şerbet* kadehleri- kaldırılır.

şerefine. Şerefimize.

Mehrdad bana büyük pastadan bir parça yedirdiğinde, krema neredeyse elbisemin üzerine sızıyordu. Usta eli şekerli parçayı tam zamanında yakaladı, böylece saf beyaz ipek üzerinde bir sınır noktası oluşturmadı.

Şehir merkezinde yaşarken görüşemediğimiz akrabalarımız şimdi giyinip kuşanmış, yeni birlikteliğimi kutlamaya ve sonra da şüphesiz evlerine gidip dedikodu yapmaya hazır bir şekilde etrafta duruyordu. Tatlı masasındaki bir misafirin pilavın biraz fazla yapışkan olduğunu ve Mehrdad'ın yakışıklı ve görünüşe göre çalışkan ama "biraz yoğurt gibi" olduğunu söylediğini duydum - bir tabak daha *zoolbiah bahmieh*'e uzanırken, çenesi zaten tükettiği son birkaç kızarmış hamur böreğinin şurubundan parlıyordu.

Birçoğunu zar zor tanıdığım konuklarımın her birine sarılırken, iltifatları ve varlıkları için teşekkür ederek başımı eğdim. Ancak orada olmayanlar için üzülmekten kendimi alamadım. Babam. Her geçen yıl benim için daha da bir hayalet. Yedi yaşında kaybettim, ama yine de. Orada, bahçede olsaydı nasıl hissederdim? Başımı omzuna yaslamak, kulağımda onun öğütlerini duymak? Keşke tanısaydım dediğim adamın hayali gözümde canlandı. Akşamın ve hayatımın çapası olarak onu nasıl da özlemiştim!

Sousan da orada değildi. Homa'nın tutuklanmasından kısa bir süre sonra parkta karşılaştıktan sonra onunla konuşmayı bırakmıştık. Onu, Homa'nın tutuklanmasına neden olan bir casusla birlikte kaldığı için affedemiyordum. O da beni, Homa'yı sevgili Albayına ispiyonlayacak kadar aptal olduğum için affedemiyordu.

O yaz gecesi dondurmanın tadına bakmadım. Arkadaşımla çarşının sonundaki avluda oturduğumuz, dondurmalı sandviçleri ısıtırken bacaklarımızı salladığımız ve geleceğe dair planlarımızı konuştuğumuz günden beri tadı damağımda kalan demir ve gülsuyu Ravor'un tadına bakmaya yüreğim elvermedi. O gece yokluğu gerçek varlığı olan bir arkadaş. Kahkahaları bahçemizin yüksek taş duvarlarında yankılanan, yaşama sevinci sallanan akrabalarının dans figürlerini gölgede bırakan, benim için duyduğu mutluluk - bildiğim kadarıyla- şehrin çatılarında çınlayan bir arkadaş.

En çok özlediğim kişiydi, hiç tanımadığım babamdan çok daha fazla. Ama o gece davet edilmemişti. Çok zaman geçmişti ve ben sözümü tutmuştum. Ve nasıl olur da bebeğiyle, kimsenin bilmediği kocasıyla, hayalleri kesintiye uğramış, üniversite eğitimi yarıda kesilmiş, geleceği değişmiş, hırsları engellenmiş bir şekilde gelebilirdi, tüm bunlar çok fazla şey paylaştığım ve onu hiç istemediğim, asla istemediğim, asla hayal etmediğim şekillerde üzdüğüm bir gece yüzünden olabilirdi?

Bahçede birlikte dururken kocamın yüzünde endişeli bir ifade belirdi. Eğildi ve yüzümü iki elinin arasına aldı. Sadece benim duyabileceğim bir fısıltıyla şöyle dedi: "Onu özlediğini biliyorum. *Jaash khaleeyeh*. Onun yeri boş. Bizim için en çok o dans ederdi, Ellie Joon. Maskaralıklarıyla evi yıkardı."

Müziğin ve çılgınlığın ortasında onu inceledim. Bu adamı bu yüzden seviyordum. Özlediğim arkadaşımı kabul edecek nezakete ve şefkate sahipti. Ne yaptığımı biliyordu ve yine de beni seviyordu. Hatamla Homa için yarattığım kaderi biliyordu ve yine de beni affetti. Onu özlediğimi, onu özlediğimi, onu özlediğimi anladı.

"Bu düğünün her bir parçasıyla dalga geçerdi," dedim, neredeyse hıçkırığa hıçkırığa ağlayarak. "Havyarın saçma olduğunu söylerdi ve ağaçlardaki ışıkların..."

"Bu grup hakkında neler söyleyeceğini hayal edebiliyor musun?" Mehrdad beni kendine yakın tuttu ve sokuldu. "Onlara 'saçma' dediğini duyar gibiyim!" Başımın tepesini öptü, tam da annemin sipariş ettiği tacın duvağı tuttuğu yeri. "Biliyor musun?" Mehrdad saçlarıma fısıldadı. "Ben de onu özlüyorum."

Ve o tatlı anda, Homa'yı kendi tarzında sevdiğini, yıllar içinde onun da arkadaşı haline geldiğini anladım.

İşte o zaman annem avazı çıktığı kadar bağırdı: "Göklere bakın!"

Çünkü annem 1reworks bile organize etmişti. Küçük bir miktar havaya fırlamıştı ve bu da biraz can sıkıcıydı. Yine de konuklar alkışladılar ve bunun şimdiye kadar gördükleri en iyi gösteri olduğunda ısrar ettiler.

Orada durdum, yüzüm gökyüzüne dönüktü, Mehrdad yanımdaydı, gözyaşlarım yüzümden akıyordu.

" bakın," dedi tüm konuklar. "Geline bakın; duygularına yenik düşmüş. Birlikte uzun ve sağlıklı bir hayat yaşasınlar. Birlikte yaşlansınlar. Birlikte çok ama çok çocukları olsun. Çocukları, anne ve babalarının koruyuculuğu ve rehberliği altında büyüsünler. Hiçbir zaman kara günler görmesinler."

Düğün davetlilerinin bu dilekleri, cansız 1reworks kadar etkili oldu. Gece gökyüzüne doğru hızla yol aldılar, ancak önce paramparça oldular, sonra da hiçliğe karıştılar. Çünkü sadece bir kısmı gerçekleşebildi.

Ama misafirlerin istediği şekilde değil.

Hiç de değil.

YİRMİ SEKİZ

1965-1970

Annemin benim için ördüğü hediye pembe, üçgen ve yumuşaktı. Her köşesinde, iki ipin ucunda kabarık ponponlar vardı. İlk başta bebek için bir battaniye sandığım şeyin, bebek doğduğunda giymem için bir şal olduğunu açıkladı. Beni doğum yatağında, yeni doğmuş bebeği kucaklarken, Polaroid çekimi için gülümserken hayal etmişti.

Mehrdad da ben de üniversite mezunuyduk ama o kimya eğitimine devam ederken ben çalışmadım.

Her gün, yüksek lisans okulunun kimya laboratuvarından eve fikirler ve umutla dolu olarak dönüyordu.

Haftada iki kez güzellik salonundan kafamdaki saçlar havaya dikilmiş ve yüzüm makyajlanmış olarak eve dönüyordum. Her ay yüzümdeki şeftali tüylerini aldırıyor ve vücudumdaki tüyleri köklerine kadar ağda ile aldırıyordum.

Tara Khanom'un güzellik salonu benim için bir eğlence, yeni arkadaşlar edinip hanımlarla dedikodu yapabileceğim bir yer haline gelirken, sahibi de göz altlarımdaki halkaları makyajla bastırıp kirpiklerimi kıvırdı. Yanaklarıma allık sürdü ve göz kapaklarıma dumanlı göz farı uyguladı.

Güzellik salonundaki kankalarım bir masanın nasıl kurulduğunu ve bir turpun güle benzeyecek şekilde nasıl oyulduğunu önemsiyorlardı. Ülkemizin kraliyet ailesinin maceralarıyla ilgili haberler üzerine ciyak ciyak bağılıyor ve kendi doğmamış çocukları için örülecek boneleri planlıyorlardı.

Sonunda çocukları oldu. Teker
teker.

Ben evlendiğimde Niloo'nun bir bebeği vardı. Sousan'ın o zamana kadar üç çocuğu olduğunu duydum. Albay'ı terk etmedi. Onunla kaldı ve diğer tarafa baktı.

Çocuklarım doğduktan sonra en azından evde kalma isteğimi haklı çıkarabilirdim.

Homa'nın tutuklanmasının ardından gelen boşluğa ve suçluluk duygusuna rağmen yeterince iyi notlarla mezun olmuştum. Diplomamı almıştım. Dünya bana verdiklerini benden önceki pek çok kadından esirgemişti -eğitim görmek isteyen, meslek sahibi olmak isteyen ama evde kalıp çocuklarını büyütmesi beklenen kadınlardan.

Aç bir ülke, ileri git ve parlak ol, diyor gibiydi. Benim sınıfımdaki, benim kuşağımdaki kızlar, bu seçeneğe sahip oldukları için çok ayrıcalıklıydılar, yeni bir açabilirlerdi. Tıpkı Homa'nın istediği gibi.

Ancak Homa'nın beni zorlaması ve cesaretlendirmesi olmadan, profesyonel bir yol izlemekten tamamen vazgeçtiğimi hissettim. O olmadan, bu doğru değildi. Lisans diplomamı aldım, katladım ve bir kutuya koydum.

Kaderin bizim için ne planladığını kontrol edemeyiz. Öngöremeyiz, engelleyemeyiz, ne kadar istersek isteyelim onu şekillendiremez ve değiştiremeyiz. Mehrdad ve ben aşıktık. Mehrdad ve ben her sahiptik: iyi bir eğitim, sağlam bir ev, güvenli bir gelir, sağlığımız, arkadaşlarımız, ailemiz, ülkemizin en iyi beklentileri.

Mehrdad ve benim sahip olamadığımız şey bir çocuktü.

Bir yıl geçer ve diğerlerinin gülümsemeleri hala kibardır. İki yıl geçer ve sosyal toplantılarda fısıltılar artar. Birkaç yıl geçer ve çocuksuz bir çiftte duyulan acıma incitici ve saldırgandır.

Benim rolüm "Teyze" oldu. Hediyeler aldım: iple çekilen tekerlekli tahta ördekler, açılıp kapanan sarı saçlı ve mavi gözlü bebekler, tüylü baykuşlar ve oyuncak ayılar ve örgülü kısa kuyruklu sevimli bir bez kirpi. Arkadaşlarımın kötü dadılar hakkındaki dertlerini dinledim ve çocuklarının dönüm noktalarına onlarla birlikte hayret ettim.

Niloo bebek arabasını Lalehzar Caddesi'nde itti ve Hooman'ın pasaport dairesindeki yeni işi ve küçük kızının şarkı söylemeyi ne kadar sevdiği ve muhtemelen bir opera sanatçısı olabileceği hakkında aceleyle yaptığı güncellemeler arasında şarkı söyleyip mırıldandı.

"Şarkı mı söylüyor?" Ben sordum.

"Onu duymalısın, Ellie!"

"Gerçi o daha bebek."

"Biliyorum! Olağanüstü değil mi? Emerken ve emzirirken bu küçük sesleri çıkarıyor. Büyülü bir müzik gibi."

Arkadaşlarımın çocuklarının yetenekleriyle övünmelerine, gerçek ve hayali becerilerinden övgüyle söz etmelerine alışmışım. Onlar adına mutlu olmaktan başka ne yapabilirdim ki?

Eve yürürken Niloo ve Hooman'ın ve güzellik salonundaki kadınlar da dahil olmak üzere çevremizdeki herkesin dört yıllık kısırlığım için nasıl endişelendiklerini düşündüm. Arkamdan yapamadığım bebekler hakkında konuştuklarını biliyordum. Benim için oluşmayan embriyolar için endişeleniyorlardı. Ama oluşanlardan haberleri var mıydı?

Üç kez. Annemin ördüğü şal. Mehrdad ile küçük, özel kutlama. Beni belimden tutup oturma odasında döndürmesi. Bebek isimlerinin neşeli fantezileri. beşik. Hepsini hayal edebiliyorduk. Hayal edemediğimiz şey kanama ve kayıptı. Bizi hastaneye götüren şiddetli kanama. Her seferinde.

Mehrdad'ın gözyaşları aceleyle geldi. Hastaneden ayrılır ayrılmaz üzüntüsü kontrol altına alındı. Kendi içine çekildi. Günlerim geri dönüşü olmayan bir şekilde karardı. Başka hiçbir şeye benzemeyen bir depresyon kapladı içimi.

Annem içmem için kemik suyunda eritilmiş demir iksirleri yaptı. Kaderimi değiştirmesi için Tanrı'ya bir şekilde yalvarmak amacıyla günde on beş kez dua etmeye başladı. Dindar birine dönüşmesi çok az ve çok geç oldu. Duaları işe yaramadı. İksirleri en çok istediğimiz şeyi gerçekleştirmedi.

Annem bunun nazar olduğunu iddia etti. "Bütün o insanlar," dedi, "sağlığımızı ve zenginliğimizi kıskanıyorlar. Tüm o kıskanç ruhlar bize büyü yapıyor."

"Ama hamile olduğumu hiç açıklamadım," diye karşı çıktım. "Seni dinledik ve haberi senden, Mesut Amca'dan ve Mehrdad'ın ailesinden başka kimseyle paylaşmadık. Diğerleri bilmedikleri halde bize nasıl kötü gözle baktılar?"

"Oh, onların da kendi var," diye verdi annem. "Kıskançlığın ne kadar güçlü olabileceğini bilmiyorsun Elaheh. Hayatları ve dostlukları yok edebilir."

Bir akşam yemek sırasında çemen otunun kokusu beni neredeyse kusturacaktı. Mehrdad *ghormeh sabzi*'ye çok fazla katmıştı. Yemek pişirmeye yardım ettiği için minnettarım, hatamı ifade etmedim.

"Belki de bu bizim kaderimiz değildir," dedim masanın karşısındaki yerimden.

Mehrdad tabağından başını kaldırdı. Bir zamanlar bir arkadaşının ruhunun saflığını tespit edebilmek için dağa tırmandığı o gözlerde, kaybımın aynasını gördüm.

Sessizce çiğnedi.

Evlat edinme konusunu konuşmuştuk. Ama nasıl olacağı konusunda hiç anlaşılamamıştık.

O.

Mehrdad su bardağını aldı ve hiç sorun etmediğini söyledi. Dedi ki
Hiç baba olamasa da umurunda değildi. "Belki de

Tanrı'nın planı budur," dedim.

"Sen hiç dindar olmadın," dedi. "Belki de
bu bizim kaderimiz değildir."

"'Kader', 'Tanrı'nın planı' demenin başka bir yolu, değil mi? Her neyse,
minnettar olmamız gereken çok şey var."

"Çok fazla," dedim.

"Yani gerçekten düşünürseniz, çocuklar bir yükür."

"Gerçekten."

Yemeğin geri kalanını sessizlik içinde yedik.

Bir parçam o şehri terk etmek istiyordu. Kimsenin bizi tanımadığı başka bir diyara kaçmak.

YİRMİ DOKUZ

1977

"İki yıllığına olacak. Geçici bir görev. Ama hayatımın fırsatı" dedi Mehrdad kahvaltıda. "New York'ta bu araştırmayı yaparsam, sonrasında burada, İran'da çok daha iyi bir pozisyona gelebilirim."

Düğünümüzden bu yana geçen on iki yıl içinde Mehrdad ve ben birlikte yumuşak ve tatlı bir hayat kurmayı başardık. Arkadaşlarımız ve ailemizle düzenli olarak bir araya geliyor ve onların çocukları büyüdüğüce seviniyorduk. Doğum günü partilerine, düğünlere ve uzaktaki akrabalarımızın birkaç cenazesine katıldık. Mehrdad ABD ve Avrupa'da araştırma pozisyonlarına başvurmak istediğini söylediğinde onu cesaretlendirdim.

Yıl 1977ydi ve Tahran sokaklarında Şah'a karşı huzursuzluk ve memnuniyetsizlik giderek artan bir gösteri, protesto ve baskı döngüsüne dönüşüyordu. Aktivistler rutin olarak hapse atılıyordu. Homa'nın tutuklanmasında hissettiğim şiddetli acı artık pek çok kişi için sıradan bir durumdu.

Mehrdad, "Yeni akademik yılda başlayabilirim," dedi. "Manhattan'daki bu özel laboratuvarın başında biyokimyasal genetik alanında bir efsane var. Tam bir süperstar. Rockefeller Üniversitesi'nin hemen karşısındaki lojmanımızı bile ödeyecekler."

Tahran Üniversitesi'nde İngilizce okuduğum için minnettar olan Mehrdad'ın Rockefeller Üniversitesi'nden aldığı kabul mektubunun her satırını tekrar tekrar okudum.

"Düşünecek çok şey olduğunu biliyorum. Ama sen zaten onların dilini konuşuyorsun, Ellie!" Mehrdad dedi ki. "Bu bana yardımcı olmalısın. Sadece iki yıllığına. Sonra geri döneceğiz."

Daha sonra Mehrdad isteyken Tahran'daki en büyük kitapçıya gittim. New York şehri hakkında belli belirsiz bir bilgim vardı ama biraz araştırma yapmam, daha içsel bir his edinmem gerekiyordu. Seyahat bölümünde İranlı bir yazarın üç anı kitabını buldum.

New York'u ziyaret etmiş ya da orada yaşamış yazarlar, iki fotoğraf kitabı ve birkaç küçük rehber.

Fotoğrafların sayfalarını karıştırdım ve gökdelenlerin ve iki taş aslanın sıralandığı bir kütüphanenin görüntüleri arasında Birleşmiş Milletler binasını tanıdım. Trafik sıkışıklığına yakalanmış sarı taksilerin ve işlek caddelerden geçmek için "Yürümeyin" tabelalarının altında bekleyen insanların resimlerinden yayılan enerji, kendi kalabalık ve hareketli şehrimden tanıdığım bir enerjiydi.

İçimi garip bir heyecan dalgası kapladı. Büyük kitabı rafa geri koydum ve cebe kolayca sığacak şekilde yapılmış seyahat rehberlerinden birini elime aldım. Arkasında İngilizceye çevrilmiş Farsça ifadeler vardı: "?" "İyiyim, teşekkür ederim." "Affedersiniz, bana nerede tuvalet bulabileceğimi söyleyebilir misiniz?" New York "lezzetlerinin" fotoğrafları - dalgalı sarı soslu bir sosisli sandviç; tuzlu olması gereken kocaman bir çubuk kraker; hamburger ve patates kızartması; Coca-Cola ile doldurulmuş düzgün bir bardak; bir dilim "New York cheesecake" i - daha tanıdık görünüyordu.

Gençlik yıllarımda, Amerikan ürünleri ve alışkanlıkları, filmler ve televizyon şovlarının yanı sıra Tahran'da yaşayan ve ülkemize yatırım yapan Amerikan şirketleri için çalışan Amerikalıların artan nüfusu aracılığıyla İran'a girmişti. Afarin Amerikalı gurbetçilerin çoğunu tanıyordu. Hiç evlenmemişti ve bunun yerine İran'da yaşayan Amerikalı ve İngilizleri de kapsayan büyük partiler vermeye geri dönmüştü. Görünüşe göre komünist olarak geçirdiği dönem kısa sürmüştü. Yirmili yaşlarımızın ortalarında bir restoranda karşılaşmamızın ardından benimle yeniden bağlantı kurmuştu. Onun buluşmalarında tanıştığım Amerikalılar İngilizceme iltifat etmişlerdi. Yeterince iyi görünüyordardı!

"Canım, kocanın önünde bir kariyer fırsatı var," dedi annem. "Sana danışıyor mu gibi yapması bile çok güzel, ne kadar aydın bir modern adam! Kadınlar kocalarını takip eder, kadar basit. Ve neden onu bu ilerlemeden mahrum bırakasın ki? Endişelenmen gereken bir şey yok ki..." Durakladı ve içini çekti. "Herhangi bir çocuğa... rahatsızlık vermek. Bu tam da doktorun istediği şey olabilir, Ellie Jan. Sen ve Mehrdad'ın Şah'tan pek hoşlanmadığınızı biliyorum. Nedenini bilmiyorum, çünkü bana sorarsan kralımız hamlıklarına rağmen bu ülkeye çok iyi şeyler yaptı. Ama Ellie Jan, bunun senin için iyi olacağını düşünüyorum."

Rockefeller Üniversitesi'nden mektubun üzerinden sadece birkaç gün geçmişti. Annemle birlikte yeşil kadife kanepesinde oturuyorduk.

Annem bana baktı ve dedi ki, "Seni özleyeceğim. Hem de çok."

Başım dönüyordu. Boğazımda bir yumru oluştu. Tüm zorba davranışlarına rağmen annemden ayrılmak istemiyordum. "Ama çok uzak..."

"Ziyaret edeceğimi garanti edebilirsin, canım! Her zaman New York'a gitmeyi arzulamışımdır."

"Evet dersek bir sürü evrak işi var. Üniversitenin karşısındaki caddede konaklama imkanı sağlıyorlar, ancak bu formları doldurmamız gerekiyor..."

Annem ayağa kalktı ve odada volta attı. "Bir harita almam lazım. Ve giymek için iyi kıyafetler almalısın. New York'ta şaka olmaz. *Dahati* gibi görünemezsin. Bizim hakkımızda ne düşünüyorlar, merak ediyorum. Umarım Pers İmparatorluğu'nun ihtişamını okumuşlardır!"

Annem volta atmaya ve taşınmaya hazırlanmak için yapmam gereken işleri sıralamaya devam etti. Çeyizden ve Mehrdad'ın gelecekteki iş arkadaşları ve patronu için nasıl hediyeler almam gerektiğinden bahsetti. En iyi İran el sanatlarını ve hediyelik eşyalarını almam gerektiğini söyledi. El yapımı masa örtüleri. *Khatam* mozaik kutuları. Zanaatkarlar tarafından işlenmiş dekoratif tabaklar. Ve bizim lezzetlerimiz! Taze antep fıstığı. Lezzetli *gaz* nugat şekeri. Bunları Amerika'da severler mi? Demir alın! Evet, Ellie, onlara İran havyarı da götür. Kapalıçarşı kalabalıktı ve kokuyordu ama böyle büyük bir gezi için her şeyi aynı anda alabilecekleri en iyi yer olduğunu söyledi. Ve iyi bir fiyata. Pazarlık etmekten çekinmediğim sürece.

Annem şal desenli duvar kağıdına döndü. "Gördünüz mü?" diye bağırdı görünmez bir seyirciye. "Kızım büyük bir hanımefendi! Bir harita almalıyım!"

Gülsem mi ağlasam mı bilemedim. Ama haklıydı: kaderim mühürlenmişti. Bir eş olarak kocamı takip etmem bekleniyordu. Mehrdad için büyük bir kariyer fırsatını lekeleyemedim. Hem kim dünyanın en heyecan verici şehrinde yaşamak istemezdi ki? Evimden, ailemden ve arkadaşarımdan ayrıldığım için aklımı kaçırmaktansa, kendi kendime bunu talih çarkının olumlu bir dönüşü olarak görmem gerektiğini söyledim.

Annemin odayı adımlamasını ve planlarını yapmasını izledim. Yüzüm yandı ve garip bir *deltangi* hissettim, bu nasıl özleyeceğime dair kalbim sıkıştı. Tanıdığım en sinir bozucu insandı ama de. Ve de.

Onun sevgisi hayatım boyunca deęiřmeyen tek řeydi. Sık sık kafa karıřtırıcı davranıřlarıyla birlikte gelse bile. Ondan uzak bir hayatı dūřūnūnce gōzlerim yařardı. Bunu nasıl yapabilirdim ki?

Yola çıkmadan iki hafta önce Kapalıarşının kalabalık sokaklarının ortasında durmuş, annemin telefonunun yanında tuttuğu defterden kopardığı kâğıda yazdığı listeyi tutuyordum.

şehrin bu bōlgesine en son geldiğimden beri yıllar geçmişti. Aylar nce Mehrdad bana Nayeb restoranda yediğimiz ortak *chelo kabab* yemeğinde evlenme teklif etmişti. Ve tabii ki on yaşındaki Homa'yla okulu kırıp buradaki zikzaklı yollardan ilk kez birlikte geçtiğimiz gūn de hafızama kazınmıştı.

Sanki hiç zaman geçmemiř gibi, rūyeyen kavun kokularına çömlek kokuları karıřıyordu. antalarımı tařıyarak kalın kilim yıęınlarının, manken kollarında altın bilezikler ve kadife tepsilerde gūmūř zincirlerle dolu tezgahların nūnden geçtim. Annemin hazırladıęı listeyi kontrol etmek için durdum, daha önce aldıęım hediyelerin ve İran řekerlemelerinin üzerini beceriksizce çizdim. Kafamın içinde annemin sesini duyabiliyordum: "Sana sōyledikleri ilk fiyatı asla kabul etme, Ellie. Aptal olma. Yūkses sesle konuř! Karřı ık. Bu iřler bōyle yūrūr."

Dūkkān sahipleri malları hakkında konuřuyor, zanaatkārlar çubukları metale vurdukça ses kulaklarımda çınlıyordu. Orta yařlı, sessiz bir zanaatkārın elleriyle üzerine en zarif kuřun iřlendięi gūzel, dōvūlmūř bir metal tabak satın almıřtım bile. Ne kadar olduęunu sorduęumda bana makul bir fiyat önerdi ve ben de ödeyerek onu řařırttım. Benim pazarlık edecek cesaretim yoktu, ama o bana minnetle bakacak kadar cōmertti. Belki de zanaatkārın metal kuřu, Mehrdad'ın Rockefeller Őniversitesi'ndeki patronuna vereceęimiz hediye olacaktı.

řimdi, renkli baharatlar, kuru meyveler ve kuruyemiřlerle dolu çuvallar ve fiırlarla tıka basa dolu bir tezgāha yaklařtım. Bir *esfand* tohumu piramidini dikkatle inceliyor, nazardan korunmak için bu İran tūtsūřūnū Amerika'ya gōtūrmenin mantıklı olup olmadıęını merak ediyordum ki onu duydum.

"Bir dakika bekle, Bahar Joon. *Sabr dashteh bash*. Sabırlı ol."

Bir an hayal gōrūyor olabileceęimi dūřūndūm. Ama sesi çok netti.

Sesi şefkatli, güven vericiydi, ama 1rm.

Korkudan, utançtan ya da gerginlikten yakındaki bir fiçinin arkasına saklandım. Ama cevizle dolu en uzun fiçi bile beni görünmez kılacak kadar uzun değildi. Bacaklarım gizlenmişti ama başım ve vücudum hâlâ açıktaydı.

Ses yaklaştı. "En seçmene yardım edeceğim."

Duyduğum sesin Homa'ya ait olduğundan artık emindim, kalbim o kadar yüksek sesle atmaya başladı ki, duyup başını kaldıracığından endişelendim.

Ceviz fiçisinin yanında, içinde bir piramit antep fıstığı bulunan bir çuval vardı. Antep fıstığına doğru yaklaştı, sadece bir ya da iki metre uzaktaydı. Lacivert bir pantolon, krem rengi bir bluz ve kahverengi yürüyüş ayakkabıları giymişti. Bir elinde maydanoz ve taze soğan demetleriyle dolu bir sepet tutuyordu. Diğer elinde ise bir kız çocuğunun elini tutuyordu.

Kızın da kendisi gibi kalın, koyu kıvrıkcık saçları vardı ve on iki ya da on üç yaşlarında görünüyordu. İspanyol paça kot pantolon, üzerinde Snoopy çıkartması olan sarı bir tişört ve kot giymişti. Homa fıstığın yanında kaldı ama kız ceviz fiçisine doğru yürüdü. O kadar yaklaşıyordu ki sol gözünün altında Homa gibi bir ben olduğunu görebiliyordum.

Dondum kaldım.

"Baba evde zaten nar ekşisi olduğunu söyledi," kız.

Annesinin o yaştaki sesine çok benzeyen sesini duyunca, hafifçe sızlanmaktan kendimi alamadım.

"Tamam, sen cevizleri al o zaman," diye seslendi Homa dalgın dalgın antep fıstıklarını incelerken.

Kalbim ağzımda, olduğum yerde kalakaldım.

Bahar şimdi benim yarı açıkta durduğum ceviz fiçisine ulaşmıştı. Bir yabancı olan beni görünce kibarca gülümsedi, sonra fiçidaki küçük bakır küreği kaldırıp cevizleri ölçmeye başladı.

"Sana yardım edeyim Bahar Joon." Homa kızına yaklaştı.

Ve işte oradaydık, yüz yüze, göze. Bahar, Roor'un üzerinde pembe bir battaniyenin üzerinde yatan bir bebekken, evine yaptığım talihsiz ziyaretin üzerinden on üç yıl geçmişti.

Vücudum soğudu; uzuvlarım bana ait değilmiş gibi görünüyordu; göğsümde şiddetli bir acı hissettim. Erimek, Ree olmak, kollarımı bu yabancıya dolamak istedim.

bir zamanlar arkadaşım. O kaybolmuş, bitkin görüntüsü gitmişti. Şık giyinmişti ve hatta beni şaşırtacak şekilde biraz makyaj bile yapmıştı. Homa'yı daha önce hiç makyajlı görmemiştım.

"*Selam*," dedim, sesim içimin derinliklerinden ince ve gıcırtilı geliyordu.

"*Khodeti*? Sen misin?" Sesi sanki bir cin görmüş gibi çıkıyordu.

"Benim," dedim.

"Anne?" Bahar önce annesine sonra da bana baktı.

Homa sanki orada olduğunu unutmuş gibi boş bir ifadeyle kızına döndü. "Bahar Joon. Bu..." Bana doğru işaret etti. "Bu... eski bir arkadaş." Bahar'ı koruyucu bir şekilde kendine doğru çekti. "Bu da Bahar."

Homa adımı söylememiştir ama bana arkadaşım demiştir. Bunun için minnettarım. Fıçının arkasından çıktım ve başımı Bahar'a doğru eğdim. "*Khoshbakhtam*. Tanıştığımıza memnun oldum," dedim.

Kız kocaman kara gözleriyle bana baktı ve kibarca başını salladı. Sonra annesinin kolunu çekti.

"Biliyorum, . Cevizleri almak istiyorsun." Homa, beni ilk tanıdığı andan itibaren sahip olduğu aynı boş bakışla beni inceledi. "İzninizle," dedi. "Biraz acelemiz var. Malzemeler için-"

"*Fesenjoon* için, şüphesiz," dedim.

Kız genişleyen gözlerle yukarı baktı. "Nereden biliyorsun?"

Annenin favorisi olduğu için demedim. Zoraki bir ciddiyetle, "Ceviz , değil mi? Ceviz alıyorsan *fesenjoon* zamanı gelmiştir diye düşündüm."

Kız sırttı.

"Kaç ?" Başka ne diyeceğimi bilemediğim için sordum. "On üç." Bahar ayaklarının üzerinde kaydı.

"Biz de tam yola çıkıyorduk, değil mi Bahar?" Homa sordu. "Ama biz daha-"

Homa onun sözünü kesti. "Boş . Biliyor musun, birkaç tezgah aşağıda Abbas Ağa'nın en iyi cevizleri var."

"Ama bu gelmemizi söylemişsiniz."

"Ben bir hata yaptım. Bahar," dedi Homa. Kızının elini tuttu, kolundaki sepeti yeniden dengeledi ve başladı.

"Bekle!"

Homa ve Bahar arkalarını döndüler.

Üzgün olduğumu söylemek istedim. Orada, fındık ve baharat fiçilerinin yanında dizlerimin üzerine çöküp af dilemek istedim. Yüzüm sıcaktı, kollarım taşıdığım çantalar yüzünden bitkin düşmüştü. Bayılacak gibi hissediyordum. Ama etrafımızdaki alışverişçiler hareketlerine ve pazarlıklarına devam ediyorlardı ve Bahar'ın kocaman gözleri benimkilere dikilmişti.

"Homa," dedim. "Ben . İki hafta içinde. Taşınıyorum. . Mehrdad ve ben. Amerika'ya."

Homa'nın yüzü karardı. "Amerika mı?" "Evet, New York."

"Neden?"

"Mehrdad. Bir iş buldu. Bir laboratuvarı post-doc olarak. Çok iyi bir laboratuvarı.

Prestijli."

Tanıdığım Homa gözlerini devirir ve "*Ellie, göstermeyi kes* derdi. Ama bu yeni olan, bu yabancı, sadece "*Movafagh basheen*. Umarım başarılı olursun. Güle güle."

Onu tekrar kaybettiğime inanamıyordum. Öylece gitmesine izin veremezdim. "Eğer bir şeye ihtiyacın olursa. bir şeye," dedim umutsuzca. "Lütfen bana yaz."

"Peki bunu nasıl yapacağım? New York'taki eski arkadaşımı mı göndereyim?" diye sordu alaycı bir tavırla. İşte eski Homa geri dönmüştü.

Bahar'ın elini sıkıca kavradı ve arkasını döndü. Kuruyemiş ve baharat çıkmaya başladılar. Neredeyse çıkışa varmışlardı, diğer tezgâhlara giden büyük koridora yeniden girmek üzereydiler ki ben . "Annem! O bana nasıl ulaşacağını bilir. Anneme sorun!"

Son bir kez arkasını döndüğünde Homa'nın yüz ifadesi aynı anda hem sinirli, hem üzgün, hem sevecen, hem de özlem doluydu.

Orada durdum. Onlar giderken

Bahar bana el salladı.

Biletlerin karbon kopyası üzerinde yazılı tarih, Batı takvimine göre 19 Ağustos 1977 idi. Rying'i lüks bir deneyim olarak gördük

ve Pan Am Right için son derece şık giyinmişim. Ben dar bir etek ve ona uygun bir blazer ceket giymişim, naylon çoraplar ve topuklu ayakkabılar içindeydim. Mehrdad en iyi kravatını takmış ve ayakkabılarını cilalamıştı.

Yola çıkacağımız gün annem nazardan korunmak için *esfand* tütsüsü yaktı ve dumanını üzerimizde salladı. Başımızın üzerinde bir Kuran tuttu ve üç kez altında yürüdük. Annem ve Batul, biz Mesut Amca'nın arabasının arkasından yere su sıçrattılar.

Annemin bize havaalanına kadar eşlik etmemesi konusunda ısrar etmişim. Cesaretine ve kutsamalarına rağmen, ben gittikten sonra muhtemelen günlerce yatağına çekileceğini biliyordum.

Uçakta, mankenlere benzeyen sağ görevliler koridorda geziniyor ve bir şekilde gülümsüyorlardı. Gözyaşlarımı tutamadım. Hayatımızın fırsatı olan bir maceraya atılmıştık. Şanslıdan da öteydik. Ve yine de. Hepsini özleyecektim: Annemi, Massoud amcamı, Batul'u. Arkadaşlarımı. Evimi.

Mehrdad uzandı ve elimi tuttu. Narenciye sabunu ve taze kolonya gibi kokuyordu.

Gökyüzüne yükseldik ve kaderimizi pilotun ellerine ve o metal konteyneri yönlendirme becerisine teslim ettik.

Geçici bir görev olacaktı.

Dördüncü Bölüm

OTUZ

1965-1974

HOMA

Abdol ve benim gizli bir anlaşmamız var. Birlikte bir aile kuracağız. Ama *bu* asla açmayacağız. O hapishane sorgu odasında bana olanları.

SAVAK'ın beni izlediğinden eminim. Sadece yakın ailemle görüşüyorum, o da birbirimize ihtiyacımız olduğu için. Annem bana gözleriyle hapishanede başıma gelenler için çok endişelendiğini söylüyor ama o bile bu konuya yaklaşmaya dayanamıyor. Sara ve kardeşim de aynı şekilde. Hepsi önemsiyor. Ama bunu tartışmak istemiyorlar. Ben de istemiyorum.

Babam hâlâ hapiste. Annemle birlikte ara sıra onu ziyaret ederdik. Şimdi onu görmek için hapishaneye gitmeye dayanamıyorum. Politikadan tamamen çekiliyorum. Komünist örgütten ve kalben istifa ediyorum.

Bir zamanlar insan hakları için mücadele ederken, şimdi ayakta kalmak için mücadele ediyorum.

Hayatım çocuğumun etrafında dönüyor. Bahar'ı emziriyorum. Altını değiştiriyorum. Onu parka götürüyorum.

Abdol -ruhu şad olsun- bana şefkatle davranıyor. Bahar'ı kendi çocuğu gibi seviyor. Abdol'un garajdaki vardiyaları gece geç saatlerden tam gün olanlara kadar değişiyor. Çalışkan bir işçidir. Onun geliri üçümüzün barınmasını, beslenmesini ve giyinmesini sağlıyor.

Tanrım, Ellie'yi nasıl özledim.

Bahar bebekken, Ellie'nin ziyaretini çok isteksiz bir şekilde, nihayet kabul ediyorum. Sadece Ellie olduğu için. Ve zaman bile, başının belaya gireceğinden endişeleniyorum.

benimle görölmek. Ve o zaman bile, bana para vermeyi teklif etmesi beni çok incitti. Bana acıması. Ellie *benim için üzüüyor*. Ve ben buna dayanamıyorum.

Her seferinde bir gün değil, genellikle her seferinde bir saat, hatta bir an hayatta kalmaya odaklanıyorum. Keder içinde boğulmaktan kurtulmamın tek yolu bu.

Bu minik bebek sevindiriyor ve evet, çileden çıkarabiliyor. Ama gülüşü. Limonun tadına ilk baktığında yüzünde beliren ifade paha biçilemez. Tombul, minik elleriyle çenemi kavıyor ve emmeye çalışıyor. Hayata olan mutlak hayranlığı büyüleyici. Bir kase. Düşen bir yaprak. Rüzgarın sesi. Hepsi onu büyüleyecek güce sahip.

Annem yardım ediyor. Ben son derece uykusuz ve yorgun olduğum için terzilik projelerini getiriyor, Abdol isteyken gelip Bahar'a bakıyor. Bahar altı aylık olduğunda, annem sabah yürüyüşlerine çıkmam için beni cesaretlendiriyor, sonra da ısrar ediyor. "*Rah-to boro*. Yürüyüşe çık," diyor.

İsteksizce gidiyorum. Çabucak eve döndüm.

Ertesi gün annem tekrar yürümemi söyledi. Bu sefer bir önceki günden biraz daha uzağa gidiyorum.

Çok iyi tanıdığım, çocukken oynadığım ve gençken haklarım için mücadele ettiğim o şehirde yürüyorum.

Takip eden haftalar ve aylar boyunca sabah saatlerinde kilometrelerce .

Bir gün, hukuk eğitimimi yarıda bırakmadan önce bir gün yargıç olmayı hayal ettiğim Tahran Üniversitesi'nin önünden geçiyorum. Başka bir zaman, Ellie ile çocukken seksek oynadığımız mahalleden geçiyorum. Ayın ilerleyen günlerinde, o gün okulu kırdığımızda Ellie'yle birlikte geçtiğimiz çarşının labirentlerinde yürüyorum.

Ve ben yürürken, bir ses kafamın içinde fısıldıyor. Her gün değil. Ve ille de ilk kilometrede ya da saniyede değil. Ama hareketin derinliklerine dalmadan erişemeyeceğim gerçekleri söyleyen bir ses bu.

Ses bana gösteriyor:

Beni bir hiç haline getiremez. Beni buharlaştıramaz.

Beni görünmez kılamaz.

Kendimi kaybetmeme neden

olamaz. Ona izin

vermeyeceğim.

Ruhumu yok etti. Ama ses bana kendimi geri kazanmamı söylüyor. Başka kimse bunu benim için yapamaz.

Geceleri, yorgun ve korkulu yeni bir anne olarak kaybettiğim okuma tutkusunu yeniden kazanmaya çalışıyorum. Kütüphaneden ödünç kitap alıyorum; kitap satan kırtasiyeye gidiyorum. Kitaplarla çevrili olduğumda kendimi çok huzurlu hissediyorum. Politika - aktivizm - bunlar için ne kalbim ne de zamanım var. Ama belki, sadece belki, zamanla onlara da dönebilirim.

Ben yürüdükçe ses daha fazla gerçeği fısıldıyor:

O odada olanlar beni tanımlamayacak.

Ben her zaman olduğum kişiyim. Ben Homa'yım. Hareket etmeyi, koşmayı, yürüyüş yapmayı seviyorum. *Fesenjoon*'u seviyorum. Yemek yapmayı seviyorum. Annemin tarifleri hala içimde. Bütün bunları benden alamaz.

Mahalledeki diğer annelerle sonunda sohbet ediyorum. Bahar'ı Abdol'un çocuğu sanıyorlar. Ya da hapisten çıktığımda beni tanımayan ya da orada olduğumu bilmeyen bazıları buna gerçekten inanıyor.

Abdol garajda müdürlüğe terfi eder. Bahar tatlı bir bebekten yaramaz bir yürümeye başlayan çocuğa ve konuşkan bir okul öncesi çocuğa dönüşüyor. Abdol ve annem ona bakmama yardım ediyor. Sara ve Ali Rıza da öyle.

Ve bir gün Bahar'ı okula kaydettirme zamanı geldi. Yerel ilk yılına başlıyor. El sallayıp uzaklaşırken gözyaşlarına boğuluyorum. Okul binasının etrafında daireler çizerek yürüyorum, aynı anda hem mahrum hem de özgür hissediyorum.

İlk tutuklandığımda beni ele geçiren öfke artık baskın değil. Ve artık tamamen kederden oluşmuyorum. Yürümek, tonlarca kitap okumak, sevdiklerimin varlığı, hatta dua etmek ve geçen yıllar sayesinde yavaş yavaş kendime geldim.

O benim gücümü silemez.

Sadece aileme değil, toplumuma da katkıda bulunmaya kararlıyım.

Tahran Üniversitesi'ne geri dönmedim. Hukuk eğitimim yarım kaldı. Ama Bahar altı geldiğinde, küçük bir öğretmen yazılıyorum. Abdol itiraz etmiyor; belki de ilk tanıştığı hırslı öğrenciden bir parıltı gördüğü için rahatlamıştı.

Derslere sadece yarı zamanlı katılabildiğim için biraz zaman alıyor. Ancak Abdol, Maman, Sara ve Ali Reza'nın yardımıyla, Bahar on yaşında ve ben otuz bir yaşındayken öğretmenlik sertifikamı alıyorum. Bu başarıdan son derece gurur duyuyorum. Babamı hapishanede ziyaret ettiğimde (çünkü artık onu orada ziyaret edecek yüreğe), bana *Amoozesh ve Parvaresh* Eğitim Bakanlığı'na gitmemi ve öğretmenlik pozisyonuna başvurmak için gerekli formları doldurmamı söyledi.

Ben de öyle yapıyorum.

Ve ilk öğretmenlik görevimi aldım.

OTUZ BİR

1974-1978

HOMA

Odaya girdiğimde saygı göstermek için ayağa kalkıyorlar.

Sinirden titriyorum.

Onlara oturmalarını söylediğimde otuz çift göz bana dikiliyor.

Kendimi tanıtıyorum ve önümüzdeki dersler hakkında konuşuyorum. O kadar heyecanlıyım ki kollarımın altından ter damlaları akıyor. Kısa sürede koltuk altlarım sıırılsıklam oldu. Formalı beyaz bir bluz giymiştim. Kötü bir fikirdi. Ter lekelerinin görüldüğünü ve genişlediğini anlamak için aşağıya bakmama gerek yok.

Gülüşmelerin ve kıkırdamaların başlamasını bekliyorum. Hiçbiri gelmedi. Bu kızlar tüm dikkatleriyle beni dinliyorlar.

Onlar da benim geldiğim gibi yoksul bir mahalledeki bir lisenin son sınıf öğrencileri. İlerlemek, mezun olmak ve yoksulluk döngüsünü bir şekilde kırmak için çaresiz olduklarını biliyorum.

Sesimi sabit tutuyorum ve onlara o yıl üniversiteye başvurabilmeleri için birlikte çok çalışacağımızı söylüyorum.

Bir kol yukarı fırlıyor.

Dağınık saçlı, kuş gibi bir kıza ait. Yüzü solgun, gözleri siyah ve yoğun. "*Khanom, ejazeh,*" diyor konuşmak için izin isteyerek.

"Evet," dedim.

"Bilmek istiyoruz, Khanom, eğer biraz okuyup yazabilirsek." Cesaret istercesine diğer öğrencilere bakıyor. "Protestolarda neler olduğu hakkında. Bu ülkede neler oluyor. ile

biten her şeyi. Bunları tartışabilmek istiyoruz. Sizinle." Elini hızla indiriyor.

Biliyorlar mı? Geçmişimi biliyorlar mı? Komünist örgütle olan eski ilişki mi?

Bu öğretmenler arasında yazılı olmayan bir kuraldır: Şah'ı aşağılayan hiçbir şey söyleme ya da öğretme. Kızlar bunu biliyor. Ama benim de onlardan biri olduğumu, aynı mahalleden, aynı geçmişten geldiğimi biliyor olabilirler. Belki eskiden siyasi olarak çok aktif olduğumu da biliyorlardır.

"*Bebeeneem*. Bakalım," demekten kendimi alamıyorum ama şaşıyorum. Terlemeye devam ediyorum. Bu kızlara öğretecek çok şey var. Onlardan öğrenecek çok şey. Okyanusa atıldım ve bir şekilde yüzmeyi ve diğerlerini hareket ettirmem istendi.

Kızlar koltuklarında kayar ve rahatlamış bakışlar atarlar.

Ve hatırlıyorum. O kadar genç olduğumu ve dünyanın bir gün daha iyiye doğru değişebileceğine inandığımı hatırlıyorum. olmasına yardım edebilirdim.

Arka tarafta bir bankı paylaşan iki kız birbirlerine yaslanırlar.

Yıllardır ilk kez, nasıl yardım edebileceğimi düşününce kalbim yerinden çıkacak gibi oluyor.

Onların umut dolu genç yüzlerine bakıyorum. Bunu nasıl yapacağımdan emin değilim ama bu kızları hayal kırıklığına uğratamayacağımı biliyorum.

Gittikçe daha çok okuyorum. Öğrencilerim beni canlı tutuyor, meşgul ediyor, ülkemde olup bitenleri unutmamamı sağlıyor. Ve Bahar canlı, duyarlı ve şefkatli genç olarak büyüyor. On üç yaşına geldiğinde, sokaklarda Şah'a karşı yapılan gösterileri büyük bir ilgiyle takip ediyor. Hiçbirine katılmasını yasakladım. Kızımın da benim gibi aynı protesto ve tutuklama döngüsüne kapılmasına izin .

Ellie ile pazarda karşılaştığımızda, ruhumun bir parçasının uçtuğunu hissediyorum. Onu tekrar görmek! Eski dostumu. Ve yine de. Onu tekrar ağıma düşürmek istemiyorum. Ve bana gideceğini söyledi. Amerika'ya. Onu orada, New York sokaklarında görebiliyorum. Bir olacak, biliyorum. Her zaman batılılaşmıştı, hemen uyum sağlayacaktır. Onu o kuruyemiş ve baharat tezgahında gördüğümde, binlerce farklı duygu beni çeğiştiriyor. Ama iliklemeyi öğrendim. O kadar düşüncesiz olmamayı.

Eskiden olduğum kadar şeffaf ve açık değilim. Bahar da oradayken bu konuya hiç girmek istemiyorum. Sonra o sahneyi kafamda defalarca canlandırıyorum ve nasıl daha farklı davranabilirdim diye düşünüyorum. Ne söyleyebilirdim. Ellie'nin bilmesini .

Ellie ülkemiz için benim gibi mu?

Sokaklardaki haykırışları görmezden gelmek mümkün değil. Giderek artan gösterileri görmezden gelmek mümkün değil. 31 Aralık 1977'de akşam haberlerinde Amerikan Başkanı Jimmy Carter'ın ziyaretini izliyoruz. Tahran'dadır ve Şahımızla bir kadeh şampanya kaldırır. Amerikan Başkanı İran'ı "bir istikrar adası" olarak nitelendiriyor.

Bahar, on üç yaşındaki bir çocuğun tüm kendinden eminliğiyle . "Neyin geldiğini bilmiyor gibi görünüyor. Artık protesto aşamasında değiliz. Arkadaşlarım bunun bir *devrime* dönüşebileceğini söylüyor."

Abdol, liderimizin bir Amerikan başkanıyla bu kadar aleni bir şekilde alkol içmesine şaşırdı. Ne de biz Müslüman bir ülkeyiz. Hiç kimse Batı'nın yöntemlerini bu Şah gibi .

Ertesi gün kutsal şehir Kum'da din adamları ayaklanır ve yürüyüşe geçer. Polis kalabalığa ateş açar.

1978'in ilerleyen günlerinde İran'ın çeşitli şehirlerinde protestoların boyutu ve kapsamı artar. İnsanlar Şah'ın gitmesini istiyordu. Yönetimine son verilmesini. Demokrasi istiyorlar.

Hararet ve öfke ani gibi görünse de aslında aylardır birikiyor. Yıllardır. Tohumun 19 Ağustos 1953'te, Başbakan Musaddık'ın ABD ve İngiltere tarafından desteklenen bir darbeye devrilmesiyle atıldığı söylenebilir.

Yıllarca benim gibi öğrenciler protesto gösterileri yaptı. Tutuklandık. Sonra serbest bırakıldık. Bazıları işkence gördü ya da tutuklandı. Birçoğu öldürüldü. Özgürlük istiyorduk. Konuşma özgürlüğü, toplanma özgürlüğü.

Bahar'ın herhangi bir protestoya katılmasını yasaklıyorum. Ben de katılmıyorum. Artık katılmıyorum. Ben dersimi aldım. Bir daha tutuklanmayacağım. Çocuğumun annesine ihtiyacı var.

Abdol'un geç saatlere kadar çalıştığı bir gece, Bahar'la birlikte küçük oturma odamızda oturuyoruz. Bahar ev ödevlerini yaparken ben de öğrencilerin kğıtlarına not veriyorum.

"Anne, çok fazla çalışıyorsun," diyor.

Başımı kaldırıp baktığımda spiralli defterini ittiğini görüyorum; sayfalarına özenle yazılmış cebir denklemleri var.

Sıkı çalışmanın değeri hakkında popüler bir Farsça deyimden alıntı yapıyorum. "*Boro kar kon va nagoo cheest kar, ke sarmayeyeh zendegi ast kar.*" Gidin ve çalışın ve bunu sorgulamayın, çünkü çalışmak hayatınıza yaptığınız bir yatırımdır. Bahar'a çalışmanın, üretken ve alışkan olmanın ne kadar önemli olduğunu anlatıyorum. Özellikle bir kadının kendi gelir kaynağına sahip olması gerektiğini hatırlatıyorum.

Bunları daha önce de söylediğimi duyduğunu belli eden bir ifadeyle bana bakıyor. Sonra muzipe sırtıyor. "Sence bir kadının kendi *gher*'i olmalı mı?"

Kırmızı biro kalemimi bıraktım ve otuzlu yaşlarımın ortasında artık erken ihtiyaç duyduğum okuma gözlüklerimi çıkardım. Aşırı okumalarım muhtemelen görme yeteneğimin bozulmasına neden oluyor. "?" Dedim. Onu doğru mu duydum? Az önce bana bir kadının kendine has bir havası olup *olamayacağını* mı sordu? Kalalarını sallama şekli?

Bahar dikdörtgen şeklindeki pembe silgisini Snoopy kırtasiye çantasına bırakıyor. , Abdol'un doğum günü için aldığı kaset alara gider ve bir takar. Googoosh'un "*Man Amadeh-Am*" şarkısının tanidik notaları odayı dolduruyor.

"Kalk anne!" Bahar bana doğru zıplıyor. "Googoosh'la dans etmemek olmaz! Hep çalışıyorsun, çalışıyorsun. Notların bekleyebilir. Dans et benimle!"

Beni odanın ortasına çekti. Googoosh'un duygusal sesiyle birlikte şarkı sözlerini söylerken gözleri parıldıyor. Kollarını yukarı kaldırıyor, ellerini başının üzerinde döndürüyor ve kalçalarını bir o yana bir bu yana sallıyor. nce bir kaşını, sonra diğerini bana kaldırıyor. İkimiz de kahaahayı patlattık. Kızımda kesinlikle *zeka* var. Yivli, sıralı. Ona ayak uydurmak, kalçalarımı onunkini yansıtan bir ritimle hareket ettirmek için elimden geleni yaparken, Googoosh'un sesi yıkılıyor.

Oturma odamız bizim dans ; melodi bizim marşımız. Birlikte bedenlerimizi hareket ettiriyoruz. Birlikte yeni hareketler yaratıyor ve eskilere sayęı duruşunda bulunuyoruz.

Kollarımız havada daha yükseğe uzanıyor, ayaklarımız haliya basıyor, seslerimiz İranlı pop divamızla koro halinde daha da yükseliyor. "*Man Amadeh-Am*," diye şarkı söylüyoruz. "*Vay Vay Man Amadeh Am*." "Ben . Vay, vay, vay, ."

Bahar'ın yüzü aydınlanıyor. Odanın ortasında dönüyor, sonra ellerimi tutuyor ve beni kendi döndürüyor. Mutluluğun sırrını keşfetmiş dervişler gibiyiz. O anda, sokaklardaki protesto davullarından, yeni bir rejim isteyen haykırışlardan, karşılaştığımız sorunlardan uzaklaşıyoruz. Yanlış olan her şeyi unutuyoruz. *Ya* kızımın ellerini sıkıca tutup dönerken kendi kendime düşünüyorum, *Ya her şey yolunda giderse?* Biz anne ve kızız, benzer ruhlarız. Otuz-on beş yaşında bir kadın ve on dört yaşında bir kız çocuğuyuz, hayatlarımız için dans ediyoruz, tüm kalbimizle, kahkahalar içinde eriyoruz, katıksız bir neşenin içindeyiz.

OTUZ İKİ

Ağustos 1978

HOMA

Abdol bana birinci kuzeninin evleneceğini söylediğinde, onu düğüne katılması için teşvik ettim. yaptık. Üçümüzün de gitmesi için çok pahalı. "Ama sen gitmelisin," diyorum. "Biraz ayırman senin için iyi olacak. Garaj sana bir aile düğünü için birkaç gün verecek. Git ve kuzenini gör."

Abdol büyük bir heyecanla ülkemizin güneybatı bölgesine gitmeyi kabul eder. Kuzeninin düğünü bir Cuma günü Huzistan Eyaleti'ndeki Abadan şehrinde gerçekleşecektir.

Düğünün ertesi sabahı Abdol aradı ve her şeyin çok güzel olduğunu söyledi. "Keşke burada olabilseydiniz" diyor bana ve Bahar'a telefonda. Sesi o kadar coşkulu ki Bahar her şeyi duyabilsin diye ahizeyi kulağımdan uzak tutuyorum. "İkiniz de yemeklere bayılırdınız," diyor. "Gelinin ailesi gerçek bir ziyafet çekti!" Sinemaya gideceğini söylüyor. Bizi yakında görmek için sabırsızlandığını söylüyor.

Sınıfa girdiğimde ilk fark ettiğim şey öğrencilerimin gözle görülür bir şekilde sarsılmış oldukları. Sürekli konuşuyorlar ve tek yapabildiğim orada durup lütfen sessiz olmalarını istemek. Ama seslerin kakofonisi devam ediyor.

Sanam adında bir ton özgüveni olan bir kız nihayet bağılıyor ve herkesi . Bana döndü. "Khanom, bilmiyor musun?"

Neyi biliyor musun?

Solgun yüzlerle birbirlerine bakarlar.

Sanam derin bir nefes alır. Hüzünlü ve bitkin görünüyor. "Khanom, 1re oldu. Yüzlerce insan öldü."

"Bir 1re mi? Nerede?"

"Abadan'da. Bir sinemada. Kimse dışarı çıkamadı."

Kendimi gidip masamın arkasına oturmaya zorladım. "Ne?"

Herkes yine hep bir ağızdan konuşmaya başlar. Arkadaki sıska bir kız, bunu yapanın Şah'ın güçleri olması gerektiğini haykırıyor. Kendi halkını öldürüyor, diyor derin bir küçümsemeyle.

Bu trajedi haberi, siyasi konuşmalara ilişkin her türlü ihtiyatı daha da ortadan kaldırmıştır.

"*Saket, saket!*" Sessizlik talep ediyorum, sesimin öğretmenlerime ne kadar benzediğini fark ediyorum. Havaya ihtiyacım var. İçimde büyüyen bu korkuyu yatıştıracak bir şeye ihtiyacım var. Tek düşünebildiğim Abdol. Bu hafta Abadan'da. Daha önceki gün Bahar'a ve bana kuzeniyle nasıl sinemaya gittiğini anlattı. "Eğer bunu yapan birileri varsa, o da İslamcı aşırılık yanlılarıdır. Shah," diyor Sanam.

Protesto sesleri yükseliyor. "Peki bunu neden yapsınlar?" diye bağıyor sıska kız. "Herkesin onlardan nefret etmesini sağlamak için mi?"

"Hayır!" Sanam diyor ki. "Herkesin Şah'ın yaptığını düşünmesini ve ona karşı daha fazla sokağa çıkmasını sağlamak için! Ona komplo kuruyorlar!"

Şu an için, bunun politikasıyla ilgilenmiyorum. Nasıl bile anlayamıyorum. Tek bilmek istediğim bunların doğru olup olmadığı. Doğru olamaz. Ama eğer doğruysa, Abdol'un o sinemada olup olmadığını bilmem gerek.

Kızlar tartışmaya devam ediyor. Bırak .

Teoriler üretmeye devam ediyorlar. Bırakın .

Öğle yemeği sırasında öğretmenler odasında müdürümüz radyoyu açıyor ve haberler . adı Cinema Rex. İçerideki herkesle birlikte yanmış.

Abadan'da birkaç sinema olmalı diyorum kendi kendime. .

Eve dönerken, son manşetlere bakmak için gazete büfesindeki kalabalığa katılıyorum. Etrafımdaki herkes şok olmuş durumda. Öfkeli. Mide bulandırıcı. Üzölmüş.

Yanımdaki bir adam "yapan Şah'ın gizli polisi SAVAK," diyor.

"Ah lütfen. Muhalefet ve Ayetullah Humeyni'nin büyüyen koalisyonu sorumlu. Tarih, on dokuz Ağustos, 1953 darbesinden tam yirmi beş yıl sonra, bir kaza olamaz, değil mi?" diyor arkasındaki yaşlı bir kadın.

Eve koştum. Abdol'un kuzeninin evinin numarasını aradım. Genç bir kadın cevap veriyor.

O benim en kötü kabusum.

Rames tarafından tüketildiğinde Abdol ve yeni evli kuzeni Rex Sineması'ndaydı.

Bahar gerçeği anladığında hüzünden yaratılmış biri gibi ağlıyor. Yüzüne bakıyorum.

Tanıdığı tek baba öldü. Uyuşmuş
hissediyorum.

Sonra ilk tutuklandığımda beni tüketen o tanıdık öfke.

Ama aynı zamanda keder. Bunaltan bir keder. Ve inançsızlık. Bu sefer hepsi bir arada.

Dinlenemiyorum. Birkaç dakikalık uykuyu yakalayabildiğim nadir zaman dilimlerinde rüyamda Abdol'u görüyorum.

Rüyalarımda, ben tecavüze uğramış, hamile kalmış, bir kenara atılmış ve istismara uğramış bir kadinken hayatını benimkine bağlayacak kadar nazik ve sakın bir adam görmüyorum. Bahar'ı büyütmemeye yardım eden o düşünceli babayı görmüyorum. Rüyalarımdeki Abdol, Ellie ile yaşadığım başka bir hayatta Darband'daki bir çayevinde ilk kez tanıştığım utangaç, çekingen genç çocuk değil. İkimiz de -kısa bir süre için- ülkenin en iyi üniversitesine gittiğimizde evlenme teklif eden aşık, sadık öğrenci de değil. Hayat bana beklemediğim ama kabullenmeyi öğrendiğim bir kaderi sunduktan sonra her gece yanımda yatan adam, uzun bir günün ardından motor yağıyla kararmış elleri ve lekeli tulumuyla eve gelen, onu asla sevemeyeceğimi bilen çalışkan adam - onun beni sevdiği gibi değil - rüyalarımda gördüğüm adam değil.

Cinema Rex'teki adamı görüyorum.

Kuzeninin yanında oturuyor. Bu nadir eğlence zamanının tadını çıkararak, belki de kıvrımlarından zevk alarak 11m'yi izliyorlar.

Ülkede yükselen köktendinci muhalif güçler sinemaya gitme eylemini bile Batılı değerlere, Batılı geleneklere dayalı bir eylem olarak adlandırdılar. Abdol'un bunu görmediğini biliyorum. Bu konuları tartıştık ve onun film yapma sanatının sadece Batılılara değil, dünyadaki herkese ait olduğuna inandığını biliyorum. Bir hikâye anlatma ve dinleme ihtiyacı, biçimi ya da hangi yeni teknoloji bize hikâyeyi getirirse getirsin, evrensel ve zamansızdır.

Sık sık yaptığı gibi sağ dizini aşağı yukarı sallayarak koltuğuna mı oturdu? Film bir kıkırdamaya neden olduğunda güldü mü, ayrıntılara daldı mı?

Tehlikeyi ilk kim hissetti? Dumanı kim kokladı? Rame' ilk yalamasını kim gördü? Ekran aniden turuncu bir mi büründü?

Duman yavaşça havaya nüfuz ediyor. İnsanlar yerlerinde kıkırdanıyor. Abdol kuzenine dönüyor.

Alevler odanın kenarlarında kıvrılıyor. İlk başta bir alay gibi geliyor. Olası bir görüş hilesi. Birdenbire her yere yayılana, Rames'ler duvarlara tırmanıp koltuk sıralarının arasından hızla geçene ve duman kokusundan daha baskın olan çığlık sesleri duyulana kadar bu bir gerçek olamaz.

İnsanlar ayağa kalkıyor, sıraları itiyor, dışarıya, özgürlüğe açılan çift kapılara doğru akın ediyor. Rames kendi alanını genişletiyor - cüretkârlar, bedenler itişirken, bazıları yere düşerken ve bir kadının el çantasının en yumuşak kadifesi bir izdihamda ezilirken tiyatro boyunca çatırdıyorlar. Bu, Abdol'un daha önce hiç görmediği bir dalgalanmadır.

Abdol. Benim Abdol'um. O, düşmüş bedenleri çiğneyecek türden biri değildir. Eğer bir şey varsa, ki bunu ruhumda biliyorum, o başkalarına el uzatan biridir. İhtiyacı olan herkese.

Bağrıışmalar ve çığlıklar arasında Abdol ve kuzeni kapıya doğru ilerliyor. Eğer kargaşayı kontrol altına alabilecek, sakin ve kararlı bir yol açabilecek biri varsa, o da Abdol'dur. Diğerlerini kapıların imrenilen pürüzsüz dokusuna götürecek, ilerleyecek ve onları havaya, tatlı havaya çıkaracaktır. Kapıları açacak ve havanın içeri girip insanların dışarı çıkmasına izin verecek. İnsanlar sokaklara dökülsün

Nefes nefese ve minnettar, ellerini dizlerine koymuş, sonunda nefes almakta özgür.

Ama kapılar açılmaz. Rames patlar ve büyür, hava kalınlaşır ve yoğunlaşır ve kapılar, Abdol artık onlara ulaşmış olsa da açılmaz. Kolu ne kadar oynatırsa oynatsın, vücudunu kapılara ne kadar dayarsa dayasın, kapılar kımıldamıyor.

Kapılar dışarıdan kilitli.

Bu hapis ve dava .

insanları duman kaplar. Öksürükler sağır ediyor. Abdol iter ve çeker; tüm kütlesi kapılara tekrar tekrar çarpar. Tiyatronun bir bölümü çökerken büyük bir gürültü kopar. Sanki kibrit çöpünden yapılmış gibi düşer. Aşılmaz gibi görünen film perdesi yanarak ve kavrularak yok olur.

Dışarıdaki dünya onların çılgınlıklarını duymuyor. Ya da belki duyuyorlar ama bu yangını çıkaran kanunsuzlardan çok korkuyorlar. Böyle bir suçu işleyecek kundakçılardan.

Kimse dışarı çıkamaz. Katiller insanları içeri tıktığında değil. Ölümlerini garantilemişken. Kalplerinin bir daha asla özgür bir gecenin mutluluğunu tadamayacağını garanti ettiler.

Kavrayan, hırlayan, her zaman girişimci olan Abdol dener. Ama nafi.

Hiç kimse bu kilitli kapıların gücünü yenemez.

Sinema o gece yanar. İçindeki herkesin tüm umutları, zaferleri, küçük şikayetleri, vahşi ağrıları, neşeli anıları ve yaşam planları küle döner.

O gece ayının sonunda alkış yok. Sohbet yok, ay ışığında eve sessiz bir yürüyüş yok. Yönetmenin iyi bir iş çıkarıp çıkarmadığı ya da hangi oyuncunun en iyi olduğu tartışılmaz. Hikaye hakkında tartışma yok.

Sadece sessizliğe karışan çılgınlıklar var. Evi yerle bir eden alevler. Toza dönüşen hayaller.

Ve işte o sinemanın koridorunda benim Abdol'um.

1re'den düştü, hiçbirimiz durduramadık.

Annem siyahlar içinde geliyor. Elinde bir tabak ev yapımı helva taşıyor. Başsağlığı dilemek ve yasımızı paylaşmak için ziyaretçiler akın ederken, Roor'daki küçük dairemizde ve sandalyelerde oturuyoruz. Abdol'un garajdaki iş arkadaşları, kullandıkları için elleri nasır tutmuş ve şişmiş, başları öne eğik bir şekilde oturma odamızdaki Roor'da oturuyorlar. Bahar'ın ilk çocukluk günlerinde arkadaş olduğum anneler nefeslerinin altında kurtuluş duaları mırıldanarak geliyorlar. Bahar'ın okul arkadaşları oturup el ele tutuşuyorlar, gözyaşları Bahar'ın yüzünden akıp gidiyor. Öğrencilerim geliyor. Şimdiki öğrencilerim, eski öğrencilerim, beyaz bluzumla terlediğim o zamanki ilk öğrencilerim.

Bizimle birlikte yas tutuyorlar.

Ancak bunun altında derin bir öfke vardır. Çünkü Abdol'un ölümü bir kaza sonucu meydana gelen ölümden farklıdır. O sinemada bulunan herkesin ölümü, önceden planlanmış, hesaplanmış, maksimum acıya neden olmayı amaçlayan planlı bir eylemin sonucudur.

Ve bu yüzden rahatlık vaatleri, öfkenin alt akımını zar zor maskeliyor.

Sinema Rex'teki 1re, daha sonra 1re'yi koyanların Şah'ın muhalifleri olduğunu öğrenecek olsak da, insanların Şah'tan kurtulma kararlılığını güçlendirir.

Ancak şu anda genel olarak öfke kontrol altına alınamıyor.

Protestolar devam ediyor.

Şah'tan başka her şey!

Şimdi yanan arabalar ve alev alev yanan çöp tenekeleriyle dolu, öfkeyle kaynayan bir şehirde, değişim ve özgürlük için çaresiz bir ülkede yürüyorum. Kalbim ağır.

Bir kez daha keder içindeyim.

Yürürken, kafamın içindeki ses yine fısıldıyor. Ve tepeden tırnağa üşümekten kendimi alamıyorum:

Devrim başarılı olursa, ya ardından gelen daha kötüyse?

OTUZ ÜÇ

1979

HOMA

17 Ocak 1979. Sevinçli, tezahürat yapan bir kalabalığın içinde duruyorum.

Dün Şah İran'dan ayrıldı. Yanında bir miktar İran toprağı götürdü.

Etrafımda insanlar dans ediyor ve şarkı söylüyor. Sürücüler korna çalıyor ve farlarını yakıyor. Pastane sahipleri bedava ikramlar dağıtıyor. Birisi geçen arabalara sert şekerler atıyor. Bir kadın şarkı söylüyor. Tahran sokaklarının hiç bu kadar umutla dolup taşıtığını görmemiştim.

Senin istediğin buydu, diyorum kendi kendime. Gençken bunun için savaşmıştın. Şah'ın gitmesini istiyordun. Şimdi o gitti.

Ve yine de. Diğerlerinin hissettiğı umudu hissedemiyorum. Korkudan başka bir şeyle dolu değilim.

Kitlelerin aksi istikametinde yürümeye başladığımda, her yerde takipçilerinin Şah'ı devirmeyi başardığı dini lider Ayetullah Humeyni'nin portrelerini görüyorum. Humeyni Paris'te sürgünde olsa da, Batı'daki tüneğinden bile etkisi artıyor ve popülaritesi yayılıyor.

1 Şubat 1979. Ayetullah Humeyni bir Air France uçağının merdivenlerinden iner ve on dört yıl sonra ilk kez İran topraklarına ayak basar. Bir gazeteci ona bugün ülkesine inerken ne hissettiğini sorduğunda, "Hiçbir şey" yanıtını verir.

Duvarlardaki yazıları görüyorum. Tahran sokakları spreylere boyanmış, "Engheleb! Azadi! Jomhuriye Eslami!" Devrim! Özgürlük! İslami bir Cumhuriyet!

Bir İslam Cumhuriyeti mi? İslam'ın katı bir versiyonuna bağlılığı bana yabancı gelen bir köktendinciye duyulan coşku konusunda endişeliyim. Komünist hareketten uzun zaman önce ayrılmış olsam , vücudumdaki her 1ber, dinin yeni (eski) iksir olduğu düşüncesiyle ürperiyor.

Şah yurtdışına gitti ama ordu hala ona sadık. Şimdilik.

Her gece saat 21:00'de insanlar çatılarına çıkıp karanlığa doğru "*Allahu Ekber*" diye bağırdıklarında, kutlamalarını bastırmak için Tahran sokaklarında tanklar dolaşüyor. Herkes "Tanrı uludur!" diye bağırın yurttaşlarıma katılma konusundaki çekingenliğimin yas tutan bir eş olmamdan kaynaklandığını varsayıyor.

Şubat başında. Belirsizlik içinde bir ulusuz. Farklı gruplar güç için savaşıyor. Şah döneminden kalma siyasi mahkumlar serbest bırakıldı.

Sonunda, nihayet, babam serbest bırakıldı. Annem, Sara, Ali Rıza ve benimle buluşması gözyaşlarıyla dolu. Bahar'a ve şimdi on dört yaşında olan torununu görünce ağlıyor.

Babama için minnettar olsak da sokaklardaki kargaşa endişe verici. Ulusal sokağa çıkma yasağı ve sıkıyönetim ilan edildi. İnsanlar ayaklandı ve isyan etti.

11 Şubat'ta ordu tarafsızlığını ilan eder. Eski rejim artık resmen gitmiştir. Devrim yeni bir sertlik yanlısı hükümet kurmayı başarmıştır.

Ve garip yeni bir dünyaya giriyoruz.

OTUZ DÖRT

1979

HOMA

Ayetullah Humeyni'nin 7 Mart'ta söylediği cümleyi aklımdan çıkaramıyorum. "Kadınlar kumarhanelere gidebilirler ama örtünmek zorundadırlar."

Örtülü olmalı.

Olmalı.

Annem saçlarını örter. Çarşaf giyer ve tüm hayatım boyunca da giydi. Babamın onlarca yıldır komünist olmasının, kendi kızının da komünist olmasının hiçbir önemi yok. Örtülü olmak annemin tercihi.

Ve bu seçime saygı duyuyorum.

Onun benimkini yaptığı gibi. Annem bir kez olsun benden ya da Sara'dan saçımızı ya da vücudumuzu örtmemizi istemedi. Başörtüsünü seçip her zaman bize bağlıydı.

Ama şimdi. Yeni liderimiz Ayetullah Humeyni bir kararname çıkarıyor.

Hak kayıpları böyle oluşur. Küçük küçük başlarlar. Ve kısa süre sonra, haklar sürüler halinde ellerinden alınır.

Birdenbire, hukuk eğitimini tamamlamış kadınlar artık hakim olmak için yemin edemeyebilir.

Başörtüsünün yakında zorunlu hale geleceğine dair söylentiler dolaşüyor. Önce sadece devlet dairelerinde ya da mağazalarda zorunlu olduğu söylenecek. Sonra okullarda. Sonunda, seçme özgürlüğümüzü tamamen kaybedeceğimizden endişe ediyoruz.

Öğrencilerim bana Dünya Kadınlar Günü'nü kutlamak için yapılan bir yürüyüşten bahsettiler. 8 Mart 1979'da öğrencilerim ve ben okula gitmedik.

Ben okula geldim.

Bahar yanımdayken Tahran Üniversitesi'ndeyim. Birkaç ay sonra on bir yaşına girecek ve o da kadınların haklarını kaybetmesinden endişe duyuyor.

Bir grup öğrencimle belirlenmiş bir noktada buluşuyoruz. Giderek daha fazla kadın bize katılıyor. Yağmurluk giyen kadınlar, saçları açık ya da kapalı kadınlar. Her ve her kesimden Tahranlı kadınlar: küçük kızlar, kız öğrenciler, üniversite öğrencileri, benim gibi kadınlar, büyükanneler. Dikkatli ve uyanık olmazsak haklarımızın gözlerimizin önünde erozyona uğrayacağından endişe eden kadınlar. Ortak varlığımızla teselli ve güç buluyoruz.

Katılım beni çok şaşırttı. Daha sonra okuyacağım üzere, on binlerce kişilik bir kalabalığız.

Birlikte, zorunlu başörtüsü dayatmasını protesto etmek ve bedensel özerklik için mücadele etmek üzere sokaklara çıkacağız. Sesimizi yükselteceğiz. Sesimizi duyuracağız.

"*Azadi bayad nabayad nadare*" daha yüksek sesle ve daha yüksek sesle söylediğimiz ilahidir. "Özgürlüğün zorunluluğu yoktur."

Tahran Üniversitesi'nden batıya, Azadi Meydanı'na doğru yürüyüşe başladığımızda hava tenime serin geliyor. Öğrencilerimin birçoğu kısa süre içinde kalabalığın içinde ilerliyor, ancak ikisi Bahar ve benimle kalıyor: Yassi adında küçük bir genç kadın ve gamzeleri ve şimdi yol arkadaşlarımızla paylaştığı çın çın gülüşüyle ünlü arkadaşı Rudabeh.

"Bu yeni rejime en fazla altı ay veriyorum," diye bağılıyor saçları ağarmış yaşlı bir kadın kalabalığa. "Bize bakın. Gücümüze bakın!"

Bir başka kadın, "Sonuna kadar dayanamayacak kadar beceriksizler!" diye bağılıyor.

"Bu rejimle çalışabileceğimizi hissediyorum, gerçekten. Yeter ki ne giyeceğimizi ve nasıl ibadet edeceğimizi seçme özgürlüğümüzü elimizden almasınlar," diyor kızının elinden tutan genç bir anne.

Bahar'ın eli de benim elimde. O benim yıldızım.

İlk duyduğum alay. Yukarı bakıyorum. Yürüdüğümüz caddenin üzerindeki köprüde bir grup adam, seslerinin tınısından ve tonundan açıkça küfürler savurarak bağılıyor. Yaklaştıkça bazılarının ellerinde sopalar olduğunu görüyorum. Bağıyorlar: "Fahişeler, fahişeler, fahişeler!"

Bahar bana endişeli bir bakış atıyor. Onları görmezden gelmesini söylüyorum. Yürümeye devam ediyoruz.

Bizi yıldırıamazlar.

Geniş caddede ilerliyoruz. Adamların küfürleri devam ediyor. Birden çığlıklar duydum. Ve sonra o adamların bize doğru geldiğini görüyorum.

Ortada, yüzleri öfkeli. Yürüyüşümüzü bozdular.

Genç bir adam kalabalığın benim bulunduğum bölümüne yaklaşıyor, kadınları bir tarladaki buğday saplarının arasından geçiyormuş gibi ayırıyor. Artık bize çok yakın. Nefesinden sarımsak kokusu alıyorum. Bahar'ı görüyor ve ona bakıp yüzüne doğru bağılıyor, "Orospu, orospu, orospu!" *Keşafat* diyor ona. Çöp. Kızımın yüzüne bağılıyor. "Saçını örtmenin nesi yanlış? Neden Batılı ve çıplak olmakta ısrar ediyorsunuz? Siz fahişeler neden namuslu ve iffetli olmaya direniyorsunuz?"

Kesafat. Bu kelime kalbimi acıtıyor. O sorgu odasında bana söylenen kelime bu. Adam kızımın yüzüne bağırmaaya devam ediyor. Elinde bir sopa tutuyor. Kaldırıyor.

Belki de sadece günü geçirmeye çalışan yorgun bir anne olduğum yıllar boyunca uykudaydı. Belki de bir okyanus dalgasına güç veren enerjinin toplanması gibi, öfkem de çok uzaklarda var oldu ve hiç gitmedi. Ama o adam kızıma yaklaştığında, ruhumun her bir zerresi harekete geçiyor. Onu saçlarından tutup geri çektim. Ona vuruyorum, vuruyorum ve diğerlerinin çığlıkları durmam için bana yalvarana kadar vuruyorum. Kolum zayıflayıp gevşeyene kadar ona vurdum. Kızıma *kâfir* dediği için, ona yaklaşmaya cüret ettiği için, sopasını kaldırıp yüzüne bağırıldığı için vuruyorum.

Geri çekilir ve ağzının kenarından kan akan adam grubuna doğru sendeleyerek ilerler. Kaos başladı. Diğer erkekler diğer kadınlara saldırıyor; çığlıklar ve bağırışlar havayı dolduruyor. Yürüyüş yapma, sevgili liderlerini sorgulama cüretimiz yüzünden cezalandırılıyor ve dövülüyoruz.

Artan şiddetin ortasında Bahar'a bakıyorum.

"İyi misin, iyi misin, iyi misin?" sorabildiğim tek şey bu.

Şaşkınlıkla başını sallıyor.

Daha önce bir adama vurduğumu, birine vurduğumu hiç görmemişti ve bir kez daha kendi öfkem karşısında şaşırdım, içimdeki öfkenin harekete geçtiğinde nasıl büyük zararlar verebileceği ve aynı zamanda beni koruyabileceği karşısında şok oldum. Kızımı korumak.

Kadınlar çığlık atar, geri çekilir, güçlü durur.

Yine, vücudumun 1ghting için beslenmesine şaşırdım. İçimde hâlâ bir savaş gücü olmasına Bunca zaman sonra, adaletsizliğe karşı öfkem hala çok yüksek ve güçlü.

Bahar'ı ve bu yürüyüşteki her kadını korumaya hazırım. Ve sonra. Ben hareket edemedim etrafımız sarıldı. Başka bir grup erkek caddenin karşısına, kaotik kalabalığın içine doğru ilerledi.

Bu adamlar alay etmiyor. Küfürle bağırıyorlar. Bize saldıran haydutları iterek geçiyorlar, yanımıza geliyorlar ve birbirlerinin elini tutuyorlar.

Etrafımızda bir insan zinciri oluşturuyorlar.

"Anne, ne yapıyorlar?" Bahar fısıldıyor. Gözlerim yaşıyor. Bahar'a sıkıca sarılıyorum, kendime yaklaşıyorum.

"Bizimle birlikte duruyorlar," diyorum ona. "Bunlar bizimle birlikte duran adamlar."

Sadece bir gün yürümedik. Birçoğumuz altı gün sokaklara çıkmaya devam ettik. "Geriye dönecek bir devrim yapmadık!" diye bağırarak.

Kadın düşmanı haydutlar bizi taciz etmeye ve saldırmaya devam etti. Ve bazı erkek müttefikler de dayanışma için gelmeye devam etti.

Daha sonra, Dünya Kadınlar Günü'nde destek vermek için İran'a gelen Amerikalı yazar ve feminist Kate Millett'ten alıntı yapan bir gazete haberi okudum.

"Muhteşem bir manzaraydı, heyecan verici bir gösteriydi," diyor. "Buradayım çünkü bu kaçınılmaz. Şu anda fırtınanın gözü burası. Dünyanın dört bir yanındaki kadınlar buraya bakıyor."

OTUZ BEŞ

1979-1981

HOMA

Biz bombalanırken dünya başka tarafa bakıyor. Bombalar acımasızca, rastgele, çok az uyarı ile düşüyor.

Mart 1979'daki kadın yürüyüşünün coşkulu günlerinden daha baş döndürücü, hayal bile edilemeyecek günlere geçiyoruz. Kasım ayında radikal öğrenciler Amerikan Büyükelçiliği'nin casus yuvası olduğunu söyleyerek Amerikan Büyükelçiliği personelini rehin alır. Aralık ayının tek iyi yanı biraz kar yağmış olması. Beyinleri yıkanmış radikallerimiz tarafından esaret altında tutulan Amerikalıların en azından Noel'lerinde kar görebileceklerini düşünmeye cesaret ediyorum.

Her geçen ay, insanlar sürüler halinde İran'ı terk ediyor. Niloo ve Hooman da pek çok İranlı Yahudi gibi İran'ı terk edip İsrail'e gitmek istiyor. Ama bekliyorlar, şimdilik burada işlerin daha iyiye gitmesini umuyorlar. Niloo bana Sousan ve çocuklarının Los Angeles'a geldiğini söyledi. Dışarı çıktıkları için şanslılar. Albay asla . Yeni İslami rejim iktidarı ele geçirdiğinde, Şah'ın kuvvetlerinden idam edilen pek çok askerden biri de o cers.

Ertesi yılın Temmuz ayında, 1980, Şah Mısır'da sürgündeyken kanserden ölür.

Ve yaptığımız yürüyüşler, gösterdiğimiz on binler, duyurduğumuz çığlıklar hepsi boşuna. Tesettür zorunlu hale geldi. Uygunsuz tesettür 1nes, dayak, hatta hapisle cezalandırılabilir. Yeni bir ahlak polisimiz var. Sokaklarda görünür saç teli aramak için devriye geziyorlar.

Etrafıma baktığımda tanınmaz halde olan bir ülke görüyorum.

Küllerinden doğan bir Anka kuşu gibi geri döndüm. O haydut Bahar'a dokunduğu ve yüzüne bağırıldığı anda . Kızımın geleceği benim mücadeleme bağlı.

Diğer ülkedeki eski dostum Ellie'yi düşünüyorum. Nasıl olduğunu merak ediyorum. Umarım mutludur. Burada neler olduğunu görüyor mu?

Bu yeni rejime karşı feminist harekette çok aktif olan eski öğrencilerimden birinin yardımıyla - ki ben bunu hep böyle düşüneceğim - harekete geçiyorum. Kadın hakları için bir örgüt kurdum.

Rejim taleplerimize kesinlikle kulak tıkıyor ama kısa sürede sayımız ve erişimimiz artıyor. Bodrum katlarında toplantılar yapıyor ve misyon bildirgeleri hazırlıyoruz. Ayrıca makaleler ve broşürler yazmaya ve dağıtmaya başladık. Üyelerimizden bazıları avukattı ve yeni hükümet her şeyi değiştirdiğinden beri rütbeleri düşürüldü. Ama bu genç kadınların makaleler yazmalarını ve eskiden birlikte çalıştıkları, kendilerine gizlice ve hayranlıkla danışmanlık yapan erkeklerin temsil ettiği müvekkillerin hakları için mücadele etmelerini izliyorum.

Bunu sineye çekmeyeceğiz. Bir fark yaratıyoruz. Her şeyin daha iyiye gittiğini görebileceğimizi hissediyorum.

Ardından Eylül 1980'de Saddam Hüseyin İran'ı işgal eder ve Irak ile tam anlamıyla bir savaş başlar. Askere alınma yaşı düşürülür. Daha genç erkekler alınır. Çocuk askerler. Saddam Hüseyin geceleri şehirlerimizi göremesin diye pencerelerimizi alüminyum folyo ile kaplıyoruz. Birçok şehirde binalar savaştan kalma molozlar içinde yatıyor.

Gecenin yarısı, "kırmızı alarm" sireni çaldığında, ses sağır edici, tetikleyici, korkutucu. Bahar'ı derin uykusundan uyandırıyorum ve diğer apartman sakinleriyle birlikte merdivenlerden bodruma iniyoruz. Orada karanlıkta birbirimize sokuluyoruz.

Bir gece oturmuş bombaların susmasını beklerken Bahar bana doğru eğiliyor, başını omzuma yaslıyor ve sessizce ağlıyor.

Yorulduk.

Bize sürekli olarak çenemizi kapatıp itaat etmemizin söylenmesinden bıktık.

Saçımızın bir ya da iki teli dışarı çıkabilir diye sürekli tutuklanma endişesi yaşamaktan bıktık. Çünkü derimizden bir parça görünebilir.

Her şeyden önce -Tanrı'nın yüce gezegeninde her şeyden önce- bombalanmaktan yoruldum.

Her gece her gece.

Bahar ağlamaya devam ediyor. Saçlarını okşuyorum, yanaklarından öpüyorum. Ona ülkemizi daha iyi hale getirmek için elimden gelen her şeyi yaptığımı söylüyorum. 1 şey için.

Başını sallıyor, bana sokuluyor ve sonunda uykuya dalıyor.

Ve denediğim de doğru. Organizasyonum giderek daha fazla adından ettiriyor.

Bu ülkenin 1 katına çıkmak için her gün mücadele ediyorum. Böylece kızım tekrar özgür olabilir. Böylece gerçek bir ülkeye sahip olabiliriz.

Böylece İran Orta Çağına geri dönüşü tersine çevirebiliriz.

Adımlar atıyoruz. İlerleme kaydediyoruz.

Organizasyonum büyüyor.

Ve yine de. Artık yine bir tehdit olduğumu biliyorum. Beni izliyorlar. Ama bu sefer yeni hükümet. Yine risk altındayım.

Bodrumdaki gaz lambasının loş ışığında kızıma bakıyorum. Şimdi uyuyor, uzun kirpikleri hala yanaklarında ıslak. Benim güzel kızım. Çocuğuma gelebilecek bir zararın sürekli endişesi bunaltıcı.

Üzerimizdeki zemin sallanıyor. Uzaktan gök gürültüsü duyabiliyorum. Bombalar.

Tekrar.

Kızımı daha ne kadar tehlikeye atabilirim?

Savaş, baskıya, bu kalp kırıklığına daha ne kadar maruz kalabilir?

Ya tekrar tutuklanırsam? Bahar'a ne olacak?

Büyük vardı, değil mi? Dünyaya sahip olacaktık. Avukat olacaktım, İran'ın ilk kadın yargıçlarından biri olacaktım. Şimdi hala mücadele ediyorum.

Ama kızım. O daha

iyisini hak ediyor.

Eğer onun için bir çıkış yolu varsa, bunu bulmalıyım.

Bir patlama daha. Yukarıdaki tavandaki titreşimleri

hissedebiliyorum. Gözlerimi kapatıyorum.

Eğer bu bodrumdan çıkmayı başarabilirsem, eğer bu gece ölümüne bombalanmazsak, eğer bir saldırıdan daha sağ çıkabilirsem, söz veriyorum. Dairemize döndüğümde Ellie'nin annesini arayacağıma söz veriyorum. Ellie'nin adresini isteyeceğim. Ve kızım için bir kaçış yolu bulmaya çalışacağım. Sadece kısa bir süreliğine. Sadece işler tekrar yoluna girene kadar. Geçici bir görev olabilir.

Beşinci Bölüm

OTUZ ALTI

1977

Mehrdad'la birlikte GGth Caddesi'nden York Bulvarı'nı geçtik ve Rockefeller Üniversitesi'nin ana kapısından içeri girdik.

Mehrdad kampüs hakkında gururla konuştu. "Laboratuvarlar yeraltı tünellerinden oluşan bir labirentle birbirine bağlanıyor, kar Ellie! Kimyasalların transferi için. Her şeyi düşünmüşler!"

Kampüsün karşısındaki dairemize taşınalı üç hafta olmuştu ve Mehrdad'ın beni iş arkadaşları ve patronuyla tanıştıracacağı ilk gündü.

Laboratuvarına çıkan asansörde, nasıl görüldüğüme dair kibirli ve güvensiz bir zihinsel değerlendirme yaparak sinirlerimi yatıştırmaya çalıştım. Üniversite günlerimin arı kovanları gitmişti.

Amerika sokaklarını Kraliçemiz Farah Pehlevi ya da uluslararası yıldız Farrah Fawcett gibi süslemem gerektiğine kararlı olan annem bana bir dizi pembe, kıllı bigudi vermişti ve ben de bu uğurlu gün için onları kullanmıştım. Saçlarım büyük dalgalarla başarılı bir şekilde kabardı. Bant yakalı, dolgun etekli, uzun kollu ve tek düğmeli safir mavisi bir elbise giymiştim. İnce kaşların ve süper parlak dudak parlaticısının olduğu günlerde, her ikisiyle de dikkat çekiyordum.

Asansörün sesi duyuldu ve Mehrdad beni açık ve kapalı kapıların sıralandığı loş bir koridora götürdü. Açık kapılardan birinde, sıra sıra dizilmiş banklı uzun masalarda duran beyaz önlüklü adamlar ve birkaç kadın gördüm. Cesur bilim insanlarının dünyayı yanlış giden bir virüsten kurtarmak için gece gündüz çalıştığı bir Amerikan filmi izlediğimi hissettim.

Mehrdad beni soldaki ikinci odaya götürdü. İçerideki hava ekşiydi ama büyük pencereler ve Doğu Nehri manzarası mekânı şaşırtıcı bir şekilde

Parlak. Mehrdad gururla tezgahını gösterdi. Masanın üzerinde küçük şırıngalar sıralanmıştı. "Pipetler," dedi Mehrdad.

Beni teker teker meslektaşlarıyla tanıştırdı: deneylerde birlikte çalışmak üzere işe alınmış dünyanın en iyi ve en parlak insanları. Ling Fei adında minyon bir kadın vardı. Thomas adında kızıl saçlı bir adam. Gabriela adında yırtık siyah saçlı, gülümseyen bir kadın. Sırasıyla Çin, Almanya ve Brezilya'dan geliyorlardı ve Mehrdad'ın akşam yemeğinde açıkladığı gibi "kimyasal reaksiyon etkinliği, "parçacık agregasyonu" ve katı faz peptit sentezi" konularında uzmandılar. Ne yaptıklarını hâlâ tam olarak anlamamıştım.

Laboratuvardan çıkarken, köşede küçük şırıngaları - pipetleri - deliklerle dolu tepsilere yerleştiren genç bir kadın mavi eldivenli eliyle bana el salladı.

Mehrdad buzlu camlı bir kapının önünde durana kadar koridorda ilerledik. Kapıyı açtı. Küçük, dar odanın içinde bir kahve makinesi bir dolabın üzerinde dengede duruyordu. Arkadaki bir pencere, sallanan bir kâğıt yığını tarafından yarı yarıya kapatılmıştı. Önümüzde ise yirmi ikisini geçmemiş genç, kahverengi saçlı bir kadın dağınık bir masada oturuyordu. Dağınık at kuyruğu onu meşgul ve biraz da üzgün gösteriyordu.

Mehrdad "patronu" karısıyla kısaca tanıştıırıp tanıştıramayacağını sorduğunda genç kadın içini çekti. "Dr. Kohler randevuları tercih ediyor."

Ahizeye bir şeyler mırıldandı, sonra sağ tarafındaki kapıyı işaret etti ve safir mavisi elbiseme, kabarık saçlarıma ve süper parlak dudak bir aşağı bir yukarı baktı. Bu laboratuvara bir Pers kraliçesinin taklidi gibi görünerek gelmemeliydim. Anneme lanet ettim. Bir *dahati* gibi görünmemek için onun saçma tavsiyesine uymak beni aşırı giyinmiş bir göçmen gibi hissettirdi. Bu ülkede bu kadar hatalı olduğum için kendime lanet ettim.

Dr. David Kohler'in çalışma odası büyük ve temizdi, Doğu Nehri'ni Mehrdad'ın laboratuvarından bile daha iyi görüyordu. Masasından kalkın Dr. Kohler inanılmayacak kadar uzun boyluydu. Beyaz saçları ve tuzlu biberli bıyıkları arasında, mavi gözleri yorgunluktan ve çok fazla bilgi olduğunu varsaydığım şeyin yükünden sarkıyordu. Masasının karşısındaki iki deri sandalyeyi işaret etti ve oturmamızı istedi.

"New York'u nasıl buldunuz?" Dr. Kohler yüksek sesle ve yavaşça sordu. "Daire nasıl?"

"Daire harika," dedim. " teşekkür ederim."

Ben konuştuktan sonra Mehrdad, karısının iyi İngilizcesini duyunca biraz daha dik oturdu.

Dr. Kohler, kaşlarını hafifçe kaldırarak şaşkınlığını belli etti.

"Mehrdad'ı aramızda görmekten çok memnunuz," dedi, artık çok yüksek sesle ya da yavaş konuşmuyordu. "Araştırmaları son derece umut verici. Geçmiş mükemmel. Şimdiden bile. Güzel bir şekilde."

Şimdi gururlanma sırası bendeydi. Dr. Kohler, Mehrdad'ın ismini komik bir şekilde telaffuz etmiş, sebepsiz yere "r"leri bulanıklaştırmıştı ama olsun. Kocam yükselen bir yıldızdı.

"Peki ya siz, sorabilir miyim?" Dr. Kohler söyledi. "Günlerinizi geçirmenin bir yolunu buldunuz mu?"

Mehrdad laboratuvara gittikten sonra her sabah ağlamıştım - yeni şehrim heyecan verici, enerjik ya da macera olanaklarıyla dolu olmadığı için değil. hepsi vardı. Sadece bu yeni şehirde çok yalnız olduğum için ağlamıştım.

Gözyaşlarımı kuruladıktan sonra işe koyuldum. Turuncu Roral desenli bir kanepe ile döşenmiş iki yatak odalı dairemizi (aslında tek yatak odası artı Mehrdad'ın çalışma odası için küçük bir oda) temizledim. En yakın süpermarketten alışveriş yaptım, kutulanmış, hazır paketlenmiş yiyeceklerin ve neon sarısı hardal ve peynirlerin bol çeşitliliği karşısında şaşkınlığa düştüm. Avokado yeşili mutfağımızda avokado hazırlamayı ve sarmal telli elektrikli ocağı kullanarak yemek pişirmeyi öğrendim.

59. ve 79. sokaklar arasında, York Bulvarı'nda bir aşağı bir yukarı yürüdüm. Birinci Cadde. İkinci Cadde. Hatta Üçüncü Cadde. Mağazalar, restoranlar, büfeler ve gazete bayileri bazen bana Tahran'ı hatırlatıyordu. *New York Times*'i üç kez satın almıştım. *Daily News*'u on beş kez almıştım. *New York Post*'u iki kez.

Mehrdad eve döndüğünde, bazen elimde olmadan yine gözyaşlarına boğuluyordum. Bu yeni ülkede kendimi kör hissediyordum. Ve sanki içindeki insanlar da bana karşı kördü. Ben görünmezdim. Asla var olmayabilirdim ve bu büyük, uçsuz bucaksız şehrin ritminde hiçbir fark yaratmazdı. Mehrdad'ın post-doc pozisyonunun bize sağladığı harika olanaklarla yeni bir ülkede olma fırsatı için nankör değildim. Ama kimseyi tanımıyordum. Anladığım kadarıyla

Dil, evet, ama başka pek bir şey anlamıyordum. Evin tanıdık rutinlerini özlemiştim, hatta güzellik salonundaki kadınların dar kafalı dedikodularını ve kimin turpu iyi gül şekline sokacağı konusundaki küçük rekabetlerini bile özlemiştim. Annemin sesini duyabilmek için birkaç günde bir Tahran'a telefon ediyordum. Sokaklarda bir hayalet gibi dolaştım.

Bazen eski dostum Homa'yı düşünürdüm. Bu sokaklarda onunla yürüdüğümü hayal ettim. Bu yüksek binalar hakkında ne düşünürdü? New York'u sever miydi? Homa'yı düşünür ve yine suçluluk duygusuna kapılırdım. Onu bir daha görebilseydim, özrümü nasıl ifade ederdim? İtirafımı nasıl yapardım?

Ama ondan nasıl özür dileyeceğim konusunda endişelenmeme gerek yoktu çünkü o yanımda değildi. O New York sokaklarında yalnız yürüyordum. Arkadaşsız, kitleler arasında bir başka göçmen yüz.

Mehrdad evdeyken hissettiklerim olmasaydı, Red olabilirdim. Ama kapıdan içeri girdiğinde ve akşam yemeği yediğimizde, benimle gününün birkaç detayını paylaştığında, bana sarılıp beni öptüğünde ve beni yatağa götürdüğünde ve orada kollarında vücudu benimkiyle iç içe geçtiğinde, tüm kederim ortadan kalktı ve bir an için Roated oldum, mutluluk içindeydim. Kulağımda Mehrdad'ın sesiyle yeniden bir bütündüm, yeniden kendimdim. Ta ki ertesi sabah saat yedi kırk on bir olduğunda hiçbir şey yapmadığım bir günle karşılaşana kadar.

"Meşgulüm," dedim en iyi Amerikan aksanımla. "New York çok güzel bir şehir."

Dr. Kohler kısık gözleriyle beni inceledi. ", " dedi. "Ama bak ne diyeceğim. Diğer post-doc eşlerine ve dünyanın dört bir yanından gelen doktorlarımıza ve bursiyerlerimize katılıp tanışmak ister misiniz? Her Cuma öğleden sonra Caspary Oditoryumu'nda mutlu saatler var."

Amerikalıların belirli bir saati mutlu bir saat olarak belirlemeleri kulağa çok hoş geliyordu. Kocamın patronunun önerisini reddedecek durumda değildim. Bu tuhaf ve büyüleyici laboratuvara gelmek için dünyanın öbür ucundan gelmemizin nedeni oydu. Mutlu saatler ihtimaline heyecanlı bir ifade takınmaya çalıştım.

Dr. Kohler, Mehrdad ile amino asitler ve reaktifler hakkında konuşmaya başladı. Onlar bilimi tartışırken ben de Dr. Kohler'in masasına baktım. Sergilenen nesneler arasında üç kar küresi, birkaç ametist taşı ve İsviçre bezinden büyük bir inek çanı vardı. Çerçevesi bir aile portresinde, çok daha genç, kahverengi saçlı

Dr. Kohler ve kocaman dişli bir gülümsemeye sahip bir kadın, çanak saç kesimi, turuncu gömlek ve kahverengi yelek giyen iki küçük çocuğun arkasında duruyordu. Ve orada, masasının köşesinde, tanıdık bir dekoratif tabak duruyordu. El oyması kuşun zarif tasarımını, Homa ve Bahar'a çarşıda rastladığım gün seçmiştim. Mehrdad'ın Rockefeller Üniversitesi'ndeki ilk gününde ona bunu ülkemizden bir hediye olarak Dr. Kohler'e vermesini söylemiştim.

Toplantıdan sonra Mehrdad beni ana kapıya kadar geçirdi ve "Yakında insanlarla tanışacaksın. Şu Keyifli Saat kulağa umut verici geliyor."

Beni öptü. Ve o öpücükte, kokusunun tuzlu aşinalığını, rahatlatıcı inişini, zaman sonra yakınlığının bende hala uyandırdığı vızıltıyı hissettim.

Bu ülkede bulunma sebebimin çok iyi farkında olarak dairemize geri döndüm. Onun için gelmiştim. "Keyifli Saat" deyişine kıkırdadım. Sevgili, sevgili Mehrdad.

Caspary Oditoryumu'nun köşesindeki masada bir tepsi küp şeklinde, parlak sarı peynir duruyordu.

Benim yaşlarımda, geniş paçalı kırmızı bir pantolon ve beyaz düğmeli bir gömlek giyen sarışın bir kadın yanıma geldi ve bir tabak aldı. Bana baktı. "Bu peynir çok kötü," dedi. "Al, cipsleri dene." Elini büyük bir kase patates cipsine daldırdı ve tabağıma biraz koydu. Sanki beni tanıyormuş gibi, sanki aramız zaten iyiymiş gibi. Cipsler çıkıntılı ve büyüktü ve hepsi aynı şekildeydi.

Bir tanesini ısırdım ve küçük parçalara ayrıldı. Yüzümü buruşturmuş olmalıyım çünkü güldü.

"Ben Angela." Elini uzattı. "Geçen yıl Kaliforniya'dan buraya taşındım."

"Ben Ellie." Elini tuttum ve sıktım. Bu ülkede adımın kısaltılmış halini kullanmayı öğrenmiştim. Amerikalılar için "Ellie"yi telaffuz etmek "Elaheh"i telaffuz etmekten çok daha kolaydı.

Bir cips aldı ve ısırdı ve gülümsedi.

Beni yumuşak lavanta rengine, yüksek belli, geniş paçalı bir çift polyester pantolon almaya götüren Angela'ydı. Kanarya sarısını almamı istedi ama ben buna pek hazır değildim. Bana metroyu nasıl kullanacağımı, arabalar geçerken su birikintilerinin üzerime sıçramasını nasıl nleyeceğimi ve Midtown'da nasıl taksi ağıracağımı gösteren Angela'ydı.

Angela'nın kocası Ryan, Rockefeller Üniversitesi Moleküler Genetik Laboratuvarı'nda çalışıyordu ve 1175 York Avenue'deki binada komşularımızdı. Biz 17C dairesinde oturuyorduk, onlar da 20D'de.

Angela yemek yapmayı severdi. Beni Gristedes'e götürür, linguine, istiridye ve sos seçmeme yardım eder, sonra da "hepsini nasıl bir araya getireceğimi" göstermek için beni evine götürürdü. Bazen dört kişilik akşam yemeği pişirirdik ya da kocalarımız "bir şeyler " için bizimle yakındaki restoranlarda buluşurdu.

Angela -benim otuz dört yaşıma karşılık otuz yedi yaşındaydı- kozmetik reyonunda çalıştığı Bloomingdale's'de yarı zamanlı bir işe başvurmam için kampanya yürüttü.

"Makyaj hakkında ne bilirim ki?"

Durdu ve beni bir aşağı bir yukarı süzdü. "Tatlım, çok şey biliyorsun!"

vize ile işe girebildim. Yıllarca alıştığım dilin bu yeni ülkenin dili olması da yardımcı oldu.

Rockefeller niversitesi'nden insanlar İranlı olduğumu öğrendiklerinde sık sık mer Hayyam ya da Mevlana'dan bir mısra okurlar ya da bana İran halılarından ve kedi yavrularından bahsederlerdi. O dönemde Amerikalıların İran'la ilgili çağrışımları çoğunlukla olumluydu. Bazen tuhaf sorular soruluyordu. Angela'nın Noel partisinde, geç bir adam İran'da elektrik olup olmadığını sorduğunda bir kase kırmızı sıvı "punch "ın yanında duruyordum.

"*Evet*," dedim, beni davet ettiğini saklamak için hiçbir çaba göstermeden. Kızardı ve uzaklaştı. Birkaç dakika sonra bir profesörün eşi İran'da "orada" haftada yedi gün olup olmadığını sordu. Ona aslında haftanın yedi günü olduğunu ama güneş takvimini takip ettiğimizi söyledim.

31 Aralık 1977'de Angela, Ryan, Mehrdad ve ben yılbaşı gecesini birlikte kutladık. Haberleri izledik, transıxed. Başkan Jimmy Carter İran'daydı. şah'la birlikte kadeh kaldırmış ve şöyle demişti: "İran

Şah'ın büyük liderliği, dünyanın en sorunlu bölgelerinden birinde bir istikrar adasıdır."

Ülkelerimiz en iyi dostlardı. Tehlikeli bir dünyada müttefiktik. Ülkelerimiz arasındaki dostluğun bozulacağını hayal bile edemezdik. Düşman olabileceklerini hayal bile edemezdik.

İran ve Amerika arasındaki dostluk sonsuza dek sürecekmış gibi görünüyordu.

Ama bazı dostlukların inanılmayacak kırıldığını ve koptuğunu bilmeliydim.

OTUZ YEDİ

Yaz 1978

"Geliyorum Ellie," dedi annem telefonda. "Bu yaz. Ve iyi ki geliyorum çünkü bu ülke daha önce hiç olmadığı kadar ayaklanmalarla çalkalanıyor. Ama çok uzun kalamam. Buradaki sosyal faaliyetlerim çok fazla. Rezayilerin düzenlediği büyük bir yaz sonu partisi var ve ben bunu kaçıramam. O yüzden endişelenme. -Çocuğunu yurtdışında ziyaret eden ve aylarca kalan diğer İranlı anneler gibi olmayacağım. sadece üç haftam var. Fransızların bir sözü vardır, Ellie Joon. "*On doit profiter.*" derler. Orada bulunduğum her günü en iyi şekilde değerlendirecek iyi olur!"

Annemin tarih ve saati yazdım. Mesut Amca'nın işi olduğu için yalnız geleceğini söyledi. Ama Sağ'ın pahalı olduğunu biliyordum ve zenginliklerine rağmen, bırakın iki kişiyi, bir kişi için bile uçak bileti almak oldukça zordu.

Annemi kucağıma önce, iyi şans getirmesi için her bir örgüyü sıkılaştırdığım gençliğimden kalan batıl inançla saçlarımı tekrar okşadım. Annemi özlemiştim ve onu göreceğim için heyecanlıydım elbette. Ama JFK Uluslararası Havaalanı'na indiği andan itibaren hatalarını ve şikâyetlerini sıralamaya başlayacağını biliyordum. Onun huzurunda yine azarlanmaktan ve eleştirilmekten korkan o tombul çocuğa dönüşecektim. Kendimi çalkantılı bir üç haftaya hazırladım.

Ve her zamanki gibi anneme sarıldığımda, beni tekrar gördüğünde gözleri dolsa da, saçlarımın çok kıvrıcık olduğunu söyledi. "Unutma: Sana kafatasında yumurta kırmanı söylemiştim, Ellie. Kıvrıcıklık için işe yarayan tek şey bu."

"Evet, anne," dedim.

Dairemize girdiğinde annem etrafta dolaştı ve bir şeyler mırıldandı. "Tanrım, son bir yıldır yaşadığınız yer bu küçük yer mi? Seni zavallı

şey! Ve o yeşil mutfak, iğrenç!"

Mehrdad o akşam eve geldiğinde, onu gördüğüne gerçekten çok sevinmiş ve ona kocaman sarılmış. Ama sonra karnını okşadı ve "Fazla Amerikalı görünmeye başladın. Ne yediğine dikkat etsen iyi olur!"

Mehrdad ve ben çaresiz bir bakış attık, ancak daha sonra yatakta uzanırken Mehrdad bana şöyle dedi: "Onun yorumu gerçekten '*pasif-agresif*' mi? O tamamen saldırgan!" dedi.

Aynı fikirde değilim.

Annemin ziyaretinin ilk haftasında, onun ince iğnelemelerine karşı dilimi ısırđım. Onunla tekrar birlikte olduğum için, kağıt gibi damarlı ellerini tekrar tuttuğum için, Amerika'daki her inanılmaz şeyde "*Va!*" diye haykıran sesini duyduğum için minnettardım.

İlk sabahında ona bir bardak portakallı Tang hazırladım.

"Portakal suyuna dönüşmek için suda çözünen bir portakal tozu mu?" Annem sordu. Sonra da bunu şaşkınlık/öfke dolu bir ünlemle takip etti: "*Va!*"

"Bir şey değil mi?" Bu tuhaf çözünen toz mucizesine karşı kendimi biraz korumacı hissederek, "Ne güzel değil mi?" dedim. "Mehrdad ve ben buna bayılıyoruz."

Akşam yemeğinde ona *ghormeh sabzi* yapmak için maydanoz, kişniş ve taze soğan doğradım ve sonraki günlerde annem beni birçok İran *khoresh'i* hazırlarken izledi. Ama ziyaretinin 1. gecesinde, fırına donmuş 1sh çubukları koyup sıcak ve çıtır çıtır çıkararak akıllıca davrandım.

"Çubuk şeklinde balık mı? Ve ekmekli? *Va!*" Tabağına bir topak ketçap sıkarken annem dehşetle baktı.

New York'taki ilk hafta sonunda, Mehrdad ve ben Cumartesi günü onu Empire State Binası'na götürdük. Gözlerimizi dürbünün soğuk, metal halkalarına bastırdık ve diğer ünlü simge yapılaraya yakınlaştırdık. Annem en sevdiği filmlerden birinde karakterlerin Empire State Binası'nda buluşacaklarını ama kaderin araya girip her zamanki ustalığını gösterdiğini anlatıp durdu. Mehrdad ve ben onun filmin konusunu uzun uzun anlatmasını dinledik. Pazar günü annemi Beşinci Cadde'ye götürdük. Plaza Hotel'e hayran kaldı ve

F.A.O. Schwarz'ın karşısında. Sonra Central Park'ta yürüyüşe çıktık. Nefes alabilmesi için sık sık durup banklarda dinlenmemiz gerekiyordu. Amerika'da bulunduğum bir yıl içinde annem yaşlanmış gibiydi. Bir yıl içinde

Parkta bize İran'daki protestolardan ve orada artan tehlike hissinden bahsetti. Bir devrimin kapıda endişe ettiğini söyledi.

"Ama bu iyi bir şey olmaz mı?" Şah'ın büyük bir hayranı haline geldiğini bildiğim için bunu söylemeye cüret ettim.

"Eğer bundan sonrası bir kabus değilse, Ellie! Köktendinciler giderek . Onların sevgili Şah'ımızdan daha iyi olacağını mı düşünüyorsun? Eğer onlar ele geçirirse Tanrı yardımcımız olsun."

Geziyle geçen ikinci uzun günden sonra yemek yapmadım. Mehrdad donmuş televizyon yemeği tepsilerini ısıtmama yardım etti. Bu Amerikan icadını annemle paylaşacağımız için ikimiz de heyecanlıydık. Parlak folyo tepsiyi önüne koyduğumuzda annemin gözleri büyüdü. En büyük bölmede kızarmış tavuk vardı. Daha küçük bir bölmede ise paketin üzerinde "taze süt ve tereyağıyla çırpılmış" yazan patatesler vardı. Üçüncü bölmede karışık bezelye, mısır ve havuç vardı. Dördüncü bölmede ise meyve suyu içinde elma ve şeftali dilimleri vardı.

"Bu da ne böyle?" Annem sordu.

"Bu donmuş bir televizyon yemeği!" Dedim.

"Akşam yemeğinin televizyonla ne alakası var?"

Mehrdad, "Tepsiyi kucağınıza koyuyorsunuz ve yemek yerken televizyon izliyorsunuz," diye açıkladı.

"Yemeğimi yerken neden televizyon izlemek isteyeyim ki?" Annem sordu.

Mehrdad da ben de sessizdik.

Annem sadece tepsiyi baktı ve "*Va, va, va!*" dedi.

Çok geçmeden ben yumurta çırpıyordum, Mehrdad da pilav kaynatıyordu, çünkü annemin parçalara ayrılmış alüminyum tepsiyi gördüğünde yüzünde korkmuş bir çocuğun ifadesi vardı.

Bloomingdale'e gitmeyi teklif ettiğimde annem pek heyecanlanmadı.

"Hırsına ne oldu Ellie?" diye sordu. "Sen aşağılık bir parfüm satıcısısın."

"Ben sadece parfüm değil, her türlü kozmetik ürününü satıyorum," diye verdim.

"Yine de," dedi. "Neden o *dükkânda* çalışıyorsun?"

Onu etkileyecek gerçeği biliyordum. Ona sadece iki yıl önce, 1976'de Kraliçe Elizabeth'in Bloomingdale'i ziyaret ettiğini söylediğimde annemin yüzü değişti. "Kraliçe mi?" dedi. "İngiltere'nin mi? Amerika'ya geldi ve mağazanızı mı gördü?"

"Evet," dedim. "Oldukça önemli bir mağaza. Muhtemelen Amerika'nın en ünlü mağazasıdır."

Annem, "Sanırım annen olarak çalıştığın yeri gezmem gerekiyor," dedi.

Bloomingdale'in parlak 1. Roor'unda, annem eşarp ve el çantalarının, külotlu çorap raflarının ve sayısız makyaj malzemesi tezgâhının dizilişine dikkatle baktı. Yoğun satış mağazalarının bulunduğu Roor'da zikzaklar çizerek ve alışveriş yapanların etrafından dolanarak ilerlerken ben önden gidiyordum.

Annem bana döndü ve "Biliyor musun Ellie? Burası tıpkı bir çarşı gibi! Modernize edilmiş, daha temiz, parlak fayanslarla döşenmiş, potpuri ve çürüyen meyveler yerine kolonya kokan bir çarşı."

"Şey," dedim. "Aslında bu mağaza 1872'de ilk açıldığında adı 'Büyük Doğu Yakası Pazarı'ydı.'"

Ne söylediğimi anlamasını sabırla bekledim. Sonra geldi. "*Va!*"

Annemin koluna girdim. "Neden mahzene inip yiyecek bir şeyler almıyoruz? Burada çok fazla uyarıcı var ve yorgun olmalısın."

"Ben yorgun değilim!" Annem söyledi.

"Peki, ama Amerika'ya ilk kez bu mağazada tanıtılan bir tatlıyı tatmanızı istiyorum."

"Kraliçe Elizabeth ziyaret ettiğinde var mıydı? Adı neydi?" "Yedi mi bilmiyorum. Ama adı donmuş yoğurt."

"Dondurulmuş yoğurt mu?" Annem sanki bu iki kelimenin aynı nefeste söylenmesine hiç gerek yokmuş gibi tekrarladı.

O söyleyemeden, onun yerine ben söyledim "Biliyorum, değil mi? *Va!*"

Bodrum katındaki Forty Carrots restoranının tezgahı yüksekti. Annemin bir tabureye tırmanmasına yardım ettim, böylece at nalı şeklindeki uzun masanın arkasına birlikte tüneyerek oturabildik. Neyse ki, akşam yemeğinin sonuna doğru gelmiştik.

Öğle vakti kalabalıktı, bu yüzden yer bulabildik. Biraz ileride başka bir anne-kız çifti dikkatimi çekti. Anne pembe ekoseli bir blazer ceket giymiş ve kolyesine büyük beyaz süsler takmıştı; kızı ise açık yeşil bir bluz giymiş ve büyük bir fiyonk kravat takmıştı.

"Hey, Ellie, tatlım, ne alırsın?" dedi garson Roseanne yanıma geldiğinde.

Öğle yemeği molalarımızda Angela ve ben Forty Carrots'ta moda bilinciyle alışveriş yapanlara katılmayı severdik. Sandviçlere, salatalara ve muhs'a para harcamak ikimizin de kendimizi daha havalı ve New York sosyetesinin içinde hissetmemizi sağlıyordu.

Şimdi bir gurur dalgası hissettim. Roseanne'in adımı bilmesi, annemin ne kadar iyi yerleştiğimi görmesini sağladı.

İki sade dondurulmuş yoğurt sipariş ettim ve anneme bu tatlının bu restoranda nasıl icat edildiğini anlattım. Pek etkilenmiş görünmüyordu. Tang, 1sh çubukları ve dondurulmuş TV yemeklerini eleştirdiği kadar eleştirecek miydi?

Annemin sinirli bir şekilde ilk kaşığı yiyişini ve ardından ağzını şapırdatışını izlerken, Ravor'un onun için fazla ekşi olmadığını umdum.

Sonra dedi ki, "*Beenazir!* İnanılmaz!"

Tanrı'ya şükürler olsun.

Yoğurt kaselerimizin yarısına geldiğimizde annem boğazını temizledi. "Ee," dedi. "Ellie Joon. Burada mutlu musun?"

"Bak, daha fazlasını yapabileceğimi düşündüğünü biliyorum ama bu iyi bir iş. Hoşuma gidiyor. Müşterilerle etkileşim içinde olmayı seviyorum. Ve eğlenceli iş arkadaşlarım var."

"Burada, bu dükkânda demek istemiyorum. Bu ülkeyi kastediyorum." O ilk yalnız haftaları düşündüm.

"Zaman aldı," dedim. "Alışmak için. Ama şimdi bir yıl oldu. İyi arkadaşlar edindik. Sana bahsettiğim Angela var. Kocas Ryan. Mehrdad da meslektaşları, çok sayıda İranlı yüksek lisans öğrencisi ve diğer post-doc'larla bağlantılar kurdu. Sosyal ağımızı genişletiyoruz."

Annem bütün bunları dikkatle dinledi. "Güzel," dedi. "Çünkü her zaman iyi arkadaşların olsun istedim. Eskiden çok kötü arkadaşlar edinmiş olsan da. Ama çocukluğundaki isyankâr arkadaşlarına sabırla katlandım."

Boyun kaslarımın gerildiğini hissettim. Gözlerimi önümdeki yoğurdun girdabına diktim. Homa ile arkadaşlığımı baltaladığı onca zamanı hatırladım. En başından beri aramızdaki bağdan nefret etmişti. Albay'a söylediklerim ve bunun Homa'nın tutuklanmasına neden olması yüzünden büyük bir suçluluk duyuyordum. Bu suçluluk duygusunu sürekli korkunç bir yoldaş gibi yanımda taşıdım. Ama bu acıyı anneme bir kez bile anlatamadım. Küçük bir çocukken, umutsuzluğa kapıldığımda başvurabileceğim türden bir annem olmadığını öğrenmiştim. İçinde bulunduğum durumu anlayışla karşılayacak, beni sakince dinleyecek, hatta hiç dinlemeyecek bir annem yoktu. Anneme tutuklandığımı söyleseydim, sadece Homa'nın cezasını çektiğini söylerdi. Çünkü annem . Homa'nın komünist faaliyetlerinin tüm boyutlarını bilseydi - ki neyse ki bunu onunla hiç paylaşmamıştım

-Onu daha da az sevebilirdi. Eğer bu mümkün olsaydı.

Yıllar boyunca sık sık annemin farklı bir insan olmasının nasıl bir şey olacağını hayal etmişimdir. Mehrdad'ın annesi Bayan Tavakoli birçok yönden kendi annemin olmasını istediğim özelliklere sahipti. Sabır. Yargılayıcı olmayan bir bakış açısı. Basit bir sakinlik. Zarafet. Ve konuştuğunda bir ses tonu. Annem aklına ne gelirse söylerdi, ne kadar incitici olursa olsun. Ve onun iğnelemeleri inciticiydi. Ben de inciticiydi, şimdi Manhattan'da bir mağazanın restoranında onunla otururken de inciticiydi. Canı . Otuz dört . New York'ta yaşıyor ve çalışıyordum. Onunla şimdi ve burada hesaplaşabilirdim.

"Arkadaşlığımı zerre kadar önemsemediğini bilmek beni ne kadar incitti biliyor musun? O benim için önemliydi. Benim için önemliydi. Belki senin için değil. Ama ona değer veriyordum. Ve senin yapabildiğin tek şey -ve hala yapabildiğin tek şey! Neden? Neden benim için mutlu olamadın? Neden iyi bir arkadaşım olduğu için kutlayamadın? Neden sahip olduğum şeye sevinemedin? Nazar mı değdi, anne? Seni endişelendiren bu muydu? Yoksa sadece benim için mutlu değil miydin? Bizi ayırmak için elinden gelen her şeyi yaptın."

"Ne?" Annem gerçekten şaşırmış görünüyordu. Sanki onu kanatları olan, yemek yiyen bir ejderha olmakla suçlamışım gibi. Sanki korkunç derecede gerçek dışı bir şey söylemişim gibi.

"Hadi ama anne. Mutlu olmamı, arkadaşlarımın olmasını istediğini söylüyorsun. Ama sen sadece *doğru* arkadaşlara sahip olmamı istedin. Doğru tabakalarla birlikte olmamı.

Toplum. Homa'yı hiç sevmedin. Çünkü o fakirdi. Çünkü hep fakir kalmamızdan korktun. Bu yüzden değil mi... Mesut Amca'nın teklifini kabul ettin? Tekrar şehir dışına taşınabilelim diye mi?"

Bir okul kutlamasına gittiğimi sandığı zamanlarda şehir merkezindeki küçük evimizde Mesut Amca'yla yatmasının nedeninin bu olup olmadığını sormadım. Hatırladıkça ürperdim.

"Elaheh." Annem tam adımı yavaşça telaffuz etti. "Madem o karanlık günlerden bahsedecek kadar kabalaşmak istiyorsun, o zaman bir, sana anlatacağım. Evet, amcana teslim oldum. Beni acımasızca takip etti. Baban hayattayken bile peşimi bırakmadı, haberin olsun. Benimle flört etti. Beni arzuladığını açıkça belli etti. Tabii ki, baban hayattayken hiçbir şekilde karşılık vermedim. Ve o öldükten sonra bile, direndim. Mesud'un tekliflerine boyun eğmedim, gerçi hemen boyun eğseydim o gecekondu mahallesinde yaşamayacaktım. Güçlü durdum.

"Ama sonra," diye iç geçirdi, kaşığını yoğurdun etrafında kayıtsızca döndürerek. "O mahallede senin için çok endişelendim. Homa bunların en önemsiziydi. Ve evet, ondan hoşlanmıyordum. Bu doğru. Onun gibilerle başının belaya girmesini istemedim. Sonunda hapse girmedi mi? Tutuklandığını bilmediğimi sanma, Ellie. Söylentiler dolaşıyor. Ama ne bekliyordu ki? Gözü karaydı. İdealistti. İlk günden beri kafası saçmalıklarla doluydu. Babası da komünistti. Komünistlerden nefret ederim. Biz burada otururken bile, komünistler Şah'ı devirmek için dinci sağ ile ittifak yapıyorlarNe kadar ! Tanrı'ya bile inanmadıklarını sanıyordum. Ama istediklerini elde edeceklerse köktendincilerle ittifak yapmaktan memnunlar. Sandığın kadar aptal değilim, Ellie. Senin için endişelendim. Her zaman endişelendim. Ama o Homa denen kız en önemsiziydi. Büyüdüğünde, o sokak çocuklarından biri tarafından rahatsız edilirsene ne yapardım? Ya da birine aşık olursan? Seni korumak istedim. Sana daha iyi bir hayat vermek için. Sonunda pes ettim. Amcan ve ben bir olduk."

İnanamayarak ona baktım. Demek Homa'nın tutuklandığını biliyordu. Ama benim bu olaydaki rolümü bilmesi mümkün değildi.

"Beni suçlama, Ellie. Beni yargılama. Amcan iyi bir insan. Öyle değil mi? Sana herhangi bir şekilde zarar verdi mi? Bana zarar verdi mi? Ne yaptı ki?"

Ona evet dediğimden beri ikimize de iyi bir hayat verdi mi? Amcan çok iyi bir adam."

Mesut Amca'nın iyi bir insan olmadığını iddia edemezdim. Ama annemin ondan bu kadar övgüyle bahsettiğini duyunca yüzüm kızardı. "Peki ya *babam*? Sen onun kardeşiyle evlendin, Bir. Bunu sana çok görmüyorum. Ama öldükten sonra benimle Baba hakkında hiç ama hiç gerçek konuşmadın. Hatırasını canlı tutmak için sana onun hakkında soru sormama asla izin vermedin. Onu yok saymakta o kadar hızlıydın ki, sürekli olarak ölmesinin nazarın işi olduğunu söylüyordun. Ve tek söylediğin buydu! *Babamı* tanımak istediğim hiç aklına geldi mi? Senin aracılığınla? Herhangi bir anıya, herhangi bir ipucuna tutunmak istediğim? Onu hayatımızdan ."

Annem sanki yabancı bir dilde konuşmamı dinliyormuş gibi bana baktı. Kafası karışmış ve hayal kırıklığına uğramış görünüyordu. Ama hepsinden önemlisi korkmuş görünüyordu. "Oh, Ellie." Erimekte olan yoğurt kasesine baktı.

"Eee? Anne? Tüm söyleyeceğin bu mu? Babamın anısını hak etmiyor muydum? Neden ondan hiç bahsetmiyorsun?"

"Çünkü o bir zamparaydı," dedi o kadar kısık bir sesle ki sözlerini zar zor seçebildim. Sonra bana baktı ve çok daha yüksek ve net bir ses tonuyla, "Beni aldattı, Ellie. Birçok kez. Bunu senden sakladım. O öldüğünde sen yedi yaşındaydın. Ne söylememi istiyordun? Asla iyi bir koca olmadığını mı? Sağda solda metresleri olduğunu mu? Bildiğim kadarıyla dışarıda başka çocuklar da olabilir. Senin üvey kardeşin olan çocuklar. Ben sadece seni korumaya çalışıyordum."

Hala bir çubuk gibi, tezgahın arkasındaki tabureye oturdum. Garsonlar bir ileri bir geri koşuşturuyordu. Restorandaki diğerlerinin mırıltısı azaldı. Sadece derin ve ağır bir sessizlik hissettim. Annemin bana söylediklerinde doğruluk payı var mıydı?

Babamın hayatta olduğu zamanlara ait birkaç çocukluk anımı zihnimde canlandırdım. Babam iş için seyahat ederdi. Sürekli. Annem benimle yalnızdı. Sürekli. Babam ve annem kapalı kapılar ardında tartışırlardı. Mesut Amca'yı ve onun babam hakkında hiç konuşmak istemediğini hatırladım. Biliyor muydu? Annemi gerçekten seven o muydu?

Annem bana baktı ve başını salladı. "Çok üzgünüm. Ama evet, baban saygı duymak ya da anmak istediğim bir adam değildi. Hiç merak etmedin mi neden

başka kardeşin yok muydu?"

Bunu merak etmiştim. Hem de çok. Ve ben düşüklerimi yaptığımda, annemin de kendi düşüklerini yapıp yapmadığını merak ettim. Ya da belki de İran'da o günlerde bazen bebeklerin yaptığı gibi, bebekken hastalıktan ölen bebekleri vardı.

"Bana dokunmasından nefret ediyordum. Hile ve sahtekârlığını öğrendikten sonra ondan daha fazla çocuk istemedim."

"Neden ondan boşanmadın?" diye sordum. Bu sözleri söylerken bile ne kadar saçma bir soru olduğunu biliyordum.

"Ha! Ondan boşanmak mı? Ve seni kaybedeyim mi? İran'daki çocuk velayeti yasalarının olduğunu biliyorsun. 1917'ye kadar boşanma ve çocuk velayeti yasalarımız iyileştirilmedi. Bunu Şah yaptı - sizin kuşağınız kabul etse de etmese de kadınlara yardım ettiği için övgü alıyor. Sokaklardaki bu öfkeli gençler Şah'ın gitmesini istiyor. Köktendinciler ele geçirirse ne olacağını biliyorlar mı? Onlarca yüzyıl geriye gideceğiz! Yasalar kadınlar için yine korkunç olacak!"

Annem. Benim sosyal tırmanışçı, sınırdan narsist, her zaman bencil görünen annem. Benimle çocuk velayet yasaları hakkında konuşuyor. Boşanma yasaları hakkında. Derin bir nefes aldım ve kucağıma baktım. Yani, bunca yıl. Onca yıl yasını tuttuğum ve özlediğim babam bir pislikti. Ve ben anneme binlerce hediye vermiştim.

"O zaman söyle bana," dedim. "Eğer babamla ilgili anlatılanların tamamı doğru değilse, senin kral ve kraliçelerin soyundan geldiğin de doğru değil mi?"

Başını vakur bir edayla dik tuttu. "Bu, canım, tamamen doğru. Sana neden Tanrıça adını verdiğimi sanıyorsun? Sen gerçekten de kralların ve kraliçelerin soyundan geliyorsun!"

Sonra daha ciddi bir ses tonuyla, "Belki de o soyu biraz fazla aldım. Bunu kabul ediyorum. Çalışmayı, bir işe girmeyi reddettim. Şimdi anlıyorum ki belki de bu benim için çok gurur verici, çok aptalcaydı. Hata yapmadığımı söylemiyorum, Ellie. Ama yaptığım tüm hatalara rağmen, lütfen kalbimde her zaman senin için en iyisini istediğimden şüphe etme. Senin mutlu olmanı. Bu konuda yanlış bir yol izlemiş olabilirim. Bak, belki de arkadaşın Homa'ya karşı çok sert davrandım. Arkadaşlığına. Ama tek istediğim senin için en iyisiydi."

Dudaklarımı emdim. Kasemde kalan donmuş yoğurt artık sıvı haldeydi. Şekerli karmaşaya baktım. *Tek istediğim senin için en iyisiydi.* Annemle Tahran'ın merkezindeki o küçük evde bir yatağı paylaştığımız ve birlikte uyuduğumuz zamanları düşündüm. O zamanlar, genç bir kadın ve yedi yaşındaki kızı için yeni bir yerde, güvensiz bir mahallede tek başlarına olmanın nasıl bir şey olduğunu hayal bile edemezdim. Babamın yüzünün bulanık, giderek solan görüntüsünü tekrar gözümün önüne getirdim. O, zihnimde canlandırdığım gibi bir kahraman değildi. Babamın iyi ve dürüst olmasını istiyordum. Onun görev, nezaket ve sorumluluk timsali olduğuna inanmak istiyordum. Babamın bu Raws'larla dolu olduğuna inanmak istemiyordum. Ama kasemdeki donmamış yoğurda bakmaya devam ederken, annemin bana babam hakkında nihayet doğruyu söylediğini kalbimin derinliklerinde biliyordum. Ve benim için en iyisini istediğini. Onun için beni Homa'dan uzak tutmak, korumanın bir yöntemiydi. Söylediklerine inandığından şüphe etmedim. Kendi zaaflarından, hamlıklarından ve aptallıklarından da şüphe etmedim. Hepimizde vardı. Annem belki de çoğundan daha fazla. Ama belki de -kendince çarpık bir şekilde- yaptığı her şeyi benim için en iyisini istediği için yapıyordu.

"Neden Mehrdad"la evlenmeni istediğimi ?" diye sordu .

Yukarı baktım. "Çünkü o iyi, *köklü* bir aileden geliyor ve senin gözünde önemli olan da bu," dedim.

"Evet, iyi bir aileden geliyor. Ama tek sebep bu değildi! Onun iyi bir adam, dürüst bir adam olduğunu söyleyebilirim. Baban gibi biriyle birlikte olmanı istemedim."

Söylediklerini düşündüm. Tüm bunları sindirmek zor oldu.

"Peki Ellie? Beni dinle. Sen ve Mehrdad'ın iki yıllık bir görev için burada olduğunuzu biliyorum. Ama İran sokaklarında gördüklerim hiç de iyi değil. İçimde kötü bir his var. Mehrdad"la kendim konuşacağım. İnanın bana. Ona post-doktora görevi bittikten sonra burada bir profesörlük almak için elinden geleni yapması gerektiğini söyleyeceğim."

"Ne?"

"Geri dönme, Ellie. Seni özleyeceğim. Korkunç bir şekilde. Ama ülkemiz? Şu anda tam bir karmaşa. Siz de burada oturup donmuş yoğurdunuzu, turuncu renkli toz içeceklerinizi ve 1sh çubuklarınızı yeseniz iyi edersiniz. Yerleşmek için çok daha iyisini yaparsın.

ve bu ÷lkede kendinize bir hayat kurun. Okyanuslar kadar ayrı olmak kalbimi sonsuza dek acıtacak. Ama beni dinle Ellie. O ÷lke güvenli bir yer değil. Eğer sağcı köktendinci haydutlar yönetimi ele geçirirse."

Eğildi ve gözlerini yüzüme dikti. "Ellie Jan. Sana haksızlık beni affet."

"Peki ya ?" Sessizce sordum. "Tüm talihsizliklerimiz için suçladın. Baba'nın ölümünü..."

"Ben *hâlâ* bütün suçu atıyorum!" dedi boyun eğmeden. "Çünkü bir zamanlar mutluyduk, o ve ben. başlamıştık. Sonra canavar bir kocaya dönüştü. Bana karşı kaba ve duygusal olarak istismarcı. Hatta bir keresinde bana vurdu. Bunun İran'da bazı çevrelerde alışılmadık bir şey olmadığını biliyorum ama ne ailemin ne de benim başıma geleceğini düşündüğümüz bir şey değildi." Kıs kıs güldü. Bana baktı ve omuz silkti. Bir an sessiz kaldı. Sonra şöyle dedi: "Nazarı suçlamak daha kolay, değil mi? Aldatmasının nedeninin, aşkımızı kıskanan çevremizdekilerin ona yaptığı bir lanet olduğunu söylemek. Daha kolay, değil mi? Bir pislikle evlendiğime inanmaktan daha kolay."

Annemin sulu, donuk gözlerine baktım. Hiçbir zaman konuda göz göze gelemeyecektik. Sahip olduğum annemden farklı bir anneyi çok özlemiştim. Ve yine de.

Ona baktıkça kalbim sevgiden başka bir şeyle dolup taşıyordu. Kusurluydu, çabalıyordu, sığıdı ve çıkarıcıydı. Ve yine de. Şimdiye kadarki tüm hayatım boyunca benden sakladığı şekillerde acı çekmişti. Kendince beni her şeyden çok seviyordu. Bu kadarını biliyordum. Bu kadarını ruhumun her zerresinde hissediyordum.

Bu kadarı her zaman doğru olacaktı. Ve bu yeterli olmalıydı.

Annem İran'döndükten sonra orada sokaklarda olup bitenleri korku, heyecan, endişe ve umutla takip ettik. Şah'ın gidişini, devrimcilerin yönetimi devralmasını, umudun yeşermesini, siyasi grupların iktidar için savaşmasını, köktendincilerin galip gelmesini ve umudun çöküşünü uzaktan izledik.

Ben Bloomington'de çalışmaya devam ettim ve Mehrdad da post-doc görevini tamamladı. Sıkı çalışması ve Dr. Kohler'in desteği sayesinde araştırması genişletildi ve bir NIH hibesi ile finanse edildi ve Rockefeller Üniversitesi'nde yardımcı doçentlik pozisyonu elde etti.

İşte bu yüzden o soğuk Noel sezonunda, New York'a geldikten dört yıl sonra, anavatanım için endişelenmeye devam ettim ama giderek daha fazla evimdeydim ve yeni ülkeme alışmıştım. Gençliğimin mücadeleci, rekabetçi yanlarını bir kenara bırakmış ve bana hizmet eden bir rutine yerleşmiştim. İran'da olmasa da New York'taki çevremizde işler biraz girmişti.

Ta ki 1981 yılının o meşum Aralık günü, posta zarfından soğan derisi kağıdı çıkarıp eski dostumun benden yaptığı ricayı okuyana kadar.

OTUZ SEKİZ

Aralık 1981

Erken kalktım ve Queens, Rego Park'taki tozlu bir Orta Doğu dükkanından aldığım çaydanlıkta Earl Grey yapraklarını demledim. Demlik tıpkı Homa'nın annesinin yıllar önce mutfağında kullandığı demliğe benziyordu. dükkanda ilk gördüğümde, satın alırsam bana her gün Homa'yla ilgili suçluluk duygularımı hatırlatacağından endişelenmiştim. Ama sonra kendime bunun bana arkadaşlığımızın nasıl sona erdiğini değil, en güzel günlerini hatırlatabileceğini söyledim. Ve Homa'nın mektubu gelene kadar, onun tutuklanmasıyla ilgili suçluluk duygumu (çoğunlukla) derinlere gömdüğüm bir Amerikan hayatı kurmayı başarmıştım.

Ama şimdi, mektubunun gelişiyile birlikte, eski duygular ve endişeler yeniden ortaya çıktı.

Geri dönüyorum. Çay hazır olduğunda, üzerinde "I♥ NY" yazan kocaman bir kupaya doldurdum. Eğer Homa beni narin, şeffaf bir *estekan* yerine bu büyük kaptan çay içerken görseydi, Amerikanlaştığımı söylerdi. En azından eski Homa böyle söylerdi. Şimdi nasıl biri olduğunu nereden bilebilirdim ki? Son konuşmamızdan bu yana çok uzun yıllar geçmişti.

New York'ta sabahın Tahran'da öğleden sonra olacağını hesaplayarak çayımı oturma odasına götürdüm. Bardağı sehpanın üzerine koydum, döner telefonun yanında durdum, parmağımı sıfırın bulunduğu deliğe soktum, sonra parmağım tıpayı çarpana kadar kadrani çevirdim. Bir klik sesi çıktı ve ardından uluslararası arama yapmak için bir sonraki sıfırı çevirdim. Homa'nın sonraki numaraları için kadrani her çevirişimde kalbim daha hızlı atıyordu.

Bir sessizlik oldu ve sonra hat okyanusların ötesine bağlanmış olmalı çünkü bir tını duydum.

"Allo?"

Midem takla attı. Bu sesi her yerden tanıyordum. "Allo? Khanom-e Homa?"

"*Baleh?*"

"Homa Jan, ben..."

"Ellie? Elaheh? *Khodeti?*" diye sordu, tıpkı çarşıda karşılaştığımızda olduğu gibi gayri resmi bir kipte.

"*Khodam hastam.*" Ona gerçekten ben olduğumu söyledim.

Homa devraldı. Mektubunda sorduğu soruları tekrarladı: sağlığımız, Mehrdad'ın işi ve New York hakkında. Nefes nefese cevap verdim, kalbim hızla çarpıyordu, sanki bir sınavdaki sorulara cevap veriyormuşum gibi. Homa, hepimizin telefon görüşmesi yaparken bağırdığı şekilde bağırdı. Ben de bağırdım. Kozmetik reyonunda çalıştığımı söylediğimde Homa güldü ve "Ah, Ellie. Bunu senin için asla hayal edemezdin."

"Abdol nasıl?" diye sordum.

Yoğun bir parazit dışında ses yoktu. Bir an için kesildiğimizden endişelendim.

"Bunu mektuba yazamadım. Kendimi buna zorlayamadım. Ama sevgili Ellie. Sinemadaydı." "Ne sineması?"

"Sinema," dedi. "Cinema Rex."

Başım ağırlaştı ve sersemledim. Oturdum. Ahizeyi sıkıca kavradım. Abdol Abadanlıydı. Rex Sineması Abadan'daydı. Abadan 1re'yi bildiren gazete haberleri zihnimden geçti. En az 377 kişi ölmüştü. Sinemada mahsur kalan seyirciler cayır cayır yanmıştı.

Tek söyleyebildiğim "Homa" oldu.

Eski üniversite arkadaşımızı, Homa'yı Darband'daki çayevinde gördüğü ilk günden beri ona nasıl vurulduğunu, yüzüne ayva reçeli sürerken ona hayranlıkla baktığını, ona iki kez evlenme teklif ettiğini, altı aylık hamileyken hapisten çıktığında ona nasıl sahip çıktığını düşündüm. Onları ziyarete gittiğimde Abdol'un bana çay servisi yaptığını görebiliyordum. Bahar'dan "Allah'ın çocuğu" diye bahsedişini. O sinema salonunda onu düşünmek istemedim. Hayatının o korkunç şekilde sona erdiğini düşünmek istemiyordum. Zavallı Abdol. Ve zavallı, zavallı Homa.

"Bahar pek çok yönden ona benziyor. Onun yemekleri bile seviyor" diyor Homa.

"Öyle mi?" Başım hâlâ dönüyordu. "Homa, başın sağ olsun. Çok özür dilerim. Seni hiç dinlememeliydim ve iletişimden uzak kalmalıyım. Homa, çok üzgünüm. Bunu bilmen gerek..."

"Beni kesinlikle dinlemeliydin. Ama Bahar'ın gitmesi gerekiyor," dedi Homa hızla sözümü keserek. "Savaş yüzünden travma geçiriyor. Her gün bombalanıyoruz. Okuldan nefret ediyor. Başörtüsü zorunluluğundan. Her şeyden nefret ediyor. Ona sadece dayanması ve liseyi bitirmesi gerektiğini söyledim ama Ellie, ciddi bir depresyonda. Onun için çok endişeleniyorum. Korkarım bu ülkede genç bir kadın olarak geleceği yok."

Saddam Hüseyin İran'ı bombalarken bodrum sığınaklarında saklanan Homa ve Bahar'ı düşündüm, şimdi Abdol olmadan yalnızdılar. Mehrdad'la Manhattan'da sinemaya gittiğimiz geceleri düşündüm, bunun eğlenceli bir geceden başka bir şey olmadığını bilerek güven içinde. Sinemanın Rames tarafından yutulmasından ve bizim içeride mahsur kalmamızdan endişe etmiyorduk. Suçluluk duygum kusma isteği uyandırdı.

"Bak, Ellie. Buraya hiç gelmedin. Bu ülkenin ne hale geldiğini bildiğini sanmıyorum. Bir diktatörlükten kurtulduğumuzu sanıyorduk ama bir başkasına sahip olduk."

"Homa, dikkatli ol." Telefon konuşmalarımızın rejim tarafından dinlenebileceğini bilmiyor muydu? Annem onunla her telefon konuşmamda bana dolambaçlı yollardan rejimin casusluğunu hatırlatıyordu.

"Gittiğin için seni suçlamıyorum, Ellie."

"Hayır, demek istediğim bu değildi." "Dikkatli ol" derken rejimin konuşmalarımızı dinliyor olabileceğini kastettiğimi bilmesini istiyordum ama bunu nasıl anlatacaktım? Konuşmamıza casuslarla ilgili endişelerin eklenmesinden nefret ediyordum.

"Çaresiz olmasaydım sana sormazdım," diye devam etti Homa. "Ama annem iyi değil. Çok zayıfladı Ellie. Sara ona bakıyor ve kendisi de derin bir depresyonda. Ali Rıza da kendi ailesiyle, kendi çocuklarıyla uğraşüyor; hayatta kalma mücadelesi veriyor. Bakın, İran Bahar için güvenli değil. Ben hâlâ aktifim. Niloo ile konuştum. Kocasını şu anda vize bürosunda yüksek mevkide. Bahar'ın evrak işlerini halletmem bana yardım ediyor. Lütfen, Ellie. Bahar'a ev sahipliği yapabilirsen, liseyi orada bitirmesine yardım edersen, üniversiteye başvurabilir, kendine bir şeyler yapabilir. Para göndereceğim. Parasını ödemek zorunda kalmazsın-"

"Çocuklar hakkında hiçbir şey bilmiyorum," diye mırıldandım aptal gibi. Ne öneriyordu?

"On yedi yaşında. Çok sorumluluk sahibi. Çalışkan biri. Sadece geçici bir süre için. Burada başka kimsesi yok."

"Seni yakalamış," dedim.

"Onun için iyi olmayacağım. Burada neler yaşadığımızı bilmiyorsun, Ellie. Birileri kadınlar için mücadele etmeye devam etmeli. Pek çok temel hakkımızı aldılar. Taş geri döndük. İstedığımız gibi giyinme hakkımızı kaybettik. Daha da önemlisi, evlilik yaşını geriye çektiler -çocuk gelinler bu rejim için kesinlikle bir numara. Evlilik dokuz yaptılar, Ellie. Dokuz! Velayet yasaları ve üreme hakları konusuna hiç girmeyeyim bile..."

"Homa!" Hemen söyledim. Eğer durmazsa, onu dinleyen yetkililer sadece bu konuşmada söyledikleri için bile onu tutuklatabilirdi. Umurunda değil miydi?

"O kadar korkma, Ellie. Çok şey istediğimin farkındayım. Ama kızım için çok endişeleniyorum. Bu savaş. Bu baskı. Hepsi onu mahvediyor."

"Onunla gel. Vize için de başvur. Bizimle kalabilirsin. Sana yardım edeceğim," diye fısıldadım, sanki bu söylediklerimi dinleyen yetkililerin duymasını engelleyecekmiş gibi.

"Anlamıyorsunuz. Burada olmam gerek."

"Neden?" Neden kadınları baskı altında tutan baskıcı bir toplumda mücadele etmekte ısrar ediyordu? Bu kaybedilmiş bir savaştı.

"İnsanlar özgürlük içinde yaşamayı hak ediyor" dedi.

"İşte bu yüzden buradan ayrılmalı ve Amerika Birleşik Devletleri'ne gelmelisiniz." "Hepimiz . O zaman savaşacak kimse kalmaz."

İnsanlar, öğreniyordum ki, temelde değişmezler. Homa her zaman savaşırdı. Bir bakıma ülkesini her zaman ilk sıraya koyardı. Şimdi bile. Ama Homa'yı tanıyordum. Onun gururunu biliyordum. Çaresiz kalmadıkça benden böyle ağır bir istekte bulunmazdı. "Mehrdad'la konuşayım, sonra... Seni tekrar arayacağım."

"Teşekkür Ellie," diye rahatlayarak iç geçirdi. "Bunu düşündüğün için teşekkür ederim."

Telefonu kapattıktan sonra oturdum ve kanepeye baktım. Çay hâlâ masanın üzerindeydi. Elime alıp bir yudum alsam soğuk olur muydu? Ne kadar zamandır

Konuştun mu? Telefon faturası geldiğinde her dakikayı açıklayacaktı. Tutuklanmasından ve benim bu olaydaki rolümden bahsetmeye fırsatım bile olmamıştı. Şu anki durumu bu kadar acil ve korkunçken onunla geçmişini nasıl tekrar konuşabilirdim?

Yukarı baktım. Mehrdad pijamalarıyla kapıda durmuş, kollarını kavuşturmuştu. "Ne kadarını duydun?" diye sordum.

"Oh, her şeyi. Kesinlikle söylediğin her şeyi ve Homa'yı da duyabiliyordum. İkiniz de bağırıyordunuz."

"Uzun mesafeliydi," dedim. "Uyandırdığım için özür dilerim."

Yanıma geldi ve yanağıma dokundu. Çay bardağına baktı. "Evet de," dedi. "Onu geri ara. İran'daki o kızı düşün. Bir savaşın içinde. Burada, Manhattan'daki dairemizde oturup ona nasıl yardım etmeyiz?"

Hıçkırarak ağlayacak gibi hissettim. Bunca zaman sonra Homa'nın sesini tekrar duymak beni çok etkilemişti. Sanki yeniden yedi yaşındaydık, on, on yedi, yirmi. Bütün o yaşlar bir araya gelmişti. "İstediği şey imkânsız," dedim.

Mehrdad omuz silkti. "Öyle mi?"

Başımı kaldırıp kocama baktım. Onun sakın, bilimsel, soğukkanlı, çileden çıkaran haline. "Evet!" Yüksek sesle söyledim. "Öyle."

"kişi Homa," dedi Mehrdad. "Onun *kızı*."

OTUZ DOKUZ

15 Ocak 1982

Mehrdad, Bahar'a dikkat etmesini söyleyebilmesi için telefonda Homa'ya ayrıntılı olarak tarif ettiğimiz siyah şapkayı taktı. JFK Uluslararası Havaalanı'nda belirlenen kapıdan çıkan her genç kadının yüzünü boynumu bükerek aradım.

"Sanırım bu o!" Mehrdad aniden söyledi. Eliyle işaret etti, şapkasını salladı ve bir aşağı bir yukarı zıpladı.

İşaret ettiği yere baktım. Bir elinde mavi bir bavul, diğerinde gri bir yağmurlukla kapıdan çıkan, kıvrıkcık siyah saçlı, sıska bir kızdı. Kot pantolon ve mavi bir balıkçı yaka giymişti. Boynunda siyah bir eşarp asılıydı. Şüphesiz artık zorunlu başörtüsü. Bahar, onu en son öğleden sonra çarşıda kuruyemiş ve baharat gördüğümünden daha uzundu. Daha gelişmiş ve olgun görünüyordu. Ama buklelerini ve koyu renk gözlerini tanıdım.

Mehrdad zıplamayı bıraktı, elimi tuttu ve beni kıza götürdü.

"Bahar Jan," dedim yaklaştığımızda. Bahar zaten benim boyumdaydı. Sol yanağını sivilceler kaplamıştı.

Mehrdad'a, şapkasına ve sonra da bana baktı. Yüzünde bir tanıma ifadesi belirdi. Beni çarşıdaki karşılaşmamızdan hatırladığını söyleyebilirdim. Yine de resmi kipte kendini tanıttı ve bizi gördüğüne memnun olduğunu söyledi. Sesi, onu ceviz fiçisinin yanında konuşurken duyduğumdan daha az yüksek ve kız gibiydi.

Mehrdad mavi valizi alırken beceriksizce koluna dokundum ve kalabalığı yarararak dışarı çıktık.

"Amerika'ya hoş geldiniz," diye mırıldandım.

Queens'ten Manhattan'a giderken Mehrdad mahalleleri işaret etti ve sokak isimlerini saydı. New York hakkında zorlukla edindiği bilgiyle gurur duyuyordu. Dikiz aynasına baktım. Bahar çaresiz ve kafası karışmış görünüyordu.

Mehrdad'ın sürekli olarak mahallenin gerçeklerini anlatması Bahar'dan sadece birkaç mekanik *baleh* ile karşılık bulunca, akıllıca bir şekilde rehberli turunu durdurdu. Bir süre sessizlik içinde araba kullandık. Aynadan Bahar'ın alnını cama dayadığını görebiliyordum.

Kırk on beş dakikadan fazla bir süre sonra, Mehrdad bizim binadan çok da uzak olmayan bir park yerine yanaştı - şansımız yaver gitmiş ve hemen boş bir yer bulmuştuk. Birden Bahar konuştu. "Bu büyük bir hediye," dedi.

"O da ne?" Mehrdad dikiz aynasına bakarak sordu. "Yaptığın şey. Beni içeri alıyorsun. Teşekkür."

Mehrdad ve ben bakıştık. Bunu söylemesini ona Homa mı söylemişti? Ama kulağa garip ve geliyordu.

"*Az tahe del*," dedi Mehrdad, sesi duygusallıktan çatlayarak. Mehrdad'ın söyledikleri şu anlama geliyordu: kalbimizin derinliklerinden.

Bizim apartmana girdikten sonra dairenin kapısını açtım, ışıkları yaktım ve Bahar'ı içeri buyur ettim. Küçük ikinci yatak odamızı yıllarca Mehrdad için bir çalışma odası olarak kullanmıştık. Orada bir masası, bir sandalyesi, bir sürü bilim dergisi ve bir lambası vardı. Annem ziyarete geldiğinde odaya bir yataklı kanepe eklemiştik ve o da orada yatmıştı. Bahar'ın gelişi için odayı fermuarlı plastik bir dolap ve bir çekmeceli dolapla da döşemiştik.

Çekyatı yeni çarşafarla hazırlamış ve yorganın üzerine bir takım havlu, bir kalıp Fildişi sabunu ve bir Snoopy diş fırçası yerleştirmiştik. "Snoopy için çok yaşlı, Ellie! O bir *genç kız*!" Mehrdad diş fırçasını ilk gördüğünde şöyle demişti. neredeyse her zaman Farsça konuşurduk ama Mehrdad "teenager" kelimesini İngilizce söyler ve Amerikan aksanıyla vurgulardı. Bu kelimenin Farsça'da bildiğim iyi bir karşılığı yoktu - ne de Amerika'da olduğu gibi ergenlik kavramına dair bir anlayış. Biz sadece bir zamanlar genç insanlardık. İsyankârlığın, inatçılığın ve huysuzluğun beklendiği ya da mazur görüldüğü bir yaşam nasibimizi almamıştık. Umarım Bahar da asi bir Amerikan *genci* olmazdı.

Mehrdad Bahar'ı defalarca selamladıktan sonra bize iyi geceler diledi. Sabah erkenden laboratuvara gitmesi gerekiyordu.

O gittikten sonra şeffaf plastik ambalaj içindeki Snoopy diş fırçasını aldım ve Bahar'a uzattım. "Bebekçe olduğunu biliyorum," dedim. "Özür dilerim."

Paketi elinde evirip çevirdi. Birden bütün yüzü . "O benim favorim!" dedi geniş bir sırıtışla. "Snoopy'ye bayılıyorum!"

O anda eski arkadaşımın izlerini gördüm. Bahar'ın gözlerinin parlaması - arabadaki kederli bakışından çok farklıydı. Ve o sırıtış.

Rahatladım. "O zaman birbirimizi gördüğümüzde Snoopy tişörtü giydiğini hatırlıyorum. Çarşıda. Hâlâ ondan hoşlandığından emin değildim." Gülümsedim. "Öyle olduğuna sevindim!"

Bahar bana gülümseyerek karşılık verdi ve küçük odaya baktı. "senin odan mı?"

Sorduğu soru karşısında şaşırdım. "Mehrdad'ın" dedim. "Ama etme, kadar çok laboratuvara gidiyor ki, ihtiyacı yok. Artık tamamen senin odan."

"Çok ettiniz," dedi. "Tekrar teşekkür ederim." "Hiç sorun değil."

Kültürümüzde çok yaygın *olan*, ötekine teşekkür etme ve övgüde bulunma ve kendini küçümseme gibi klasik bir *davranış olan* tarof yaptık. Homa ve Abdol onu iyi yetiştirmişlerdi, buraya kadar her şey açıktı.

Bahar tekrar, "Teşekkür ," dedi.

"Bana teşekkür edip durmana gerek yok."

"Evet, . Ama bunun geçici olduğunu da bilmeni istiyorum. Hepsi geçici. Sadece İran'da işler sakinleşene kadar. Bu yeni rejim daha fazla dayanamaz. Dayanamazlar."

1982 yılının Ocak ayıydı. İslam Devrimi Şubat 1979'da başarıya ulaşmıştı. "Üç yıl dayandılar," dedim sessizce. "Neden daha fazla dayanamayacaklarını düşünüyorsun? Oldukça güçlü görünüyorlar."

Bahar büyük bir ciddiyetle bana baktı. "Annem gibi insanlar yüzünden. Onlarla dişiyile tırnağıyla savaşıyor. Kazanmalarına izin vermiyor. Onlar kadınlar için *korkunçlar*. Ve annem. O durmayacak. Onlar devrilene kadar durmayacak. İşte bu yüzden."

Annesinin güçlerine olan mutlak inancı beni şaşırtmıştı. "Anlıyorum," dedim. "Ama annen burada üniversiteye gitmeye çalışmanı istiyor. Başvurmana yardımcı olabiliriz." Bunu söylediğime hemen pişman oldum. Çok mu erken konuşmuştum?

"Bilmiyorum," dedi Bahar. "Sanırım benim için istediği şey bu. Ama İran'da da iyi üniversiteler var. Bu devrimin ironilerinden biri de şu anda devrim öncesine kıyasla daha fazla kızın üniversiteye gidiyor olması. Bu çılgınca değil mi? Kadınlar için kayıtlar arttı. Ama annem depresyonda olduğuma inanıyor ve şimdilik oradan çıkmamı istiyor."

"Evet," dedim. "Savaş yüzünden. Ve siyasi baskı yüzünden."

Bahar kocaman gözleriyle bana baktı. "Onu orada bıraktığım için kendimi kötü hissediyorum. Tekrar tutuklanacak diye çok korkuyorum."

"Affedersiniz?"

"Hapishane," dedi Bahar kesin bir ifadeyle. "Yakında hapse girebilir. O ve feminist grubu. Büyük, çok büyük bir üzerinde çalışıyorlar. O gerçek bir *şir zan*, benim annem."

Odamızda elinde hâlâ Snoopy diş fırçasını tutan genç kıza baktım. Homa hâlâ mücadele ediyordu. Tabii ki . Homa ne zaman lght yapmayacaktı ki? *Shir zan*. Aslan cesaretine sahip bir kadın. Homa beni bu deyimle, okuldan kaçan çocuklarken, yetişkinlik hayallerimizden bahsederken tanıştırmıştı. Albay o gece partide beni sorgularken de kullanmıştı.

Kendimi o gecenin hatırasından kurtardım. İşte bu kız -bu genç kadın- bir New York gecesinde karşımda duruyordu. "Peki, şimdi," dedim. "Şu anda olası bir tutuklama hakkında endişelenemeyiz. En iyisini ummalıyız. Annen her zaman eder. Biraz uyusan iyi olur. Eminim yorgunsundur."

Bir an garip bir şekilde yüz yüze durduk. Sonra ona dünyanın en nezaketsiz sarılışını yaptım.

Bahar ayağa kalktı ve kibarca sırtımı sıvazladı.

Ona kıyafetlerini nereye koyabileceğini, banyonun nerede olduğunu ve bir şeye ihtiyacı olursa beni çağırması gerektiğini söyledim. "Sabah görüşürüz," dedim.

Ben çıkarken elinde diş firasıyla orada duruyordu.

KIRK

Ocak 1982

Resepsiyon görevlisinin göz kalemi parlak yeşil renkteydi, saçları ise altmışlı yılları hatırlatan sarı bir arı kovanıydı. Ağır fondöten göz çevresindeki kırışıklıkları belirginleştiriyordu.

Bahar'ın elini sıkıca tuttum. İkimizin de avuçları terlemişti. Bahar'ın bu yeni okulda kendini güvende hissetmesini istiyordum. Ne yalan söyleyeyim, Bahar'la birlikte okula gitmeden önce tüylü saçlarımı iki yandan okşamıştım bile.

İlk birkaç hafta Homa ile sık sık telefon görüşmeleri yaptık. Gün aşırı konuştuk, masraflar ne olursa . Bahar annesine iyi olduğunu, yalnız olduğunu, evet, bu yeni ülkenin tadını çıkardığını söyledi. Hem Bahar hem de Homa tarafından sürekli ne kadar cömert olduğumuz söyleniyordu. Onların "cömert" dediğini her duyduğumda, bir parçam kendimi sahtekâr gibi hissediyordu. Bahar'ın annesiyle olan arkadaşlığım hakkında bilmediği çok şey vardı.

Homa bana defalarca teşekkür etti ve Bahar'ın liseye kaydolması, böylece üniversite eğitimi alabilmesi için defalarca ısrar etti. Tıpkı diğer zamanlarda olduğu gibi, kendimi Homa'nın ikna kabiliyetine kapılmış buldum.

Resepsiyon görevlisi isimlerimizi not aldı ve bizi yüksek masasının karşısındaki ahşap bankta bekletti. Bank kaygan ve pürüzsüzdü. Yanlış bir şey yaptıktan sonra, öğretmeni üzdükten sonra, özne ve otorite rollerini alt üst ettikten ve müdürle görüşmeyi hak ettikten sonra üzerine oturan öğrencileri düşündüm.

Bahar ve ben yanlış bir şey yapmamıştık. Okula kayıt yaptırmak için gelmiştik. New Yorkta bir devlet okuluna. Amerika'ya geçerli bir vizeyle girmiştik.

Homa'nın kızının vizesi için yıllardır kampanya yürüttüğünü ve başvuruda bulunduğunu ancak olaydan sonra fark ettim. O, Niloo'nun rehberliğinde, kızının

Dön. Mehrdad çok çalışıyordu, kendini kanıtlamış bir yardımcı doçentti. Buradaki yerimiz meşruydu ve Bahar artık bizim himayemiz altındaydı.

Bir radyatör tısladı. Baharın gelmesini bekleyemezdim. Bluzumun yakası dar geliyordu. Bluzun üzerine bir blazer ceket, blazer ceketin üzerine de camel paltomu giydim. Terden sıırıslıklam olmuşum. Ceketimi çıkardım.

Müdür nihayet bizi selamlamak için odasından çıktığında, kel kafası Roresan ışığının altında parlıyordu, Bahar ve ben ayağa kalktık ve o bana yaklaştı. İran'da İngiliz yatılı okullarıyla ilgili okuduğum eski kitaplardaki müdürler gibi takım elbise giymiş ve kravat takmış olmasını bekliyordum. Ama yıpranmış, yıpranmış yüzünde asalet yoktu ve ceketinin tüviti yıpranmıştı.

"Yani kızınız on yedi yaşında mı?" diye sordu. "O

aslında benim değil-" diye söze başladım.

"Ben on yedi yaşındayım," diye araya girdi Bahar en iyi İngilizcesiyle.

Aksanı ağırdı.

Sonunda kalkacak mı? Benimki asla .

İngilizcesi iyi değildi ama hızla gelişebilirdi. Hızlanmasına yardımcı olmak için Bahar'a kendim İngilizce dersleri vermeyi teklif ettim. Her öğleden sonra, ikimiz de çalışma kitapları ve defterlerle mutfak masasında otururken ona sorular soruyordum.

"Öğle yemeği için fıstık ezmesi ve reçelli sandviç ister misin?" Sorardım. "O ne?" Bahar cevap verirdi. Bahar bana Farsçada teyze anlamına gelen "Khaleh", Mehrdad'a da amca anlamına gelen "Amoo" derdi. "Yeni ayakkabıya ihtiyacın var mı?" "Bunlar bir tane, teşekkür , Khaleh."

Müdür asık suratla gülümsedi. Sigara içen adamın dişleri sararmıştı.

Resepsiyon görevlisinin masasında kendisine katılmamızı işaret etti. Resepsiyon görevlisi bana bir tükenmez kalem ve ince, buruşuk karbon kâğıtların arasına serpiştirilmiş birkaç kâğıt form verdi.

İngilizce anladığım için bir kez daha şükrederek formları doldurdum. İmzalamam söylenen yerleri imzaladım. Tükenmez kalemin mavi karbon kâğıdı üzerindeki izi alt sayfaya bir kopya oluşturdu. Müdür, Bahar'ın doğum belgesine üstünkörü bir göz attı. Farsça kelimeleri İngilizceye çevirmek için büyük özen göstermişim, ama o ve resepsiyonist zar zor okudu. Saatine baktı ve şöyle dedi: "Artık Bayan Falcon'un emin ellerindesiniz. İyi günler ve hoş geldiniz."

Kendi odasında kayboldu.

Bayan Falcon adındaki yeşil gözlü resepsiyonist ağır bir iç çekişle bankonun arkasından çıktı ve "Beni takip edin," dedi.

Gri, muşamba kaplı koridorlarda, öğrencilerin sanat eserleri ve kompozisyonlarıyla süslü duvarların önünden geçerek labirent gibi koridorlarda yürüdük. Hava tutkal ve boya kokuyordu. Arada sırada bir öğrenci geçiyor ve sıkılmış bir sesle, "Günaydın Bayan Falcon," diyordu.

Şahin Hanım birden durdu ve Bahar'a seslendi.

"Annemin gelmesini mi istiyorsun?" diye sordu.

Bahar başını salladı.

"Nasıl isterseniz!" dedi Bayan Falcon. Belki de bir "annenin" on yedi yaşındaki bir çocuğa sınıfta eşlik etmesi ona tuhaf gelmişti.

227 numaralı odanın dışında, "Ralph Waldo Emerson" ve "Louisa May Alcott" siluetleriyle süslenmiş bir kapının yanında, üzerinde tanıdık olmayan bir ifade bulunan el yazısıyla yazılmış bir tabela vardı: "Vakit !"

"Bırakma zamanı anne," dedi Bayan Falcon.

Bahar beni şaşırtarak sıkı sıkı sarılıp vedalaştı.

Bahar'ın yerleştiğinden emin olmak için işten izin almıştım ve eve yürürken kendimi durmadan blokların etrafında dönerken buldum. Bahar'ın yeni okulunda iyi olacağını umuyordum ama onun için endişeleniyordum.

Onu düşürmüş olmanın verdiği duygu karmaşası zaten bu kadar baskınken, hayatıma giren bu yeni çocukla nasıl başa çıkacaktım? Birine annelik yapmak böyle bir şey miydi? Sürekli endişe, garip bir umut, çocuk için her şeyin yolunda gitmesini isteme duygusu ve durumunda duyulan üzücü endişe?

Saati kontrol ettim. Neredeyse öğlen olmuştu. Caddenin karşısına geçip Rockefeller Üniversitesi'nin kampüsüne doğru yürüsem, asansörle Mehrdad'ın laboratuvarına çıksam ve onu bulsam, onu miydim? Çalışma saatleri içinde ikimize zaman ayırmasını istemeye asla cesaret edemezdim. Ama Bahar'ı bıraktıktan sonra endişe yumağı haline gelmişim. Ben de yaptım.

Beni görünce laboratuvar tezgahından kalktı, koridora çıktı ve ben de berbat görünüyor olmalıyım ki, "Neden ceketimi almıyorum. Öğle yemeği yemek ister misin?"

Beni İkinci Cadde ve 74. Sokak'ta yeni açılan, hakkında çok şey duyduğumuz ve ziyaret etmek istediğimiz bir İran restoranına götürdü.

Çelo kebabı sipariş ettik ve masamıza demir pilav, ızgara et ve közlenmiş domates tabakları getirildiğinde, tuzlu, 1zzy yoğurtlu *doogh* sürahilerinden içtiğimizde, Mehrdad sandalyesinde arkasına yaslanıp memnuniyetle iç çektğinde, yardım edemedim ama bir restoranda onun karşısında oturduğum başka bir zamanı hatırladım, tüm o yıllar önce Nayeb'de evlenme teklif ettiği zaman.

İşte şimdi Amerika'daydık, varlığı bile içimde bir sürü duygu uyandıran bir kızın geçici vasileriydik. Mehrdad'a Bahar'ın okuldaki ilk günü için endişelendiğimi, okula alışmasını istediğimi ama kim olduğunu kaybedecek kadar uyum sağlamak zorunda hissetmemesini istediğimi söyledim. İngilizcesi için endişelendiğimi söyledim.

"İngilizce'de hızlanacaktır. Ona yardım ediyorsun." "Evet, ama o İranlı."

"Yani?"

"Rehineler alındığından beri nasıl olduğunu biliyorsunuz. Buradaki İranlılar istenmeyen kişilerdir. Ya onunla alay edilirse? Zorbalığa uğrarsa? Ya insanlar ona kötü ? Ona karşı önyargılı olurlarsa?"

Mehrdad beni inceledi. "Olmaları kuvvetle muhtemel. Tanrı biliyor ya, rehinelerin bir avuç geri zekâlı faşist öğrenci tarafından alınması, bazı insanların dünyadaki tüm İranlıların şekilde birkaç kişinin iğrenç eylemlerinden sorumlu olduğunu düşünmesine neden oldu. Ama bu konuda ona yardım edeceğiz, Ellie. Bununla tek başına yüzleşmeyecek."

O zaman aklıma geldi, ilk kez değil, kaderin bizim için farklı planları olsaydı, Mehrdad harika bir baba olurdu.

"Burada kendini güvende hissetmesini istiyorum." "Umarım öyle olur."

"Onun benim çocukluğumdan farklı bir deneyim yaşamasını istiyorum."

"Şey, bazı açılardan oldukça üzücü, onun deneyimi zaten sizinkinden çok farklı. Savaşı tecrübe etmek zorunda kaldı. Ve saçının bir telinin görünmesi endişesi onu gözüaltına aldırdı. Bu beceriksiz 'devrimci' rejim sayesinde."

"Bundan fazlasını istiyorum. Bahar'ın sürekli endişesinden uzak bir hayat yaşamasını istiyorum."

Mehrdad güldü. "Merak etme, Ellie! Annenin seni bu saçmalıklarla beslediğini biliyorum ama Homa'nın bu eski moda batıl inançlarla ilgilenmediğinden eminim. Ve biz de onu bunlara maruz bırakmayacağız."

"Güzel," dedim. "Vay be! O halde aynı fikirde olmanız harika."

"Oh, ama, Ellie! Gerçekten içini görmediğimi mi ? Bahar'ın İranlı olduğu için zorbalığa endişe ediyor olabilirsin ya da gerçekten nazar değmesin istiyor olabilirsin. Ama seni rahatsız eden başka bir şey var. Ne olduğunu söyle bana."

O haklıydı. Ondan fazla bir şey saklayamazdım. İki elimi beyaz masa örtüsünün üzerine koydum ve içimi . "Biz küçükken. Homa ve ben. Onu ilk ziyaret ettiğim andan itibaren Homa'nın sahip olduğu şeyi istedim."

Mehrdad kaşlarını kaldırdı. "Ne? Oyuncak falan mı?"

"Onun ailesini istedim. Yaşayan babasını, nazik annesini. Sevimli kız kardeşini. Sonra da sevimli kardeşi. Bazen..." Başımı eğdim. "Evet?"

Mehrdad beni dürttü.

"Bazen annemin başına kötü bir şey geldiğini, böylece yetim kalacağımı ve Homa'nın ailesi tarafından evlat edinileceğimi hayal ederdim."

"Tamam," dedi Mehrdad. "Bunu yapmak tam olarak suç sayılmaz. Babanın öldüğünü ve annenin de, Allah eylesin, biraz narsist olduğunu düşünürsek. Elbette onu sevmemize rağmen ikimiz de bunu biliyoruz. Homa'yla ilk tanıştığında yedi yaşında mıydın? Yedi yaşındaki bir çocuğu affedebilir miyiz? Bu fantezi için mi?"

Başımı kaldırıp ona baktım. "Evet, ama şimdi. Şimdi bak. Bahar burada. Bizimle birlikte. Homa'nın kızı yanımda. Onun ailesine sahibim!" iç geçirdim. Sence de garip değil mi? Sanki bunun olmasını ben istemişim gibi? Özellikle de göz önüne alındığında... göz önüne alındığında, biliyorsun. Homa'ya ihanetim ve tüm bunlar. Belki de nazarım vardı..."

Mehrdad iki eliyle saçlarını tuttu. Bana çılgınca bir bakış attı. "Oh, Kutsal olduğunu düşündüğün her şey aşkına, sevgili Ellie. Lütfen şu kem göz saçmalığını kes! Sende nazar yok. Homa'da da yoktu." Bizimkinin yanındaki masada sulu yemek höpürdeteren takım elbiseli *bir* adamı işaret etti. "O zavallı adamın yok. Kimsede yok! Bu bir batıl inanç, Ellie. Lanet olası bir batıl inanç. Lütfen. Bu kadar *khorafat* folkloru yeter."

Çatalımı tekrar elime aldım. Bir bilim insanıyla evli olmak, annemin batıl inançlara olan üstün inancına karşı sürekli bir nakarata sahip olmak gibi bir şey değildi. ", haklısın," dedim. "Bu tür kurtulmak benim için çok zor. En başından beri içime işlemiş."

Başını salladı ve keyifle yemeye devam etti.

"Mehrdad?" diye sordum.

"Hmm?" dedi, yüzü neredeyse tabağının içine gömülmüştü.

"Bahar'ı ağırlama konusunda nasıl bu kadar nazık ve destekleyici olabiliyorsun?"

Bana baktı. Gözlerinde bir yumuşama vardı. "Ellie," dedi. "Nasıl hayır diyebiliriz ki? Bize ihtiyacı var."

Yüzünü inceledim ve bunu tamamen kastettiğini anladım. Bakışlarımı tuttu. "En azından bunu ," dedi.

KIRK BİR

Şubat 1982

Bahar'ın tüm sınıf arkadaşları arasında en çok bahsettiği isim "Madison"dı. Madison çok güzel ve popülerdi. Madison zekiydi. Kısa süre sonra Madison şöyle, Madison böyle oldu.

Kalmaya başlayalı üç hafta olmuştu ki Bahar, okuldan sonra birlikte ders çalışabilmeleri için Madison'ı bizim eve getirip getiremeyeceğini sordu. Uzun boylu, ince bacaklı, düz saçlı ve göz kamaştırıcı mavi gözlü bir sarışın geldi. Madison haki pantolon ve siyah balıkçı yaka giymişti ve üzerinde kışlık mont yoktu, her hareketi büyük paradan geldiğini gösteriyordu.

Bazı nedenlerden dolayı İranlılar "s" ile başlayan ve ardından bir sessiz harf gelen kelimeleri telaffuz etmekte zorlanırlar. Bu yüzden kızlara bir şeyler atıştırmak isteyip istemediklerini sorduğumda ve "es-snack" diye telaffuz ettiğimde Madison telaffuzuma kıkırdadı.

Bahar'ın o kıza yaltaklanması hiç hoşuma gitmedi.

Ama Bahar'a Madison'ın bir şeyi gösterebilirdim. O gün Madison gittikten sonra, avokado renkli apartman mutfağında yan yana otururken, ben *fesenjoon* için mutfak ceviz attım, Bahar da marketten aldığı nar şişesini açtı.

"Bu yemeğin nasıl yapılacağını bana annen öğretti," dedim mutfak vızıltısı arasında. "Onun eski taş mutfağında saatlerce birlikte dururduk."

"Bana söyledi," dedi Bahar gelişigüzel.

Makinenin nabzını durdurdum. Doğru mu duymuştum? "mi?"

"Hatırlayabildiğim kadarıyla bana senden bahsetti. İkinizin Darband'a nasıl yürüdüğünüzü. Öğretmenlerinizi nasıl taklit ettiğinizi. En sevdiğin öğretmenin Khanom Tabatabayi'ydi, değil mi? Hatta bana o günü bile anlattı.

Okulu kırıp çarşıya gittim." Bahar bir parmak salladı. "Yaramaz, yaramaz," dedi İngilizce.

Homa ile aramızın açılmasından bu yana geçen onca yıl boyunca, çocukluğumuza dair hikâyeleri kızıyla paylaşacağını hiç düşünmemiştim. Beni düşünmek bile istemediğini varsaymışım.

Parmaklarımı mutfak robotunun düğmelerinde gezdirdim. "Bu şaşırtıcı," dedim.

"Neden şaşırtıcı?"

"Çünkü annen ve ben geçen uzun yıllar boyunca pek... iletişim halinde değildik." Durakladım. "Ama sana tüm bu hikâyeleri anlattıysa, neden çarşıda karşılaştığımızda sanki..."

"Sanki sıradan eski bir arkadaşmışsın gibi, değil mi? Hakkında çok şey duyduğum ünlü Ellie değil miydin? Biliyorum! Annem Amerika'ya gelmemi istediğini söyleyene kadar ceviz fiçisinin arkasında saklanan kadının Ellie olduğunu fark etmemiştim. Sanırım o gün pazarda oldukça bunalmıştı. Sonrasında bir süre sersem gibiydi."

İçimi kemiren soru, sormamam gerektiğini bildiğim bir soruydu. Bahar'a haksızlık olurdu. Onu da bu işin içine çekmeye gerek yoktu. Ama kendime engel olamadım. "Hiç merak ettin mi," dedim hemen, "madem annenle bu kadar yakındık, neden birbirimizi hiç görmedik? Sen büyürken yani?"

Bahar elindeki pekmez şişesini yere bıraktı ve kıpırdamadan durdu. Çok yakında boyu benden uzun olacaktı. "Nedenini biliyorum." Bana sabit bir şekilde baktı.

Kalbim sıkıştı.

Annesine ne yaptığımı biliyordu. Bu da Homa'nın kesinlikle bildiği anlamına geliyordu. "Anlıyorum," dedim.

"Çünkü senin başının belaya girmesini istemedi. İşte bu . Tıpkı diğer arkadaşlarının başının belaya girmesini istemediği gibi. Şah rejiminin onun üzerinde bir etkisi vardı. Buna hep inandı. Uzun süre , takip edildiğinden endişelendi. Siyasetten elini eteğini çekti. Ama sonra bu mevcut rejim iktidara geldi. Ve o da kenarda kalamadı." Bahar, New York'ta bir mutfakta olmamıza rağmen muhtemelen alışkanlıktan sesini alçalttı. "Şu anda bu mevcut rejime karşı aktif. İran'da hâlâ işleri yoluna koyamadığımızı söylüyor."

"Öyle bir şey yapmadık. Hem de hiç. Bir gün demokratik bir İran diliyorum," dedim, neredeyse mekanik bir şekilde. Mehrdad ve ben bunu o kadar uzun zamandır söylüyorduk ki, artık neredeyse ezberlemiştim. Ama Homa izlenmekten endişe ettiği için mi benimle görüşmüyordu? Güvenliğimden korktuğu için mi iletişimi kesmişti?

Bu yeni bilgiyi içime çekmek, kaydetmek istedim. Oturma odasına gidip kanepeye gömülmek ve ağlamak istedim. Ama karşımda annesi için taşlanan bu kız duruyordu. Kendi arzularımı bir kenara bıraktım. Bahar'ı havaalanından gecedan beri, bu çocuğun ihtiyaçlarının kendi ihtiyaçlarımdan daha ağır bastığını yoğun bir şekilde öğreniyordum.

"Dilemek başka bir şey," diye devam etti Bahar. "Herkes 'diler'. Ama benim annem. O sadece dilemez. O 'hayal etmez'. O bir eylemci. Her zaman olduğu gibi şimdi de aktif. Onun için çok endişeleniyorum. Tutuklandığında..."

Omuz kaslarım gerildi. "Tutuklanması hakkında ne biliyorsun?"

"Şah zamanında tutuklandığını biliyorum. Ama yeni kadın örgütünü kurduğundan beri sürekli yeniden tutuklanmaktan endişe ediyor. Onların listesinde. İzleniyor. Babam dedi ki..."

Bahar'ın kesildi. Sertçe yutkundtu. Gömleğinin uçlarıyla oynadı. Sonra bana baktı. "Biliyor musun? Babamı çok özliyorum. Ama onu özlemek, bir bakıma, annemi özlemekten daha kolay. Onunla birlikte bir sonsuzluk var. O gitti ve bu konuda yapabileceğimiz hiçbir şey yok. Nasıl öldüğünü nefret ediyorum ve artık son anlarını düşünmemeye çalışıyorum ama gerçek şu ki o huzur içinde. Ölümünün üzerinden dört yıl geçti. Ölümünden sonraki ilk iki yıl boyunca her gün kaybedecekmişim gibi hissettim. Ancak üçüncü yılda onun başa çıkmayı öğrendim. Bazı günler onunla biraz da olsa barışık olmayı." Gözyaşlarına karşı koydu.

"Bir babayı kaybetmenin nasıl bir şey olduğunu bilirim," diye fısıldadım.

"Ama annem?" Bahar sanki beni duymamış gibi devam etti. "Çok fazla belirsizlik var. Onu her an benden alabilirler."

"Çok özür dilerim."

Bahar küçük mutfağımızın penceresinden dışarı baktı. York Caddesi'ndeki ağaclar hâlâ çıplaktı, cılız dalları ölü bir griydi. Ama bahar gelecekti. Onun adının mevsimi: Bahar. Sonunda ağaclar yeni tomurcuklarla çiçek açacak ve her yer göz alıcı bir yeşile bürünecekti.

"Artık babama zarar veremezler," dedi Bahar. "Bu benim tek tesellim. O bir insanın sahip olabileceği en iyi babaydı. Dünyanın en iyisiydi." Bana baktı, yüzü titriyordu. Ve sonra gözyaşlarına boğuldu.

Ona yaklaştım. Geçici olarak koluna dokundum ve sonra ona sarıldım. Yüzü boynuma gömüldü. Hıçkırıkları bluzumu ve tenimi ıslattı. Ona daha sıkı sarıldım. Kucağında çözüldü.

Kim olduğumuzun çoğunun anne karnında belirlendiğini söylüyorlar. Bizi oluşturan genlerin kokteylini etkileyemeyeceğimizi. O Şubat gecesi Bahar'ı mutfakta kucağıma aldığımda, ne doğduğumuz ülkeyi jeopolitiğin nelerin biliyordum ne de annesinin aktivizminin gelecek yıllardaki ağırlığını ve etkisini hayal edebiliyordum. Ama bu çocuk için yeri göğü inleteceğimi biliyordum.

Kısa bir süreliğine hayatıma giren bu çocuk -bu genç kız- çoktan kalbime yerleşmişti. Ne olursa olsun onu koruyacaktım. Onda asla bozulmasını istemediğim bir saflık vardı.

KIRK İKİ

Haziran 1982

"Uyuşturucu ve alkol sizi öldürebilir!" şehrin beklenmedik bir sııcaktan eriyecekmiş gibi hissettiği bir Haziran gününde sesim yüksek ve tizdi. Cumartesi sabahı geç bir kahvaltıdan sonra oturmuş Bahar'la mantıklı bir şekilde konuşmaya ęalıřıyordum. "Madison'ın başının belada olduğunu ilk günden beri biliyordum. Seni davet etti ve sen de evet mi dedin? Öylece mi? Angela bana balodan sonra partilerde neler olduğunu anlattı. Korkunę bir şey!"

"Khaleh Ellie, aşırı tepki veriyorsun." Bahar mutfak masasındaki koltuğunda doğruldu. "Büyütülecek şey değil. Sadece küçük bir parti. Yani yakında mezun oluyoruz, sağda solda partiler var. Ben ne kadar *az* parti yapıyorum bir bilsen. Hayır dediğim her şeyi sana söylemiyorum. Ama bu önemli."

"Hiç parti yapmamalısn. Annen geçici ziyaretęi vizesi alabilmek için yalvarıp yakarmak ve beklemek zorunda kaldı. Mezuniyetini görmeye gelebildiği için ęok şanslı. Onun hayali senin o sahnede yürümeni izlemek. Tek istediği senin akademik olarak başarılı olman, burada üniversiteye gitmen. Önemli olan bu. Kızının Manhattan'da ayyaşlarla gezip tozmasına ihtiyaçı yok! Ona ne diyeceğim?"

"Madison bir ayyaş değil. O-"

"Kendini dünyanın sahibi sanan ayrıcalıklı, züppe bir Yukarı Doğu Yakalı. Seni de büyüşü altına almış Bahar."

Bahar yanakları kızararak bana baktı. "Daha fazla yanılamazdın, Khaleh Ellie. Madison iyi bir insan. O benim arkadaşım. Bu Amerikan hayatına alışmamı istemedin mi? Uyum sağlamamı? Deniyorum. Düşündüğün gibi değil. Bu balodan sonra küçük bir buluşma ve uyuşturucu ve alkolle ilgili olmayacak. Sadece ęocuklar eğleniyor. Ve ben ęok ęalıřtım. Üniversiteye , değil mi? Her şeyi doğru yapıyorum. Bu, hepimiz yollarımızı ayırmadan önce lise arkadaşlarımla birlikte olmak için son şansım. Madison bana göz kulak olacak."

"Madison gibi insanlar sadece kendilerini kollar," diye mırıldandım. Bunu söylerken bile sesimin kendi annem gibi çıktığının farkındaydım. Ama elimde değildi.

Angela bana bekaretini balo sonrası bir partide kaybettiğini söyledi. Balo zamanı bekaretini kaybetme amacının neredeyse bir geçiş töreni gibi görünmesini sağladı. Şaşkınlıkla dinlemiştim. Bahar JFK havaalanına geldiğinde ve onu eve götürdüğümüzde, bir gün partiler hakkında tartışacağımızı, benim uyuşturucu, alkol ve seks hakkında endişeleneceğimi hayal bile edemezdim. Ama işte .

"Sadece bir gece! Neden bana güvenmiyorsun, Halime Ellie?" Bahar içini çekti. "Annemin de buna aldırmayacağını hissediyorum."

"Bunu göreceğiz," dedim ters bir ifadeyle.

Mehrdad ve ben Bahar'ı havaalanından aldıktan beş ay üç gün sonra, Homa'yı almak için onunla birlikte JFK'ye geri döndük. Kendimi liseli kızlar gibi hissediyordum. Eski arkadaşımı göreceğim düşüncesiyle midemde tereyağları çalkalanıyordu. Bir ayağımdan diğerine zıpladım; hareketsiz kalmak imkansızdı.

Mektuplarımla birlikte Homa'ya Bahar'ın fotoğraflarını da göndermiştim, birkaç tanesinde ben ve Mehrdad da karede yer almıştık. Ancak Homa'nın sadece iki fotoğrafı geri dönmüştü. Devrim, savaş ve kızından sürekli ayrı kalmak, bir koltukta oturmuş, kollarını kavuşturmuş, yüzünde zoraki bir gülümseme ve bir bahçede, elinde küçük bir kürek, başında kocaman bir şapka ile resmedilen ince, yıpranmış bedene zarar vermişti.

"Anne!" Bahar aniden bağırdı ve kapıya doğru fırladı.

Sonra onu gördüm. Uzun boylu ve zayıftı, kot pantolon giymişti, ayağında ağır, askeri tarzda botlar vardı ve saçlarını at kuyruğu yapmıştı. Boynunda artık İran Hava Yolları'nda zorunlu olan ve Avrupa'daki aktarma noktasında İran uçağından indikten sonra çıkarıldığına şüphe olmayan karakteristik başörtüsü vardı.

Bahar doğruca annesine koşup ona sarıldı ve ikisi de gözyaşlarına boğuldu.

Homa, Bahar'ın yüzünü öpücük yağmuruna tuttu ve aynı anda hem güldü hem de ağladı. Anne ve kızın birbirlerine sarılma kolaylığı beni şaşırttı.

Mehrdad ve ben birkaç metre uzakta durduk.

Sonunda Bahar ve Homa bize doğru geldiler. Bahar'ın kolu Homa'nınkine ; ikisi de gözyaşlarını silerken gülümsüyorlardı. Mehrdad ve bana ulaştıklarında Homa bir çığlık attı ve kollarını boynuma dolayarak beni neredeyse Roor'a itiyordu. Dengemi kaybettim. Homa beni doğruldu ve tuttu. "Ellie! Ellie Joon! *Doost-e man!*"

Bana "arkadaşım" dediğini duyunca, neredeyse çözülüyordum. Unutmuştum. Güçlü, coşkulu Homa'nın ne kadar neşe saçabileceğini. vardı.

Eve dönüş yolculuğumuz Homa'nın soruları, Bahar'ın durmaksızın konuşması ve Mehrdad ile benim güncellemeler ve yanıtlarla araya girmemizle geçti. Artık geveze on yedi yaşındaki kızımız on gün içinde liseden mezun olacaktı. Sonbaharda Queens College'a başlayacaktı.

Ve burada annesinin yanındaydı.

Arabanın içinde arkamı döndüm. Homa başını kızının omzuna koydu ve gözlerini kapatarak kirpiklerini yeni yaşlarla ıslattı.

KIRK ÜÇ

Haziran 1982

Ertesi sabah kahvaltıda Bahar, günü annesiyle geçirebilmek için okula gitmemek için mücadele etti. Homa, şimdi kızıyla paylaştığı odada jet lag uykusundaydı. "Zaten bitirdik sayılır," dedi Bahar. "Yakında mezun oluyoruz. Öğreneceğimiz yeni bir şey yok."

Homa mutfak kapısında belirdi. "Mutlaka okula gitmelisin," dedi Homa Bahar'a.

Peter Pan yakalı turuncu-kırmızı ekose bir bluz ve solmuş mavi bir kot pantolon giymişti. Saçları dökülmüştü ve bu kadar uzun olmasına şaşırmıştım. Ayağında bizim İran'da giydiklerimize benzer plastik terlikler vardı. Homa'nın babasının terlikleri gözümün önüne geldi - kız kardeşi Sara'nın ayaklarını içine sokup eski evlerinin avlusunda nasıl sendeleyerek yürüdüğünü hatırladım.

"Merak etme." Homa, Bahar'ın oturduğu yere doğru yürüdü ve yanağından öptü. "Vizem dört hafta için. Bir süre Khaleh Ellie ve Amoo Mehrdad'ı zorlayacağım. Sen git. Eve döndüğünde ben burada olacağım."

Bahar ve Mehrdad aceleyle mutfaktan çıktıktan sonra Homa'ya çırpılmış yumurta verdim ve karşısındaki mutfak masasına oturdum. Duvardaki büyük yuvarlak saat yüksek sesle çalıyordu.

"İşten izin almak zorunda değildin. Ben burada yokmuşum gibi hayatına devam etmelisin," dedi Homa.

"Şaka mı yapıyorsun? Seninle geçireceğim bu ilk günü kaçırmak istemiyorum! İş bekleyebilir."

"Küçüklüğümüzü hatırlıyor musun? ne olacağımız hakkında konuşurduk? Hayat planların bazılarını raydan çıkarmanın bir yolunu buldu, değil mi? Yine de buradaki işinden memnun olduğunu düşünüyorum, değil mi?"

"Bu işi seviyorum. Müşterilerden -çoğunlukla- keyif alıyorum ve harika iş arkadaşlarım var. Bilmiyorum." Durakladım. "Dürtümü falan kaybetmişim gibi görünebilir. Belki de öyle oldu. Rekabet etmeyi, çok çabalamayı bıraktım. Tam o sıralarda oldu-" Durdum. Gerçeği söylemeli miydim? *Tutuklandığın zaman mı* demeliydim? Yaptığım şey için ondan özür dilemem gerekiyordu. Belki de sonunda her şeyi açıklığa kavuşturabilirdik. Bırakalım ne olacaksa olsun. Homa muhtemelen benden nefret ederdi. Ama bu korkunç gerçeği ondan daha fazla saklayamazdım. Ne yaptığımı bilmeliydi.

"Tam evlendiğin sıralarda, değil mi?" Homa neredeyse cıvılcıvılcı konuştu. "İtaatkâr bir İranlı eşe dönuştün! Bak Ellie, bunda yanlış bir şey yok. Benim kadın örgütümde ve aktivizmimizde savunmaya çalıştığımız şeylerden biri feminizmin farklı şekillerde ortaya çıktığıdır. Ev ve aile ile ilgilenmeyi seçen kadınları utandırmamalıyız. Yeter ki bu kadının kendi olsun. Şu anda yaptığınız işin ya da geçmişte veya daha sonra evde kalmayı seçmiş olsanız bile bunun herhangi bir şekilde antifeminist olduğunu ima etmek istemiyorum. Çünkü bunların hepsinin gerçek feminizmde yeri vardır. Bir kadının yoğun bir kariyer hırsıyla ya da daha yumuşak bir hırsıyla ya da ne olsun bir hayat yaşamaya hakkı vardır. Dediğim gibi, *neyi* seçerse seçsin."

Tutuklandığı geceden bahsetmeye çalışmamın feminizm üzerine bir konferans. Yine de bakış açısı için minnettarım.

"Ve senin şu Mehrdad. Ne kadar harika biri? Her şeyin yolunda gitmesine çok sevindim."

Gülümsedim. "Ben de öyle. Onun bir canavara ya da başka bir şeye dönüşmesini bekliyorum." Bunu söylerken, annemin dört yıl önce Bloomingdale's restoranında babam hakkında bana anlattıklarını hatırlayarak ürperdim.

Homa başını salladı. "Yapmayacak."

"Nasıl bu kadar emin olabiliyorsun? Yani, şu anda kesinlikle mükemmel olduğunu söylemiyorum. İnan bana. O girdikten sonra tuvalete girmek istemezsiniz, sizi temin ederim! Adamın devasa boyutlarda bağırsak sorunları var!"

Homa güldü. "Şaka bir yana, onun senin için iyi olacağını biliyordum. Sana söylemedim mi? Dağdaki çay bahçesinde onun gözlerine baktığımda. Sana mutluluğu öngördüğümü söylemiştim."

"Sen yaptın."

"Ve haklı olduğuma sevindim. Yani, adam ikinizin de kızımı almanızı kabul etti! Bu tür insanlar -gerçekten iyi insanlar- nadir ve az bulunur. Sen ve ben şanslıydık."

Sandalyemde doğruldum. "Evet. Abdol da öyle. O gerçek bir cevherdi."

Ölümü odada etrafımızda dolaşıyordu. Sinema Rex 1re ile ilgili gazete haberlerini tekrar gözümün önüne getirdim. İkimiz de masanın üzerindeki şekerliği inceledik.

Homa'yla aramı düzeltmeye her zamankinden daha çok ihtiyacım vardı. Farklı bir taktik denedim. "Biliyor musun Homa Joon," dedim, "*The Atlantic* adlı bir dergide Anka kuşu hakkında bir makale okuyordum. Senin adın da geçti."

"Benim adım mı?"

"Evet, adın. Homa. Pers mitolojisindeki kuş."

"Bakalım," dedi Homa. "Doğru mu anladılar? Homa kuşunun hiç yere inmediğini mi? Biz Homalar tüm hayatımızı yerin üstünde yaşarız."

"Evet, bunu kapsıyordu. Makalede ayrıca Homa'nın nasıl en şefkatli kuş olduğundan da bahsediliyordu. Dokunduğu herkese iyi şans getirir. Ve ben sadece..."

"Sen sadece ne?"

"Sanırım bu senin için doğru."

Tam açıklamama ve özrüme başlayacaktım ki Homa aniden elini ocaktaki kapaksız çaydanlığın üzerinde duran çaydanlığa doğru salladı ve "Hey! Eskiden bizim de bir çaydanlığımız vardı" dedi. Yüzünde kocaman bir gülümseme belirdi.

"Biliyorum. Burada bir dükkânda gördüğümde almak zorunda kaldım." Ayağa kalktım. Bu konuşma kolay kolay gerçekleşmeyecekti. İkimize de birer bardak çay doldurdum.

Homa'ya kupasını uzattığımda, ne kadar ağır olduğunu taklit ederek kupayı kaldırdı. "Bu devasa kaplar. Çok Amerikan!" Birkaç yudum aldı. Sonra daha sakın bir sesle, "Sana nasıl teşekkür edebilirim, Ellie?" dedi.

Tekrar karşısına oturdum. "Sadece çay."

"Ne demek istediğimi biliyorsun. Kızıma baktığın için."

"Sen de aynısını yapardın," dedim. "Eğer roller tersine dönseydi." Son kısmı mırıldandım. Mehrdad ve benim çocuklar için ne kadar uğraştığımızı bilemezdi. Birbirimizin hayatında kaçırdığımız o kadar çok şey vardı ki.

Homa pencereden dışarı baktı. York Bulvarı'ndaki ağaçlar artık yemyeşil bir görkeme bürünmüştü. Yaz vaadi her yerdedi.

Bahar şimdi geri dönemezdi, kanlı bir savaşın ortasında olmazdı. O kadar çalışmıştı ki. Queens Koleji'ni kazanmıştı. Homa parasını ödememize izin verecek miydi? Konuşulacak, çözülecek çok şey vardı. Ama Homa'ya, biz üniversite öğrencisiyken ona verdiğim zarar için bir açıklama borçluydum.

"Homa, senden özür dilemeliyim."

Yüzüne bir karanlık çöktü. "*Pasho!* Ayağa kalk!" dedi. "Bırak şu ellerini ovuşturup . Bana etrafı gezdirecek misin, misin? Ben New York'ta bir turistim! Bahar okulda. Bırak da senin bu şehrinin göreyim!"

"Ama şu konuyu da konuşmamız gerekiyor-"

"*Basseh*, yeter! Bugünün tadını çıkaralım. Bana şehrinin göster. Tamamen seninim."

New York'a ilk taşındığımızda sokaklarda nasıl yalnız yürüdüğümü ve tüm kalbimle eski dostumun yanımda olmasını dilediğimi hatırladım. Manzaraları ve sesleri onunla paylaşmak için. Şimdi o . O vatan hasreti çeken göçmenliğimden bu yana neredeyse on beş yıl geçmişti. Ama o şimdi buradaydı. Benimle birlikteydi. Geçici bir süreliğine de olsa.

İtirafım doğru zamanı bekleyebilirdi. Bugünü en iyi şekilde değerlendirmeliyiz. *On doit profiter!* Annemin Fransızca bir sözünü duydum. Görülecek yerler için hazır bir listem vardı.

"İlk olarak nereye gitmek istersin, Homa Joon?"

"Nereyi önerirsin?"

Bulaşıkları lavaboya koydum. Homa bana yardım etti. "Annem ziyarete geldiğinde onu Empire State Binası'na götürdük. Herkes hep orayı görmek ister. Ve Plaza Oteli. Çok görkemli! Plaza'nın karşısında Beşinci Cadde'de F.A.O. Schwarz adında devasa bir oyuncak mağazası var. Hayatınızda hiç görmediğiniz oyuncaklar! *Deedani-yeh*. Görülmeye değer. Ve tabii ki Central Park' yürüyebiliriz. Seni çalıştığım Bloomingdale'e de götürmekten mutluluk duyarım. Donmuş yoğurt yiyebilirsiniz. En iyi dondurulmuş sıcak çikolata için Bloomie's'in yakınında Serendipity de var. Ve müzelere gidebiliriz. Metropolitan'daki yeni sergiyi görebiliriz..."

Homa bana utangaç bir gülümseme verdi. "Gerçekten nereye gitmek istediğimi biliyor musun Ellie?" "Nereye mi?"

"Kütüphane."

"Ne?"

"Büyük olan. Dışarıda iki taş aslanı olan. Onlar hakkında çok şey okudum."

Beşinci Cadde'den 42. Sokağa doğru yürürken hafif **bir** meltem esiyordu. Henüz tam olarak yaz gelmemişti ama hava sıcaktı ve yaz belirtileri bolca vardı. İtalyan buzu satan arabalar çoktan çıkmıştı. İnsanlar atletler ve şortlarla tenlerini sergiliyorlardı.

"Hâlâ çok tuhaf," dedi Homa. "Burada hepinizin böyle giyindiğini düşünmek. o kadar alışmışım ki. Güneşi saçlarımda hissetmeyeli ne kadar uzun oldu anlatamam."

Turuncu-kırmızı ekose bluzuna ve kot pantolonuna tekrar baktım, saçları açıktı. İran'ın artık noktada yasaklanmış basit seçimler. Ben kot etek ve beyaz tişört giyiyordum. Bunun için eski ülkemde ahlak polisi tarafından kırbaçlanabilir, hatta tutuklanabilirdim.

Kolumu Homa'nınkine bağladım. ", " dedim. Birlikte hızla yürüdük ve New York Halk Kütüphanesi'ne vardık. Eski moda sütunları ve girişe kadar uzanan granit basamaklarıyla devasa yapıya baktık. Basamakların her iki yanında kaideler üzerinde iki taş aslan vardı. Metanetli ve muhteşem görünüyorlardı.

"Bu yüzyılın başlarında bu iki aslanın kütüphanenin kurucularına atfen Leo Astor ve Leo Lenox olarak adlandırıldığını biliyor muydunuz?" dedi Homa. Astor *Astoor* ve Lenox *Lenoox* diye telaffuz etti. "Daha sonra, Büyük Buhran sırasında New York Belediye Başkanı aslanlara Sabır ve Metanet isimlerini verdi. İnsanlara zor zamanlarda bu niteliklere sahip olmaları konusunda ilham vermek için. Bunu biliyor muydunuz?"

Bunların hiçbirini bilmiyordum. "Şehrime geleli daha bir gün bile olmadı," dedim, "ve bana bu konuda bir şeyler öğretiyorsun. Bu konuda nasıl bu kadar çok şey biliyorsun?"

"Çünkü bir kütüphanede okumuştum!" Kıkırdadı. "mı?"

". " Kolumu kendi kolumla daha sıkı kavradım. "Homa, Aslan Kadınlar olacağımız zamanı hatırlıyor musun?"

"*Shir zan*," dedi. "Elbette." "Sen kesinlikle bir tanesin."

"Sen de öylesin Ellie," dedi. "Kendini hafife alma."

Tutuklanmasındaki rolüm hakkında bilmediklerini düşünerek ürperdim.

"!" dedi. "İçeri girelim!"

Kol kola merdivenlerden yukarı çıktık. Binaya girdiğimizde, büyük mermer salon serin ve sessizdi. Neyse ki çok fazla ziyaretçi yoktu. Homa telaşlı bir yüz ifadesiyle salonda dolaştı. Onu yüksek tavana bakarken ve her köşeyi incelerken izlediğimde, Homa için buranın kutsal bir alan olduğunu fark ettim. Belki de bir cami, kilise ya da tapınaktan bile daha kutsaldı.

Yanıma geldi ve fısıldayarak, "Biliyor musun Ellie, ben ilk... dışarı çıktığımda beni üç şey kurtardı?" dedi.

Geldiğinden beri ilk kez hapishanede geçirdiği zamanı ima ediyordu. Nefesimi tuttum. Tam burada, şu anda, bu kutsal salonda itiraf edebilirdim. Ama Homa konuşmaya devam etti. "Tabii ki ailem beni kurtardı. Onlara çok minnettarım. Yürümek de öyle. Günde kilometrelerce yürüdüm, sadece hareket ettim. Düşüncelerimi düzenlememe yardımcı oldu. Belirli koşullara gelmemi sağladı. Ve beni kurtaran diğer şey? Ne olduğunu biliyor musun?"

"Ne?" İtirafının sırasını bozmak istemediğim için fısıldadım.

"Kitaplardı. Okudum ve . Kütüphaneye gidebildiğim kadar çok gittim. Ve kitapçılara. Kendimi kitapların içinde kaybettim. Kitapların sizi iyileştirebileceğini biliyor muydunuz? Beni iyileştirmeye yardımcı oldular."

"Peki o zaman," dedim. "Bundan sonra seni götürmem gereken bir kütüphane daha var. Eminim senin bile okumadığın bir kütüphanedir!"

Madison Bulvarı'na giden otobüse bindik. Pierpont Morgan Kütüphanesi'ne girdiğimizde Homa'nın içerideki güzelliğe duyduğu hayranlık ihtiyacım olan tek şeydi. Sessizce antika kitapların, eski el yazmalarının ve mektupların bulunduğu kutuları inceledi. Bu salonların içi serin ve büyüleyiciydi. Kokuyla ilgili bir şey bana Homa'nın eski mutfağını hatırlattı. Kızken oranın mağara gibi büyüüne nasıl da dalmıştık. Şimdi burada, bir milyonerin kütüphanesindeydik.

"Bu kütüphaneyi kuran kişinin J.P. Morgan olduğunu biliyor muydunuz? Büyük servet biriktirmiş bir demiryolu kralı," dedim.

"Kapitalist zenginliğin iyi şeyler de yaratabileceğini bilmek güzel," diye mırıldandı. "Homa, artık komünist , değil mi?"

Güldü. "Hayır. Kesinlikle hayır. Üniversitedeyken komünisttim ve hepsi bu. Çıktıktan sonra... şey. Komünist faaliyetlerimi bıraktım."

"Ama hala politik olarak çok aktıfsın?" Hem kütüphanede olduğumuz için hem de siyasi aktivizmden bahsedildiğinde sesimi alçaltmaya alışkın olduğum için fısıltıyla söyledim. Amerika Birleşik Devletleri'nde neredeyse on beş yıl geçirdikten sonra bile. "Evet," dedi. "Hem de çok. Ama benim odak noktam komünizm değil. Kapitalizm de değil.

Ellie, her şeyden çok önemsedığım şey demokrasi. Ve kadın hakları. Başlattığım organizasyonun odak noktası bu."

Yaşlı bir kadın fısıldaşmalarımızdan rahatsız olmuş gibi bir ifade takındı ve ikimiz de sustuk.

Homa'yı Doğu Odası'na götürdüm. Kıpırdamadan durdu, tüm kitapları, altın varaklarla süslü tavanı ve İran halılarını inceledi.

Dışarı çıktığımızda bana döndü ve artık fısıltıyla değil, "Komik değil mi Ellie? Nereye gidersen git ya da ne kadar uzağa gidersen git, önemli bir yerdeysen, Roor ülkemizin kilimleriyle kaplıdır. Topraklarımızın sanat eserleri. Bu da aslında tüm bu yerlerde İranlı kadınların emeğiyle birlikte olduğunuz anlamına geliyor."

O muhteşem kütüphanenin Doğu Odası'nda gördüğümüz halıları düşündüm. Çok iyi bildiğim geometrik şekilleri. Ağaçlar, çardaklar ve karmaşık tasarımlar bana evim kadar tanıdık geliyordu.

"Kilim atölyelerinin kime ait olduğu önemli değil," diye devam etti Homa. "Düğünleri atan kadınlardır. Dokumayı kadınlar yapıyor. İranlı kadınların sanatı dünyanın dört bir yanına dağılmış durumda. Onların çalışmaları her yerde."

Bunu hiç bu şekilde düşünmemiştim. Ama arkadaşım her zamanki gibi en küçük şeyleri bile küçük olmaktan çıkaracak şekilde görmemi sağlıyordu. Sıradan olabilecek şeylere anlam katıyordu.

Özlediğim şey buydu. Onu özledim. Onun arkadaşlığını. Onun bakış açısını. Sadece onun rastgele düşüncelerini ve düşüncelerini. Onun zihnini.

Kolumu tekrar onun koluna doladım, varlığı için çok minnettardım. Benden nefret etmesine neden olacak bir itirafla bugünü gölgelemek istemedim. Ben olsam

doğru zamanı beklemek için vardı. "Seni öğle yemeği için nereye götürebilirim?" diye sordum.

"Gerçekten ne istiyorum biliyor musun?" dedi. "Meşhur New York sosisli sandviçlerinizden birini. O arabaları bütün filmlerde ve kitaplarda gördüm."

Caddenin karşısında, Tahran'daki Kapalı Çarşı'dan çıkmış gibi görünen orta yaşlı bir adam tarafından işletilen bir sosisli sandviç arabasına doğru ilerledik. Lahana turşusu ve hardallı iki sosisli sipariş ettim ve Homa'nın için yalvarışlarını el sallayarak ödedim.

Yakındaki bir çıkıntıya yerleştik ve sosisli ısırдық.

"Şimdi söyle bana," dedi. "Bahar'ın anlatıp durduğu bu balo da neyin nesi? Bütün gece gece elbiselerini ve korsajları anlatıp durdu. Bu bir Amerikan geleneği, değil mi? Ya sonra gitmek için ısrar ettiği parti? Bence ona izin vermeliyiz. Bırakalım kız yaşasın!"

KIRK DÖRT

Haziran 1982

BAHAR

Bahar, Yukarı Doğu Yakası'ndaki apartmanın şık lobisine girer ve kapıcıya adını söyler. Kapıcı Bahar'buraya daha önce geldiği zamanlardan tanıdığı biri değildir. Kaptan şapkasının altından ona yukarıdan aşağıya bakar ve "Cutler'lara mı gidiyorsun?" der.

"Evet." Aksanının çok güçlü olmamasını umarak Amerikalı ve pürüzsüz görünmeye çalışıyor. "Cutler'lar. Madison Cutler."

Bahar, eskiden annesine ait olan halı kaplı çantada Madison'ın annesi için bir hediye taşıyor: rafta dekor olarak kullanılabilecek seramik bir nar. Birkaç kez karşılaştığı Bayan Cutler'ın umuyor. Bayan Cutler çok uzun boylu ve çok zayıf. Dumanlı göz kalemi sürüyor ve sesi çok havalı bir şekilde sıkılmış gibi çıkıyor. Madison annesinin bir müzayede evinde çalıştığını söyledi. Pahalı eski eşyaları, onları seven insanlara satıyor.

Bahar asansörden inip Madison'ın dairesine doğru yürüdüğünde -ders çalışmak, takılmak, *Tiger Beat* okumak ve Brett Robinson ve gülümsemesi hakkında sohbet etmek için tam yedi kez gittiği bir daire- kapının arkasından gelen yüksek sesli müziği duyabiliyor.

Kapı zilini çalar. Belki Madison'ın annesi cevap verir. Madison'ın babası Nantucket'ta yaşıyor ve orada eski başkanlar hakkında kitaplar yazıyor. Annesiyle babası boşanmış ama Madison'a göre "dostane bir şekilde". Bahar kalın Merriam-Webster sözlüğünü çıkarıp "dostane" kelimesine bakmak zorunda kaldı. Bahar, Madison'ın babasıyla bir kez, Madison'ın annesiyle apartmanda konuşurken tanışmıştı. Kibar birine benziyordu, gür gri saçları, 1t ceket ve

deri mokasen ayakkabıların -Bahar fark edince şaşırdı- üst kısımlarında bozuk paralar vardı. Kuruşlar onu büyülemişti.

Bu gece, müziğin gürültüsü ve sırası eşliğinde kapıyı açan Madison'ın ta kendisi. Üzerinde beyaz bir atlet ve "Daisy Dukes" adı verilen kot şort vardı; Bahar'ın Merriam-Webster sözlüğüne bakması gereken bir başka terim daha vardı ama bu sözcükler birlikte değil, sadece ayrı ayrı tanımlanmıştı: Rower ve "bir kıta Avrupası dükalığının egemen erkek yöneticisi". Neden sık sık kelimelere baktığında, bu onu daha fazla kelimeye bakması gereken bir tavşan deliğine götürüyordu? "Dükalık" gibi.

Bahar yüzünün ısındığını hissediyor. "Değişmişsin."

"Tabii ki değiştim, aptal!" Madison müziğin üzerine bağırıyor. "Herkes değişti. Balodan sonra eve gittiğinde, senin de öyle yaptığını sanmıştım."

Madison tatlı tatlı gülümsüyor ve Bahar'ı daireye götürüyor. Her yerde bedenler var; çocuklar The Human League'in "Don't You Want Me" şarkısı eşliğinde dans ediyor, şarkı söylüyor ve hareket ediyor. Hava mayalı ve keskin bir şey kokuyor. Ayrıca tuhaf bir kokarca kokusu da var. En azından Bahar bu şarkıyı biliyor; Ellie Teyze ve Mehrdad Amca'nın İran Yeni Yılı için ona verdiği Panasonic kasetçalarda defalarca çalmış.

Madison mezuniyet sonrası bir parti vereceğini söylediğinde Bahar, kesilmiş portakal dilimleri ve belki de punçla sofistike bir hava hayal etti. Punch'ın ne olduğunu biliyordu, diğer Amerikan buluşmalarında içmişti. Madison çok fazla insan olacağından bahsetmişti ama Bahar bu kadar kalabalık olacağını tahmin etmemişti. Madison popülerdi, okulun yakın çevresinin bir parçasıydı. Neden bu kadar çok kişiyi davet etmişti? Liseden herkes Madison'ın partisindeymiş gibi görünüyordu, şortlar ve giymişlerdi. Tişörtler ve kotlar. Kimse Madison'ın partisine balo kıyafetiyle gelmedi. Bahar hariç.

"Ben eve gittim!" Bahar bu kısmı sessizce konuşmak istese de müziğin üzerinde bağırıyor. "Üstümü başımı düzeltmek için eve gittim. Düşündüm ki... Düşündüm ki hepimiz kalıyoruz."

"Aman Tanrım, bence hâlâ elbisenin içinde olman çok sevimli! Çok şirin görünüyorsun! Merak etme! Ne giyersen giy iyi vakit geçireceksin!" Madison Bahar'ın elini kendi elinin içine alıyor. Madison'ın eli son derece yumuşaktır. İnsanları iterek geçiyorlar

Yemek odasından oturma odasına, daha fazla çocuğun dans ettiği ve birkaç -Bahar'ın şokuyla öpüşüyorlar. "Sana ne içireyim?" Madison soruyor. "Bir Bud?"

Neyin Bud'ı? Ama o cevap veremedi Madison ortadan kaybolur. Bahar da ortadan kaybolmak istiyor.

Büyük bir gül fiyonklu ve puantiye kollu, ayak bileğine kadar uzanan kırmızı bir Taleta Gunne Sax elbise giyiyor. Annesi ve Ellie Teyze Bloomingdale's'de bu balo elbisesini çok beğenmişler ve Ellie Teyze de çalışan indiriminden yararlanarak elbiseyi satın almıştı. Yine de annesi elbisenin İranlı bir işçinin bir aylık maaşından daha pahalı olduğunu mırıldanmıştı. Ama ikisi de onun balodan zevk almasını istemişti. Hatta Ellie Teyze sonunda ikna olmuş ve Bahar'ın Madison'ın evindeki balo sonrası partiye gitmesini kabul , ama sadece annesi Bahar'ın gitmesi için ısrar ettiği için. Bahar annesini İran'dan buraya kadar gelmişken bıraktığı için kendini suçlu hissetmişti ama bu sadece bir geceydi, değil mi? Annesi de bunun öğrencilerin sınıf olarak birlikte kutlama yapmaları için son bir fırsat olduğunu anlamıştı. Sonbaharda hepsi üniversiteye gidecekti.

Bahar, Madison'ın oturma odasındaki hardal rengi kadife kanepeye oturuyor. Oda normalden daha karanlık görünüyor çünkü ana ışıklar kapalı ve sadece birkaç masa lambası yanıyor. Kanepenin diğer ucunda atkıyruklu bir kız ve futbol ceketini giyen bir oğlan öpüşüyor. Balolarının yapıldığı Puck Binası'ndan ayrılıp eve gittiğini ve annesi ile Ellie Teyze'nin yardımıyla saçlarını tazeleyip daha da süslü göründüğünü düşünecek olursak. Ne kadar da göçmenlere özgü bir hareket! Annesi bütün bu süre boyunca burjuva partilerinden hoşlanmadığını mırıldanmış ama aynı zamanda kızının yaşamasını, yaşamasını, yaşamasını istediğini de belli bir gururla söylemişti.

Çünkü İran'da hükümetimizin başındaki o piçler kızlarımızın görünmez olmasını istiyorlar. Kadınlar için dans yok. Şarkı söylemek yok. Eğlence yok. Sen git, Bahar Joon. Git ve iyi vakit geçir!

"Dikkatli ol, tamam mı?" Ellie Teyze, annesiyle birlikte Bahar'ı bu parti için Madison'ın binasına götürürken söylemişti. Süslü olacağını hayal ettiği bir parti... ama böyle değil.

"bakalım!" Madison geri döndü ve ona kırmızı, mavi ve beyaz bir kutu uzattı. "Senin için!"

Bahar kutuyu elinde evirip çeviriyor. Loş odada, süslü bir el yazısıyla yazılmış "Budweiser" kelimesini seçebiliyor. Bu bira; o kadarını biliyor. İçmemesi gerekiyor. Sadece bir kez, Madison'ın doğum günü partisinde, Madison'ın annesinin önünde bira içmişti. Madison'ın annesi "önümde içmek arkamda içmekten iyidir" gibi bir şeyler mırıldanmıştı.

"Teşekkürler Madison," diyor Bahar. "Annen nerede?"

Madison şaşkın görünüyor ama sonra başını geriye atıp gülüyor. "Annem mi? Aman Tanrım, Bahar, çok tatlısın. Annem uzakta tabii ki. Annem neden burada olsun ki? İç bakalım. Afiyet olsun. Orada daha çok var." Madison odanın diğer ucundaki masanın üzerinde her türlü kutu ve şişenin bulunduğu yeri işaret ediyor. "Bende de iyi bir içki var ve bunu hak ettiğini biliyorsun, onun için geri geleceğim."

Madison tekrar ortadan kayboluyor. Kanepenin diğer ucundaki çift şimdi kısmen yatmaktadır ve kız kendini oğlanın yüzüstü yatan bedenine sürtmektedir. Bahar halı çantasını saklıyor. Burada değil. Çantanın içinde Madison'ın annesi için getirdiği seramik nar var. Anlamamıştı. Bu partinin neye anlamamıştı.

Birayı yutmak zordur. Bahar, tadının daha iyi olacağına dair kendine söz vererek zorla içiyor. Bir biri ona ikinci bir kutu uzatır. (Koltuktaki at kuyruklu kız mı şimdi oğlanı tavlamis? Olabilir). Üçüncü kutu Madison'ın ona vermekten büyük zevk aldığı bir şeydir. Müzik setinden Rick Spring1eld'in "Don't Talk to Strangers" şarkısı çalıyor. Madison ve diğerleri çılgık atıyor. Ve sonra başka bir Rick Spring1eld: "What Kind of Fool Am I." Madison Bahar'ı odanın ortasındaki derme çatma dans pistine sürüklüyor.

Uzuvlarını hiç hissetmemişti. Sanki 1zzy sıvısı kollarında, bacaklarında yüzüyormuş gibi. Başını garip bir şekilde hafif ve tamamen özgür hissediyor. Madison'ın dairesinde daha önce hiç fark etmediği ayrıntıları fark etti. Duvarda asılı olan Asya'dan bir maskenin karmaşık oyması. Kadife hardal sarısı kanepenin desenindeki kıvrımların annesinin buklelerine benzemesi. Madison'ın güzel kolları - nasıl da uzun ve inceler ve dans ederken başının üzerinde sallanıyorlar. Ve Bahar ilk kez kendisinin de Amerikan dansı *yapabildiğini* fark ediyor. O da bu çocuklar gibi hareket edebiliyor. İran usulü kalça sallamasıyla sınırlı kalmak zorunda değil. Ama kalçalarını İran usulü salladığında öyle yüksek bir ses çıkıyor ki

Madison'dan Bahar'ın anlık olarak durduğu bir *vuuuop*. "Aman Tanrım, durma
-Bu hayatımda gördüğüm en havalı şey. Dans et Bahar! Dans et!"

Bütün gece dans edecek. Madison ve diğer kızlarla ve hatta Brett Robinson'la bile dans ediyor. Brett Robinson. Dans ederken onun genel çevresindedir. Bahar baloya gitmedi. Ama bu büyük bir sorun değildi. "Bekarlığa veda "ya gitmişti -birçok kız "bekarlığa veda "ya gittiğini söylüyordu.

Bahar bu kelimeyi sözlükte aramış ve "yetişkin kırmızı erkek geyik" anlamına gelmesine şaşırmıştı ama Madison'ın dediğı gibi, *her neyse*. Baloya arkadaşlarıyla birlikte gitmişti ve Madison çok nazik davranmıştı. Çok, çok nazikti. Onu bu partiye davet etmişti. Gerçi doğruyu söylemek gerekirse, şimdi burada olduğuna göre, davetli listesinin pek de seçici olmadığı açık. Yine de. O burada. Diğer tüm çocuklar gibi. Ve bira içiyor. Üç tane içti. Belki de dört. Bunu bilmek garip bir şekilde zor.

Görünüşe göre kokarca kokusu kokarcadan gelmiyor. Madison'ın "ot", Brett Robinson'ın "çim" dediğı bir tür ot benzeri maddeden geliyor ve bunu kağıt parçalarına sarıp sigara gibi içiyorlar. Madison ona bir tane uzattığında Bahar "bir esrar" çekiyor. Tadı iğrenç ama Bahar öyle değilmiş gibi davranıyor. Ayrıca salondaki kahve masasının üzerinde beyaz bir toz beliriyor ve konuklar bunu büyük bir sevinçle karşılıyor.

Kimse kesilmiş portakal dilimleri yemiyor. Hatta Bahar'ı şaşırtan bir şekilde, bir köşedeki kâsede duran birkaç peynirli top dışında çok az yiyecek vardır. Kâseye doğru sendeleyerek yaklaşıp bir peynir topunu ağzına attığında, tadı ona babasının Tahran'daki sarı tuğlalı binalarının yakınındaki köşe bakkaldan aldığı *pofak namaki*'yi hatırlatıyor. Madison'ın oturma odasında terli genç bedenlerin arasında durup babasının iyiliğini ve bir sinemada nasıl haksız, adaletsiz, düşünülemez bir şiddet eylemiyle yandığını hatırlarken Bahar masadan bir kutu daha (on beş mi? Yoksa altı mı?) alıp içiyor. Sonra kehribar rengi bir sıvıyla dolu bir fincanı eline alıyor ve kendini içmeye zorluyor. Gazyağı gibi kokuyor. Savaş sırasında gazyağının nasıl karneye bağlandığını hatırlıyor. Hâlâ karneye bağlı. İran'da savaş hâlâ devam ediyor. Annesi o savaşa geri dönmek zorunda mı kalacak? Bahar'ın kendi annesinin yanına dönmesi gerekmez mi? İçinde berrak bir sıvı olan bir fincan daha alıyor. Tadı çürümüş patatesle karışmış kokmuş ter gibi. Hepsini içiyor.

Bir noktada, mutfaktalar. Işıklar bulanık. Madison ve birkaç kız daha tezgahın üzerine çıkıyor. Ocağın üzerinde durup dans ediyorlar. Mutfağın tavanı kadar yüksek ki, kafaları tavana değmiyor bile. Ayakları ocakların üzerinde yürüyor. Bahar annesini ve onun İran'daki evlerinde ocakta pişirdiği yemekleri düşünüyor. O ocağın başında nasıl yan yana durup yemek pişirdiklerini düşünüyor. Tahran'a bombalar düşerken annesinin on bir, sonra on altı, sonra on yedi yaşında olmasına rağmen bodrumda ona nasıl resimli kitaplar okuduğunu düşünüyor. Savaşı düşünüyor, İran ve Irak arasındaki bitmek bilmeyen anlamsız savaşı. Ve biraz daha içiyor.

Annesi kadın hakları için sürekli mücadeleye etti. Annesi hakları için sokaklarda yürüdü ve Bahar'ı da yürüyüşe götürdü. Annesi önemsiyor, çok önemsiyor, kadınların özgürlüğünü çok ama çok önemsiyor. Annesi ortadan kayboldu, bir keresinde Evin Hapishanesi'nde tekrar kafese girmemek için aylarca ortadan kayboldu. Bahar yemek yaptı; babası hayattayken babası ve kendisi için, sonra da annesi saklanırken sadece kendisi için yemek yaptı. Ve evet, Ali Rıza Amca ve karısı onu kontrol ettiler ve annesi "uzaktayken" onlarla kalması için ısrar ettiler. Ama o Ali Rıza Amca ve karısıyla birlikte olmak istemiyordu. Annesiyle birlikte olmak istiyordu. Annesi ve öz babasıyla. Ölmemesi gereken babasıyla.

Biraz daha içiyor. Kehribar rengi sıvı. Sonra berrak, ekşimiş olanı. Bir tane. Sonra diğeri.

Birisi bir tef getirmiş. Birisi tefi Madison'a uzattı ve o da çalıyor, vuruyor ve sallıyordu. Bahar teflerin sadece Archie çizgi romanlarında var olduğunu sanıyordu. Archie çizgi romanlarında Josie ve Pussycats adında bir kız grubu vardı. Yoksa o başka bir çizgi roman mıydı?

Başı ağrıyor. Artık hafif ve özgür değil. Sanki biri gözünün arkasına metal bir çubuk yerleştirmiş ve vuruyor, vuruyor ve vuruyor. Bacakları güçsüz hissediyor. Sonbaharda ne olacak? Madison Yale'e gidiyor. New York'un dışında olacak. Yoksa, bekle, Yale başka bir eyalette mi? ABD'deki eyalet isimlerini asla doğru anlayamaz. Evet, Yale "C" ile başlayan bir eyalette. Karmaşık bir ismi var. Bahar .

Daha fazla çocuk mutfak tezgahına atlıyor. Queen şarkısı eşliğinde dans ediyorlar. Queen. Freddie Mercury. Ellie teyze Freddie Mercury'nin

İran kökenli. İranlı olan her şeyle ya da herkesle gurur duyuyor. Mehrdad Amca post o ce'nin Persler tarafından icat edildiğini söylüyor. Persler tarafından icat edilen diğer şeylerin uzun bir listesini tutuyor. Alkol. Alkol de onlardan . Razi adında İranlı bir bilim adamı laboratuvarında yanlışlıkla alkolü

Kusmak istiyor. İnsanlar hala tezgahların üzerinde. Olanların çoğunu silmek istiyor. Freddie Mercury şarkı söylüyor. Queen. Queens Koleji. Başı dönüyor.

"Aferin sana!" Madison, Bahar'ın içeri girdiğini öğrendiğinde şöyle demişti. "Aferin sana, Bahar!"

Madison "Bahar "ı asla doğru şekilde söyleyemiyor, "Babar" gibi çıkıyor. İlk heceyi çıkarmak yerine, "Baaa." Burada kimse onun adını telaffuz edemez.

Burada, kimsenin adını telaffuz edemediği bu ülkede ne kadar kalacak? Ve Bahar Queens College'a gittiğinde annesi ne yapacak? Annesi burada kalmak için nasıl farklı bir vize alabilir? Mehrdad Amca ve Ellie Teyze, Bahar'ın öğrenci vizesinin uzatılması için çok çalıştılar. Okula gitmekten başka çaresi yok, bu ülkede yasal olarak kalabilmesinin tek yolu bu. İlk vizeyi almasının tek nedeni de annesinin eski lise arkadaşı Niloo Teyze'nin vize merkezinde çalışan bir kocası olması ve yurtdışındaki bağlantılarını kullanmasıydı. İranlılar için Amerika Birleşik Devletleri'ne vize almak çok zor.

Herkes İranlılardan nefret eder. Devrimden beri. Amerikalı rehineler İranlı öğrenciler tarafından elçilikte kaçırıldığından beri. Ve şimdi o burada. Onun gibi insanlardan nefret ettikleri ülkede. O burada. Annesi nerede olacak?

Annesi Bahar'ın Queens College'a kabul edilmesiyle gurur duyuyor. Annesi onun hukuk okumasını istiyor. Kendisinin asla gibi bir kadın avukat olmasını. Bahar avukat olmak istemiyor ama annesini hayal kırıklığına uğratamaz. İran'da üniversiteye gitmeli. Annesinin yanında olmalı. Ama hayır demek bir seçenek değil. Ne kadar şanslı olduğuna bir bakın. Savaşın hüküm sürdüğü bir ülkeyi terk edip Amerika'ya Ellie Teyze'nin yanına geldi. Kendi ülkesinde

artık güvende. Queens Koleji'ne gidecek ve çok çalışacak. Onların tüm fedakarlıklarına layık olmak zorunda.

Annesi neden avukat olamadı? Annesi  niversiteye başladığını ama Bahar doğunca bıraktığını söylemişti. Ama sonra geri dönmüş ve  ğretmen olmak için diplomasını almış, değil mi? İşte böyle bir annesi var. Bir savaşcı.

Aslan kadınlardan geliyor. O kadar güçlü bir kadın soyundan geliyor ki, kimse onları yok edemez.

Müzikle birlikte sallanıyor. Etrafında dönüyor, başı tahmin edebileceğinden çok daha hızlı dönüyor. Annesinin elleri onun ellerindeyken döndüğünü, oturma odasında birlikte dans ettiklerini, durduklarını hatırlıyor.

şimdi yere batıyor. Sanki bacakları yokmuş gibi batıyor. Aşındırıcı bir halı bacaklarını çiziyor. Elbisesi yukarı kalkmış olmalı çünkü sert halıyı kalçalarının derisinde hissediyor. Tahran'daki eski dairesindeki İran halıları ipeksi bir yumuşaklıktaydı. Gözünün arkasındaki  eki  sesi durmuyor. Midesindeki çalkantı bunaltıcıdır. O bir aslan kadın. Öyle olmak zorunda. Ama kontrol edilmesi imk nsız bir dalganın gücüyle i i kabarıyor ve ağzından okyanuslar kaçıyor. şiddetle k krer. Artık sırlıslam. Yorgun. Annesine ne olacağını bilmiyor. O neden burada? Neden burada ki? Evde kalmalıydı. İran'da olabilirdi. Babası ona peynirli pul almayı çok severdi.

Madison'ın çığlığını duyuyor.

KIRK BEŞ

Haziran 1982

"Onu ne zaman
görebiliriz?"

Homa ve ben hemşire masasının önünde durduk. Madison evimizi aramıştı. Bahar'la birlikte ambulansa bindiğini ve onu kontrol söyledi. Mehrdad, Homa ve ben olabildiğince hızlı bir şekilde Ford Escort'umuza bindik. İşte şimdi Mehrdad arabayı park etmiş, Homa ve ben de hastanenin altıncı katındaki Roresan ışığının altında duruyorduk.

"Hangisi anne?" diye sordu hemşire. Orta yaşlı, kızıl saçlı bir kadındı. Gözlerinin altında büyük halkalar vardı. Nazik olmaya çalıştığı belliydi.

Homa ağır aksak İngilizcesiyle "Öyle," dedi.

"Bir kimlik görebilir miyim? Ve bu formları doldurmanız gerekecek - lütfen sigortalının adını ve ana sponsorla olan ilişkisini ekleyin ve ayrıca çocuğun yasal vasisi olarak burayı imzalamanız gerekecek."

Homa umutsuzca bana baktı. Hemşirenin söylediklerinden hiçbir şey anlamamıştı.

"Ben çocuğun yasal vasisiyim," dedim. El çantamı açtım ve annemin bana çocukken verdiği öpücük kilitli çantayı çıkardım. Kimliğimi orada saklıyordum.

Formları doldurup hemşirenin şaşkınlığını giderdikten sonra bizi ispirto ve paspas suyu kokan bir koridordan geçirdi. Bahar 7 numaralı odadaydı, onu derin uykuda olan ve yüksek sesle horlayan beyaz saçlı yaşlı bir kadından ayıran bir perdenin arkasındaydı. Bahar'ı, bizim Bahar'ı gördüğümde -Nefesim kesildi. Ağzında bir solunum cihazı tüpü ile tüplere ve kablolara bağlıydı.

Hemşire, acil servise kabul nedeninin "alkol zehirlenmesi" olduğunu açıkladı. Acil servisteki tedavinin ardından altıncı odaya getirilmişti.

Sürekli izleme için Roor. Birçok soruma hemşire doğrudan cevaplar verdi. Evet, çok kısa çok fazla alkol aldığı için sistemi iflas etmişti. Buraya geldiğinde durumu son derece tehlikeliydi.

"Bize söylenene göre," dedi hemşire, "o arkadaşı 911'i arayıp onu hastaneye getirerek hayatını kurtarmış. Kızınızın solunumu ve kan dolaşımı"- önce bana, sonra da Homa'ya baktı-"son derece yavaşladı. Öğürme tepkisi yok. Motor tepkileri yok."

"Ölebilir mi?" Homa sordu, sesi ancak fısıltı halindeydi. Birçok İranlının İngilizce konuşurken yaptığı gibi o da cinsiyet zamirini karıştırmıştı. cinsiyet zamiri yoktur, sadece bir tane nötr zamir vardır.

"Hemşire, "Neyse ki çok geç olmadan acil tıbbi müdahale yapıldı. Ama henüz hayati atlatmış değil. Yani şu anda komada."

Homa bana döndü. "*Vay khoda!*" "Koma" kelimesini tanıdı. Farsça'da da aynı kelimeydi. "Bir şey mi yaptınız?" Homa hemşireye sordu.

Hemşire cevap verirken artık sadece bana bakıyordu. "Solunum yollarını açan bir solunum tüpü var. Oksijen tedavisi ve IV Ruids veriyoruz. Midesi pompalandı ve bir kateter yerleştirildi."

Homa'ya tercümanlık yaptım. Daha sonra çevirilerim aracılığıyla geceyi geçirip geçiremeyeceğimizi ya da en azından geçirip geçiremeyeceğini sordu, ancak hemşire buna 1 kez hayır dedi. "Çok üzgünüm. En fazla kırk on beş dakika," dedi Bahar'ın yatağının yanındaki sandalyeyi göstererek. "Ve sonra dışarı."

"Kocam park ediyor, sonra da-"

"Kocanız mı?" Hemşirenin kafasının karıştığı belliydi ama soru sormadı. "Buraya gelemez," dedi. "İki kişi yeter de artar bile."

"Evet, ama ondan sonra gelecek-"

"Herkesin hemşire masasında kayıt yaptırması gerekiyor ve bunu yaptığında ona buraya gelemeyeceğini söyleyeceğiz. Bekleme odasında kalması gerekecek. Çok özür dilerim." Hemşire bu sözlerle ayrıldı.

Diğer yataktaki kadının ağır ritmik nefes alış verişine ve Bahar'ın odasındaki makinelerin vızıltılı çalışmasına rağmen Homa yaşlı kadının yanından Bahar'ın yanına bir sandalye çekti ve ikimiz yan yana oturduk.

kızının yatağında. Oda, çocukken İran'da içtiğim vişneli öksürük ilacının ve makinelerden geldiğini tahmin ettiğim steril kimyasalların kokusunu taşıyordu. Yatağın yanındaki tekerlekli küçük masanın üzerinde böbrek şeklinde pembe bir tabak ve beyaz kapaklı mavi plastik bir sürahi vardı. Sürahinin yanında da strafor bir bardak vardı. Sanki Bahar ağzındaki kalın tüplerle su içebiliyormuş gibi. Onun su kaynağı şu anda kalın şeffaf kablolarla kendisine bağlı bir direğin üzerindeki Ruid-11led kesesiydi.

"Buradan nefret ediyorum,"

dedi Homa. "Ben de."

"Kuralları çok saçma. Kırk on beş dakika."

"Ama şanslıyız," dedim. "Buraya zamanında geldi." "İçin şanslıyız."

"Evet," diye kabul etmek zorunda kaldım.

Yine sessizlik içinde oturduk. Eğer endişe boğabilecek bir pelerinse, ikimiz de intihar ediyorduk.

"O partiye gitmesine asla izin vermemeliydim. Bu çılgın, aptalca, aptalca gençlik partileri."

"Onun gitmesini istemedin," dedi Homa. "Israr eden bendim." "Bu senin hatan değil. Biz sadece onun özgür olmasını istedik."

"Ah, Ellie." Homa derin bir nefes aldı. "Neden, neden, ?"

"O iyi olacak, Homa Joon." Ekose bluzunun kolunu okşadım. Kumaşın içinden kaba bir iplik geçmiş olmalıydı çünkü elime doğru yükseldiğini hissedebiliyordum. "Biraz da başka şeylerden konuşalım. İyi şeylerden."

Homa kaşlarını çattı ve kederli görünüyordu.

"Mavi kuşlar ve gökkuşakları mı?" Zayıfça teklif ettim. "Elbette. Ya da *piroshkis* ve *café glacé*," dedi.

"O devasa bon1re'nin üzerinden nasıl atladığınızı hatırlıyor musun?"

"Oh, hafıza şeridine mi gitmek istiyorsun? Tabii ki hatırlıyorum. Çok korkmuştun, Ellie."

"Ama . Diğer taraftan çıktık," dedim.

"Andre'nin yerindeki sandviçler. *Olivier salatası*," dedi Homa.

"Ve Ka-Na-Da-De-Ry!" Ben de cevap verdim.

Çocukluğumuzun ve ergenliğimizin güzel anılarına tutunmak için yanıp tutuşuyorduk, sanki onlar bizi bir şekilde bu korkunç bekleyişten kurtarabilirmiş gibi. Ama Bahar daha fazla ergenlik dönemi geçirebilecek miydi? Ruhumun en derinlerinde yatan soruyu düşünmek istemiyordum. *O hiç gibi olabilecek miydi?*

"Tabatabayi Hanım'ın yüzündeki ifade, ziyaretten döndüğümüz günün ertesinde

Homa trans halindeyken, "Çarşı," dedi.

"Başımı hep belaya sokuyordun!" Dedim. Ama sonra durdum. Bahar'ın makineleri vınladı. Yaşlı kadının ağır nefes alışları odayı doldurdu. "Homa," dedim. "Bilmen gerek."

Ona söylemek zorundaydım. Ona birkaç kez söylemeye çalışmıştım. Ama şimdi Bahar uçurumun kenarındayken, aramızdaki bu duvarla bir an daha devam edemezdin.

Homa hiçbir şey söylemedi, sadece yataktaki kızına baktı.

"Homa," dedim, sesim son derece titrekti. Sarsılmamasını diledim. "O gece. Sousan'ın evinde. Niloo'nun nişan partisinde. Albay'la konuştum. Bir sürü soru sordu. Benim hakkımda. Bizim hakkımızda. İşiniz hakkında. Güvenli biriyle sohbet ettiğimi sandım. Babam olabilecek biriyle." Boğazım düğümlendi ve yine o acılı yumruyu hissettim. Ağzından çıkan beyaz tüplerle orada yatan Bahar'a baktım. Sesimi kullanmalıydım. Bu konuyu ilk ve kez açıklığa kavuşturmalıydım. Gerçekler hakkında konuşmalıydık. "Tutuklanman. Ertesi gün. Benim yüzümdendi. Benim yüzümden oldu. Ona senin aktivizminden ve komünist muhalefetteki rolünden bahsettim. Direnişin ön saflarında yer alan genç kadınlarla gurur duyuyormuş gibi göründü." Yüzüm ısındı ve tüm kaslarımın gerildiğini hissettim. "Bunun tutuklanmana yol açacağını bilmiyordum. Çok ama çok üzgünüm."

Homa bana döndü. Gözleri kederle doluydu. Sonra "Tamam." dedi. Aynen . İngilizcedeki "okay" kelimesi.

"Biliyor muydun?"

"bir his vardı; bu konuyu kapatalım. Ne önemi var ki? *Gozasht*. Geçmişte kaldı."

Kelimeler bulmakta zorlandım. "Önemli. Önemli çünkü benim yüzümden hapse girdin. Ve sonrasında her şey... benim yüzümdendi."

Homa kucağına baktı ve bir dakika sessiz kaldı. Sonra "Kendi yüzünden hapse girdim" dedi.

"Seni ele veren bendim." Partiden sonraki sabah kampüse doğru yürüdüğümü ve Homa'yı ileride gördüğümü hatırladım. Arabanın bana nasıl o kadar yaklaştığını ve sonra nasıl hızla ona doğru geldiğini. İki adamın arabadan atlayıp onu iterek araca bindiğini. "Çok ama çok üzgünüm," dedim. "Lütfen, yapman gerek-"

Homa kesti. "Sadece dur."

"Eğer geri alabilseydim, alırdım. Bir şekilde tüm bunların kefareti ödeyebilseydim, öderdim."

". "

"Çok bir ihtimal değil."

"Kızıma bir yuva verdiniz. Ona sevginizi verdiniz. Sen ve Mehrdad cömertliğin de ötesindeydiniz."

"Bahar'ı hayatımızın sonuna kadar misafir edebiliriz ama bu benim yaptığımı etmez."

Homa bana döndü. "Bak, Bahar daha bebekken beni görmeye geldiğinde yapamadım. Seninle hiçbir şey gibi konuşmadım çünkü ben... İngilizce ne derdin? "Travmatize olmuştum. Bu yüzden senden uzak durmanı istedim. Hazır değildim. Ve çarşıda karşılaştığımızda, doğru zaman değildi. Bir şeylere bulaşmak için. Etrafta insanlar vardı. Aceleyle gelmişti."

Aklıma birkaç ay önce Bahar'la yaptığım mutfak sohbeti geldi. Bahar, Homa'nın sürekli izlenmekten endişe ettiği için arkadaşlarıyla görüşmediğini söylemişti.

"Seni , değil mi?" diye sordum. "Şah'ın gizli polisi mi?" "Evet, devrimden sonra da İslam Cumhuriyeti beni izledi. Hâlâ da izliyorlar! Ben fırsat eşitliği zararlısı diyebileceğiniz biriyim. Her iki rejim de benden nefret etti."

"Seni izledikleri ve başımı belaya sokmak istemediğin için mi uzak durmamı söyledin?"

Homa yüzümü incelemeye devam etti. Sonra elimi okşadı. "Evet, öyle diyelim."

"Ne demek 'öyle diyelim'?"

"Artık buradayız. İyileşmek için çok çalıştım."

Makinelerden biri bip sesi çıkardı ve ikimiz de sıçradık. Adrenalin vücuduma hücum etti. "Hemşireyi çağıralım mı?" diye sordum.

Makine tekrar vızıldamaya başladı ve tüm bağlı tüpler ve kablolar takılmış ve çalışıyor gibi görünüyordu.

"Sanırım İne. Sadece beklememiz gerekiyor. Ve dua etmeliyiz," dedi Homa. Kulaklarının ucu kıpkırmızıydı. Tıpkı yıllar önce Abdol ziyaretim sırasında *rouhieh*'inden, ruhundan bahsettiğinde olduğu gibi.

Başımı eğdim ve Bahar'ın iyileşmesi için dualar fısıldadım. Gözlerimi kapattım ve sürekli tekrarladım: *Allah, bir yolunu bulTanrım, iyileşmesine izin ver. Tanrım, onu güvende tut.* Dindar bir insan değildim -hiç de değildim- ama çaresizlik içinde Tanrı'ya yakarışlarımı tekrarlıyordum. Tekrar başımı kaldırdığımda Homa'nın başı da eğikti ve nefesinin altından mırıldandı.

"Onca yılı kaybettiğimiz için nefret ediyorum. Arkadaş kalabilirdik. Gözetim altında olduğun için gelemeyeceğimi düşünmek zorunda değildin..."

Homa'nın başı yukarı kalktı. "Ah, Ellie. Sana geçmişi geçmişte bırakalım dediğimde, her şeyi tartışmakta ısrar ediyorsun. Hem de burada ve şimdi, onca yer varken! Çok uzun bir süre kızgındım. Ve sonra derin bir depresyona girdim. Bazı şeyleri gerekiyordu. Abdol yardımcı oldu ama olanlar hakkında hiç konuşmadık. İçime kapandım. Ama canım Ellie..." Durdu.

"Ne?"

Derin bir nefes aldı. Yatakta yatan Bahar'a baktı. Kendi içinde bir şeylerle savaşıyor gibiydi. Sonra fısıldadı, "Ellie, seni istiyorlardı. Senin peşindeydiler. İlk tutuklandığımda beni defalarca sorguladılar. İsim istediler."

"Ama ben sizin komünist grubunuzun bir parçası değildim," dedim. Delirmiş miydi? Belki de keder ve endişe onu hezeyan noktasına getirmişti. Bu çetrefilli konuyu açtığım için pişmanlık duydum. Beklemem gerekirdi. Açıkçası bunu tartışmak için yanlış zamandı. Homa haklı olarak Bahar'la ilgili endişelerden hiçbir şeyi doğru düzgün hatırlayamayacak kadar meşguldü. "Boş ," dedim onu rahatlatmaya çalışarak. "Bırakalım bu konuyu."

"İstedikleri şey, Ellie," dedi Homa yavaşça, "eylemden önce broşürleri kimin çevirdiğini öğrenmekti. Çevirmeni tutuklamak istediler. Çevirmenin ben olamayacağımı biliyorlardı."

Vücudum buz oldu.

"Bilgi almak için beni taciz ettiler. Bana bir anlaşma önerdiler. Kimin yaptığını açıklarsam serbest kalabilirdim."

Kıpırdamadan oturdum. Odadaki öksürük ilacı benzeri koku bunaltıcıydı. Midem bulanıyordu. "Ne sen?"

"Seni tutuklamak istediler. Ama ben seni vermedim. Bu yüzden beni tuttular. Ve beni cezalandırdılar. Ve bu ihlal gerçekleştiğinde, beni inat olsun diye serbest bırakmadılar..." Sesi bir an için kesildi. "Ama pes etmedim."

Söylediklerinin gücü Bahar'ın yatağının yanındaki mavi plastik sürahinin beyaz kapağına, yan yataktaki yaşlı kadının başındaki beyaz saçların her teline, Bahar'ın burnundan ve ağzından uzanan kalın beyaz boruların oluklarına yerleşti. Homa'nın zerre kadar şüphe duymadan inanmak istiyordum. Beni koruduğu için mi hapishanede kalmıştı? Albay'la yaptığım konuşmayı düşündüm. Benim hakkımda bilgi almaya mı çalışıyordu? "Onlar sadece birkaç broşürdü..." Dedim ki.

"Bunun tüm protestoları başlattığını düşünüyorlardı," dedi sessizce. "Broşürlerin Farsçaya çevrilmesi."

Çığlık atmak, içime kapanmak, , saklanmak istedim. Sonrasında her şey - tecavüz, onun ihlali- benim hakkımda çenesini kapalı tuttuğu için miydi? "Onlara benim yaptığımı söylemeliydin," dedim umutsuzca. "Neden ?"

"Çünkü sen benim arkadaşımsın."

Bunu o kadar basit ve doğrudan söyledi ki, sanki salt bir gerçeği, sorgulanamayacak evrensel bir hakikati, değişmez bir fizik ilkesini ifade ediyordu. Homa'ya karşı beslediğim tüm kıskançlıklar - nazik annesi, zeki babası, kız kardeşi Sara, erkek kardeşi, taş mutfaklı o ev, Homa'nın aktivizmi ve cesareti, azmi, iyi doğası, pes etmeme yeteneği - geri geldi. Kendi kıskançlığım odada yaşayan, nefes alan bir enerjidi. Ve sonra ziyareti hatırladım. Homa Abdol'la yaşarken onun dairesine yaptığım ziyareti. Sanki transa geçmiş gibi boş boş halıya bakıyordu. Mesafeliydi. Bana evini gezdirdikten sonra koluna dokunmamı ve yardım teklifimi öfkeyle reddetmişti.

"Nihayet beni görmeyi kabul ettiğinde ve seni ziyaret ettiğimde..."

"Sana kızgın mıydım? Evet, kızgındım. Özellikle de bana *para* teklif ettiğinde. Ben senin parayı istemedim. Yaşam tarzını ya da o tuzakların hiçbirini istemedim."

Gözyaşlarımı tutmaya çalıştım. "Seni ele verdim, Homa," dedim.

"Seni affediyorum."

Yıllardır içten içe duymayı arzuladığım kelimeleri söyledi. Bunca zaman tutmak için beklediğim kelimeleri. Ağır bir yükün üzerimden kalktığını hissettim. Önemli olan Homa ile birlikte olmamdı, önemli olan arkadaşımı sevmemdi ve onu ömrümüzün sonuna kadar sevecek olmamdı. Onunla yarışmaya, onun gibi olmaya, onu unutmaya, geçmeye, onunla uzlaşmaya çalışmaktan bıkmıştım.

Bana bir hediye vermişti. Yedi yaşındayken beni ilk kez oyuna davet ettiğinde verilen bir hediye idi bu. Şehri keşfettiğimiz, yeni yollardan geçtiğimiz ve bizim için çizilen sınırları zorladığımız devam eden bir hediye idi. Sürpriz bir şekilde liseme geldiğinde bir hediye devam etti. Homa'nın her zaman verdiği hediye sadece benim arkadaşım olmaktı.

Kayıtsız şartsız.

Uzandım ve Homa'nın elini aldım. Gözyaşları tüm vücudu sarsılıyordu.

"Teşekkür ederim," dedim. "Yaptığın şey için."

"*Gozaşt*. Geçmişte kaldı," dedi Homa. "Anlıyor musun? Benden çok şey aldılar. Ama ruhumu çalmalarına izin vermeyeceğim. Reddediyorum. Onlara bu gücü vermeyi reddediyorum. Şu anda tutuklanma tehdidiyle bile yapmak istedikleri şey bu. Saygınlığımızı elimizden almak istiyorlar. Zevk alma kapasitemizi yok etmek istiyorlar. Ama kazanamazlar. Bu yeni kadın karşıtı rejim kazanamaz. Sen gittiğinden beri çok şey değişti, Ellie. Irak uçakları geceleri bombalıyor. Ama hiçbir. Hiçbiri" -sanki devam etmek için oksijen topluyormuş gibi derin bir nefes aldı- "beni yok edemez. Anlıyor musun?"

Bilmiyordum ama anlamaya başlamıştım. Kolunda Bahar'la havaalanında Mehrdad'a ve bana doğru ilerlerkenki çalımını. İlk gözyaşı selinden sonra kızıyla birlikte kahkahalar atması. Homa'nın kabadayılığının derin bir acıyı ve maskeleyişini düşünmüştüm. Ama o hastane odasında otururken, Homa'nın kabadayılığının acısını maskeleyemediğini fark ettim. Acısı yüzündenmiş. Savaşacaktı. Her zaman ve sonsuza dek.

"Sanırım anlamaya başlıyorum," dedim.
İşte o zaman Bahar gözlerini açtı.

KIRK ALTI

Temmuz 1982

Bahar o hastane yatağında kendine geldiğinde, ikimiz de rahat bir nefes aldığımızda, Bahar'ı birkaç gün daha hastanede gözetim altında tuttuktan sonra evimize geri getirdiğimizde ve sonra onu -ikimiz de- evde emzirdiğimizde, bu tür bir ayrılığın edemeyeceği açıktı.

Homa Bahar'la birlikte olmak istedi. Bahar annesiyle birlikte olmak istiyordu. Homa, kızıyla birlikte olabilmek için sevdiği, uğruna savaştığı, özgürlüğünü defalarca feda ettiği ülkesinden vazgeçmeye hazır olduğunu söyledi.

Bahar kanepemizde uzanıp gücünü toplarken Homa kızının saçlarını okşadı ve İran'a döner dönmez Niloo'yla buluşup yeni bir vize başvurusunda bulunacağına -dört hafta içinde süresi dolmayacak bir vize- ve Amerika'da kızının yanında olmak için ne gerekiyorsa yapacağına söz verdi. Hepimiz Bahar için geri dönmenin iyi bir seçenek olmadığını biliyorduk. Savaşın ortasında olmaz. ABD'de üniversiteye giderek daha iyi bir geleceğe sahip olabilecekken olmazdı.

Homa'nın İran'a dönmesine iki gün Bahar ve Mehrdad kanepede oturmuş, *TV Guide*'ın o haftaki sayısını karıştırıyor, favori televizyon programlarını izleyecekleri geceyi iple çekiyorlardı.

Homa benimle mutfağa geldi. Gazeteyi açtım ve sayfalarını masanın üzerine yaydım. Yakındaki sinemada oynayan filmleri yüksek sesle okudum. *Poltergeist* kulağa çok korkutucu geliyordu. *Star Trek II* çok iyi bir seçenek değildi, çünkü ikimiz de ilk *Star Trek* filmini izlememiştik (Mehrdad'ın dehşetine rağmen). *Rocky III*

bir olasılık. Sonunda *E.T.* adlı yeni bir filmde karar kıldık. Filmin açıklamasını gazeteden yüksek sesle okudum. Amerika'yı ziyaret eden dünya dışı bir yaratık hakkındaydı. Homa dudağını çiğnedi. Endişeli görünüyordu.

"Gitmek zorunda değiliz,"

dedim. "Ben istiyorum."

"Hazır olduğuna emin misin?"

"Sadece benimle gelersen," dedi.

Geçebilmemiz için dizlerini kaldırmak zorunda kalan sinemaseverlerden özür dileyerek koltuk sırasına doğru yanlamasına yürüdük. Lobide satılan patlamış mısır kutuları büyüklükleriyle Homa'yı şok etmişti. Gazoz ya da patlamış mısır alacak kadar midemiz yoktu ama Jujufruits adında sarı bir kutu şeker aldım. Kırmızı kadife sandalyelere oturduk. Arkadaşıma baktım. Yüzü solgundu.

Elini tuttum ve tuttum.

Işıklar söndü, ekran açıldı ve beceriksiz bir suç ikilisi, bir kamp evindeki bir grup genç ve bir barbar hakkında birkaç izledik. Fragmanların korkutucu olmayacağını umuyordum, özellikle de bu *E.T.* filmi çocuklar için 1ne olarak derecelendirildiği için.

Homa'nın elini sıktım. yeterince korkmuştu.

1lm'imiz başladı ve kısa süre sonra büyük kafalı ve etkileyici gözlü buruşuk uzaylı gösteriyi çaldı. *E.T.*'ye ailedeki sevimli küçük kız tarafından peruk giydirildiğinde salondaki insanlar güldü. *E.T.*'nin "ev telefonu" ve ardından "ev telefonu" ifadesini söylemesi üzerine nefesleri kesildi. Filmdeki çocuk, *E.T.*'nin sepete tünediği dolunay fonunda bisikletini gökyüzüne doğru sürdüğünde, seyircilerin üzerine bir sessizlik çöktü ve ardından gürültülü ve minnettar alkışlar geldi.

Homa sadece başını omzuma yasladı ve ağladı.

O gece sinemada olan diğerleri sinemasal özel efektlerin tadını çıkarmış olabilirler. Diyaloglardan ya da *E.T.*'nin yolculuğunun gidişatından keyif almış olabilirler.

Ama doğruyu söylemek gerekirse Homa ve ben küçük uzaylının yolculuğunu izlemek için tiyatrodaki değildik.

Biz sadece Homa'nın korkusunu yenmesi için oradaydık.

Böylece Homa, karanlıkta yabancılarla birlikte sıralar halinde oturmak gibi basit bir durumu yeniden normalleştirebildi.

Böylece ne 1re'yi ne de Rames'i deneyimleyebilirdi. Böylece filmin sonunda kalkıp ekranı hala sağlam görebilecekti. Sandalyeler yerinde. Bina ayakta. Herkes hayatta, sakın bir şekilde dışarı çıkıyordu.

Sinemadan dışarıdaki tatlı havaya çıktık. Homa bana doğru eğildi ve fısıltıyla teşekkür etti. Eve doğru yürüdük. Dört yıl önce Abadan'da bir yaz gecesi Abdol'u ve Rex Sineması'ndaki diğer herkesi düşündüm.

Yatağında uyuyan Bahar'ın ve televizyonda gece komedisi izleyen Mehrdad'ın yanına döndük. İçeri girdiğimizde kaşlarını kaldırdı, sanki görevin başarılı olup olmadığını sorar gibiydi.

Her şeyin yolunda
olduğunu söyledim. O
güvendeydi.

İran'a dönmeden önceki gece Homa ile mutfakta yemek yaparken sohbet Homa bana yardım etmek için ısrar ediyordu; birlikte yemek yaptığımız eski günlerdeki gibi mutfakta ellerini kullanmanın onu rahatlattığını söylüyordu. "Döner dönmez Niloo'yu ara," dedim. "*Eghamat*, yani ikamet başvurusu için doğru prosedürü biliyor. Sana mülteci statüsü verebiliriz. Siyasi bir mahkûm olduğun için olgunlaşmışsın, bu da sana sığınma hakkı veriyor."

Homa, *ghormeh sabzi* için maydanoz ve kişniş doğradı. "Bahar'a başvuracağıma söz verdim ve ." Doğramaya devam etti. Sonra acı bir gülümsemeyle bana baktı. "Ama kendi ülkemizde kalabilmeyi ne kadar isterdim. . Bahar. Ben. Sen. Mehrdad. O köktendinci haydutlar İran'ele geçirip gasp ettiler. Kızımın orada bir geleceği olmaması hiç adil değil. Orası *onun* ülkesi."

Tek söyleyebildiğim "Başvurmanıza
yardımcı olacağız" oldu. "Yıllar sürebilir."

"İyi bir avukat tutabiliriz. başaracağız. ."

Homa önce mutfağımıza sonra da bana baktı. "Sokaklar altınla döşeli olabilir ve bu ülkedeki herkes cennetten gönderilmiş bir melek olabilir. Bu bir gerçeği değiştirmeyecek: Burası benim evim değil. Ve asla da olmayacak."

"Bir gün olabilir."

"Hepimiz gidersek İran'a ne olacak? Beyin göçü zaten astronomik boyutlarda." Doğrama tahtasına baktı. "Öğrencilerim..."

"Hayatta kalacaklar."

"Benim organizasyonum. Kadınlar için. Yeni ve hazır olan üyelerimiz var..."

"Homa," dedim. "Bırak da değişiklik olsun diye başkası dövüşsün. Senin yerin kızının yanı. Ve kızın İran'da olamaz. Şu anda olmaz. İşler değişene kadar olmaz."

İç çekti. "Evet, evet, biliyorum."

Sessizlik içinde yemeği hazırlamaya devam ettik.

Her şeyi tencereye koyduktan sonra Homa ellerini yıkadı ve "Senin için bir şeyim var. Bir saniye bekle."

Oradan ayrıldı ve birkaç dakika sonra elleri geri döndü. "Bir fantezim vardı," dedi. "Sana bir kağıdıyla gelmek gibi. İçi para bir kese kağıdı. Sana olan borcumu bir şekilde kapatabilecek bir para."

"Şu para muhabbetini kes. Sana binlerce kez söyledim. O iş ."

"Yapabilseydim yapardım, biliyorsun değil mi Ellie? Sadece param yok. Hiç . Ama bir gün Bahar'a bakmak için harcadığın her şeyi sana geri ödeyeceğim."

"Biliyorum," dedim. "*Gozasht*. Geçmişte kaldı." için kendi sözlerini kullandım.

Homa kolunu arkasından çıkardı ve sakladığı ortaya çıkardı.

Nefesim kesildi. "Hala sende mi?"

"Kolyem sende değil mi? Buradaki ilk günümde mücevher kutunuzda sakladığınızı söylemişsiniz."

""

"Sen eski mahalleden ayrıldığında ve ben kaldığımda, bu deftere çok değer verdim ve o zamanlar sana yazdığım birkaç mektup dışında neredeyse hiç yazmadım." Soluk pembe kapaklı defteri bana uzattı. Ağırlığını ve şeklini tekrar hissettim. O yaz başında Fahri Bey'in kırtasiye dükkânından özenle seçmişim.

1953 yılında on yaşındayken Mesut Amca ile birlikte gitmiştim. "Bizim geldiğin ilk gün," dedim. "Sen getirdin."

"Seni etkilemek istedim. Hâlâ bende olduğunu diye. Hatta içine Bayan Roshanfekr' dersinden bazı notlar bile yazdım." Homa yanıma geldi ve ben defteri tutarken defteri açtı. Bana Farsça yazısını gösterdi.

"O eski şiirler!" Dedim.

"Sonunda kendimi aptal gibi hissettim. Kendime her kızın sahip olduğu spiralli defterlerden aldım. *Uyum sağladım*." Homa sırıttı.

"Homa Roozbeh *uyuyor*. Hayal et!"

"Ha! Ama bak," dedi. "Bu oldukça iyi dayanıyor. O zamanlar ne tür bir kağıt hamuru kullanıyorlardı? karton gibi! Ben ne yaptım" -daha fazla sayfa karıştırdı- "Annemin tüm tariflerini buraya yazdım."

Sonraki sayfalarda tarif üstüne tarif gördüm. Annesinin *fesenjoon khoresh*'i. Evine ilk gittiğimde yediğimiz narlı *ghotab*. Annesinin nohutlu kurabiye tarifi. Homa'ya şaşkınlıkla baktım. "Onları saklamalısın. Bahar için sakla."

"Onları senin almanı istiyorum," dedi Homa. "Bir gün Ellie, Beloom'daki işinden mezun olacaksın..."

"Bloomingdale's" dedim.

"Ve belki, sadece belki, burada kendi restoranınızı açarsınız. Ne kadar harika değil mi? Bir kafe. Bu insanlara kültürümüzü göster. Onlara yemeklerimizi göster. Yemeklerimizin tadına baksınlar. Kim olduğumuzu öğrensinler. Ne dersiniz?"

Ben mi restoran açacağım? Kafe mi? Amerika'da mı? Ve İran yemekleri mi sunacaktım? Çok hoş bir hayaldi. Sevgili arkadaşıma baktım. Mutlak bir umutla sırıttı. Aynı anda hem otuz sekiz yaşında İran'a dönmek üzere olan hem de annesinin mutfağında birlikte yemek pişirdiğimiz zamanlardan tanıdığım arkadaşım. "Asla bilemezsin. Belki bir gün ben de bunu yaparım," dedim.

"Annemin tariflerini kullan. Söz veriyorum."

"Tamam, ama bunu *seninle* yapacağım. Çünkü geri geliyorsun, unuttun mu?"

Homa gözyaşları içinde başını salladı. Tezgâha yaklaştı ve birkaç kirli tabak toplayıp lavaboya koydu. Süngere deterjan sıktı ve yıkadı. Ben de kuruladım. Çocukluğumuzda olduğu gibi birlikte senkronize bir şekilde çalıştık.

"Elbette," dedi. "Elbette geri geleceğim. Bana izin verdikleri anda."

KIRK YEDİ

Eylül 2022

Huysuz kırtasiyecinin bile liselilere selam vermesine yetecek kadar keskin bir havanın olduğu bir Eylül gününde, ağaçlardaki yapraklar kumrala dönüşmeye başladığında, umuttan yoksun bir dünyayı hayal etmenin imkansız olduğu alacakaranlığın o hassas zamanında, ekranlarında onu görürler. Onun beklenmedik ortaya çıkışı bir gibi titreşiyor, çözülmüş bir anı, geçmişten bir yara, bir umut şeridi.

Beklenmedik bir anda ortaya çıkmasından saatler önce, Leily ve altı lise arkadaşı Massachusetts Bulvarı'nda yürüyorlardı. Şehir merkezindeki sayısız banka ve manikür salonunu, yüz yıl önce kurulmuş ayakkabı mağazasını ve bağımsız eczaneyi geçtikten sonra Leily arkadaşlarına önderlik etti ve eski zaman sinemasının hemen yanında durdu.

Bayan Ellie'nin Kafesi'nin penceresinde tanıdık bir yeşil *termeh* goblen asılı. Kumaşın üzerine pırıltılı gümüş ipliklerle dikilmiş narin kuşlar öğleden sonra güneşinde parıltıyor. Cam kapının üzerinde bantlanmış bir kağıtta "Kafe özel parti için kapalıdır!" yazıyor.

Leily kapıyı iterek açar ve üstündeki zil çalar. İçerideki hava kahve, kakule ve mayalı bir şey kokuyor. Kafede her birinin etrafında dörder sandalye bulunan yedi yuvarlak masa var. Gözleri dışarıdaki aydınlığa alıştığında, Leily her masayı kaplayan minik altın yıldızları fark ediyor. "Doğum günün kutlu olsun!" yazılı helyum balonlar. Odanın içinde hayaletler gibi dolaşıyor.

Kafenin duvarlarını çerçeveli fotoğraflar ve kaligrafi ayetler kaplıyor. İsfahan'daki ünlü Polo Meydanı, Si-o-Se köprüsü ve geceleri aydınlatılan otuz üç kemeri, Şiraz'daki şair Hafız'ın mezarı ve Tahran'daki ikonik Azadi Kulesi'nin fotoğrafları var. Farsça hat sanatının resimli tutucularında, Rowy el yazısı eski şiirlerden dizeler yazıyor. Tezgâhın hemen arkasında ise çerçeveli bir

Bir dağ manzarasında, kollarını birbirine dolamış, ikisi de pantolon giymiş, birinin saçları atkuyruğu, arkalarında Tahran şehri iki siyah saçlı kızın soluk Polaroid fotoğrafı.

Bayan Ellie başını kaldırıyor, koşarak geliyor, grubu selamlıyor ve Leily'nin yanaklarından öpüyor. Gümüş rengi saçları karakteristik bir şekilde toplanmıştır. Sarı bir bluz, siyah bir pantolon ve en sevdiği haşlanmış yün terliklerini giyiyor. Her geçen yıl Bayan Ellie biraz daha kısalıyor ve yuvarlaklaşıyor. Ama hala ayakları hızlıdır ve asla ritmini kaçırmaz.

"Merhaba, Bayan Ellie"; "Bizi ağırladığınız için teşekkürler, Bayan "; "Burası harika görünüyor, Bayan Ellie!" Leily'nin arkadaşları şarkı söylüyor. Kasabadaki herkes gibi Leily de büyük *halasına* "Bayan Ellie" diyor.

Leily şimdi Bayan Ellie'nin elinde petri benzeyen küçük, yuvarlak bir kap tuttuğunu fark ediyor. İçinde sayısız altın yıldız daha var. Leily bir an için Bayan Ellie'nin kolunu kaldırıp çocuklara yıldız konfetisi serpeceğini düşünür. Ama o sadece kabı masanın üzerine bırakıyor ve alışkanlıktan olsa gerek, Leily kendini bildi bileli taktığı kolyedeki kuş tılsımına dokunuyor. Turkuaz kanatlı minik altın kuş her zaman köprücük kemiklerinin arasındaki oyukta durur. Leily biyoloji dersinde vücudunun bu kısmına "suprasternal çentik" dendiğini öğrenmişti. Kuş kafenin ışıkları altında parıltıyor.

"Heyo!" Leily'nin annesi, üzerinde spor ayakkabı giyen bir fıstık ve "Ben bir sağlık delisiyim!" yazan bir önlüğe ellerini silerken arka mutfak kapısından beliriyor.

"Merhaba Bahar!" diye sesleniyor çocuklar masalara otururken. Leily'nin annesi kendisine Bayan Murphy denmesinden nefret ediyor ve kızının arkadaşlarının ona ilk ismiyle hitap etmesinde ısrar ediyor.

Bu tarihi Amerikan kasabasında, Leily'nin ailesi geleneksel İran yemekleri sunan bir kafe inşa etti. Leily, 1775'te tüm dünyanın duyduğu silah sesinin bir savaşa dönüşerek devrime yol açtığı ve ardından bu Birleşik Devletleri yarattığı Battle Green'e yarım milden daha az bir mesafede, Lexington, Massachusetts'in hem sakinlerini hem de turistlerini rahatlatan lezzetli tabaklar sunuyor.

Yirmi yedi yıl önce açıldığından bu yana kafe fiziksel olarak değil ama sunduğu hizmetlerle genişledi. Artık sadece kahve, çay ve içecek servisi yapmıyor.

hamur işleri. Bayan Ellie, Leily'nin sevgiyle Babu Mehrdad dediği kocasının ve Leily'nin annesi Bahar'ın da yardımıyla, Leily anaokulundayken "Haftalık Spesiyal" kapsamında İran mezelerini tanıttı.

Yeni yemeklerin haberi hızla yayıldı. Kasaba genelindeki e-posta listesine gönderilen birkaç övgü dolu yorumun ardından işler patladı. Bu durum ve artan beklentiler gözünü korkutmak yerine, Bayan Ellie yeni sorumluluklarını enerji ve benimsedi. Şimdi, Paul Revere'in bir zamanlar atını dörtlüyle sürdüğü ana caddeyi keşfeden turistler içeri giriyor. Bayan Ellie, en yabancı düşmanı havlu giysili gezginleri bile içten sohbeti ve nefret edilemeyecek kadar güzel İran yemekleriyle büyüleyebiliyor.

Leily annesinin çok heyecanlı olduğunu biliyor. Haftalardır Leily'nin on sekizinci doğum günü partisini planlıyor, Notlar uygulamasına ne alacağını yazıyor ve kendi kendine yemek . Hazırlanmak için hep birlikte çalışmışlar. En kaliteli zeytinyağını kullanmışlar ve *şirazi* salatasının üzerine ekstra limon suyu sıkmışlardı. Leily'nin babası (arkadaşları arasında "Bay Murphy" olarak bilinir - kendisine liseliler tarafından "Steve" denmesinden hoşlanmaz) salatalık, domates ve soğanları küçük küpler halinde doğramıştı. Mücevherli pirinç yemeği için annesi, aşırıya dikkat ederek böğürtlenleri sotelemişti. Bayan Ellie portakal kabuklarını güneşte kurumaları için bir tepsiye dizmişti. Tavuk saatlerce demir ve misket limonuyla marine edilmişti. Leily kızarmış *kotlet* köftesi tabağını dilimlenmiş turşular, nane dalları ve gül şeklinde turplarla süsledi.

Bayan Ellie, ezilmiş kavunun doğru miktarda bal ve sirkeyle karıştırılarak İran usulü smoothie içecekleri haline getirilmesini sağladı. Leily'nin on sekizinci doğum günü partisi için her şey mükemmel olmalıydı.

Ve her şey mükemmeldir. Bayan Ellie, Babu Mehrdad, Bahar, Steven Murphy, Leily ve tüm lise arkadaşları bir süreliğine yemeklerin ve neşenin tadını çıkarır ve Leily'nin on sekiz yaşına basmasını kutlarlar. O anlarda dertlerini unutup birlikte paylaştıkları yiyecek ve içeceklerin tadını çıkarırlar. Sadece iki yıl önce, küresel bir salgın yüzünden hepsinin kilit altında tutulduğunu ve tecrit edildiğini düşünmek. Yeniden bir arada olmak ne muhteşem!

Ve güzel.

Doğum günü partisi bittikten sonra, Leily'nin arkadaşları ayrıldıktan ve bulaşıklar arkadaki küçük mutfığa götürüldükten sonra, Babu Mehrdad kafeyi süpürdükten sonra

Roor, Bayan Ellie'nin sırtını incitebileceği uyarısına rağmen, mutfakta bulaşık makinesini doldurmaya ve büyük tencereleri elde yıkamaya yardım ettikten sonra, kafede sessizce oturmak için bir araya gelirler.

Parti sırasında geçici olarak askıya alınan kalplerindeki ağırlık geri döner. Son bir buçuk haftadır, Leily'nin tüm ailesi İran'dan gelen gelişmeleri takip etmek için ekran başına yapışmış durumda. Mahsa Amini adında genç bir kadın -Kürtçe adı Jina Amini idi- Tahran'da ahlak polisi tarafından uygunsuz başörtüsü nedeniyle tutuklandı ve acımasızca dövüldü. Komaya girdi ve hayatını kaybetti. Ağzından beyaz tüpler çıkan ve hastane yatağında yatan bu genç kadının fotoğrafı tüm sosyal medyada yayıldı. Fotoğraf Bahar'ı ürpertirken kocası da ona sarıldı.

Bu genç kadının ölümü, ülkenin dört bir yanına yayılan protestolara yol açtı.

Leily İran'a hiç gitmemiş ama bu ülke hakkında büyük bir merak besliyor. Geceleri oturup telefonuna baktığında ve İran'daki protestoların görüntülerini izlediğinde, Leily bir anda büyüleniyor, umutlanıyor, kalbi kırılıyor, korkuyor ve ilham alıyor. TikTok, YouTube, Twitter ve Instagram'da sokaklara dökülen genç kadınların video kliplerini izliyor. Bu kadınlar zorunlu başörtüsü yasalarına cesurca meydan okuyor. Başörtülerini bir bon1re içine atıp dönerek özgürlük ve insan hakları için slogan atıyorlar. Protestolarda erkekler de onlara katılıyor. Hükümet muhalefeti bastırmak için interneti kapattı. Protestocuları tutukluyor. Onları dövüyor. Bazılarını öldürüyor. Ama protestolar hala devam ediyor. İnsanların canına etti. Nasıl davranacaklarının, ne söyleyeceklerinin, ne giyeceklerinin, kime tapacaklarının söylenmesinden bıktılar. Haklarının kısıtlanmasından bıktılar. Kürtçe bir mücadele sloganından doğan sloganları "Kadın, Yaşam, Özgürlük". Kürtçe: "*Jin, Jiyan, Azadi*." Farsça: "*Zan, Zendegi, Azadi*."

Leily aslan kadınlar soyundan geldiğini biliyor. Bayan Ellie ve annesi ona büyükannesi Homa'dan ve onun hayatı boyunca kadın hakları için yaptığı çalışmalardan bahsetmişler. Ona büyükannesinin yorulmak bilmeyen, onlarca yıl süren aktivizmini anlattılar. Leily bir gün bu tanışmayı ne kadar isterdi! Onunla aynı masada oturup küçüklüğünden beri aklına takılan tüm soruları sorabilmeyi. Büyükannesini bu kadar cesur yapan neydi? İran'da sokaklarda mücadele eden kadınların korkmamasını sağlayan nedir?

Yarısı o kadınların kanını taşıyor. Gerçi babası ona İrlandalı tarafının da daha az cesur olmadığını ve baskıya karşı savaşımaya daha az alışkın olmadığını hatırlatmaktan hoşlanıyor. Ki bu muhtemelen doğrudur.

"İran'dan ne haberler var?" Bahar şimdi parti sonrası kafede soruyor.

Leily telefonunu çıkarır. Doğum günü partisi sırasında telefonla konuşuyordu ve şu anda İran'da gecenin bir yarısı olmasına rağmen bu süre içinde neler olup bittiğinden emin değildi. Twitter'ı açıyor ve protestolar başladığından beri her gün yaptığı gibi takıntılı bir şekilde #MahsaAmini etiketini tarıyor. Babu Mehrdad ve babası Leily'nin gördüklerini anlatmasını beklerken, Bayan Ellie ve annesi ekrana doğru eğilerek onu izliyor.

Hükümetin internet baskısına rağmen İran'dan sayısız yeni fotoğraf, video ve güncelleme geliyor. Leily kaydırıyor. İki yanına sokulan Bayan Ellie ve annesinin nefes alışlarını duyabiliyor. Videolarda, okul bahçesinde bir rejim kovalayan kız öğrenciler, başörtüsü çıkarılmış ve ellerinde "V" işaretiyle trafiğin ortasında yürüyen genç bir kadının arabalarının kornalarına basan insanlar tarafından cesaretlendirilmesi, göz yaşartıcı gazdan kaçan ve kanlar içinde yere düşen protestocular görülüyor. Fotoğraf fotoğraf çekiliyor. Onlar sessizce izlerken video üstüne video oynatılıyor.

"Bekle, bekle, bekle," diyor Bayan Ellie. "Dur orada."

Leily'den bir videoyu tekrar oynatmasını ister. Leily'nin ekranındaki zaman çizelgesinde videoyu işaret eder. Leily geri gider ve tekrar oynatır. Yirmi bir saniye uzunluğundadır.

Yaşlı bir kadın, saçları bembeyaz, gece vakti protestocu kalabalığının içinde yürüyor. Kolunu havaya kaldırmış, 1. kolu gergin. Yürüyüşünde bir aksama var ama kalabalığın sloganlarıyla hareket ediyor. Sesi oldukça net duyulabiliyor: "*Zan, Zendegi, Azadi*." Kadınlar, Yaşam, Özgürlük.

Leily kulaklarında bir zonklama hissediyor; yüzü artık yanıyor; transa geçmiş durumda. Çünkü Leily sağında oturan annesinin ve solunda oturan büyük halası Ellie'nin ne bildiğini bilmektedir. Bu, Maman Homa dediği büyükannesi. Ailesinin Amerika Birleşik Devletleri'nin kuzeydoğusunda inşa ettiği kafede otururken, yetmiş dokuz yaşındaki büyükannesinin sokaklarda protesto eden kadınlara katılmasını izliyorlar.

Bayan Ellie'nin gözlerinden yaşlar akıyor.

Bahar çok hareketsiz ama çenesinde hafif bir titreme var.

"Tabii ki sokaklarda olacaktı," diye fısıldıyor Bayan Ellie, videoyu tekrar izlemek için Leily'ye yaklaşırken. Leily videoyu tekrar tekrar oynatıyor.

"Daha azını beklemezdim," diyor Leily'nin annesi.

Balonlar odanın içinde salınıyor. Masaların üzerindeki minik altın yıldızlar parlıyor.

EPİLOG

2022

Sevgili Leily,

Çoğu gün yataktan kalkmadan önce mümkün olduğunca hareketsiz yatıyorum. Sol kalçamı hareket ettirmediğim sürece, Rat'ı sırtüstü yatırdığım sürece onu hissedemiyorum. Bursit, sertlik, sağ dizimdeki gerginlik.

Acının henüz benim olmadığı o tatlı yerde uzanırken, koştüğümü hayal ediyorum. Tahran'daki küçük apartmanımın önünden, çarşıdan, çocukken içinden fırladığım labirentlerden geçiyorum. Zihnimin gözünde, bacaklarım eskiden olduğu gibi hareket ediyor, eklemlerime yerleşmeden önce, onlarca yılın yıpranması ve aşınması yerleşmeden önce. Rüzgâr kulaklarımda uğulduyor ve kalbim o kadar hızlı atıyor ki adrenalin ve özgürleşmenin -dünyanın benim olduğu hissini- hücumunu hissetmemek imkânsız.

koştuğumda, çevresel görüşümde bir zamanlar tanıdığım arkadaşımı görüyorum. Oyun oynar ve dünyanın bizim olabileceğini hayal ederdik. O ve ben, İran'dan gelen iki kızın sadece biraz değil, aslında her şeye sahip olabileceğine inanmaya cesaret ettik. Okumak ve dünyaya geri vermek istiyorduk. Daha çocukken, birlikte olmayacağımız bir zamanı hayal bile edemezdik.

Bahar'a Amerika'da onunla birlikte yaşamak için gerekli belgeleri alacağıma dair söz vererek 1982 Temmuz'unda İran'a geri döndüm. Tahran havaalanında gümrükten geçer geçmez . Hapishaneden Ali Rıza'yı aradım ve New York'taki Ellie ve Bahar'dan haberdar etmesini istedim. Dört yıl daha serbest bırakılmayacağımı tahmin edemezdim.

10 Mart 198G'de nihayet serbest bırakıldım. Evime geri döndüm ama pasaportumu aldılar. *Mamnoon khoorooj* oldum.

-Çıkışa İzin Verilmedi. Ülkeyi terk etmek yasaktır.

Bahar bana üniversite mezuniyetinden, arkadaşlarıyla yaptığı günübirlik gezilerden ve adının Steve olduğunu öğrendiğim erkek arkadaşından fotoğraflar içeren mektuplar gönderdi. Mehrdad'ın Northeastern Üniversitesi'ndeki yeni görevine başlaması için Lexington, Massachusetts'e taşındıklarında Ellie, dünyanın her yerinden duyulan silah sesinin Amerikan Devrimi'ni başlattığı yeşil toprak parçasının fotoğraflarını gönderdi. Bahar'ın Boston Üniversitesi'nde Halk Sağlığı Yüksek Lisansını tamamlaması ve Mass General'da hastane yönetiminde çalışmaya başlaması beni çok gururlandırdı.

Onu düşünmediğim bir gün bile geçmedi. Onu özlemedim. Onunla birlikte olmayı diledim.

Ve sonra, sen.

Yirmi bir yıl boyunca İran'dan ayrılmama izin vermediler. Fotoğraflar. Mektuplar. Telefon görüşmeleri. 1980'ler boyunca iletişimimizi bu şekilde sürdürdük. 1990'ların ortalarında e-postalara başladık. Ve Bahar 1999'de Ellie'yi ziyarete geldiğinde, kavuşma o kadar tatlıydı ki, kırılabileceğimi hissettim.

Nihayet Mayıs 1997'de İran'dan ayrılmama ve Amerika'ya gitmeme izin verildi.

O sırada Bahar otuz üç yaşındaydı ve evliydi. O ve Steve çalışıp üretken bir hayat sürerken benim Massachusetts'te yapabileceğim ne vardı? O ülkede ne oturma iznim, ne yeşil kartım, ne de meşruiyetim vardı. İran'a geri döndüm.

Ve dövmüşmeye devam etti.

Şimdi, Mahsa'nın ölümünün ardından yapılan protestolar ve ülkenin keder içinde yankılanmasıyla birlikte, öfkeyi sürekli hissediyorum. Bunu vücudumun her uzvunda, kanımın her mililitresinde hissediyorum. Elbette her gece protesto eden genç kadın ve erkeklerle birlikte dışarı çıkıyorum. Nasıl evde kalabilirdim ki?

Bırakın beni coplarıyla dövsünler, bırakın vücudumu darmadağın etsinler, bırakın beni vurup öldürsünler. Bir ömür boyu savaştık. Savaştık, savaştık ve . Özgür olmak istiyoruz. Eşit olmak istiyoruz. Hayatlarımızı yaşayabilmek istiyoruz.

Geçenlerde okyanus dalgaları hakkında bir teori okudum. Bu teoriye göre, dalgalar gözümüze kıyıda aniden , aniden belirmeleri

İllüzyon. Dalgalar yolculuklarına denizin binlerce mil açığında başlarlar. Asırlar boyunca rüzgarlardan ve denizaltı akıntılarından şekil ve güç aldılar. Bu yüzden İran'da hakları için çığlık atan kadınları gördüğünüzde lütfen hatırlayın sevgili Leily, çığlıklarımızın gücü ve öfkesi yıllardır güç topluyor.

Yaptığımız tüm görüntülü görüşmelerde, tüm çevrimiçi mesajlaşmalarımızda ve bağlantılarımızda sana bakıyorum sevgili torunum ve senin için ne dünyayı, ne ona sahip olmayı, ne de onda başarılı olmayı diliyorum.

Sizin için özgür olabilmeyi diliyorum.

Ve umuyorum ki, binlerce acımasız anı telafi kadar hassas ve değerli anlar yaşarsınız.

Her şeyden önce her zaman sevmeyi unutmayın. Çılgınca sevmeyi.

Büyükannen,
Homa

YAZARIN NOTU

2019 yılında, *Kırtasiye Dükkânı* romanım yayınlandıktan birkaç ay sonra, New England banliyösünde yaşayan farklı geçmişlere sahip dört annenin, ilk çocuklarının üniversiteye gitmesinin korku ve heyecanını yaşamalarının hikâyesini yazmaya başladım. Ancak hikayedeki küçük bir karakter, bir kafe sahibi olan Bayan Ellie, yüzeye çıkmaya devam etti. Bu yaşlı İranlı karakter benim için o kadar ilgi çekiciydi ki, diğer anneler hakkında yazdığım 125 sayfayı bir kenara bıraktım ve Ellie ile yorulmak bilmeyen İranlı kadın hakları aktivisti arkadaşı Homa'nın hikayesini anlatmak için baştan başladım.

İranlı kadınlar hakkında yazmak hayatımın ana temalarından biri oldu. Ben geldim

Bazı durumlarda yeni bir çığır açan (büyükannem 1940'larda İran'daki ilk tam zamanlı kariyer sahibi kadınlardan biriydi), diğer durumlarda hayatlarının ataerkil bir kültür tarafından engellendiğini ve kısıtlandığını gören ve her durumda sert bir hükümetin kadınların onlarca yıldır uğruna mücadele ettiği hakları neredeyse bir gecede ortadan kaldırmasına tanık olan güçlü, çok sesli ve inatçı bir İranlı kadın soyundan geliyorum.

İlk romanım *Birlikte Çay'da*, çocukluğu devrim ve onu takip eden savaşıla altüst olan ve annesi baskıcı güçlerin ezmeye kararlı olduğu bir hayata ve saygınlığa çalışan bir kızın hikayesini takip ediyorum. İkinci romanım *Kırtasiye Dükkânı*'nda, İran'ın tarihinde daha da geriye giderek, 1953 İran darbesi sırasında aşık olan ve hayatı bu aşkla sonsuza dek şekillenen kitap kurdu genç bir kadının hikâyesini takip ettim. Ve bu üçüncü romanda, çok farklı ailelerden ve hayattaki konumlardan gelen, ancak yedi yaşındayken yıkılmaz bir bağ kuran iki kız arasındaki arkadaşlığı takip ediyorum. Birlikte çocukluğun sevinçlerini, ergenliğin iniş , genç kadın olduklarında ihanetin kırılmalarını ve kaderleri değiştiğinde kurtuluşun rahatlamasını paylaşıyorlar.

onları okyanuslar ve sınırlar ötesine götürüyor. İçlerinden biri, Homa, İranlı kadınların özgür olması için yılmadan mücadele eder.

Bu kitabı yazmaya 2019'da başladım ve Boston'un karlı kışı boyunca 2020'ye kadar devam ettim. Pandemi sırasında dünya kapanırken, kalbim bu iki kıza açıldı. Bir sonraki yıl ve bir sonraki yıl boyunca yazmaya devam ettim ve İran'da Mahsa Jina Amini adında genç bir kadın Eylül 2022'de uygunsuz başörtüsü taktığı için güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğünde Ellie ve Homa'nın hikayesini yarıdan fazla bitirmiştım. Diasporadaki pek çok İranlı gibi ben de bu olaydan sonra kadınlar ve kızlar artık canlarına tak ettiği için sokaklara umut ve kalp kırıklığıyla dolup taşım. Kontrol edilmekten bıkmışlardı. Baskı altında tutulmaktan bıkmışlardı. Ne giydiklerinin, ne söylediklerinin ve kimi sevdiklerinin onların canlılığına, yeteneklerine, becerilerine ya da hayallerine değer vermeyenler tarafından dikte edilmesinden bıkmışlardı. İranlı kadın ve erkeklerin özgürlük için ayaklanmalarını ve güvenlik güçleri tarafından bastırılmalarını izledim. Bu kitabı bitirdiğimde, İran'ın uzun özgürlük arayışı ve trajik protestolar ve baskılar döngüsü gerçek zamanlı olarak yaşandı.

Ben ne bir akademisyen ne de bir tarihçiyim ve İran'daki kadın hareketinin tüm tarihi hakkında bir kitap yazdığımı iddia etmiyorum. Ama ben bir romancıyım ve hikayenin gücünü biliyorum. İranlı kadınlar yaşadıkları sürece bu gücün farkında oldular. Şehrazat kendini hikayeye hayatta tuttu ve birçoğumuz teselli, sığınak, umut ve anlayışı hikayeye (hem okuyarak hem de yazarak) buluyoruz. Kalemimle size İranlı iki kızın sevinçlerini, kayıplarını, aşklarını, umutlarını, hayallerini ve endişelerini göstermeyi umuyorum sevgili okur. Onları ben ama benim için gerçekler. Umarım onların yolculuğundan keyif alırsınız. Umarım onların umutlarında kendi umutlarınızı görürsünüz. Umarım onların hikayesinden hepimizin kalbinin bir olduğunu hissedersiniz.

TEŞEKKÜRLER

Bu karakterlerle baş başa geçirdiğim yıllar bana sonsuz, geniş, kült, neşeli ve dönüştürücü geldi. Bu hikayenin dünyaya gelmesine yardımcı olan hayatımdaki tüm insanlara minnettarım.

Olağanüstü menajer Wendy Sherman'a kalbimi anladığı ve her zaman bilgelik, rehberlik ve çok ihtiyaç duyulan bir itici güçle orada olduğu için teşekkür ederim. Çalışmalarımın yorulmaz bir savunucusu olduğun için teşekkür ederim Wendy. Son on iki yıldır bu vahşi ve harika yolu birlikte paylaştığımız için minnettarım.

Aimee Bell'e kitabımı sahiplendiği ve yol gösterdiği için teşekkür ederim. Benim için anlamı çok büyük. Yetenekli editörüm Hannah Braaten'e teşekkür ederim, becerisi ve mükemmel içgüdülerini bu hikayeyi daha zengin ve güçlü kıldı. İçgörüleriniz çok yerindeydi ve bu kitabı birlikte doğurduğumuz için çok mutluyum. Gallery Books'taki tüm Aslan Kadınlara teşekkür ederim: Jennifer Bergstrom, Jennifer Long, Sally Marvin, Carrie Feron, Jessica Roth, Eliza Hanson, Mackenzie Hickey, Sarah Schlick, sanat yönetmeni Lisa Litwack, metin editörü Lisa Woll, yapım editörü Alysha Bullock ve Wendy Sheanin ile Simon & Schuster'daki muhteşem ekibin geri kalanına. Tüm sıkı çalışmanızı ve büyük enerjinizi takdir ediyorum. Ve Jackie Cantor'a *The Stationery Shop*'a aşık olduğu ve beni ilk etapta Gallery'ye getirdiği için sonsuz teşekkürler.

Jenny Meyer Edebiyat Ajansı'ndan Jenny Meyer eserimi kelimenin tam anlamıyla dünyaya gönderdi. *Kırtasiye Dükkânı* şu anda yirmi dile, *Birlikte Çay* ise on dile çevrildi. Teşekkürler, Jenny! Ve öykülerimi yayıncılık dünyasının dışında desteklediği ve heyecan verici yeni bir çığır açtığı için Sugar 23'ten Katrina Escudero'ya büyük bir teşekkür borçluyum. Önümüzde uzanan tüm heyecan verici projelere içelim. Callie Deitrick ve Heidi Gall'a da kitaplarım üzerindeki tüm emekleri için teşekkür ederim.

Bu kitabın ilk taslakları üzerinde çalışırken, Denise Roy'un uzman gözüyle olay örgüsünü güçlendirmeme ve söylemek istediklerimin gerçekliğini ortaya çıkarmamda bana yardımcı olduğu için yeterince şanslıydım. Teşekkür ederim Denise. Ayrıca, beni gururlandıran tüm eski öğretmenlerime ve GrubStreet, Brandeis ve yerlerdeki öğrencilerime de teşekkür ederim.

National Endowment for the Arts'tan Yaratıcı Yazarlık Bursu'na layık görüldüğümü bildiren telefonu aldığımda, onlarca yıldır mücadele ederek, didinerek ve gecelere kadar çalışarak geçirdiğim zamanın meşrulaştığını ve onaylandığını hissettim. Bu onur için NEA'ya teşekkür ederim. Bana böylesine beklenmedik bir güç ve neşe veren bu sanat topluluğuna geri vermeye devam etmeyi umuyorum.

Stephanie, David, Abby, Julia, Rachel ve Lily (Lav'lar!), Marjorie Travis, Pam ve Peter Lawrence, Victoria Fraser, Wendy Czarnecki, Maria Mutch, Michael Wang, Tracey Wright, Lara Wilson ve Kwi Young Choi'ye özel bir teşekkür. Dostluğunuz için teşekkür ederim. Nihayet üçüncü kitabı da bitirdim. Şimdi bir kahve alalım ve yürüyüşe çıkalım!

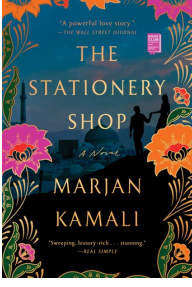
Çalkantılı zamanlarda mizahları ve anlayışlarıyla beni ayakta tuttukları için Naz Deravian, Misha Zadeh Graham ve Omid Roustae'ye teşekkür ederim. Dostluğunuz beni kurtardı.

En büyük teşekkürü aileme, özellikle de doğup büyüdüğü ülke hakkında bana bu kadar çok şey öğrettikleri için annem ve babama borçluyum. İran'da geçirdiğim süre kısıydı ama İran'a olan merakım sonsuz. Gençliğinizin hikayelerini paylaştığınız, tüm sevginiz ve nezaketiniz için teşekkür ederim. Sizden dayanıklılığı ve tüm zorluklara rağmen neşe bulma kapasitesini öğrendim. Gülüşüne bayıldığım ve pek çok anlamlı anıyı paylaştığım kız kardeşim Maryam'a teşekkür ederim. Birlikte savaş atlattık ve birçok kıtaya taşındık ve biliyorum ki en iyisi henüz gelmedi. Ve kız kardeşimin çocukları Darya ve Emma'ya, sevginiz ve desteğiniz için teşekkür ederim. Sizi tüm kalbimle seviyorum. Hem benim hem de Kamran'ın geniş ailesine de kocaman bir teşekkür.

Mona ve Rod, tüm maceralarımız ve sessiz anlarımız için, kütüphanede birlikte kitap okuyarak ve yeni şehirler keşfederek geçirdiğimiz zamanlar için, yemek masasının etrafındaki tatlı sohbetler ve benimle mesajlar aracılığıyla ve yüz yüze paylaştığınız şakalar için minnettarım. Siz dünyanın en iyi dostlarısınız ve ben

Senin annen olduğum için çok şanslıyım. Kamran, sen benim aşkım ve ruhumsun. Bana inandığın, iyi günde kötü günde yanımda olduğun ve hayatıma bu kadar çok iyilik kattığın için teşekkür . Sana ve çocuklarımıza diyorum ki: Sen olmasaydın bunların hiçbirisi olmazdı ve senin için hepsi oluyor. Sizi delicesine seviyorum.

Yazardan daha fazlası

Kırtasiye Dükkanı

YAZAR HAKKINDA

İranlı bir ailenin çocuğu olarak Türkiye'de doğan **MARJAN KAMALI**, çocukluğunu Kenya, Almanya, Türkiye, İran ve Amerika Birleşik Devletleri'nde geçirdi. UC Berkeley, Columbia Üniversitesi ve New York Üniversitesi'nden dereceleri bulunmaktadır. *The Stationery Shop* ve *Together Tea adlı* kitapların yazarıdır. 2022 yılında National Endowment for the Arts Yaratıcı Yazarlık Ödülü'nü kazanmıştır. Romanları yirmiden fazla dile çevrilmiştir. Marjan ailesiyle birlikte Boston bölgesinde yaşamaktadır.

BU YAZAR HAKKINDA DAHA FAZLA BİLGİ İÇİN:
SimonandSchuster.com/Authors/Marjan-Kamali SimonandSchuster.com

   @GalleryBooks

MaRJaN KAMALI'den aLSO

Kırtasiye Dükkanı Birlikte

Çay

Galeri Kitapları
An Imprint of Simon & Schuster, LLC
1230 Avenue of the Americas
New York, NY 10020

www.SimonandSchuster.com

Bu kitap bir kurgu eseridir. Tarihi olaylara, gerçek kişilere veya gerçek yerlere yapılan atıflar hayal ürünüdür. Diğer isimler, karakterler, yerler ve olaylar yazarın hayal gücünün ürünüdür ve gerçek olaylar, yerler veya yaşayan ya da ölmüş kişilerle olan benzerlikler tamamen tesadüfidir.

Telif Hakkı © 2024 by Marjan Kamali

Bu kitabı veya bölümlerini herhangi biçimde çoğaltma hakkı da dahil olmak üzere tüm hakları saklıdır. Bilgi için, Gallery Books İştirak Hakları Departmanı, 1230 Avenue of the Americas, New York, NY 10020 adresine başvurunuz.

İlk Galerî Kitapları ciltli baskısı Temmuz 2024

GALERİ KİTAPLARI ve kolofon Simon & Schuster, LLC Simon & Schuster'ın tescilli ticari markalarıdır. 2024'te Yayıncılıkta 100. Yılı'nı Kutluyor

Toplu alımlarda özel indirimler hakkında bilgi almak için lütfen 1-8GG-50G-1949 veya business@simonandschuster.com adresinden Simon & Schuster Special Sales ile iletişime geçin.

Simon & Schuster Konuşmacılar Bürosu, yazarları canlı etkinliğinize getirebilir. Daha fazla bilgi veya etkinlik rezervasyonu için 1-8GG-248-3049 numaralı telefondan Simon & Schuster Konuşmacılar Bürosu ile iletişime geçin veya www.simonsspeakers.com adresindeki web sitemizi ziyaret edin.

Kathryn A. Kenney-Peterson tarafından iç tasarım
Grace Han/Heeyah Design tarafından ceket tasarımı
Adobe Stock ve Getty Images tarafından hazırlanan ceket illüstrasyonu David E. Lawrence tarafından hazırlanan yazar fotoğrafı

Kongre Kütüphanesi Kontrol Numarası: 202394G8G1

ISBN 978-1-GG80-3G58-7

ISBN 978-1-GG80-3GG0-0 (e-kitap)

İletişim Botu:
@cevirigiller_bot

Çeviri Kitapların Olduğu Telegram Kanalımız
<https://t.me/cevirigiller>

Sohbet Grubumuz
<https://t.me/cevirigillersohbet>

Çeviri Yedek Telegram Grubumuz
<https://t.me/+O3tsm8j0C7kxM2Y1>

Kitap İstekleri Kanalımız
<https://t.me/cevirikitapistekleri>

Not:

PDFlerin paylaşımıyla ilgili bir sorunumuz yok. Ama lütfen, hiçbir katkınızın olmadığı işlerde, TÜM PDFleri bizimle eş zamanlı paylaşarak emeğimizi hiçe saymayın. Sizin tek tıkla yaptığınız her paylaşım bizim emek harcadığımız saatler/günler demek.